Coperta şi supracoperta: *Done Stan*

SNOAVA POPULARĂ ROMÂNEASCĂ

II

Ediţie critică de
SABINA-CORNELIA STROESCU

EDIŢII CRITICE DE FOLCLOR – GENURI

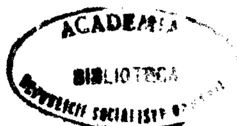




EDITURA MINERVA
Bucureşti — 1986

II

RELAȚII DE FAMILIE



1. Soț-soție

CE-I MAI SCUMP : NEVASTA ORI VACA ?

Un om părăsindu-și satul, în care s-a născut, s-a dus și s-a așezat într-altul, unde deloc și-a căutat și aflat mai mulți amici. Nu mult după strămutare îi crapă unica vacă ce avea, și mai tîrziu îi muri și soția. Cînd auziră amicii săi, de moartea soției, alergară cu toții la dînsul, îmbiindu-l fiecare cu cîte o femeie, nemotenia lor. La aceste multe îmbieri, bietul om oftînd grăi :

— Ce mai oameni buni în satul acesta și ce mai amici : cu femei mă îmbie toți, dar cu vaca nici unul !

GURA SAT., XIII (1873), nr. 47, p. 182

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3340. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) UNIV., II (1885), nr. 320, p. 3.
3. (Fără titlu) ȘEZ., II (1893), nr. 10—11, p. 283.
4. *Prieteni buni*, CAL. CALIC., VII (1895), p. 38.
5. *Nevasta și vaca*, Stăncescu, *Glume*, p. 25.
6. *Între doi care se-ntîlnesc*, F. POP., III (1895—1896), p. 342.
7. *Vaca și nevasta*, NOUL CĂL., XVII (1898), p. 37.
8. (Fără titlu) CAL. TOȚI ROM., 1898, p. 135.
9. *Nevasta și vaca*, F. POP., VIII (1899), p. 27.
10. *Nevasta și vaca*, CAL. Arad, XX (1899), p. 122.
11. *Păgubaș*, COM. SAT., XII (1907—1908), p. 204.
12. *Taica popa consolează*, BABA SAT., III (1910), nr. 23, p. 3.

13. *Popa și țăranul*, Popescu, N. I., *Basme. Dumnezeu și muierea*, p. 19.
14. *Vaca și soția*, BABA SAT., IV (1911), nr. 1, p. 4.
15. *Lumea ajutătoare*, „I. CREANGĂ". XIII (1920), nr. 9—10, p. 150.
16. *Durerea lui*, CĂL., II (1926), p. 42.
17. *Ce-i mai scump, nevasta ori vaca?* CAL. SĂT., XIV (1928), p. 26.
18. *Vaca și nevasta*, CĂL., II (1929), p. 110.
19. (Fără titlu) CĂL. CLUJ. ROM., XI (1933), p. 104.
20. *Ce-i mai scump: nevasta ori vaca?* GLAS BUCOV., XVII (1934), nr. 4308, p. 3.
21. (Fără titlu) RĂS. Const., I (1939—1940), nr. 3, p. 2.
22. *Jalea povrelului*, CĂL., IX (1940).

VACA DACĂ SE PRĂPĂDEȘTE...

Un țigan veni cu o rețetă la farmacie.
— Să-mi faceți rețeta asta. Cît costă ?
— Cinci lei.
— E prea scumpă. Dă-o încoace...
Și pleacă.
Peste o săptămînă vine iar la farmacie :
— Să-mi faceți rețeta asta.
— Bine, zise farmacistul, căci îl recunoscuse, dar e scumpă.
— Cît ?
— Șase lei și cincizeci.
— Lasă. Fă-o.
— Bine omule, da rîndul trecut era numai cinci lei și ți s-a părut scumpă, și acuma șase...
— Păi să vezi ala era pentru muiere, și muiere mai găsesc dacă o muri — dar asta e pentru vacă, și vacă de, dacă se prăpădește...

GAZ. ȚER., XXIV (1916), nr. 30, p. 2

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3340 A. Este atestat în Muntenia.

AVERE PIERDUTĂ

Nevasta : — N-ai adus la casă nici un leu și încă mai faci gură ? Tot ce avem este zestrea mea. Înainte de cununie erai un pilug și un sărăntoc !

Bărbatul : — Să faci bine să ierți, aveam o comoară mult mai mare — aveam liniște.

CAL. Blaj, VI (1929), p. 192

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3341. Este atestat în Transilvania.

BĂRBATUL MĂRINIMOS

Nevasta : — Mai bine aș voi să mor Niculae, decît să mai sufăr atîtea dureri — numai temerea, că vei avea mari cheltuieli cu îngropăciunea, mă mai reține !

Bărbatul : — Adevărat, draga mea, că cheltuielile îngropăciunii sînt mari, dar pentru acele să nu te doară pe tine capul !

CAL. CALIC., IX (1894), p. 53

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3342. Este atestat în Transilvania.

[DORINȚĂ]

O femeie pe patul de moarte, roagă pe bărbatul său ca după moartea ei să se însoare cu prietena ei.

Bărbatul exclamă : „Ah ! numai să mori tu, în rest mă privește pe mine !"

(Fără titlu) *Magazia de veselie*, p. 11

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3342 A. Este atestat în Muntenia.

ULTIMA NĂDEJDE

Badea Gheorghe, zăcînd pe patul de moarte, zice către nevastă-sa :

— Vuţo dragă, îmbracă-te în hainele cele mai frumoase, ştii în acelea în care ai fost mireasă.

Lelea Vuţa, ca să-i facă pe voie, se îmbrăcă şi vine aşa gătită lîngă patul lui :

— Noa, iată-mă. Ce folos ai de la mine ?

— Să-ţi spun, dragă, zice badea Gheorghe, dacă arhanghelul vine acum ca să mă ducă, văzîndu-te aşa împodobită şi gătită, poate că-i place de tine şi te duci în locul meu.

CAL. Blaj, XVII (1940), p. 118

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3343. Este atestat în Transilvania.

[ÎNTRE BĂRBAT ŞI FEMEIE]

Bărbatul, către femeia bolnavă :

— Cum te mai simţeşti astăzi, dragă ?

— Tot rău bărbate.

— Să nu chem doctorul, să-ţi dea ceva leacuri ?

— Ba să chemi moartea, că m-am săturat de viaţa asta ticăloasă.

— Păi, dacă tu crezi că aşa o să-ţi facă mai bine, eu nu mă pun împotrivă.

CAL. Blaj, I (1925), p. 112

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3344. Este atestat în Transilvania.

[FĂGĂDUIALA]

Nevasta unuia e pe patul de moarte.

— Am o ultimă dorinţă, spuse ea către soţul ei, să împarţi, dacă mor, o mie de lei la săraci.

— Împart, împart bucuros și două.

SAT., X (1940), nr. 121, p. 23

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3345. Este atestat în Muntenia.

[MAI BINE SĂ NU FI MURIT]

Țiganul : — Am venit domnule părinte să-ți plătesc pentru înmormîntarea muierii mele. Cît a fi putut ?

Preotul : — Patru florini, țigane.

Țiganul : — Aulică ! Bat-o cucu muiere, mai bine să nu fi murit.

F. POP., XVIII (1910), nr. 46, p. 6

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3346. Este atestat în Transilvania.

SÎRBUL NEMÎNGÎIAT DE PIERDEREA MUIERII

Sîrbului îi murise muierea.

— Și-ți pierduși nevasta ! îi zise un prieten ce-l întîlni ducîndu-se la moș popa ca să-l cheme să-i citească stîlpii.

Bietul sîrb era așa de trist încît îi pica din ochi lacrimile cît pumnul.

— Așa frate, răspunse el. Și ce mai cununaș de muiere în jos, era. Să întoarcă cineva lumea cu susul în jos, și tot nu cred să mai găsească un astfel de drăguț de femeie. Iată-mă, nu știu unde mă aflu, nu știu ce fac, mă pomenesc vorbind singur, ca dușii de pe astă lume. N-am băgat în gura mea nimic de azi de dimineață de cînd a închis ochii. Nu cred s-o mai duc mult nici eu. Această pierdere mi-a rupt baierile inimii.

— Ia vino-ți în fire, nenișorule, nu te lăsa să te biruie mîhnirea. Zi mai bine : Domnul a dat, Domnul a luat ; să fie numele lui binecuvîntat. Dumnezeu știe ce face. Fii bărbat ;

îngrijește de o înmormîntează cum se cade, și nu cădea în deznădăjduire. Cu plînsurile și cu întristarea n-o mai înviezi acum. Și apoi poartă Dumnezeu de grije de toată lumea. De unde știi că nu-ți va trimete el un alt giuvaier care să te facă a uita toate necazurile ? Ești încă tînăr, fă-ți curaj !

— Așa este, frate, toate le știu ; dară ce fac eu diseară ? răspunse sîrbul.

Ispirescu, *Snoave*, p. 112

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3347. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2 *Sîrbul nemîngîiat de pierderea muierii.* Zanne, *Proverbele românilor*, 1895, p. 84.

3. *Durerea turcului*, NEAM. ROM., POP., XIX (1931), nr. 17, p. 370 (Brădești — Galați).

[FERICIREA ORBULUI]

Un orb avea o femeie, pe care o iubea mult, cu toate că i se spunea că este foarte urîtă.

Un medic se îmbie să-l tămăduiască, dar el nu se învoi la aceasta. Aș pierde, zise el, iubirea ce am pentru femeia mea, și această iubire mă face fericit.

F. POP., III (1896), nr. 11, p. 83

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3348. Este atestat în Transilvania.

ÎNTR-UN PROCES DE DESPĂRȚENIE

Într-un proces de despărțenie bărbatul era acuzat că și-a bătut muierea. Dar toate cîte le-a zis nu i se păreau încă de-ajuns, spre a-și descrie femeia, așa precum credea el, că

trebuie să facă — drept aceea, ca vîrf la toate de încheiere, zise către protopop :

— Părinte protopoape, ca să te convingi că am dreptate, să rămînă nevasta mea o săptămînă la sfinția ta, să vezi dacă e de trăit cu ea.

AMIC. POP. CĂL., XXVIII (1888), p. 104

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3349. Este atestat în Transilvania.

Variante:

2. *O minciună încurcată*, Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 52.
3. *Într-un proces de despărțenie*, POP. ROM., VIII (1912), nr. 14, p. 12.

[CONDIȚIA FAURULUI]

Un faur a promis preotului un lanț, pentru că-l cunună cu mireasa sa. După cununie, preotul aștepta mult timp să i se aducă lanțul, însă acela nu mai veni ; deci convenind cu faurul, l-a găsit să-i aducă lanțul ; iar acela-i răspunse :

— Părinte, rumpe lanțul, cu care m-ai legat de bala aceea de muiere și pe loc îți voi face două lanțuri.

GURA SAT., XIII (1873), nr. 48, p. 186

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3350 (A. Th. 1516 D *). Este atestat în Transilvania.

SUB PAZA LEGII

Jandarmul : — Cum îndrăznești să-ți bați nevasta, bade ? Nu știi că nevasta stă sub scutul legii ? Dreptul de a bate pe cineva îl are numai legea și deregătorii, nu dumneata.

Bărbatul : — Nu ? Şi asta-i bine. Atunci na, bate-o dumneata, cît vrei !

CAL. Blaj, XVII (1940), p. 119

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3 351. Este atestat în Transilvania.

TOATE AU SĂ IASĂ DIN PĂMÎNT

Doi agricultori, vorbind despre frumoasele producţiuni ale primăverii, unul dintr-înşii zise :

— Dacă aceste ploi vor continua încă vreo cîteva zile, toate vor răsări din pămînt.

— Ce-mi spui, zise celalalt, eu care am două neveste îngropate ?

FAM., XVI (1880), nr. 78, p. 492

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3352. Este atestat în Transilvania şi Muntenia.

Variantă:

2. *Toate au să iasă din pămînt*, NEAM. ROM. POP., V (1914), nr. 33, p. 517.

[GRIJĂ]

Nevasta : — Aşa de tîrziu vii acasă ? Toată noaptea nu mi-am închis ochii.

Bărbatul : — Nici eu dragă !

POP., XI (1904), nr. 12, p. 188

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3353. Este atestat în Transilvania.

ORICUM ÎI DA-O

— Măi femeie, măi, da de ce-i așa de acru borșul ?
— Ira, bărbate, că numai apă am pus.
— Măi femeie, măi, da de ce-i așa de dulce borșul ?
— Iracan de mine, bărbate, că numai borș am pus.
Și niciodată nu mai poți afla ceva de la femeie.

NEAM. ROM. POP., V (1914), nr. 35, p. 557 (Lozna—Dej)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3354. Este atestat în Transilvania.

[RĂSPUNS POTRIVIT]

Un țăran își bătuse nevasta.

— Lasă, zise ea plîngînd, oi muri eu, nici o femeie din lume n-o să te mai ia... poate fata dracului.

— P-aceea nu o voi lua eu, răspunse țăranul, pentru că legea creștină oprește de-a ține cineva două surori.

CAV., I (1887), nr. 21—22, p. 8

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3355. Este atestat în Moldova.

DREPTUL BĂRBAȚILOR

Un bărbat își bătea nevasta.

— Dar ce faci nenorocitule, o să o omori, striga un vecin al său. Ce bați așa femeia ?

— Ce ai cu mine, nu e o coastă a mea și n-am dreptul să o scarpin, dacă mă mănîncă ?

GAZ. OLT., I (1885), nr. 34, p. 3

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3356. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) FAM., XIII (1886), nr. 6, p. 69.
3. *Îmi bat coasta*, F. POP., VI (1897—1898), p. 34.
4. *Dreptul bărbatului*, CĂL. POP., Bucov., 1899, p. 124.
5. *Capul femeii*, CAL. F. LUMEA, VI (1929), p. 71.

UNGURUL ÎNSURAT

— Moi frache, poftim la mine la ospăț.
— Ce, poate te-nsori ?
— No, de-un an louvat pe Juja.
— Și bine, abia acum mă poftești la ospăț ?
— Apoi să spunem drept : Juja acum fugit de la mine.

VEST. SAT., II (1913), nr. 3, p. 6

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3357. Este atestat în Moldova.

DIN CĂSNICIE MAI TÎRZIU

Bărbatul văzînd că femeia lui se uită așa pierdută prin casă și-și oprește ochii și asupra lui zice :

— Aș da o sută de coroane să știu că la ce te-ai gîndit acum.

Femeia : — O, asta desigur nu ar fi vrednic atîta. M-am gîndit la tine.

LUMINA, II (1906), nr. 12, p. 7

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3358. Este atestat în Transilvania.

NEVESTELE TURCULUI ȘI NEDUMERIREA ROMÂNULUI

Un român se întreabă cum poate trăi turcul cu mai multe neveste, căci el are numai una și toată ziua se ceartă.

Turcul îi explică că într-adevăr a avut și el o singură nevastă și adesea se certau. Dar, pentru a fi înțelegere, și-a mai luat două neveste care se ceartă între ele, lăsîndu-l pe el în pace.

CAL. ROM. Car., XLVIII (1936), p. 93

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3359. Este atestat în Moldova.

SASUL MINTOS

Vine de la plug Honț ostenit și caută apă, dar apă nu-i.

— Da ce nu adus apă tu, diugule ? zise către sască.

— Nu putut aduce, che fintina fost departe și fost frică că plouă pi mine și udă.

Sasu înghite noduri și nu zice nimic, ia canta și se duce la fîntînă și aduce apă. După ce vine, o varsă toată pe sască, care ședea pe vatră.

— Tulvai ! Hoațele ! ce faci ?

— No, acum du-ti dupa apo, che acum nu frică că udă ploaia !

O înhață de chica dracului și-i pune canta în mînă și îi dă drumul după apă.

CUCU, I (1905), nr. 9, p. 6

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3360. Este atestat în Transilvania.

HARMONIE CASNICĂ

Popa : — Ce-i cu voi drăguții mei ?

Țăranca : — Rău cinstite părinte. Eu nu mai pot trăi cu ghilcoșul esta !

Popa : — Dragii mei, fiţi cuminte şi lăsaţi unul după altul !

Ţăranca : — Eu las după el părinte, dar el nu lasă după mine, atunci mă necăjesc şi nu las nici eu !

CAL. CALIC., I (1886), p. 29

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3361. Este atestat în Transilvania.

DUPĂ DURDUIRE, VINE TRĂZNETUL

Erau iarăşi de curînd luaţi.

— Tu nevastă ce nărav ai ?

— D-apoi bărbăţele mai durdui cîteodată, cînd îmi vine şi mie. Şi tu ?

— Eu sînt blînd ca mielul, îmi vine însă cîteodată ca să trăznesc — dar numai cînd durduie.

Într-o zi nevestei i s-a părut că bărbatul, tot ar trebui să fie mai altcum, ca să n-aibă el soţ nicicum. Începe deci a-l cihaí într-o formă ca aceea de să iai lumea în cap de gura ei. Bărbatul tace, cît tace, de la un timp o întreabă :

— Şi ce-i asta nevastă ?

— Asta-i durduire !

Bărbatul nici una nici alta, îi şterge doi trandafiraşi de-i roşesc obrajii.

— Şi ce-i asta bărbate ?

— Trăznet nevastă, că el după durduit urmează, o ştii tu bine, că din senin nu se poate.

— Dac-aşa merge vorba, apoi pace să fie, că de unde nu, văd eu, că n-o să fie bine. Durduitul tot ar merge, dar trăznetul e dat focului şi, decît să mai fie, mai bine-mi muşc limba din gură.

AMIC. POP., CĂL. XXVIII (1888), p. 104

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3362. Este atestat în Moldova şi Transilvania.

Variante:

2. *După tunet vine trăznetul:* Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 37.
3. (Fără titlu) Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 791.
4. *După tunet vine trăznetul*, CAL. POP., BUCOV., VIII (1904), p. 96.
5. *După tunet vine trăznet.* RĂS Pal., I (1905—1906), p. 94.

VIAȚĂ TOT CU FOC

Se tot certa femeia cu bărbatul.
Îi tot scotea ea, lui, ochii:
— Fir-ar al dracului ceasul cînd m-am luat eu cu tine, că, de cînd ne-am luat, tot cu foc am trăit amîndoi...
El, atunci, cînd aude de foc, s-a făcut că nu înțelege despre ce e vorba și ia o găleată cu apă de-o varsă pe foc și stingîndu-l, îi zice nevestei:
— Na fă, na, iaca acuma ți-am stins focul, să nu te mai aud zicînd de-acum înainte că trăiești tot cu foc cu mine; iaca, l-am stins!

(N. I. Dumitrașcu) NEAM. ROM. POP., VII (1916), nr. 1, p. 3

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3363. Este atestat în Muntenia.

PERECHE NIMERITĂ

Doi creștini, întîlnindu-se, după ce se întrebară de ale sănătății, zise unul către celălalt:
— Știi că o să avem o nuntă în satul nostru?
— Așa să trăiești! și cine se însoară?
— Iaca se însoară Nevoie, ia pe Mînie și-i cunună Urgia lui Dumnezeu.

NAȚ., III (1884), nr. 546, p. 3

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3364. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Perechea nimerită,* OPINCA, I (1885), nr. 2, p. 4.
3. *Perechea nimerită.* Ispirescu, *Snoave,* p. 69; republicată: *Poveștile unchiașului sfătos,* p. 32; CAL. GOSPOD., II (1922), p. 88.
4. (Fără titlu) Gheaja, *Rîsete,* p. 56.
5. *Căsătorie potrivită.* Sima, *Ardeleanul glumeț,* p. 97.
6. *Pereche nimerită,* AMIC. POP. CĂL., LXXIII (1938), p. 127.

VIAȚĂ REGULATĂ

— Auzi bărbate, eu nu mai trăiesc nici un ceas cu tine, dacă tu nu începi să duci o viață regulată.

— Ce spui, fă femeie, de viață regulată ? Dacă nu trăiesc eu regulat, apoi nu mai trăiește nimenea ! În fiecare zi mă duc la cîrciumă. Acolo regulat joc cărți, beau 3—4 litri de vin și viu regulat de către ziuă acasă. Poftim, poate fi un om mai regulat decît mine ?

CAL. Blaj, XVII (1940), p. 118—119

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3365. Este atestat în Transilvania.

SĂ-L ÎNSURĂM

Oamenii dintr-un sat prinsese viu un lup, care le prăpădise vitele.

— Să-l ardem de viu, zise unul necăjit.

— Ba să-l jupuim de viu, răspunse altul.

— Ba să-l însurăm cu sila, oftă un bătrîn, care trăise cincizeci de ani cu o babă rea.

LIGA DEȘTEPT., III (1915), nr. 22, p. 3

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3366. Este atestat în Muntenia.

CE NU-I POATE IERTA

Cumătra Maria Postului ș-a năpustit de trei luni de zile bărbatul și pe urmă se întoarce acasă și se roagă :

— Iartă-mă bărbate, că te-am părăsit și trei luni de zile n-am venit acasă.

Bărbatul : — Că m-ai părăsit te iert bucuros. Dar, pentru că ai venit iar acasă, nu te pot ierta.

POP. ROM., XII (1912), nr. 43, p. 10

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3367. Este atestat în Transilvania.

[ÎNTRE SOȚI]

Ea (către soțul ei) : — Tu de-ar izbucni acum un război, apoi cît ești de fricos și de laș, ai rămîne aci acasă...

El : — Dragă, dacă cutez eu să rămîn aci acasă, cu tine, apoi nime nu poate zice că-s fricos și laș !

BUCIUM, (1925), nr. 10, p. 2 (Dezești—Timiș)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3368. Este atestat în Muntenia.

[CÎT PREȚUIEȘTE UN CAL LA CASA OMULUI]

Un om avea o muiere așa de bună și blîndă ca și dracul împielițat. Însă bărbatul totuși așa era de răbdător și prevenitor, încît i cumpărase și un cal frumos, ca să poată ea în toată ziua ieși la preumblare călare. Într-o zi însă calul așa a trîntit-o de pămînt, încît i se sfărmă capul muierii încăpățînate ; ea a murit îndată acolea jos. Un prieten al omului rămas văduv, carele încă avea o muiere tot din asemenea coastă

făcută, îl roagă, să-i vîndă lui calul acela, că bucuros i plătește oricît va cere pe el. Însă omul văduv rămas i răspunse :
— Ba zău eu nu voi vinde calul acesta deosebit, căci cine știe ? încă se poate să mă însor iară.

Gheaja, *Rîsete*, p. 143

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3369, cf. 3412. Este atestat în Transilvania.

MOTIV DE DESPĂRȚIRE

Un om însurîndu-se, după o lună nevasta îi trînti un băiat.
Bărbatul văzînd aceasta, ceru să se despartă.
Tribunalul îi cită.
— Uite pentru ce, domnule președinte, îi răspunse dînsul. La o lună după cununie a născut un copil ; mi-am făcut eu socoteala că dacă o face în fiecare lună cîte un copil, adică doisprezece într-un an, apoi după zece ani cînd urmează a avea o sută douăzeci de copii, cu ce să-i țiu ?

GAZ. OLT., I (1885), nr. 24, p. 3

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3370. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. (Fără titlu) GAZ. SĂT., II (1885), nr. 7, p. 102.

O DEZLEGARE CE NU-I ÎN PRAVILĂ

Bărbatul : — 200 lei pentru o cîrpă ?! E un păcat.
Nevasta : — Nu te teme bărbate, păcatul asta îl iau eu pe capul meu.

LUMINA SAT., IV (1925), nr. 11, p. 5

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3371. Este atestat în Transilvania.

[PLÎNGERE]

Nevasta unui pădurar se plînge că a fost bătută de bărbatul său.

Bărbatul spune că a atins-o numai cu batista.

„Priviţi-mă“, suspină femeia, „mizerabilul nu spune că-şi şterge nasul cu mîna“.

Magazia de veselie, p. 35

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3372. Este atestat în Muntenia.

BUCATELE AFUMATE

După ce călcase focul văduviei pe un biet om, norocul îl ajută să dea peste o femeie de treabă şi bună. Se căsători omul de a doua oară. El era mulţumit. De unde casa lui era risipită, văzu că începe a se aduna, belşugul intră pe uşă, iar nevoia ieşi pe fereastră. Muierea îl căuta şi îl îngrijea ca pe un copilaş. Vezi că îi era drag. Şi el îşi iubea muierea, fiindcă vedea hărnicia ei. Pentru aceasta nici el nu voia să rămînă pe jos.

Cu toate astea de cîte ori şedea la masă, el nu se putea opri de a ofta. Muierea se topea de mîhnire cînd îl tot vedea că oftează. Ea se silea să-i facă toate bune, şi nici nu-i trecea pe dinainte ca să nu-l supere întru ceva. Bucatele le făcea însăşi cu mîna ei şi le gătea bine, numai şi numai ca să-i placă. El ofta mereu. Azi aşa, mîine aşa, pînă ce într-o zi femeia, luîndu-şi inima în dinţi, îi zise :

— Bărbate, ce vierme te roade la inimă de tot oftezi ? Dacă vezi ceva în casă ce nu-ţi place, spune-mi. Eu mă silesc din toate puterile să fac cum e bine. Dacă vreun lucru nu este făcut după pofta inimii tale, învaţă-mă cum să fac altfel.

— Nevastă, răspunse el, n-am să mă plîng de tine nici cît negru sub unghie. Eu văd că tu te frămînţi cu firea, şi faci totul cum să fie bine. Tu deretici, scuturi şi găteşti bucatele cu însuţi mîna ta. Toate lucruşoarele îşi au locul lor şi fiecare este aşezat aşa, încît noaptea pe întuneric să poţi să te duci să pui mîna pe ele. Cînd viu de la lucru, n-am să aş-

tept, și masa este pusă și bucatele gata. Nu știu însă cum, nu știu de ce, dar bucatele n-au gust ca cele de la nevasta dintîi. Nu te supăra pentru că ți-am spus ; tu m-ai silit. Eu n-aș fi cutezat odată cu capul să ți-o spui.

— Prea bine, bărbate, nu mă supăr deloc. Spune-mi numai, învață-mă cum făcea răposata nevastă-ta, ca să fac și eu ca dînsa.

— Nu știu, nevastă, ce să-ți spui, nu știu ce să te învăț. Atîta știu numai că gustul bucatelor ei era altfel.

Femeia, biet, se puse cu mai mare rîvnă să facă bucate care să placă bărbatului.

El ofta mereu.

Cînd într-o zi, după ce așeză bucatele la foc, se dete după alte treburi ale casei și, venind să mai vadă de bucate, ele se afumase. Se căina biata muiere și se smulgea de mîhnire, de ți se rupea inima de mila ei, cum de i se afumase bucatele. Ea se gîndea cît de nemulțumit are să fie bărbatul ei, cînd lui nu-i plac bucatele cînd sînt făcute după tot șartul lor, dar, încă-mi-te acum, cînd sînt afumate. S-ar fi apucat biata femeie să facă alte bucate ; dar n-avea timp. Era tîrziu. Trebuia să vie de prînz bărbatul.

Puse masa și-l aștepta cu inima cît un purice de teamă să nu-i facă imputări. Cînd îl văzu că vine se făcu mititică, și nu știa cum să umble mai cu binișorul pe lîngă dînsul.

Bărbatul cum veni, se puse la masă.

Femeia aștepta cînd, cînd, să-i zică cine știe ce, pentru că bucatele nu sînt bune. În loc de aceasta bărbatul zise :

— Mulțumesc ție, Doamne, că ai luminat pe femeia mea să-mi gătească măcar o dată bucate care să-mi placă și mie.

Pasă-mi-te, nevasta dintîi îi făcea tot bucate afumate.

— Astfel de bucate îți făcea nevasta dintîi bărbate ? îi zise femeia. Mulțumesc și eu lui Dumnezeu că m-a făcut în cele din urmă să știu ce fel de bucate ai mîncat de la nevasta dintîi.

Vezi că se învățase cu bucate afumate și acum, biet, el credea că așa trebuia să fie.

Ispirescu, *Snoave*, p. 53—56 ; republicată : *Poveștile unchiașului sfătos*, p. 307

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3373. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Ce face dedarea*, RÎND. Sibiu, I (1894), nr. 18, p. 234.
3. *Omul învățat rău*, F. POP., IV (1897), p. 86.
4. *La sfadă* (I. Adam), FL. ALB., II (1899), nr. 16, p. 4 ; republicată : *Pe lîngă vatră*, p. 69 ; *Glume țărănești*, p. 44.
5. *Un om însurat a doua oară* (D. Ștefănescu), A.I.E.F., ms. *86*.
6. *Mîncarea afumată*, GRAI NOSTRU Buc., I (1906—1907), p. 144.
7. *Bucatele afumate* (P. Ispirescu), HAZ. SAT., X (1910), nr. 9, p. 1.
8. *Bucatele bune*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 101.
9. *Mămăligă afumată*. Tuțescu, *Din văi și vîlcele*, p. 26.
10. *Mîncarea afumată*, ALB. Buc., XXII (1923), nr. 5—6, p. 88.
11. *Mîncarea afumată*. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 56.
12. (Fără titlu) PRIM., IX (1929), nr. 44—45, p. 2.
13. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., V (1929), nr. 28, p. 12.
14. *Mămăligă afumată*, ȚĂRĂNISM., IX (1934), nr. 23, p. 14.

FOARTE BINE, FOARTE BINE

A fost un om și totdeauna cînd auzea de binele sau răul cuiva zicea : „foarte bine, foarte bine".

Se-ntîmplă că i se-mbolnăvește femeia așa de rău, că numai sufletul nu-i ieșise. Acum întîlnindu-se c-un prieten de al lui și, întrebîndu-l acela că ce mai face, el răspunse :

— Ia rău, măi, că uite femeia mi-i bolnavă pe moarte.

— Foarte bine, foarte bine, îi răspunse celălalt.

(N. Mateescu) REV. SOC. TIN. ROM., XVII (1901), nr. 1—2, p. 96

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3374. Este atestat în Muntenia.

DURERE ÎNDOITĂ

— Noa, bade Toadere, cum se află nevasta d-tale ?
— Vai domnule părinte, a murit astă-noapte ! (Începe să lăcrimeze.)
— Trebuie să-ți stăpînești durerea, bade Toadere, ești doară bărbat.
— Da, dar mai mare supărare e că nu mi-a spus unde și-a ascuns banii cruțați.

CĂL. POP. BUCOV., XV (1902), p. 134

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3375. Este atestat în Moldova.

ȘI-A GĂSIT BELEAUA

Un țăran își pierde nevasta prin moarte. Preotul comunei se duse după obicei la dînsul spre a-l consola și-i zise între altele :
— Nu despera prietene, Dumnezeu a luat-o...
— A luat-o ? întrebă țăranul. Apoi să știi, tată, că și-a luat beleaua.

CAL. PROF., IV (1865), p. 126

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3376. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) CĂL. POP., Sibiu, I (1866), p. 35.
3. (Fără titlu) AMIC. POP. CĂL., XI (1871), p. 91.
4. (Fără titlu) GURA SAT. Sibiu, (1876), nr. 1, p. 3.
5. (Fără titlu) CAL. Arad, VII (1885), p. 76.
6. (Fără titlu) Gheaja, *Rîsete*, p. 77.
7. *Și-a găsit beleaua.* Stăncescu, *Glume*, p. 13 ; republicată : *La gura sobei*, p. 39.

8. *Şi-a luat belea,* F. TOŢI, II (1898), nr. 19, p. 220.
9. *Şi-a luat belea,* CAL. POP. BUCOV., XIV (1901), p. 116.
10. *Şi-a găsit beleaua,* F. POP., X (1902), p. 509.
11. *Şi-a găsit beleaua,* CUCU, I (1905), nr. 7, p. 4.
12. *După înmormîntare,* HAZ. SAT., XII (1912), p. 3.
13. *Şi-a găsit beleaua,* F. POP., XXII (1914), nr. 29, p. 4.

LA JUDECATĂ

Doi olteni se aflau la judecată. La tribunal veniseră şi nevestele lor, foarte îndîrjite.

Judecătorul vru să asculte pe unul din ei şi-i ceru să spuie ce are de spus.

Nevastă-sa îl trase de mînecă şoptindu-i :

— Ioane, fă-l tu hoţ de la început, pînă nu te face el pe tine.

Sudiţeanu, *Din satul lui Cremene,* p. 178

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3377. Este atestat în Muntenia.

[PENTRU SCUIPAT LA JUDECATĂ]

Un ţigan şi cu-o ţigancă, care veşnic să sfădeau şi s-a scuipat, pornesc la judecată să-i despărţească legea. Acolo ajung prea de dimineaţă şi ca să nu aştepte prea mult, după capul lor, se duc chiar acasă la judecător. Judecătorul băuse cafeaua şi acu stă gata să plece, iar ba una ba alta mai sfătuia cu nevastă-sa, care şi ea acuma îşi bea ceşculiţa de cacao. Cum îi vede judecătorul pe ţigani şi întreabă. „Ce vreţi măi ?" şi răspunde ţiganul :

— Să mă desparţiţi jupîne de ţigancă că toată ziua mă bate cu cleştele şi mă stuche.

— Ba nu-i așa, jupîne, o ia țiganca cu gura, el mă bate pe mine mai mult; eu dau cu cleștele, da el dă cu barosu hal mare, eu îl stuchi cîte-oleacă, dar el mă stuche mult că dacă l-aș aduna, numai cu ce-i ieșa o dată din gură, aș umplea păhărelul cela din care bea cucoana dumitale.

(T. Pamfile — Fără titlu)
B.A.R.S.R., *5094*, f. 232 v

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3378. Este atestat în Moldova.

FEMEIA PĂCĂLITĂ

Odată o femeie era rău bolnavă; bărbată-său îngrijorat de această boală, căci de, femeia zăcea cam de mult.

Bărbatul îi propunea să meargă cu căruța la doctorul de plasă spre o arăta, căci în altfel nu se putea face, omul era cam sărman, și nu putea s-aducă pe doctor acasă, atîtea cheltuieli ce trebuia să facă, dar credința femeii era cu totul într-altfel să se ducă la o vrăjitoare nu la doctor. Zis și făcut.

Într-o dimineață bărbatul plecă la o vrăjitoare, cu ciomagul într-o mînă și c-o legătură într-alta unde avea 3 sticle, spre a lua în ele descîntecele. S-a dus și a și venit. A luat femeia (bolnava) și a băut dintr-una, iar restul de 2 s-a spălat pe corp cu apa din ele, însă nu avu nici un rezultat; peste vreo cîteva zile, bărbatul a plecat la altă vrăjitoare, dar nici nu avu leacul; în fine s-a dus ăl bărbat la 6—7 vrăjitori, dar fără folos. Tot în același timp se dusese vestea de o vrăjitoare mai aproape... 6 județe, despre isprăvile sale băbești, precum și de bolnavă și, pînă la această din urmă vrăjitoare, era o distanță cam de o zi întreagă, și cum femeia cășunase pe bărbată-său să se ducă și mai multe nu, căci leacul ei acolo este, bărbatul n-avu ce să facă și a și plecat. Ajuns la vrăjitoare, i-a spus chestia ce l-a făcut de a venit... i-a dat vrăjitoarea descîntecele, pe urmă bărbatul i-a dat bani și a plecat, s-a dus acasă, a făcut bolnava cum a spus vrăjitoarea prin bărbat, dar însă tot degeaba și de rîndul acesta. S-a mai dus bărbatul a doua oară, căci nu avea ce face de gura femeii, a venit iar cu descîntecele dar și de data aceasta tot degeaba; însă credința

femeii (bolnave) nu se schimba de la acea vrăjitoare, zicîndu-i mereu lui bărbată-său că să se mai ducă încă o dată, adică a treia oară, căci leacul ei acolo este la vrăjitoarea vestită. De chiu, de vai, bărbatul plecă pentru a treia oară, dar cum plecă de acasă, pe drum își făuri un plan, precum l-a și pus în aplicare. Cum ieși din satul lui și dete în al doilea sat, se duse drept la un prieten al său cu care făcuse dorobănția ; a stat aci pînă seara cînd știa că are să ajungă la vrăjitoarea vestită, apoi plecă cu prietenul său la un han unde se cinstiră amîndoi.

Tot acolo i-a spus împrejurarea care l-a făcut să-l viziteze. A stat și la han pînă la o vreme, pe urmă a plecat acas la prietenul său de s-a culcat, s-a sculat a doua zi, a pus apă în cîteșitrele sticlele, în modul următor : în prima sticlă după ce a umplut-o i-a pus înăuntru 3 paie de mătură, în a doua sticlă a pus apă pe jumătate și înăuntru trei căcăreze de șoareci, iar în a treia apă și trei căcăreze de oaie. Pe la ziua jumătate a plecat și pe la sfințitul soarelui a ajuns acas la nevastă, i-a spus că din sticla cu paiele să se spele pe corp de două ori pe zi, iar din sticla cu căcărezele de oaie să bea cîte șapte linguri pe zi, între care și două linguri din sticla cu căcărezele de șoareci dar însă fără să-i spuie bolnavei ce este înăuntru, zicîndu-i că așa i-a spus vrăjitoarea. A urmat a femeie (bolnava) cu rețeta dată de bărbat, vreo șase zile și, în a șaptea zi, s-a făcut sănătoasă, pe deplin, mulțumindu-i bărbatului său pentru serviciul făcut, iar pentru vrăjitoare, a căzut în genunchi și s-a rugat de sănătate ; așa pe cînd femeia se ruga bărbatul rîdea pe înfundate. Pe unde se ducea a femeie, sau venea cineva pe la ea, nu-i scăpa a nu spune și leacul bolii sale, pînă într-una din zile, pînă cînd veni popa al satului cu botezul și, după ce-și făcu datoria sa de preot, îi întrebă ce mai fac, și își aduse aminte că femeia a fost odată bolnavă rău, dar n-apucă popa să termine vorba, și femeia începu să-i spuie chestiunea de la început pînă la finit. Cum se întîmplase ca atunci în casă să fie vreo opt oameni cu femeie cu tot, pe cînd femeia spunea popii, ăl bărbat începu a rîde, popa-l văzu și cum era de deștept bănui ceva, și nu-l slăbi pe om pînă ce nu spuse adevărul.

Cum omul spunea, popa și cu oamenii de față rîdeau și se țineau cu mîinile de inimă, iar femeia murea de necaz, dar după cum era țanțoșe își ținu firea și a început și ea să rîdă. Iar popa la urmă a zis :

— Credința ta femeie te-a mîntuit.

De atunci popa a rîs toată viața lui de această năzbîtie. Astfel a păcălit și bărbatul o dată o femeie.

HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 2, p. 2

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3379. Este atestat în Muntenia.

O FEMEIE PRETENȚIOASĂ

O femeie veni la rabin cu plîngerea în contra soțului, că nu-i aduce cele de trebuință în casă, că o lasă chiar nemîncată zile întregi, că n-are nici o milă de ea și deci vrea să divorțeze. Rabinul trimise să cheme imediat la înfățișare, pe soțul ei.

— Bine mă, se răsti la el sfinția sa, tu nu știi că dacă ai nevastă trebuie să-i porți de grijă ? Bine, potlogarule, să nu-i aduci măcar de hrana zilnică ?

— Preasfinția ta, răspunse bărbatul, ce să fac săracan de maica mea, femeia asta îmi amărăște zilele și-mi scurtează viața, nu alta. Voi să vă întreb, sfinția ta, o supă albă de pui cu tocineji e mîncare rea ?

— Ba, foarte bună, răspunse rabinul.

— Dar friptură de rață pe varză ?

— Foarte bună.

— Dar limbă de vacă, afumată și cașcaval de Penteleu ?

— Minunat.

— Dar sarmale din piept de curcan ?

— Tot ce poate fi mai bun.

— Și toate astea udate cu o sticlă de vin de Drăgășani, vechi de cinci ani ?

— Excelent.

Apoi întorcîndu-se către femeie.

— Bine, îi zise rabinul, femeie răutăcioasă, ce umbli să cîrtești contra soțului pe nedrept ?

— Sfinția ta, răspunse femeia, toate astea ce le-a înșirat sînt foarte bune, dar vezi că el nu-mi dă nici mămăligă rece.

Jurescu, *Snoave*, p. 52

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3380. Este atestat în Muntenia.

SĂ VII CÎND S-A-NTOARCE PRUTUL !...

Mai în toate satele noastre, femeile au întovărășit pe bărbați, pînă la regimentele lor, sau pînă la gări. Una însă nu se putea despărți de bărbatul ei și a stat în oraș pînă ce a plecat regimentul. Atunci s-a dus și ea la gară să-și ia rămas bun de la bărbat. Acolo, cum sta el pe scara vagonului, au tot vorbit ei, de una de alta, iar ea mai mult plîngea pe înădușite. Cînd trenul dădu să pornească, femeia s-apucă cu amîndouă mîinile de bărbat și începu a striga cît o ținea gura :

— Unde te duuuci, unde te duuuci ! Cui mă laaași ? Cui mă laaași ?

Bărbatul deodată i-a tot zis cu binișorul :

— Femeie, du-te acasă, femeie ține-ți firea că ne rîde lumea. Femeie lasă-mă că uite căpitanul !

Ea, însă degeaba. Nu-l mai slăbea din mîini și striga cît îi lua capul. Dacă vede el că nu-i de chip, îi arde două palme milităreşti.

Femeia atunci l-a lăsat și-a zis tot așa de tare :

— Să vii, cînd s-a întoarce apa Prutului !...

VEST. SAT., II (1913), nr. 13, p. 5

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3381. Este atestat în Moldova.

Variantă:

2. *Să vii cînd s-a întoarce Prutul. Snoave și povești hazlii*, p. 5, *Cercul „Deșteptarea sătenilor"*. [f.a.].

[EȘTI VREDNICĂ SĂ TE IA DRACUL]

Um om se certa într-o zi cu nevasta lui și zicea mînios :

— Tu nu ești vrednică nici ca să te ia dracu !

Muierea se îndrăcea tot mai mult și nu mai isprăvea cu ocările ei.

— Ei bine, strigă în sfîrșit bărbatul, îmi iau vorba îndărăt, ești vrednică să te ia dracu.

Magazia de veselie, p. 6

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3382. Este atestat în Muntenia.

MUIEREA CE ASCULTĂ DE POVEȚELE BĂRBATULUI SĂU RĂPOSAT

Două prietene stau de vorbă la o răspîntie :

— Așa este, lele, greu o duce muierea cînd lipsește stîlpul casei. Ce să facem, de, omenire sîntem. Lasă că ți-o trimite Dumnezeu mîngîiere dintr-altă parte.

— Dumnezeu poate mult, leiculiță. Dară ce mai om era răposatul ! Pînă i-a ieșit sufletelul m-a tot povățuit ce să fac, cum să mă port. Alaltăieri i-am făcut de nouă zile, și una din povețele lui am împlinit-o tocmai pe tocmai. Am dat pentru sufletul lui o vacă și zece oi.

— Păcat că ți-a luat Dumnezeu un așa giuvaier de bărbat. Cum bag de seamă nu era așa burdios ca alții.

— Să ferească Dumnezeu ! Ce stai dumneata de vorbești ? Să dai mult cu multul și nu mai găsești altul ca dînsul, zise biata văduvă și o podidiră lacrimile. Acum umblu să împlinesc încă una din povețele lui.

— Bine faci, lele. Și ca ce te-a mai povățuit să faci ?

— Iaca, leică, m-a povățuit ca numaidecît să mă mărit, ca să scap de clevetelele lumii și să nu văduvesc îndelung ; pentru aceasta, din averea noastră, mi-a lăsat cu limbă de moarte o altă vacă și zece oi ca zestre.

— Auzi, soro, omul lui Dumnezeu! D-apoi să-l asculţi leiculiţă.

— Dară cum nu l-oi asculta, surioară, eu care n-am ieşit din cuvinţelul lui niciodată. Şi mi-a mai zis că omul pe care voi vrea să-l iau de bărbat să fie ca de cincizeci de ani, căci atunci omul ştie şi la vale şi la deal, este hîrşit cu toate belelele şi ticnit, duce hăul casei, fără să cîrtească. O să mă silesc să-i fac şi astă voie. Şi dacă nu voi putea găsi tocmai, tocmai un om de cincizeci de ani, cum a lăsat el cu sufletul, tot nu voi văduvi mai mult, ci voi lua doi de cîte douăzeci şi cinci de ani, şi aşa nu-i voi călca cuvîntul.

— Aşa să faci, leică.

Ispirescu, *Snoave*, p. 73; republicată: *Poveştile unchiaşului sfătos*, p. 322

Vezi *Typol. bibl.*, tip 3383 (A. Th. 1362 B *) Este atestat în Muntenia şi Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) AMIC. POP. CĂL., XXVIII (1888), p. 103.
3. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, 1899, p. 610.
4. (Fără titlu) GRAI. NOSTRU, Buc., I (1906—1907), p. 204.
5. *Cînd era să moară omul*... PRIETEN. NOSTRU, IX (1925), nr. 5—6, p. 25.
6. *Muierea ce ascultă de poveţele bărbatului său răposat*, AMIC. POP. CĂL., LXXII (1938), p. 127.

JURĂMÎNTUL NEVESTEI

Un ţăran, înainte de a muri, zicea nevestei sale:
— Jură-mi că nu vei lua de bărbat pe Nicolae!

— Fii pe pace-i răspunse ea, am făgăduit lui Constantin să-l iau pe dînsul !

ROM. Buc., XXV (1881), p. 115

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3384. Este atestat în Muntenia.

MUIEREA ASCULTĂTOARE

Un țăran bătrîn, ce avea o muiere tînără, trăgea de moarte, și în starea aceea zise muierii sale :

— Muiere, eu presimt că voi muri, însă servul nostru acuma este de mult timp la noi, are purtare bună și este foarte bun lucrător, eu aș zice, că dacă voi muri eu, să-l alegi pe dînsul de bărbat.

— Drept zici bărbate, și eu am cugetat aceasta acuma — demult.

FAM., VII (1871), nr. 23, p. 276

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3384 A. Este atestat în Transilvania.

TE ÎNSURAȘI...

— Te însurași, moșule, și luași fată mare !

— Păi, de, taică, dacă n-am găsit mai mică !

Rădulescu-Codin, *Dăfii*, p. 26
(Negrești—Argeș)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3385. Este atestat în Muntenia.

MÎNGÎIEREA VĂDUVEI

O soție se duse într-o zi la biserică ca să facă un acatist, pentru a tămădui boala bărbatului său.

Din nenorocire, soțul muri chiar în acea zi.

— Ce milostiv e Dumnezeu, el dă totdeauna mai mult decît îi cere cineva, mîngîindu-se acum întristata văduvă.

BIBL. BASM., II (1912), nr. 1, p. 28

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3387. Este atestat în Muntenia.

O ÎNDUPLECARE

Una se ducea la tîrg.

— Da unde plecași ghea, așa de noapte ?... o întreabă o vecină.

— Mă duc la tîrg, leliță, să-mi cumpăr un măgar să mai m-ajut cu el... ba la apă, ba la lemne... că nu vezi... n-am cu ce...

— Tii, ghea ! Ce minte la tine !... Da mărită-te draga mea ; ia-ți un bărbat și ai scăpat de greutăți... Nu mai cheltui banii pe măgar...

Și a făcut-o de nu s-a mai dus la tîrg ; și și-a luat, în loc de măgar, un bărbat, ca să-l poată trimite la apă... și oriunde mai avea ea trebuință...

Așa e lumea de astăzi !...

Dumitrașcu, *Cine a albit pe dracu*, p. 25 ; republicată : POP. ROM. Buc., II (1933), p. 77 (Boureni—Dolj)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3388. Este atestat în Muntenia

Variante:

2. (Fără titlu) GRAI. NOSTRU, Buc., I (1906), p. 209.
3. *Bun la toate*, ȚĂRĂNISM., XIV (1939), nr. 13, p. 3.

UNA PENTRU ALTA

— Știu eu, Ileană, că numai de dragul averii m-ai luat.
— Nu-i drept.
— Ce, doară vreai să zici, că-ți sînt eu drag ?
— Nu crede, Ioane.
— Dar atunci de ce m-ai luat ?
— Ca s-o necăjesc pe Maria, cu care aveai de gînd să te logodești. Vream să-i arăt că te pot face s-o lași.
— Și eu te-am luat, zise Ion, de necaz că Măria n-a vrut să vie după mine.

POP. ROM., I (1901), nr. 6, p. 3

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3389. Este atestat în Transilvania.

UN LEAC

Era la noi în sat unul Toia — un rău. El de cîte ori se îmbăta, bătea femeia. Da altă bătaie nu : păruială. Ea-i știa năravul : cînd îl vedea că vine băut, se și dezbrobodea ca să nu-i rupă tulpanul. Și-avea semnele ei : cam pufnea și era cu ochii schimbați. Atunci venea, intra în casă, își făcea obiceiul și ieșea degrabă afară. Femeia săraca nu credea că-i numai atîta ; ieșea după el și-l întreba :

— Mă mai bați ori să mă leg la cap ?

Numai așa scăpa tulpanul.

Da altă dată o lua pe ne veste și nemaiavînd cu ce să-și cumpere mereu broboadă, a început a se purta cu capul gol.

Vrînd-nevrînd, acum, se pieptăna în toate zilele, își da codițele împrejurul capului, le lega frumos, așa că îți era mai mare dragul să te uiți la ea. Trebuie să vă spun că înainte, s-o fi văzut dezbrobodită, ziceai că-i mama bufnițelor.

Să vedeți minune : Toia nu se mai îndura acum s-o ia de păr. Îi găsise leacul.

Ba cîteodată, îl mai netezea. Acum o nimerise ; că doar pentru asta a lăsat Dumnezeu această podoabă femeii.

„I. CREANGĂ", VII (1914), nr. 6, p. 184

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3390. Este atestat în Moldova.

APOI AȘA ÎN ȘAGĂ !...

O nevastă își trăgea bărbatul prin șperlă, că ți se-ncrețea carnea de groază. Și bărbatul cela sta ca de lemn și nu zicea nici cîrc.

Da de față mai era și-o păreche de oameni străini, Stan și Stanca. Și zice Stan :

— Vai de mine și de mine ! Să-mi zici tu mie așa, ca asta, te-aș ucide și te-aș omorî. Auzi ! Să-l facă pe el „porc" și el să tacă !

Da Stanca de colo :

— Cum așa ! Da ce, noi femeile n-avem nici un drept ? Ce ? Nu ți-i rușine să crezi una ca asta, porc bătrîn ce ești ? Da de unde, mă rog, de vă socotiți așa ?

Da Stan :

— Ei, apoi așa în șagă !

Pamfile, *Cartea povestirilor hazlii*, p. 38

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3391. Este atestat în Moldova.

MĂRITIȘUL

Așa-s femeile, nu știu cum s-or vedea mai degrabă cu cîrpa în cap și cu bărbatul lîngă dînsele, fără să fie pregătite pentru acest lucru. Și să nu crezi că numai una e așa, cu această părere mai toate se învoiesc !

Iaca, bărbatul nu-i așa ; el îi mai răbdător.

Zice că era, odată, o fată și tot grăia către femeile cele măritate :

— Vai, bine-i măritată !

— Taci, zăludă, că nu știi ce grăiești ! Tu nu știi cum se ține o gospodărie ; așa, ușor e a zice că-i bine să fii măritată.

— Cum, nu-i bine măritată ! lele hăi. Da mama cum ține gospodărie, și altele cum învîrtesc treburile și nu se mai caină de măritat ? Și eu n-oi putea să-mi țiu casa și să caut de bărbat ?

— Vezi că nu știi ce înseamnă „casă grea" de gospodar. Acolo sînt trebi, că nu le mai dai de capăt, cu gîndul, dar cu fapta ? Care toate trebuiesc făcute și rînduite la vre-

mea lor. Dar, ca să te încredințezi ce înseamnă gospodărie, haide cu mine.

Și a dus-o femeia aceea, pe fată, la un mușuroi de furnici.

— Ia, stăi, colea pe mușuroi.

Fata zăludă a făcut cum i-a spus.

Numai ce-au prins s-o pișce furnicile, din toate părțile, și fata sare arsă de pe mușuroi, țipînd și fugind !

— Ei vezi ? Așa te pișcă și te trag treburile la gospodăria omului !...

(S. Teodorescu-Kirileanu) ALB. Buc., XLII (1939), nr. 9, p. 138

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3392. Este atestat în Muntenia.

O POVESTE DE LA SORA LUI CREANGĂ

A fost odată o babă hărțăgoasă. N-are ea de lucru ? Pe semne că nici moșneagul nu era om tocmai la locul lui. Așa că, într-una din zile, baba îl ia de barbă, îl trîntește de vreo trei ori la pămînt și pe urmă pune barba moșneagului într-o oală cu borș...

— Cum ?

— Într-o oală cu borș.

— Pentru care cuvînt ?

— Ca să se mureze barba moșneagului...

— Pe urmă ?

— Pe urmă ce să-ți mai spun ?

— Spune povestea înainte !

— Ei, dragul mătușii, așteaptă și d-ta să se mureze barba moșneagului, că biata babă de-abia a pus-o la murat... Iacă așa ne păcălea și pe noi Creangă, cînd venea pe la Humulești și mai cu seamă pe la moșu-său, popa Gheorghe de la Paraclisul Spitalului din Tîrgul-Neamțului.

(D. Furtună) FĂT-FRUMOS, III (1928), nr. 1, p. 4—5

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3393. Este atestat în Moldova.

[ÎNCĂ UN OCHII SĂ ÎNCHID ?!]

O femeie zise către bărbatul-său :

— Ștefane, știi ce să-ți spun ? Cînd vine mama la noi în vizită și își permite ceva prea mult, tu trebuie să-ți închizi un ochi !

Iar bărbatul îi răspunse :

— Așa ! încă un ochi să închid ?! Unul l-am închis deja, cînd am luat în căsătorie pre fata dînsei ! apoi bine stau !

Gheaja, *Rîsete*, p. 51

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3394. Este atestat în Transilvania.

NĂDUFUL CEL MARE ȘI RĂZBUNAREA FEMEII

O femeie se căznea de facere cu moașa lîngă dînsa.

— Uf ! ardă-te-ar focul drac de bărbat, unde ești tu acum înaintea mea, să te jumulesc în bătaie, ca pe-un pui de găină !

Cercăturile și opintelile o-ndesau, iar moașa începu să bată metanii :

— Doamne, sfinte Mina, fă minune ; ajută creștinei și fă cale ușoară pruncului.

Pe-o laiță erau puse o pereche de ciubote, și femeia, dînd de ele, țipă cît o ținu gura :

— Moa... șe, aruncă ciubotele celea afară, să nu le văd în ochi !

În sfîrșit femeia scăpă ; un somn ușor o cuprinse cîteva ceasuri și cînd deschise ochii, se-nțelege, nu văzu ciubotele, că le-aruncase moașa afară.

— Moașe, se rugă ea încet ; adă ciubotele cele în casă, să nu le roadă șoarecii ; și moașa le-aduse repede puindu-le iar pe laiță.

Vreți să știți ale cui erau ciubotele ? Se-nțelege c-ale bărbatului.

„I. CREANGĂ", I (1908), nr. 5, p. 153—154

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3395. Este atestat în Moldova.

[MĂ MAI RĂCORII]

Un țăran, ce venise la oraș cu soția sa, se opri la o pilarițte cu petioroage cu cuvintele :

— Hai nevastă, să mîncăm un blid de petioroage, că n-am mîncat de ieri pazitura caldă.

După ce-și mîncase partea, soțul se șterse pe buze zicînd :

— Aha ! dar cum mă mai răcorii !

GURA SAT., XIII (1873), nr. 18, p. 71

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3396. Este atestat în Transilvania.

[EU SÎNT CAM SURD]

La o comisie :

— Ia spune de ce îți bați nevasta așa tare ?

— Să-ți spun, d-le comisar : eu sînt cam surd ; dacă oi da încet, nu țipă tare, și așa nu știu dacă simte.

F. TOȚI, II (1898), nr. 28, p. 359

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3397. Este atestat în Muntenia.

TREI MUȘTE

Un flăcău și o fată se iau din dragoste. Povestea asta e veche de cînd lumea.

Ea nu prea era bună gospodină și curățenia barem o ținea și mai puțin.

Într-o zi tînăra pereche sta la masă.

El : — Uite, dragă, în ciorba ta sînt trei muște.

Ea, mirată : — Ce spui ? Și eu care credeam că le-am scos pe toate.

Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, 152

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3398. Este atestat în Muntenia.

[SĂ SE BATĂ CA MOJICII]

Bunea începu odată un coșar vroind a face pe placul nevestei, care avea o vacă la adăpostit. Lucrează el o săptămînă încheiată tot stricînd și iar dregînd ce lucrase, căci nu se mai mulțumea cu ce ieșea din mîinile lui. În sfîrșit, după multă trudă, isprăvește coșarul.

— Zi, nevastă, mulțumesc ție, Doamne, că e coșarul gata !

Dînsa se împotrivește, bărbatul o înhață de cînepa dracului. Arendașul din sat sare ca să-i împace. Văzînd însă că nu face nici o ispravă, îi lasă în plata Domnului și se întoarce acasă de povestește întîmplarea nevestei sale, și încheie zicînd :

— Tu dragă, ai fi spus îndată, mulțumesc ție Doamne, că-i coșarul gata.

— Ba nu, bărbate, și bine făcu femeia lui Bunea de se împotrivi cererii atît de nesocotită a bărbatului.

Din vorbă în vorbă, ajung și la cociorbă. Pe cînd arendașul își snopea nevasta intră preotul satului, care îi dojenește, mirîndu-se ca niște oameni de la oraș să se bată ca mojicii și la urmă îi împacă.

Zanne, *Proverbele românilor*, VII, (1899), p. 132—133

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3399. Este atestat în Muntenia.

[LA SPOVEDANIE]

Preotul la spovedanie : — Ei bine, Ioane, de ce nu te duci, sau ai să-mi spui ceva ?

Țăranul : — Sărut mîna, părinte, n-am curagiu să vă mărturisesc, dar îmi apasă inima... am luat ceva de dinaintea altarului.

Preotul : — Atunci du-te curînd și-l adu înapoi.

Țăranul : — Iat-o ; e nevasta mea.

ACTIV., I (1901), nr. 2, p. 4

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3400. Este atestat în Transilvania.

[ÎȘI CUNOAȘTE FATA]

Un bărbat își bătuse muierea pentru o vină. Muierea scăpă cum scăpă din brațele lui și se duse la tată-so, unde începe a-și istorisi cu lacrimi în ochi necazul. Dar tata de bună seamă își cunoaște fata, căci după ce o ascultă pînă la sfîrșit, luă un băț și începu a o croi și el peste șale dar cît de bine !

— No, draga mea, zise el cînd fu gata, mergi acuma la bărbatu-to și spune-i că nu i-am rămas dator pentru rușinea pusă pe tine ! El a bătut fata mea, eu i-am bătut muierea ! Sîntem chit ! Ba să ț-o mai vină doară biata fata de aci înainte să se plîngă în contra bărbatului ! Nici vorbă !

GAZ. POP., II (1886), nr. 1, p. 6

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3401. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variantă :

2. (Fără titlu) UNIV., II (1885), nr. 321, p. 3.

BOȚ MI-AI DAT, BOȚ Ț-ADUC

Un om se însoară cu o fată care nu se pricepe defel la treburile gospodăriei.

În ajunul Paștelui bărbatul aduce tot ce trebuie pentru ca să-i facă gogoși și pască, dar tînăra nevastă neștiind cum să le prepare, la tot pasul cere ajutor bărbatului său.

În locul gogoșilor, femeia face niște cocoloașe. Bărbatul nu zice nimic, dar, în ziua de Paști, face un pachet cu „prăjiturile“ respective pe care le duse socrilor săi, zicînd : „Fiindcă mi-ați dat boț, boț v-aduc și eu !“

(M. Lupescu) ȘEZ., XXXII (1913), nr. 11—12, p. 365 (Bogdănești—Suceava)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3402. Este atestat în Moldova.

FRUCT

Oarecine văzînd, în trecerea sa printr-o grădină, o femeie șezînd pe craca unui pom, zise :

— Iată fructul cel mai amar ce vreun pom a purtat vreodată.

BIBL. BASM., II (1912), nr. 1, p. 26

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3403. Este atestat în Muntenia.

[AM TOT AȘTEPTAT]

Femeia (vrînd să certe pe bărbat) : — Patru ceasuri întregi am tot așteptat, ca să vii din birt.

Şi eu am aşteptat acolo patru ceasuri, că doară-doară vei adormi, răspunse bărbatul.

POP., XI (1904), nr. 7, p. 109

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3404. Este atestat în Transilvania.

[IA ÎNCEARCĂ ŞI-AI SĂ VEZI !]

— Fă nevastă, dacă m-aş prăpădi eu, ai plînge ?
— Plîng eu pentru te miri ce nimic, dar mite dacă te-ai prăpădi tu... Ia încearcă şi-ai să vezi !

ALB. Buc., XLII (1939), nr. 21, p. 334

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3405. Este atestat în Muntenia.

ÎNTREBARE

Judecătorul (către acuzat) : — D-ta ai dat două palme jupînului Schwarz. Mai ai să adaugi ceva ?
Acuzatul : — Nu, d-le judecător.

POP. ROM., XIV (1914), nr. 20, p. 8

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3 406. Este atestat în Transilvania.

RÎŞNIŢA

Era odată într-un sat doi inşi : un flăcău şi-o fată. Buni amîndoi. Adică ce buni ? Potriviţi ca două picături de apă : tineri, curăţei, cam tot de-o samă, feciori de oameni de-o pu-

tere și, pe deasupra, îndrăgostiți unul de altul lucru mare. Nu știau cum să se-ntîlnească de mai multe ori ca să se vadă, să-și spuie unul altuia o nimică toată și să se... ca tinerii cînd n-au ce face și se-ntîlnesc numai dînșii pe-o clipeală.

Flăcăul aștepta ziua nunții ca altceva : să-și vadă nevastă-n casă, și așa să se știe fără grijă. Fata, să se vadă-n casă cu bărbat și să scape și ea de-o grijă. Dar fata mai aștepta ziua nunții, ca pe Hristos, și din altă pricină : vrea să scape de rîșniță, că vedeți dumneavoastră, pe-atunci, nu erau mori ca astăzi și tot omul își avea acasă rîșnița lui unde rîșnea păpușoi pentru gură ! Acu, fata nu se gîndea mai departe. Se bucura că scapă de rîșnița lui tată-său unde-și rupsese umerii învîrtind la hădărag.

Dă Dumnezeu așa, și izbutesc tinerii noștri la mal cu obraz curat. Flăcăul trimite-n pețit la fată ; părinții fetei, după ce se mai codesc ca de obicei, o dau cu dragă voie și la două-trei săptămîni fac nunta.

Ce veselie și pe el și pe ea !

— Da ce ai, mamă, o-ntreba mă-sa pe fata, de ești așa de cu cheji buni ! Doamne ferește, fii mai la locul tău, c-a zice lumea c-ai scăpat din ocnă !

Iar mireasa-i răspunde :

— Lasă-mă, mamă ! Am scăpat de rîșniță, am scăpat de rîșniță ! Lasă-mă să fiu veselă !

Se isprăvește nunta cum îi într-o marți seară, se sparg nuntașii pe la casele lor și-a doua zi, dimineața, miercuri, se scoală nevestica noastră cu noaptea-n cap să facă mămăliga pentru bărbat, c-avea să plece la pădure, la plug — nu știu unde. Caută-n covată, numai un pumn de făină ; caută-n sac, nu-i un firișor măcar, să hrănești un pui de găină.

— Bădiță, cum i-a fi zis, da făina unde-i ?

— În covată !

— Apoi nu-i ; am căutat și n-am găsit decît un pumnișor !

— Vezi în sac.

— Am căutat și-n sac și nu-i !

— Atunci, vezi că-s grăunțe-n pod ; pune numaidecît și rîșnește, că n-am vreme de îngăduială !

Ce era să facă biata femeie ! A așezat hădăragul și-a început să rîșnească, așa cum rîșnise la tată-său și la mă-sa pînă mai ieri-alaltăieri ! Cerul parcă se prăbușea peste dînsa iar pămîntu-i fugea de sub picioare ! Dar a tăcut și-a-nghițit pînă seara, cînd i s-a întors bărbatul de la pădure. Avea de gînd să

i-o spună atunci rîzînd : „Omule, m-ai luat de la rîşniţă şi tot la rîşniţă m-ai trîntit ?“

Seara însă însurăţelul a văzut că-i vremea cam posomorîtă şi-a tăcut pînă ce-a mîncat. După ce-a mîncat şi-a apucat nevasta de după gît, a sărutat-o şi i-a zis :

— Ei, cum ţi se pare măritată ? Casa ta, bărbatul tău, ceaunul tău, rîşniţa ta, toate-ale tale ! Cum ţi se pare ?

Şi după ce-a aşteptat ş-o mai sărută o dată, nevasta cea mînioasă s-a potolit şi a răspuns :

— Toate mi-s dragi, bădiţă, că-s ale noastre !

Şi cu-adevărat că de-atunci toate-i păreau nespus de dragi !

Pamfile, *Pov. pop. rom.*, p. 133 (Ţepu—Galaţi)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3407. Este atestat în Moldova

UN PLÎNS DE LENE, ŞI ALTUL DE SĂRĂCIE

O mireasă în ziua nunţii, prima oară cînd a intrat în casa socrilor, observînd rîşniţa după uşă a început a plînge din răsputeri, oftînd : „Vai de mine, am venit la casa cu rîşniţa !“

Socrul şi cu mirele o mîngîiară zicîndu-i : „Taci proasto, nu plînge că avem rîşniţă, ci plînge că n-avem ce amar rîşni !“

GAZ. POP., I (1885), nr. 28, p. 223

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3408. Este atestat în Moldova şi Muntenia.

Variante:

2. *Un plîns de lene şi altul de sărăcie*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 10, p. 2.
3. *Plîng amîndoi* (P. Gh. Savin), „I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 1, p. 31 ; republicată : VEST. SAT., I (1914), nr. 5, p. 6.
4. *Sărăcie şi fudulie*. Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 29 ; republicată : CULT. POP., VIII (1928), nr. 215, p. 2.

[NU MI-AM GREȘIT MENIREA]

Bărbatul : — Iată, vrei să-ți spun verde ? Erai făcută să fii nevasta unui dobitoc.

Soția : — Și nu mi-am greșit menirea.

POP., XI (1904), nr. 12, p. 188

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3409. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) POP. ROM., V (1905), nr. 34, p. 2.
3. (Fără titlu) GAZ. ȚĂR., XXV (1925), nr. 25, p. 4.

CĂȚAUA CU OASĂLE

Au fost on bătrîn, șî numa iel cu bătrîna lui. Șî bătrîna, într-o duminică dimineața, gătet să ducă la biserică. Gătîndu-să ia acolo, zise :

— Moșule, tu să pregătești ceva mîncare zîce, pînă cînd viu ieu, zîce, cumperi niște carne, zîce, șî fași tu, pînă cînd viu ieu, zîce, dar că ieu nu viu pîn pă la vo doasprece.

— Ei, zîse, du-te, c-oi pregăti ieu.

Pă cînd în co să dusă, iel s-apucă șî taie cățaua. Taie cățaua s-o fașe bărbătiește, o pune șî fierbe șî pregătește mîncarea. Cîn vine bătrîna, îi pune bătrînu să mănînce aco, mănîncă carnea după uoasă, uasăle, le face grămadă ; cîn să uită vede că (nu știu cum i-a pus numele la cățã... Cioaba sau cum dracu i-o zîs)...

— Șioaba, na !

— Ei, pă Șoaba, zîse, o mîncat-o lupu, zîsă, lasă, nu mai vine...

Ia, o mîncat cățaua.
Așa am auzît-o.

A.I.E.F., i. 11365 (Meria—Hunedoara)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3410 (A. Th. 1409*) Este atestat în Transilvania.

SF. PETRU ȘI CĂSĂTORIA

Un om se înfățișează la poarta raiului și bate încet.

— Cine e? întreabă sfîntu Petru înainte de-a deschide.

— Om bun, răspunse el.

— Nu e de ajuns atîta. Spune-ți numele.

Omul se numește. Sfîntul Petru-și pune ochelarii și caută în protocol.

— Ești insemnat pentru purgator, răspunse el după ce a căutat.

Omul stăruie atît de mult să intre, că sîntul care răcise ascultîndu-l, îi zise :

— Ei bine, consimt să fac o milă pentru tine. Ai fost însurat ?

— Da, măre sfinte.

— Atunci ți-ai făcut deja purgatoriul pe pămînt. Poți intra.

Sfîntul se gătește a trage zăvorul, cînd noul-venit voind să se arate zelos începu :

— Cred că mi-am făcut purgatoriul pe pămînt, ba încă îndoit, căci m-am însurat de două ori.

Sfîntul atunci pune zăvorul la loc și zice :

— Cum ! Te-ai însurat o dată, știai ce este căsătoria și, deși nu te-a silit nimeni, ai luat o a doua femeie ! Ești foarte nătărău, frate, ca să poți fi primit în rai. Du-te în iad !

Și sfîntul se retrage.

ȘEZ., II (1876), nr. 8, p. 66

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3411. Este atestat în Transilvania.

ALTOI BUN

Soția unui om se spînzurase de un pom din grădină. Abia o îngropase bietul om și iată că întru aceeași zi vine la el vecinul său, zicînd :

— Vecine am venit, ca să te rog să-mi dai și mie o crenguță de altoi din acest pom, ca să o altoiesc în grădina mea ; doară se va face și din ea un pom așa norocos, precum este pomul tău.

Gheaja, *Rîsete,* p. 136

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3412, cf. 3369. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. *Bun de soacre,* POP. ROM., VIII, (1912), nr. 31, p. 12.

O FI !

Muierea : — Oare cine-i mai fericit la noi în sat, bărbate dragă ?

Bărbatul : — Popa nemților, că el nu are soacră !

POP. ROM., III (1903), nr. 32, p. 2

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3413. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variantă:

2. *O fi,* CAL. POP. ROM., II (1904), p. 162.

[POTRIVEALA]

Un țigan e la tribunal cu țiganca pentru divorț. Judecătorul îl întreabă de ce ?

— Hapoi de ! domnule judecător, pentru potriheală de haractir !

— Cum mă ? poate vrei să zici nepotrivire.

— Nu zău, hașa cum am zis : eu harțăgos, ea harțăgoasă ; eu ciordesc, ea ciordește ; eu mi-o bat, ea mă bate. Zău că nu mai merge. Prea e potriheală !

VOINȚA BAN., VII (1927), nr. 14, p. 3

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3414. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. *Prea mare potrivire de caracter*, NEAM. ROM. POP., XX (1929), nr. 14, p. 247 (Ocnele Mari—Vîlcea).
3. *Țiganul la divorț*, CĂL. POP., XLIII (1929), p. 128.

OMUL CĂTRE BOU

— Mă Bolocane, pe mine și pe tine ne-a făcut iaca-cine, că numa-n frig și zloată stăm. Da pe pisica și pe Mariuța, le-a făcut numai Dumnezeu că șed numai la căldură-n casă.

Rădulescu-Codin, *Nevastă leneșă*, p. 77

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3415. Este atestat în Muntenia.

ARȚAGUL ȘI PÎRȚAGUL

Un țăran avea o fată tînără și frumușică și bine înzestrată, dar alintată peste măsură, așa că nici părinții nu-i stau împotrivă, decum alții ; cu un cuvînt era chiar hărțăgoasă. Din

pricina asta nici nu se mărita, că de vinea vrun pețitor care se-mpăca cu toate, numai sărea și ea de colo și-i spunea verde-n ochi : „Toate-s bune, dar să știi că eu am harțag". Care cum auzea, fugea și-și zicea că ea de pe acum o spune asta așa de lămurit, apoi cînd o fi femeia cuiva, acela trebui să-și ia lumea-n cap.

Cum se prileji că-ntr-o zi veni în pețit un flăcău nalt și sprîncenat de-i plăcea și fetișcanei. Toate fură bune, dar la urma urmei ea tot voi să-l sperie și pe acesta, spunîndu-i că are *harțag*.

— Nu-i nimic, răspunse liniștit băiatul nostru, că și eu am *pîrțag*.

Fata stă puțin pe gînduri ș-apoi întrebă :

— Da, mă rog, cum ți-i pîrțagul ?

— Las că ți-oi spune, cînd mi-i arăta harțagul.

ȘEZ., I (1893), nr. 11—12, p. 283

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3416. Este atestat în Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Arțagul și pîrțagul*, F. POP., VIII (1900), nr. 42, p. 495.
3. *Și-a găsit lelea bărbatul*, „I. CREANGĂ", I (1911), nr. 9, p. 278 (Ghermănești—Vaslui).
4. *Bărbatul cuminte*, „I. CREANGĂ", VI (1913), nr. 2, p. 62 (Vlăsinești—Botoșani).
5. *Fata cu pîrțag*. Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 65.
6. *Și-a găsit lelea bărbatul*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 48.
7. *Și-a găsit lelea bărbatul*, DOINA Jor., I (1928—1929), nr. 2—3, p. 49 (Smulți—Galați).

FEMEIA ȘI CĂMEȘA

O femeie auzind că bărbatu-său s-a-necat într-o apă, zise :

— Nu-mi pare rău după dînsul, cît îmi pare după cămeșa nouă cu care era-mbrăcat, căăă Doamne, mult am mai muncit la dînsa.

A.I.E.F., i. 10738 (jud. Vrancea ?)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3417. Este atestat în Moldova.

[GRIJA CEA MARE]

Sau ca atunci cînd plecară dănciucii să se scalde :

— Vei, mo, fir-ai de rîs, să nu se înece Chiriac, că are căciulă nouă.

Firește, grija cea mare era de căciulă, nu de băiat.

REV. COP. TIN., II (1914), nr. 45, p. 384

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3417 A. Este atestat în Muntenia.

AMÎNDOI SÎNTEM UN TRUP

O femeie științoare de carte dar cam leneșă mergea cu bărbatu-său la moară. Bărbatul cu sacul pe spate, femeia cu mîinile goale după el. Au mers cît au mers, într-un tîrziu bărbatul simțindu-se obosit zise către soția sa :

— Ian mai du și tu puțin acest sac, că-s obosit de nu mai pot !

— Cum să nu, răspunse femeia, au crezi că eu n-am simțit ca și tine greutatea sacului.

— Ce vorbești, fă ?

— D-apoi nu știi că un trup sîntem.

Bărbatul înghiți nodul își șterse fruntea de sudori, tăcu și nu mai zise nimic pînă ce se întoarseră acasă, ba chiar și acolo tăcu pînă la cină.

Femeia făcuse din făina cea proaspătă niște plăcinte de le mănînci cu ochii.

Punîndu-se la masă lua din plăcinte mai întîi bărbatul, după datina cea veche și cea bună de pe la sate.

Cînd să ia și femeia din plăcinte, bărbatul o prinde de mînă și zice așezat :

— De prisos, fă, ca să mai iai și tu, ajunge dacă mănînc eu, căci cum ziseși cînd mergeam la moară și te-am rugat să duci puțin și tu sacul ?

Femeia își aduse aminte de acea vorbă, dar tăcu molcom :

— Da, da, adause bărbatul zîmbind, dacă mănînc eu, trebuie să te saturi și tu căci un trup sîntem.

NOUL CĂL., VII (1887), p. 68—69

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3418. Este atestat în Transilvania și Moldova.

V a r i a n t e :

2. *Amîndoi sîntem un trup*, GAZ. TRANS., LIV (1891), nr. 286, p. 7.
3. *Amîndoi sîntem un trup*, F. POP., IX (1900), p. 506.
4. *Muierea păcălită*, CĂL. POP. ROM., VII (1909), p. 77 (Vulcan—Hunedoara).
5. *Dacă duci tu, îi ca și cum aș duce și eu*, VEST. SAT., X (1921), nr. 21—22, p. 3.
6. *Amîndoi sîntem un trup*, CAL. ASOC., XVIII (1929), p. 174.

ULTIMA DORINȚĂ

Un bătrîn pe patul de moarte se adresă soției sale, de-abia putînd să vorbească :

— Ascultă, babo, de unde vrei să-mi cumperi coșciugul, în care să mă odihnesc după moarte ? De la Ilie Dragnea sau de la Balaban ?

— De la... Balaban, răspunse baba printre suspine.

— Ba nu ! Vreau ca sicriul meu să fie cumpărat de la Ilie Dragnea, că el le face mai frumoase !

— Bine, dar... la Balaban sînt mai bune și mai... ieftine, se opuse și de data asta baba, ca-ntotdeauna.

— Să-mi cumperi coșciugul, babo, de la Ilie Dragnea, așa cum vreau eu, că... eu mor, nu mori tu, răspunse moșul cu ultima rămășiță de putere, după care a închis ochii și... închiși au rămas !

SAT., X (1940), nr. 114, p. 20

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3419. Este atestat în Muntenia.

CARNEA ȘI FASOLEA

Bărbatul și muierea, fiind de curînd luați, se înțelegeau împreună, că la care ce bucate-i mai plac.

Nevasta zicea c-o fasole, gătită cum știe ea, n-o dă pe carne.

Dar bărbatul din a sa parte întărește, că da :

— Fasolea drăguța de ea, carnea iac-așa, drac să intre-n ea fasole !

Sima, *Ardeleanul glumeț*, 9

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3420. Este atestat în Transilvania.

ÎNTRE SOȚI

Un om își bătea muierea mai în toată ziua. Odată avu niște oaspeți, și cînd se pun la masă, îl întrebă femeia :

— Astăzi cum e bărbate, ne batem înainte, ori după mîncare ?

Bărbatul se rușină și d-aci încolo n-a mai bătut-o.

AMIC. POP., XII (1872), p. 92

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3421. Este atestat în Transilvania.

A. BĂRBATUL IUBEȚ

MARIO, MARIO...

Un popă avea în sat o ibovnică, da avea și cîini tare răi, așa că ea n-a putut să sară să vie ; a mers pîn' la gard, da cîinii au sărit, și ea a fugit. A doua zi merge la biserică și se închina pe la icoane, da popa începe din altar cîntînd pe glas bisericesc :

— Mario, Mario, de ce n-ai venit asară la noi ?

Ea face cruce și zice în ton șoptitor :

— M-am temut părinte de cîine !

Dascălul aude și zice iar pe ton bisericesc :

— Așa ! lasă că va veni el protopopul și vă voi spune !

Preotul cîntă iar :

— Dascăle, dascăle
Nu te îmfla ca un cimpoi,
Că am patru boi
Și ți-oi da și ție doi !

(Femeia șoptitor) : — Și eu părinte o pereche de... ș-un cămeșoi !

Niculiță—Voronca, *Datine*, p. 1258—1259 (Botoșani—Botoșani)

Vezi *Typol. bibl. ;* tip 3425. Este atestat în Moldova.

POPA BĂRDAȘ

A fost un popă odată. Da el era meseriaș și de lemn, era și bărdaș. Știa face roate, știa face juguri, pluguri cum să făceau pă timpuri, de lemn. Și pleacă popa și să duce la pădure

să taie un lemn pentru ce-i lipsea lui pe la car, pe la plug, ce știu eu, așa că găsește o ursoanie înțepenită între două lemne.

Ursoaniea zise cătă popă așa :

— Popo, hai scoate-mă de-aicea.

— Nu te scot că tu mă mînci.

— Ba nu te mînc, zise.

— Lasă-mă în pace, zice.

— Numa să mă scoți de-aicea, zise, că te las în pace să te duci pă unde vrei.

Ei ! Ce se gîndi popa !? Popa era cam curvar. Ei, să facă treaba cu ursoaniea. Făcu popa treaba cu ursoaniea, să pusă să taie lemne. Da popa avea sacul cu multe unelte-n spate, iaca bardă era, diferite unelte cu care lucra el cu ele la lemn legate într-un sac. A pus el sacu jos să taie lemnele ca să scoată pă ursoanie. Pă cînd să pice lemnu, atunci și popa o-ntinsă la fugă, du-te ! Ursoaniea cum s-a zvîrgolit, lemnu o fost... puțin o mai avut ca să pice, o picat lemnu și-o ieșit ursoaniea.

De-acia ursoaniea a pornit grea ; o făcut un ficior ursoaniea. Ficiorul cîn era de-o zi, era de-on an, năzdrăvan, cîn era de doi, de două zile ca de doi ani, cînd era de trei ca de trei ani, așă mai departe, crește ficiorul ca din apă. Bine. Sacu cu sculele popii o rămas acolo, nu s-o mai cutezat duce să-l mai ieie că il mîncă ursoaniea.

Ei di la on timp oarecare, întreabă copilu pă mamă :

— Mamă, zice, atunci știau și animalele astea sălbatice a vorbi, zise cine-i tata mieu ?

— Uite, zîse, iaca on popă, cutare popă și cutare sat, zise.

— Bine. Apă io pă ce să-l găsesc ?

— Apî, zice, iute iei sculele astea îm brațele toate șî te duci cu iele și le puni la ușa bisericii. Șî popa cîn o să iașă din beserică, cîn și le-o vedea, vede barda, vede instrumentele lui acolo, sculele lui zîce : „Dragile mele șî sculele mele“. Tu atunci să spui : „Dragu mnieu șî tata mnieu“.

Iac-așă. Punie sculele acolo, vine popa cîn termină slujba, iese din beserică. Atuncea o văzut sculele acolo, barda lui și firezu șî uneltele lui, ce-o avut iel. „Dragile mele șî sculele mele !“ Iel de colo de aia parte : „Dragu mnieu șî tata mnieu !“ „Ba tata tău-i niecuratu, da nu ieu tata tău.“ „Ba ești tata mnieu !“ Pleacă popa și să duce, nu-l mai ie în samă...

Iel pleacă după popa, să duce la popa în casă.

Preuteasa : „De unde aduci omu ăsta ?“ „Păi zîse, hai bală spurcată, zîse, io nu l-am adus, zîse, ăsta nu-i a mnieu ! „Ba zîce, iești tata mnieu !“

— Măi popă, da ce-ai făcut, zise, de unde-i ăsta fișiorutău ?

E, s-apucă popa și spune de pățania cum a pățit-o, pînă atuncea mai spusă la preoteasa sa nicidecît.

— Hai, ce să facem să-l potopim ?

Avea popa patru boi. Prinde doi boi la car și-i dă calea lui, copilu, îm pădure s-aducă lemne uscate, să fie tocmai așa de uscate să ardă c-on vînt. Iel, ca om tare harnic, să duce cu boii acolo îm pădure, tot rupe la cloambe uscate și pune pă car, încarcă caru cît iera cît focu de înalt, caru, îi leagă bine on lup — ăă zise „Nu-mi dai on bou să-l mînc ?“ „Ba, io ți-l dau, da tragi tu în locul lui ?“ Pă zise „să-l mînc“ și mîncă ! O mîncat on bou.

Vine-on urs. „Mă, zice, da nu-mi dai bou ăsta mie să-l mînc ?“ „Ba țî-l dau. Da tragi tu în locul lui“. Nimic de zîs, că iel nu-i — nu să-nvoie nici alta, nici să tragă, așa că mîncă ursu bou și să duce-n treabă-i.

Iel încarcă caru bine pă urmă vine dracu. Și zise : „Mă ! să-mi dai un cep di la roată, zice, că am pierdut un cep di la roata mea, cărîmbu ăla di la roată noi îi spunem cep. Zise. „Ți-l dau da bagi tu degetu acolo în huda lui !“

Bine. Încarcă caru bine, rupe fagi întregi, i pune pă car și pleacă la popa, să duce sluga, adică copilu popii. Încarcă caru bine și pleacă mai departe. Ei ! găsește pă lup. Îl prinde și-l aduce și-l bagă în jug. Să duce mai departe găsește pă urs, l-aduce sî-l prinză de hailaltă parte, la locu lui. Acuma nu-i dracu. Să duce după dracu, l-aduce pă dracu, îl leagă cu degetu acolo în hudă și-ncepe a mîna :

— Cea lupilă, hăis ursîlă, ține drace de rotilă.

Da dracu să țînă să nu iasă rotila de-acolo, să răsturnă caru.

— Țîn, țîn ! dracu de aceea parte.

Ajunsă la popa acasă ; deschide popa porțile. Cîn văzu popa nebunia ce-o avea iel pă car.

— Ba deschidu-ți-le dracu.

Da dracu, d-api io cum să le deschid că io abia ţîn de-aici, da io nu poci deschide, deschide dumneata.

A.I.E.F., i. 11080 (Cerbăl—Hunedoara)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3426. Este atestat în Transilvania.

GRECU CU DOUĂ HAMANTE

A fost într-odată, pă timpurile vechi, în ţara noastră... cum era nainte vreme oameni dă tot felu; şî buni şî răi, şî naţii dă la noi şi din alte părţi. Era un grec; avea moşie, avea una alta însă avea şi ibomnici, multe, c-aşa sînt ei de felul lor, aleargă după multe, nu numai după una...

Asta, deocamdată, el numai două ibovnice prinsese aproape de el acolea, din satul lui, da foarte frumoase şi tinere. Pînă la un timp, femeile n-au ştiut rostul lor, că grecul are de-a face şî cu una şî cu alta. Cînd au băgat ele de seamă, era una arţăgoasă oleacă. A început a o beşteli pe ailaltă. S-a luat la ceartă, să se beştelească ca femeile.

— Fir-ai a dracului, putoarea dracului să fii tu [...]

Da ş-aia numaidecît îi răspunde:

— Ba pă tine, fă!

— Ba pă tine, fă!

— Fă, zice, hai la iel să-l întrebăm.

— Haide, zice a mai înţepată oleacă, credea că grecu o să-i ia apărarea ei.

Cînd s-a dus acolo la el, el era la masă cu cafeaua, cu ţigarea.

— Bună dimineaţa, jupîne.

— Bună dimineaţa, îi zice.

— Auzi jupîne ce spune puturoasa asta, că [...]

— Da, da, da! Şi pe tine şi pe ea! Da, da, da, da!

Şi au plecat femeile împăcate frumos. Nu s-au mai certat nici azi.

A.I.E.F., mg. 1077 b (Bătrîni—Prahova)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3427. Este atestat în Muntenia.

POPA ȘI FATA

Popa Constantin era cel mai mare ștrengar din tagma preoțească. Bea pînă da cu căciula în cîini. Juca cărți și table cu toți derbedeii la hanul din sat. Umbla după femeile oamenilor și de multe ori le lua cu sila. Se vorbea chiar de oarecari daraveri ce avusese cu subprefectul și cu tribunalul pentru niște cai dosiți din curtea stăpînului său după cîmp și pentru niște boarfe care fugise sau zburase din casele creștinilor, deși ele nu avea nici picioare nici aripi.

El se însurase și luase o văduvă cu o fată de la bărbatul cel dintîi. Făcuse acest pas cu văduva, pentru că femeia era frumoasă și bogată.

După cîțiva ani fata preotesei crescuse mare. Într-o zi preoteasa veni la popa și îi zise :

— Prea sfînte, satul vorbește că fata mea ar fi însărcinată.

— Treaba ei, răspunse popa, cu cea mai mare nepăsare.

— Dar lumea spune că ea ar fi însărcinată cu sînția ta !

— Treaba mea.

— Dacă aș ști că este așa, m-aș duce să mă arunc în gîrlă.

— Treaba ta.

Fundescu, *Anecdote*, p. 76

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3428. Este atestat în Muntenia.

UNUL CU DOUĂ

Era un om undeva care ar fi fost tare de treabă de altfel, dacă n-ar fi avut un beteșug care să-l strice. Se însurase, vedeți dumneavoastră, la vreme potrivită și-și căpătase o nevastă care iarăși ar fi fost tare cumsecade dacă n-ar fi avut și ea un păcat. Omul era cam hîrbareț și nevasta îi bătea lui capul zi și noapte :

— Mai astîmpără-te, omule, că-i rușine ; uite, lumea te ia la ochi ; trebuie să te mai cumințești și tu, ce Dumnezeu !

Nu vezi c-ai îmbătrînit ? Apa că-i apă și tot se trage la matcă după o vreme, și dumneata nu-ți mai vii în fire ?

Și bărbatu-i făgăduia : să facă, să dreagă, dacă și-a mai arunca ochi peste gardurile altuia. Și ca dovadă, se așează ca un miel cu capu-n poala nevestei lui, și nevasta-i căuta înduioșată în cap. Și-i zicea :

— Iaca, omule, ai îmbătrînit. Din tot capul, jumătate ți-i alb !

Și de bucurie că-și vede bărbatul alb, bătrîn și strîns de pe drumuri, începea să-i smulgă din părul care rămăsese negru, cîte un fir, cîte un fir, socotind în gîndul ei că urmînd așa, într-o bună zi n-are să aibă cine să se mai uite la bărbatul său, cu părul alb ca omătul.

Așa, trecea ziua aceea, cînd omul nostru se cumințea pînă cînd pleca din casă. Cum ieșea — vorba cîntecului —, cîte nu se-ntîmplă ! Se-ntîmplă omului,

Cîte-o noapte-ntunecoasă,
Nimerești la altă casă,
Cu nevasta mai frumoasă,
Cu bărbatul dus de-acasă.

Doamne ferește de primejdie ! Intră sara, iese dimineața, și pe capul lui vine ponosul din bun senin c-a dormit acolo toată noaptea !

Așa și cu omul nostru ! Adică la dreptul vorbind, omul nostru nu prea deschidea multe uși ; una și singură, unde avea pe alta care-i căta în cap și-i potolea focul inimii ! Și aceea îi căuta în cap, că pe semne omul nostru era suflet plămădit din muiere !

Azi așa, mîine așa, dar vorba-i că nevasta cea străină se-nspăimînta tot mai mult văzînd că ibovnicul ei cel neprețuit înălbește văzînd cu ochii.

— Vai de mine, dragul meu, dar ce-i pe tine ? Ce-nsemnează bătrînețea asta fără vreme ?

— Ce să fie dragă ! De, știu eu ?

Și ce făcea ibovnica ? Treaba era ușoară. Începea să-i smulgă din părul cel alb, cîte un fir, cîte un fir, cu nădejde că împuținîndu-l azi, împuținîndu-l mîni, va rămîne drăguțul cu părul negru ; și omul cu părul negru oricum, tot pare mai tînăr !

Omul, ce să zică ! Bietul om se da și tăcea. Acu îl ciugulea ibovnica de perii cei albi, mîni îl ciugule nevasta de

perii cei negri, pînă într-o bună zi cînd s-a trezit bietul om cu capul jumulit pe de-a-ntregul și rămas ca o tidvă roșie și coaptă.

Încolo, povestea nu se mai știe !

(T. Pamfile) „I. CREANGĂ", XI 1918), p. 125 ; republicată : *Pov. pop. rom.*, p. 125

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3429. Este atestat în Moldova.

NĂRAVUL DRACULUI

Popa nu era om de treabă, căci umbla huci-marginea, cu toate că avea o preoteasă de s-o sorbi din ochi. Dar vorba ceea, n-ai ce-i face năravului, popa era soi rău și pace...

Din toate femeile din sat, pe la care cercase el cu dragostea, numai cumătră-sa l-a ținut mai departe :

— Da s-a mai pomenit una ca asta, părinte ?

— Că nici nu-mi mai scapi, cumătriță.

Popa, rîzînd bucuros, prinde femeia de mijloc :

— Mi-ai pus venin la inimă. Las' că n-o să știe nimeni, nu fi proastă.

— Taci părinte că intru în focul gheenei cu sfinția ta cu tot.

— Nu vorbi de pe pereți, că iau cîmpii, de mă-i lăsa cu inima friptă. Dă-mi cel puțin o guriță...

— Nu pot... măcar să fie ce-o fi. Una că ești popă și apoi, că suntem cumetri ! Cum avem să ne dăm noi sama, înaintea Celui de sus ? Păcat, părinte, zău păcat...

— Nu-mi mai spune de păcate... le iau eu pe toate în spinarea mea, iar pe-ale tale, ți le iert la spovedanie.

Femeia o ia atunci mai aspru :

— Degeaba mai bați cîmpii, ce nu se poate, nu se poate, măcar să te pui și-n creștet. Mie mi-i frică de urgia atotputernicului.

Popa, dacă vede că nu merge, o întoarce altfel :

— Ei... dar dacă ți-oi cumpăra un comaș de rochie și asta numai pentru o sărutare, tot așa ai să vorbești ?

Femeia rămîne atunci pe gînduri, silindu-se s-ascundă bucuria unui gînd ce venise chiar atunci.

— Ai amuţit ? de ce nu vorbeşti ?

— Dă... ştiu eu... poate cu asta...

— Bine cumătră, rămînem înţeleşi.

A doua zi popa a înhămat iapa la căruţă, gata să se ducă la tîrg.

— Şi cu ce treburi, părinte ? îl întrebă preoteasa îngrijată.

— Am să cumpăr nişte lumînări pentru policandre, că s-au terminat cele vechi.

Pe seară popa se-ntoarce înapoi acasă.

— Ţi-ai făcut tîrguielile, părinte ?

— Da un-te poţi apropia cu preţul preuteasă, sînt foc, nu alta...

Seara popa îşi face drum la cumătră-sa şi-i dă citul. Ceea îl desface bucuroasă.

— Ei, e frumos ?

— Minunat !

— Îţi place ?

— Mai încape vorbă ?

S-au înţeles în şoapte cumetrii, ca să n-audă copiii, că pe la cîntători să se întîlnească în fundul livezii.

— Dar numai o guriţă, ştii ?

— Bodaproste şi de atîta.

Cumătra, pe de altă parte, se duce şi spune tot preutesei.

— Auzi tu afurisitul de popă ? îl ştiam eu harbar, dar nu m-aşteptam să năzuie chiar la tine.

— Bărbat nu-i ?

— Aşa-i cumătră, bărbatul ca şi porcul sînt totuna, ptiu-ala...

Cele două cumetre s-au înţeles din două vorbe ; la cîntători să se ducă preuteasa la întilnire, în locul cumetrei, ca să ruşineze pe popa.

Preuteasa, îmbrăcată în hainele cumetri-si şi silindu-şi toate mişcările ca să s-apropie de dînsa, aşteaptă furioasă în fundul livezii. Ea venise înadins mai devreme, ca să vadă mai bine locurile.

Într-un tîrziu s-aude venind popa. Mergea tupiliş, ferind crengile ca să nu facă zgomot. Vremea-i venise în ajutor, căci era o noapte întunecoasă. Abia se vedea înainte, aşa că

popa mergea mai mult pe dibuite. Cînd aproape, preuteasa mişcă şi ea crengile dimprejur, ca să-ndrepte paşii popii.

— Aici eşti, cumetriţă ?

— Aici.. face preuteasa încet şi misterios, prefăcîndu-şi glasul.

Deocamdată îmbrăţişări şi sărutări călduroase.

— Şi zi, ţi-ai călcat pe inimă, bate-te norocul. Dar de ce nu-mi spuneai de la început că-ţi trebuie o rochie ? Nu ştiu eu pe nătărăul cel de bărbatu-tu, umblă numai crîşmele şi nu se mai stăveşte cu parale.

— Dă... mă sfiam... Am aşteptat să-ţi dea sfinţiei tale prin gînd...

— Ce diavol îmi eşti !... Dar şi eu — te pîndesc de cînd ţi-am botezat întîi, acum însă mi-ai căzut în palmă...

Cînd popa dă s-o cuprindă, ceea îi pune palma în faţă şi se fereşte :

— Ai uitat pesemne c-a fost vorba numai de-o sărutare.

— Aşa-i, dar asta numai ca la un început, acum încă...

— Las că sfinţia ta ai preuteasă acasă.

— Ce vorbeşti tu de preuteasă, ce are a face cu tine. Să fie şi ea tot aşa ca tine, n-aş mai umbla eu prin sat, dar vezi că n-am avut noroc.

— Fugi de-aici, c-aşa sînteţi cu toţii, nu vă mai mulţumesc nevestele.

— Să mă bată D-zeu...

Femeia îl împingea cu mîna prefăcută.

— Sss... taci, că vă ştiu.

— Crede-mă...

— Ce-aş fi eu mai mult decît preoteasa ?

— Nu mai vorbi, că nu ştii nimica.

Şi popa, într-o sforţare hotărîtă, o ia iar de mijloc şi, strîngînd-o tare la piept, o sărută lung şi pătimaş. Preuteasa îl sărută şi ea cu foc prefăcut.

— Ah ! să sărute nevasta-mea, cum săruţi tu, aş zice că m-a miluit D-zeu.

Preoteasa, stăpînindu-se, ia pe popa iar la mozolit şi la strîns, că nu-i da răgaz decît să răsufle la răstimpuri :

— Ei ! aşa femeie înţeleg şi eu, ia aşa se iubeşte, nu ca preuteasa mea...

Cea însă nu-şi poate ţine rîsul şi, dînd drumul popii, îşi ridică tulpanul şi-şi dojeneşte bărbatul cu amărăciune :

— Nu-i femeia părinte, că tot eu sînt și preuteasa și cumătra, dar zi mai bine că-i năravul dracului... și că ce-i de căpătat, ți se pare mai bun decît ce ai acasă...

Adam, *Glume țărănești*, p. 48—53 ; republicată : ȚĂRĂNISM., XI (1936), nr. 29—30, p. 12

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3430. Este atestat în Muntenia.

STĂPÎNUL CĂTRE SERVITOARE

— Știi ce mi-a spus, Marițo, popa ieri, cînd m-am spovedit ?

— De unde să știu, dacă n-am fost acolo.

— Mi-a spus că e păcat să țiu o servitoare așa de tînără și durdulie ca tine.

— Păi și mie mi-a spus părintele duhovnic ca să mă duc la sfinția lui.

GAZ. ȚĂR., XXVI (1925), nr. 28, p. 4

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3431. Este atestat în Muntenia.

CU TOȚII PÎNĂ DIMINEAȚA

Cică un popă zăpșit cu oca mică la fereastra unei neveste ; bărbatul îl făcu scăpat într-o cocină de porci. Cînd popa intră repede peste porci, aceștia, speriați ca de lup, începură a grohăi. „Cu toții, cu toții pînă dimineața, le răspunse popa."

Zanne, *Proverbele românilor*, IX (1901), p. 405

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3432. Este atestat în Muntenia.

B. FEMEIA IUBEAȚĂ

CU SĂCUREA LATĂ

O fost o nevastă, uite-te, tăt ș-o mînă bărbatu la moară. Apîi i s-o dus bărbatu. Apîi dacă nu s-o dus bărbatu la moară, uite-te, dacă n-o vru șî să ducă. Bărbatul o mîna pi ea !

Dacă o mînă bărbatu pe ea la moară, no, apîi... bărbatu s-o dus înainte el.

Dac-o mărs barbatu înăinte că-amu o sămăluit că cum o prinde că-i curvă ?

Apăi s-o dus șî s-o suit într-on pom, într-on păr, cum îi zice, într-on păr, no, știți dumneavoastră ce-i păru ?

Apăi dac' s-o suit într-on păr, așă-n cărare, mergînd la moară.

Dacă s-o suit îm păr, ea s-o dus la moară ; apăi o măcinat colo, dac-o măcinat, i-o dat la morari că..., no, zice ce i-o trebuit, i-o dat la moară cît ce-o mărs, iaba'o fo plină moara, dacă i-o dat la morari atuncenică momariu i-o măcinat !

Apîi bărbatu cînd o vini nevasta colea pe su păr, da o țîpat o săcure, că-amu el o știu... ca să vadă ca datu-i-o el, ea la morariu ? Prinde-o-a că-i curvă ?

Apîi o țîpat o săcure înaintea ei. Dacă-o țîpat o săcure su păr în cărare, ea amu o fost așă cîn să crăpa de ziuă. D-apîi ea s-a uitat 'm păr, n-o văzut nimică. O ! s-o uitat, o lua săcurea șî-nainte șî napoi :

— Vai de mine, zice ! Vezi care-i nevastă harnică zice, îi și cu [...] șî cu fărina măcinată ș-aflai ș-o săcure lată, zice !

— Hai [...] mama, mîne-te, [...] și fleandură îi sise bărbatu dim păr. No, vezi că te-am prins, zice, că ești curvă, zice ?

A.I.E.F., i. 14137 (Racșa-Satu Mare)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3433. Este atestat în Transilvania.

FEMEIA DE CREDINȚĂ

Odată a fost un om care era însurat de curînd, el trăia la marginea unui sat într-un loc cu totul izolat, însă trăia foarte bine cu nevasta și cu copiii lui, măcar că casa lui se afla mai la o parte.

Într-una din serile de vară, pe o vreme foarte frumoasă, după ce amîndoi soții se întorseseră de la munca cîmpului, după ce își regulară vitele și toate cele de pe lîngă casă — pentru noapte — își făcură cina și mîncară. Soția a așternut ca să se culce pe prispă afară, pentru că adormiseră și copiii tot acolo. Pe cînd stau așa culcați, pînă să le vie somnul s-adoarmă, vorbeau între ei, spunîndu-și unul la altul că, de va muri unul din ei înaintea celuilalt, nu se va însura sau mărita nici în ruptul capului. Arătîndu-și prin asta, unul față de altul, credința și iubirea pe care și-o păstrau.

Tocmai pe cînd stau de vorbă ei așa, un călăraș-dorobanț, cum i se zicea mai demult — venea pe acolo cu calul la pas, încetinel, astfel că putu să audă tot ce vorbeau acei oameni, deoarece era noapte, tîrziu și liniște adîncă, mai ales că cei doi soți vorbeau foarte tare. Cînd călărașul ajunse în dreptul porții strigă pe om. Omul se sculă, îl primi, îi puse calul la grajd ; mai cu seamă că amîndoi soții erau și oameni buni, primitori și aveau și tot ce le trebuia. Călărașul, după toate acestea, le spuse că-i e foame și că n-a mîncat de dimineață. Soții se uitau unul la altul că n-aveau rost de legume. Călărașul pricepu lucrul și scoase un sfanț din buzunar, zicîndu-le ca să-i cumpere o găină. Soția la vederea banului după ce primi, luă o găină din cotețul ei, o tăie, o jumuli și-n scurt timp dădu gata și mîncarea. La masă, cînd să se așeze, el le mai scoase vreo cîțiva bani spre a face rost și de ceva băutură. Soții se uitară unul la altul, care să se ducă la cîrciumă să aducă băutura. După îndemnul și dorința călărașului se duse femeia. Călărașul, profitînd de lipsa femeii, îi spuse bărbatului ce a auzit, tot ce și-au vorbit ei și apucîndu-se îi istorisi tot de-a fir a păr și-l întrebă, că el se încrede în nevasta lui ? Omul răspunse fără nici un înconjur că : *da.* El pentru credința și iubirea nevestei garantează cu capul.

Atunci călărașul, ca să-i arate că se-nșală, îi zise : tu să faci ce ți-oi spune eu ! și s-au prins între ei pe 10 galbeni cu condiția ca să nu zică nimic, orice i s-ar face.

Atunci gazda, după spusa călăraşului, se făcu mort în pat. La sosirea nevestei gazdei, călăraşul începu a se văita că de cînd e el n-a mai văzut aşa moarte ! Să cadă omul din picioare şi să rămîie mort pe loc ! Nevasta intrată în casă, călăraşul îi povesti cu de-amănuntul cum a murit, adăugîndu-i c-aşa moarte a mai văzut el la trei din şapte hoţi, pe care i-a lăsat în satul din vecinătate, unde o să se ducă din nou să-i ia pe toţi, căci tot din cauza acestor necazuri fugise el d-acolo. După asta nevasta îl îndemnă pe călăraş să mănînce. El refuză, sub pretext că cum să mănînce cînd se uită la omul mort cu care vorbise mai adineaori !... Nevasta îl dete jos pe mort, îl bagă sub pat, lăsînd o velinţă mai în jos pe pat ca să nu se mai vază. Călăraşul tot nu mîncă şi se făcu că pleacă. Ea — gazda — îl rugă zicîndu-i, că mîine, cînd se va întoarce hoţii p-aci, să-i dea unul dintre cei vii, ca să-i dea pe cel mort. Călăraşul consimţi, dar adăugă, că hoţii sînt tunşi mărunt. Atunci ea — gazda — îl scoase pe soţ şi să puse a-l tunde deoarece avea părul mare şi lung. Călăraşul îi spuse că trebuie cît se poate mai mărunt. Ea începu atunci să-i smulgă părul. Bărbatul sta nemişcat căci aşa le era prinsoarea.

Atunci călăraşul numai odată mi ţi-l strigă pe bărbat, şi el la acest strigăt numai odată sări drept în sus.

Femeia cum văzu una ca asta se şi făcu nevăzută şi p-aci ţi-e drumul.

Atunci călăraşul îi spuse : „Te-am rămas, prietene !“ Apoi se puseră de mîncară amîndoi şi a doua zi de dimineaţă plecă ăl călăraş al meu cu 10 galbeni cîştig ; iar femeia omului s-a dus şi dusă-i şi-n ziua de azi. Un proverb spune :

Cîinele să nu-l iei niciodată în seamă.
Calului să nu-i dai liber frîu.
Şi femeia să n-o iei pe credinţă.

Popescu-Ciocănel, *Braşoave,* p. 144

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3434. Este atestat în Muntenia.

MILĂ DE CUMĂTRU

Cic-ar fi fost o femeie care s-avea de bine cu cumătru-său... Toate bunătăţile i le-aducea pe masă cînd venea el pe la ea. Pui fripţi, plăcintă, vin bun... ca să trăiască oamenii bine...

Da-ntr-o zi, simte bărbatu-său, și-i prinde tocmai... la masă, după ce-l bate de-l zvîntă, pe cumătru, îi taie nasul, și ăla pînă acasă... moare !

Acuma, zor-nevoie, să meargă și ea la mort, să-l plîngă, că de, îi era cumătru și unde s-a îmbrăcat, colo, și s-a primenit... de-ai fi crezut nu știu ce...

Da pe cînd ea se lega la cap, bărbatu-său, ca unul din ăia, îi zise :

— Ci stai femeie să-ți ajut și eu...

Și ce face el ? Ia nasul lui cumătru-său și, fără să fie văzut de ea, i-l leagă la ureche... în loc de floare.

Apoi îi zice :

— Ascultă draga mea, dacă te duci acolo, la mort, barem știi să-l plîngi ?

— De !... Ce să zic... Tu cum zici să-l plîng ?

Și el îi spune :

— Uite dragă, să-l plîngi așa :

Cumetre, cumetre...
Se cunoaște cine are milă și dor ;
Se cunoaște de pe floare,
C-o poartă la legătoare !...

Așa să-l plîngi !... Auzi tu !

— Aud !

Și s-a dus...

Dumitrașcu, *Cine a albit pe dracu*, p. 45 (Șocariciu — Ialomița)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 3435. Este atestat în Muntenia.

PĂȚANIA IBOVNICULUI

Într-un sat — nu se spune în care — trăia un om bun și cu frica lui Dumnezeu. El se îndeletnicea mai mult cu creșterea porcilor, căci se spune că și tatăl său tot porcar era pe cînd trăia, dar oricine intra în casa lui, era mulțumit de omenia cu care era primit și ospătat — și mai cu seamă săracii nu ieșeau niciodată cu mîna goală din casa lui. Era numit chiar

fruntașul satului — și omul nostru dacă se anevoia să-și facă cinstită casa și numele binecuvîntat de toată lumea, nu putea suferi — Doamne ferește — să-și vadă casa scoasă de hulă, căci știa el că decît purtat în gura lumii cu vorbe de defaimă, mai bine ciormolit în focul iadului.

Însă lumea, ca lumea ! Le gătise pesemne toate, numai de casa bietului om nu se legase ! În toate părțile nu auzeai decît că femeia omului nostru are ibovnic și că-și trage bărbatul pe sfoară. Așa de tare s-au lățit vorbele acestea, încît au ajuns pînă la urechea bărbatului. Și de cît ar fi auzit el de casa lui, așa fel de vorbe, mai bine l-ar fi trăznit, căci de o mie de ori ar fi fost mai bucuros.

Așa vorbea lumea — și poate că avea dreptate, căci este o vorbă : pînă nu faci foc, fumul nu iese. Pusu-s-a el feluri și chipuri ca să descoasă ceva, dar nu putea nimic, ca și cînd ar fi fost lucru vrăjit.

„Ori că lumea clevetește, ori că femeia mea-i o vicleană și eu nu pot descoperi nimica. Dar lasă că m-oi pune și eu pe atîta și dacă a fi ceva oi afla eu, în ruptul capului, cine se face stăpîn în casa mea și-mi necinstește numele."

Așa își zise omul nostru într-o zi.

Apoi mai către seară își puse boii la car și porni, zicînd femeii lui că se duce la un oraș vecin, unde are o treabă grabnică și că n-are să poată veni decît peste cîteva zile, spunîndu-i totodată ca să caute ea de gospodărie în lipsa lui, ca și cînd ar fi el însuși acasă.

— Bine, bine, bărbățele ! Fii încredințat, că voi îngriji de toate cîte mi-ai rînduit și vei găsi casa în stare bună. Caută și dumneata de fă treabă bună pe unde mergi și să nu te întorci mai tîrziu.

În sfîrșit plecă omul nostru supărat, dar nu către orașul de care-i spuse nevestei, ci către coliba porcarilor lui — și cum ajunse își desjugă boii dîndu-le drumul să pască și numaidecît porunci lui Ion porcarul să se ducă acasă la sat.

— Auzi tu, măi Ioane, să intri în casă și să te trîntești într-un ungher, să spui că ești bolnav greu — și mort-copt să nu te urnești din loc, ci să bagi de seamă bine tot ce are să se petreacă în casă și cine are să vie în lipsa mea la stăpînă-ta. Și dacă mi-i face tu treabă bună, să știi că îți mai dau pe lîngă hac un porc, care ți-a plăcea ție.

— Dacă-i așa, lasă pe mine jupîne !

— Ei bine ! de-acuma du-te.

Și Ion se și porni către sat pe cînd bietul om se muncea cu gîndurile. Dar se mai gîndea și el, gîndind că dacă va fi ceva are să afle numaidecît, de vreme ce știa pe Ion îndrăzneț și tare iscusit.

Ce-i drept, cînd Ion a ajuns la casa stăpînului său și s-a trîntit după ușă într-un colț și cînd îl întreba stăpînă-sa că pentru ce a venit și ce are, el răspundea că este mort de bolnav și că a venit să-l caute stăpînul ca să nu moară în mijlocul cîmpului.

— D-apoi stăpînul tău nu-i acasă și n-are să vie decît peste vreo trei zile. Cine te-o adus pe capul meu ? Haide, du-te !

Dar Ion nici nu se gîndea de ducă : închise ochii și se făcu că doarme dus. Zadarnic se mai necăjea nevasta să-l dea afară, Ion parcă nici nu gîndea să se miște din loc, și apoi și ea s-a săturat de atîta strigăt și l-a lăsat în pace după ce s-a încredințat că doarme, căutîndu-și de alte trebi.

Mai întîi s-a pus de a frămîntat un aluat și a copt o pogace rumenă și frumoasă de ți se duceau ochii după ea și ți se făcea poftă privind-o. Apoi a aruncat în cuptor un purcel tăiat și curățit bine, de-i venea și lui Ion pe la nas miros de friptură, dar înghițea și el în sec, ce era să facă, căci doară nu era pregătit pentru dînsul !

În sfîrșit dă fuga la crîșmă și aduce o ploscă plină cu vin de cel mai bun de care avea crîșmarul.

Pînă cînd gospodărise ea toate acestea, înnoptase de-a binelea și iată că într-aceasta vine și ibovnicul, căci dacă gura lumii vorbea de ibovnic, nu vorbea fără nici o pricină. Nevasta omului numaidecît îi sare înainte, spunîndu-i să nu se îngrijească de omul de după ușă, căci este porcarul lor, care doarme dus, fiind bolnav de moarte. Apoi ca o gospodină harnică întinde repede masa, pune pogacea și plosca pe masă și cînd era să scoată purcelul din cuptor, numai ce aude afară chiar dinaintea ușii : „Aho ! Aho !"

— Vai de mine ! Bărbatul meu ! Ascunde-te repede sub pat aici, zise femeia ibovnicului, care n-apucase a gusta din masa ibovnicii lui, iar aceasta ridică repede masa, punînd pogacea pe grindă și aruncînd plosca cu vin după cuptor. Apoi repede iese înaintea bărbatului, care tocmai atunci intra în casă — și începu cu rău la dînsul, că de ce s-a întors așa degrabă, că doară ea n-a știut că va veni și că nu i-a putut pregăti nimic de mîncare și-l pofti ca de altă dată să nu o

mai amăgească ca pe o jucărie și cîte, cîte altele! Iar bărbatul i-a răspuns liniștit:

— Lasă, lasă, nu face nimic: de foame nu mă tînguiesc și nu mă bănui, căci omul nu știe ce are să i se întîmple într-un ceas. M-am pornit dar... cine-i omul ista?

— Ce să fie? Ia Ion porcariul A căzut ca din cer pe capul meu și spune că-i bolnav... dă-l afară.

— Așa! Măi Ioane! Ce, n-auzi? Ce ai? Ce ți s-o-ntîmplat?

— Mi s-o întîmplat rău, jupîne, astăzi: m-am pornit de dimineață cu porcii într-o pădure mîndră, mîndră și rotundă ca pogacea de pe grindă; numai ce vine un lup și ia un purcel, frate cu cel din cuptior; dar și eu mă întorc la dînsul cu o bîtă cu motochină, cît plosca cea de după cuptior plină; atunce lupul așa s-o uitat de urît la mine, ca omul cel de sub pat la tine!

— Dacă e așa, Ioane, dă-te de către ușă!

. . . .

De spinarea cui o fi fost rău nu știu, dar știu atîta că de atunci picior de ibovnic n-a mai călcat pragul gospodarului nostru și că a trăit de aci înainte nemaivorbit de gura lumii.

FAM., XX (1884), nr. 45, p. 538—539

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3436. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Ce știe satul, află și bărbatul, Sima, Ardeleanul glumeț, p. 21.*

3. *Muierea vindecată de boala iubitului.* P. Ispirescu, *Snoave*, p. 100; republicată: CONST., II (1980), nr. 336, p. 2.

4. *Femeia bolnăvioară.* Furtună, *Vremuri înțelepte*, p. 19 (Sîrbi — Botoșani).

5. *Femeia iubeață.* Dumitrașcu, *Cine a albit pe dracu*, p. 26 (Boureni — Dolj).

6. *Femeia necredincioasă*, A.I.E.F., i. 11150 (Cerbăl — Hunedoara).

7. *Femeia bolnavă*, A.I.E.F., i. 10670 (Vrancea ?)
8. *Femeia necredincioasă*, A.I.E.F., i. 11380 (Meria — Hunedoara).
9. *O fată și cu un fecior*, A.I.E.F., i. 11175 (Cerbăl—Hunedoara)

DUPĂ PURCEL, PĂSULĂ

În orașul A, trăia o muiere, care pe lîngă bărbat avea și un drăguț. Odată cică omul, adică bărbatul muierii, era dus la birt și tocmai atunci veni drăguțul, intră în casă, sări la grumazul muierii și începu s-o sărute și s-o drăgostească... Muierea se făcu piper de harnică și acuș în pivniță după vin, acuș în culină după purcelul cel fript și după plăcinte cu brînză. După ce se ospătară bine, ibovnicul voi să plece, iar muierea să se culce. Deodată însă auziră afară pe cineva zbierînd. Era bărbatul muierii, care venea de la birt. Cum intră în casă, ceru muierii ceva de mîncare. Muierea s-a fost legat la cap și se văita în pat. Pe ibovnic îl ascunsese sub pat.

— Da de unde să-ți fi făcut de mîncare, nu vezi că nu mai pot de beteagă ? Pe feciorul nostru îl înfunda rîsul sub pat. Dar se ținea cît putea. Știi ce măi bărbate, zise muierea, colea pe poliță este un blid cu păsulă de post încă de ieri, stîmpără-ți foamea cu ea. Bărbatul nimeri cum nimeri polița și găsi blidul și se puse pe mîncate. Deodată zări însă sub pat pe feciorul nostru.

— Tu nevastă, cine-i acolo ?

— Da un biet vîndrălău mut și surd, s-a rugat să-i dau sălaș peste noapte.

Omul nostru se duse la pat și începu a boldi pe cel adormit (ibovnicul muierii se făcu că doarme).

— Măi, măi, vină să mîncăm, știu că și tu-i fi flămînd.

Feciorul făcu semn că e sătul, dar în zadar, căci trebui să se scoale și să mănînce. Omul luă lingura și împărți păsula în două. Așa frățește, asta-i partea ta. Dacă nu o mînci toată, te bat și te dau pe ușe. Bietul fecior trebui să mînce păsulă după purcel fript și plăcinte cu brînză.

POP. ROM., II (1902), nr. 14, p. 3

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3437. Este atestat în Transilvania.

FEMEIE CINSTITĂ

— Fă lele Veto ! Cum poţi tu să taci cînd bărbatu-tău umblă după altele prin sat ?

— Ei ! Păi dacă-i nebun, să fiu şi eu ! Eu stau acasă ca o femeie cuminte... stau cu Grigoriţă.

SAT., IX (1938), nr. 97, p. 19

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3438. Este atestat în Muntenia.

NĂRAVUL NU SE SCHIMBĂ

A fost o femeie tînără... Îi plăcea să se iubească numai cu tineret... Şi avea un păcat : de la fiecare cerea, drept dar, cîte-o pereche de opinci noi... Astfel că ea, atît cît fusese tînără, umpluse două magazii cu... opinci, aşa că bărbatu-său avea ce să tot poarte o viaţă întreagă !...

Şi se tot mira, el, prostul :

— Da cum dracu, măi femeie, de unde, că pînă mai anii trecuţi, n-aveam cu ce mă încălţa ; iar acuma, slavă Domnului, avem două magazii pline... numai saci cu opinci !...

— Aşa-i măi bărbate... Aşa e cu femeia vrednică în casă...

Şi aşa era chiar !

Acuma ce se întîmplă ? Ea a început a mai îmbătrîni ; dar să-şi schimbe năravul ? Doamne păzeşte ! Ba vedea şi ea că nu mai avea căutare şi nu mai era zor mare cu opincile... Începuseră toate să se rărească. Nu e vorbă, cum spusei, că şi ea începuse să îmbătrînească !

Mai apoi nu-i mai călca nimeni pragul...

Ce face atunci ? Dă sfoară-n ţară şi tot printre cei tineri. Şi ce să vezi ? Venea tineret cu duimul ! Şi care cum venea, pleca fiecare cu cîte două perechi de opinci.

Aşa că ea, pofta tot şi-a făcut-o : de tineri avea nevoie s-o mîngîie — tineri îi veneau —, că se întîmplase şi anul ăla să fie o secetă grea în ţară şi lipsă mare de... opinci !

Dumitraşcu, *Cine a albit pe dracu*, p. 40—41 ; republicată : ŢĂRĂNISM., VIII (1933), nr. 11, p. 14

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3439. Este atestat în Muntenia.

CINE TREBUIE SĂ PLÎNGĂ

Se însurase feciorul și-și luase ce-i plăcuse mai tare. După ce făcură nunta la socru-său, veniră să nuntească „pripoiul“ la el acasă. Fata ce-o luase, nu-i vorbă, îi plăcea, dar prea se schimbase de la cununie încoace. Pînă la cununie era ea fată mai așezată, dar cum părăsise altarul, a dat o veselie peste ea și tot veselă era încă și acuma.

Cum ajunseră cu nunta la el acasă și se așează pe la mese iar tinerii însurăței, după cum e obiceiul, în capul mesei, mireasa a început a se înveseli și tot rîdea cu toți, cinstea la toți, de-ți părea că uitase că-i mireasă. De la o vreme i-a venit și feciorului lucrul acesta nu știu cum și face către mireasă :

— Tu, mi se pare că n-ai văzut încă mirese. Eu știam că miresele mai plîng la nuntă, ia mai plîngi și tu !

— Plîngi tu că ai luat pe dracu, eu de ce să plîng ? îi răspunse mireasa.

„I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 7, p. 220—221

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3440. Este atestat în Moldova.

PISICUȚĂ... ȚAȚA ARE GÎND...

Un mocan se însoară și-și ia o nevastă cam tînără. Acu, mocanul, ocupat cu treburile stînei, nu prea stătea pe lîngă mocăncuță, încît de la o vreme ea se plictisise și luînd o pisică în poală ieșea în răsăritul soarelui în fața colibei și zicea netezind-o :

— Pisicuță, pisicuță, țața are gînd de ducă.

Mocanul vede tristețea nevestei lui și de la o seamă văzînd că nu-și îndeplinește datoriile de gospodină, își spune durerea la o babă.

— Atîta ți-i durerea fiule, zice baba ?! Asta-i boală cu leac. Ia fii mai verde cu dînsa că femeia are socoteala ei. Mocanul făcu cum trebuia și cerea datoria, luîndu-i din păr.

Nu trecu mult și mocăncuța netezea afară aceeași pisică zicînd :
— Pisicuță, piscuță, țața n-are gînd de ducă !

Muntenia, *Povestiri*, p. 4

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3441. Este atestat în Moldova.

CĂ BINE ZICI

Un călugăr umbla cu milostenia prin lume. Aflîndu-se pe un cîmp, la umbra unui stejar, sosește o trăsură închisă, în care era o cucoană. Călugărul cere pomană.
— Părinte, da pe jos umbli peste tot locul ?
— Apoi cuconiță, părintele starețul m-a afurisit să nu mă sui în căruță.
— Ai dreptate ; dar asta-i caretă, nu căruță.
— Doar așa.
— Ia poftim părinte să gustăm ceva.
— Vai ! Nu se poate.
— Da de ce ?
— Apoi, noi nu mîncăm carne, nici nu bem vin. Da ce-i ?
— Asta-i găină părinte. Și asta-i madeiră.
— Doar așa.
— Părințele dragă, ia sărută-mă.
— Vai nu mă ucide, că mă dau în foc !
— Da de ce părinte ?
— Apoi nouă nu ni-e scris cu femei.
— Da bine părinte, sfinția ta crezi că eu îs femeie ?
— D-apoi ?
— D-apoi chiar așa. Singur îmi zici cucoană și crezi că-s femeie ?
— Doar așa !

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 216, p. 2—3 ; republicată : *Literatura populară*, p. 17

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3442. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. *Că bine zici*, ROM. Buc., XIV (1899), nr. 378, p. 3.

MĂRTURIA CĂLUGĂRIȚEI

— Vra să zică, măicuță, și sfinția voastră pică cîteodată în ispita diavolului !

— Da.

— Și de ce ?

— Păi să vezi, domnule. Toată lumea de pe la sate și tîrguri strigă : „Ptiu drace, duce-te-ai pe pustii să te duci". Și diavolul pleacă și vine aici la noi, la mînăstire, pentru că stăm pe pustiu. Ei, și unde-s draci mulți...

(T. Pamfile — fără titlu) B.A.R.S.R., *5094*, f. 279 r.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3443. Este atestat în Moldova.

CONVERSAȚIUNE CRIMINALĂ

Un soldat prinde pe femeia sa în conversațiune criminală cu un altul ; el își trage sabia și voiește să-și răzbune batjocura ce o primise, prin a vărsa sîngele amăgitorului ; deodată femeia lui strigă :

— Oprește-te, nenorocitule ! tu omori pe părintele copiilor tăi ?

BIBL. BASM., II (1912), nr. 1, p. 25

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3444. Este atestat în Muntenia.

IA PE CINE VREI !...

Un flăcău harnic și cuminte, venindu-i timpul de însurătoare, se îndrăgostește de o fată, cu care se și învoiește s-o ia de nevastă.

Vesel și mulțumit, de nu-l mai ținea pămîntul, se duce și-i spune lui tată-so :

— Tată, am găsit o fată frumoasă, vrednică, cu zestre, mă lași s-o iau ?

— A cui e, măi băiete ?

— A Marandei lui Pricop.

— Aaa !... Nu, tată. Nu se poate. Aceea-i soră-ta... și-ar fi păcat !...

Flăcăul înțelegînd cum stau lucrurile și-a călcat pe suflet — căci tare-i plăcea fata și n-a mai luat-o.

După un timp, iar se duce la tată-so.

— Tată, am găsit alta și mai bună.

— A cui e, flăcăul tatii ?

— A lui Ion Pleșcoi.

— Aaa !... Nu, tată. Și asta ți-e soră.

Flăcăul s-a întristat mai mult, pierindu-i pofta de însurătoare.

Mamă-sa văzîndu-l tot trist, tot posomorît, fără curaj, că nu se mai duce pe la horă, se apucă și-l întrebă într-o zi :

— Dar ce ai, băiatul mamei, de parcă tot îți plouă și-ți ninge ? Ori ți s-a făcut de însurătoare ?

— Mi s-a făcut mamă de însurătoare. Am găsit fete frumoase, vrednice, cu zestre și tata nu mă lasă să iau pe nici una.

— Pe cine ai găsit ?

— Pe... pe...

— Și de ce nu vrea, tată-to ?

— Zice că sînt surorile mele.

— Ia pe cine vrei, mamă. Nu ți-e soră nici una, că nici el nu e tatăl tău.

IZVORAȘUL, XII (1933), nr. 3, p. 69

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3445. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variantă :

2. *Ia pe care vrei...!* CĂL. POP., LI (1936), p. 166.

SFATUL UNUI BĂIAT

— Tată dragă, de ce agăți așa mare droangă de clopot pe grumazul vacii, că e foarte neplăcut, ba nici nu poate mînca de el.

— De aceea fiule, zice tatăl său, ca noaptea să nu se piardă, să nu se poată furișa în locuri oprite și ca să le putem afla mai ușor.

— Așa, atunci cînd d-ta mergi de-acasă leagă unul și la grumazul mamei, pentru că îndată ce pășești dumneata de-acasă, mama numaidecît se duce în sat și nici pînă la miezul nopții nu vine acasă.

CAL. ȚĂR. ROM., II (1923), p. 61

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 3446. Este atestat în Transilvania.

NU NE-OM PUTEA ȚINE CUVÎNTUL

Era bolnavă de facere; chinuia sărmana de-o bucată de vreme, zbătîndu-se în gura morții. Supărare în casă, cheltuială, alergătură! Dînsa mai mult pe cea lume, gemea numai din cînd în cînd.

Bărbatul, abătut — că o iubea tare mult — sta zi și noapte la căpătîiul ei, bocindu-se de nenorocirea ce-i căzuse pe cap.

A chemat popa, cititu-i-a moliftele, i-a făcut aghiazmă, dar în zadar.

Odată, scos din fire de scîrbă, ca nebun, se aruncă în genunchi, lîngă patul bolnavei și prinzîndu-și tîmplele în palme plînge înfundat, rugîndu-se cerului să se milostivească și să nu-și întoarcă cu totul fața de la el:

— Doamne!... abate răul de la ușa mea... Poate ți-am greșit! — iartă-mă; nu-s vrednic să ridic măcar ochii înspre tine. Eu sînt de vină, dar îți făgăduiesc de-acum să trăiesc curat, departe de trupul ei, pentru a înlătura o altă nenorocire...

Femeia deși pe moarte, îl aude și dă să-l împiedice :
— Nu te jura bărbate, nu te jura, că de îndreptat m-oi îndrepta eu și mi-i că nu ne-om putea ține cuvîntul...

Adam, *Pe lîngă vatră*, p. 144—145

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3447. Este atestat în Muntenia.

DRACUL SUB PAT

Frunzuliță de căpșună, ce voi spune nu-i minciună.

Spune-se, Doamne, se spune, din vremile alea bune, că într-un sat fără de nume a fost o pereche de oameni tineri : un bărbat cu a sa nevastă și cărora li-a fost odată potca ce vi-o spun îndată.

Bărbatul, om ca pîinea și sarea de bun, blînd ca mielul de sub oaie, cum a lăsat D-zeu bărbații ; nevasta iarăși, nevastă tînără din creștet pînă în tălpi, cu poalele fir în dinte și zadie dinainte, în cap cîrpă de delin și cu prea mult dor în sin... cu picioarele pe pămînt și cu ochii în vînt... cum a lăsat D-zeu bunul să fie nevestele, vezi mă ! Pe bărbat îl cheamă Onu, numele nevestei Safta.

Numai de o toamnă erau încărăbați laolaltă și se iubeau, cum să spun mai nimerit, cum vă iubiți și voi, puii moșului, dar vorba cîntecului :

Cîtu-i umbla cît te-i duce
Nu-i amar fără de dulce
Nici nu-i gard fără de par
Nici dulcele făr' de-amar...

și aci s-a împlinit ; căci, cînd le clocotea mai bine oala dragostei, li s-au împrăștiat tăciunii.

Într-o seară, adicăte după ce și-au pus la cale lucrurile casei, după ce cinară bine, se culcară liniștiți. Și socotesc cu mintea mea cea proastă, că doar nu s-or fi rugat bunului D-zeu pentru ei și sălașul lor, de a avut dracul pripas, să intre la ei sub pat. Doamne, fii cu noi, și nu mă lăsa la rău ca să grăiesc într-un ceas slab ca și Onu către Safta !

Ca bărbatul cu muierea, din șofrene-n șofrene Onu ajunse a lua pe Safta la spovadă.

— Apoi : măi Saftă, șe și șe... și pe dincolo... !?

— Ba dracu, mă, da eu știu că nu !

— Ba tu Saftă.
— Ba Safta dracului,
Să te ducă de minţi ?
Şi Safta cugetînd poate că dracul o fi dus cătană, ori va fi numărînd la bani şi n-a ţine răvaş de vorbele ei, răspunse hotărîtă :
— Ducă noa, ducă, dacă vrei să ştii şi să-ţi fie inima plină. Om lud ce mai eşti pe lumea asta, dacă tu crezi şi ce nu vezi... şi ţii de oameni buni pe cei ce-ţi spun minciuni !
Să fie Dumnezeu cu noi şi cu casa noastră, nu găta bine cu vorba din gură, pînă ce şi aude o şuierătură şi o morăitură de glas la ei sub pat. Dar să-mi credeţi mie, că ce să nu fie bată-l crucea şi tămîia !
— Ian ascultă, măi bărbate, zise Safta asudînd în tremurate.
— Taci, femeie, ce să aud ? ori blestemurile tale ; ai grăit în ceas slab şi te-a ajuns.
Nevasta se făcea ghem sub lepedeu şi se îndesa către bărbat. Nu era lucru curat.
Safta simte că cineva o pipăie. Vai Doamne, şi-ncepe a striga ca în gură de şarpe, căci bată-l crucea şi o cuprinse-n braţe, o ridică lîngă Onu şi se lua cu ea, către uşe, vorba ceea :

Popa zice că nu fură
Şi-l prinsei cu raţa-n gură !

În zadar striga biata Safta pe numele sfinţilor, că dracul tot n-o scăpa din gheară, iar Onu pare că nu i-ar fi fost soţ iubit, că nimic nu clătea într-ajutorul ei, pesemne pentru că nu-i dăduse răspuns lămurit întrebărilor sale.
În sfîrşit, rupîndu-l mila de ţipetele Saftei, sări s-o scoată, dar iar îşi trase seamă, că s-o lase măcar s-o ducă necuratul decît să mai iubească şi pe altul şi să-i tot rîdă satul şi-i zise :
— Dragă Saftă, n-am ce-ţi face, te las să te ducă lui, dacă te juri pe ce nu-i...
Dracul nu ţine seamă de vaietele nevestei, şi mai vîrtos, cînd auzi părerea bărbatului, puse gheara pe clanţa uşii să iasă cu Safta la largul său.
Pînă la deschiderea uşii, Safta o lua cam în glumă, dar cînd la ieşite îşi aduse aminte de stancul dracilor îşi pierdu nădejdea de a mai scăpa pe fîtica şi striga către Onu :
— Scoate-mă, bărbate, că-ţi spun toate !...
Sărmana şi rău de mine.

Atunci lui Onu, vezi bine, dragii moșului, i se rupseră băierile inimii de jale și sări, ca un leu-paraleu, și-și scoase nevasta de la lucru rău. Iar dracul de ciudă și necaz o luă la fugă troznind ușile după el.

Omul își cuprinse nevasta care tremura ca varga, o puse în pat lîngă dînsul și începu :

— Cimelci, cimelci, Saftă, ce știe satul și nu știe bărbatul, ghici ce-i.

Hm ! morții cui te are, d-apoi tu așa ?! apoi na, Ioane ! na, Toadere ! pînă ce o bătu bătaia îmblăciului. Și, din acel ceas, ba să mai caute Safta la care cum li-s ochii...

Într-altă zi Onu se întîlnește cu prietenul Nicolae, care de departe îi agrăiește :

— Ei, frate, da cum îți scoseși carul din baltă ?

— Foarte bine, Nicolae, am scos-o de minune la cale ; ești un adevărat drac botezat !

— Spusu-ți-am !

Și dacă mai vreți spun că Nicolae fusese dracul de sub pat, pe care îl băgase Onu în timpul ce Safta era dusă după apă, după cum se înțeleseră ei între patru ochi.

Crezămînt nu cer să-mi dați,
Căci aflați și voi în lume.
Muieri ca Safta de lume...
Și ca Onu mulți bărbați.

F. POP., I (1893), nr. 27, 280—282

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3448. Este atestat în Transilvania.

TODEREL ȘI VERONICA

Iera doi gospodăraș tineri într-on sat, și-anume : Toderel șî nevastă-sa Veronica. Iei să dusără într-o zî la prășît. Prășînd acolo cîteva zîle, într-o vremie, trece on ficior sau băiet — fudul, frumos, bine-mbrăcat — pe drum, Veronica sî uită la iel șî zîsă cătră Toderel :

— Mă ! zîce. Ia uită-te, zîce, ce fișioraș trece pe drum ! ie cîtuși de frumușăl șî parcă-i tras printr-un inel, șî nu știu ce.

Da iel nișî nu să uită. Mai lucră iei cîteva zile :

— Mă, zîce, iar mai trece acela odatî.

Da ie tot îl ghionteşte, zîce :

— Măi ! Tu zîce, nici na-i coraj măcar să ti-e uiți la dînsu, să vezi ce frumuseață di uom !

— Ia dă-m pace, Veronică ! Aista i-on drumeț. Astăzi miergie, mîine vine, zîce, ba chiar șî az-nuapte, zîce, a mas chiar în podu grajdiului la noi acas :

Nevastă-sa să îngălbeni deodată cînd a auzit așă, și peste vo uară-doau, ba că o doare la inimă, ba că o doare la burtă, ba că a prins-o durere de cap șî că nu mai poate lucra !

— Vai, Veronică dragă ! zîce. D-apoi să te duși tu acasă și să-s caț niște medițîne, pin doftori, pi uni-i putiè, meri pi la fărmăcii, să-ț iei ceva, ca să te-ndrepț. Că zîce, eu zîce, fiincî tu iej bolnavă șî n-ai putut mînca la amniază, zîce, eu disară nij nu mai plec acasă, zîce, rămîn, am mîncarie pînă mîini.

— Bini !

Ie îș luo o cîrjă în mînă, și plecă. Avea die suit așa o culmi di dial pi drum, și dup-acei die coborît cam în valie. Iel, după ci-a plecat ie, să duce și iel pin porumbu cela pînă la culmea dealului ca să vadă cum merge ia mai departe. Ie, după ci-o trecut în ceia parte în vale, jărie ca un iepure, șî fuge spre casă.

„Aha ! zîce. Ia amu ț-am găsît liacu !"

Bine.

Să duce ie acasă, discuie ușa șî caută ie iuti parale încoace, încolo, să duce. Cumpără ia niștie făină, face ia cîte plășintie atunci, cumpără băuturî, a fript o găină, șî nu știu ce, ca s-aștiepte pi cela cîn vine să se culce în podu grajdiului.

Barbatu neviestii, di pre on timp, după ci-o-ntunicat, vine șî sî suie-m pod. Să suii, șî stă acolo. Ie, după ce-a gătit toate di făcut, sî duce șî ie pe-ntuneric, șî să duce-n pod, șî pe-ntuneric acolo, începe să pipăii, încolo, încolo tot pipăii ie pînă ci diete peste dînsu acolo.

— Ho ! zîce ! Cruce-n frunte, du-te-n cruce, că doar nu-i dracu pe icia !

Da iote :

— Siii ! Taci molcom, zîce, ca să n-audă cineva !

Bine. Zîce :
— Ce faci, Veronică ?
Zîce :
— Vai de cîte uori am dormit aicea, și tu niciodată n-ai vinit la mine pîn-amu !
'Ce :
— Nu-i bai nimică ! zîce. N-ai ceva de mîncat ?
Zîce :
— Am ! Vină în casî !
Zîce :
— În casî ?
Șî grăie mai încet sî n-audă vecinii :
— Cum să poate, zice, așă ? Du-te șî adă aicea cît oi putea să manînc și să beu ceva, că, zîce, tare sînt însătat.
Bine. Să duce ie și aduse una, altă. Pînă ce mănîncă, pîn nu-ș și, șopotiu încet, zice ie către dînsu, zîce :
— Da, zîce, tu de uni iești ?
Zîce :
— Ieu-s tocmai din Turciia, din țara turcească !
— Șî ce-ai făcut pe icea ?
Zîce :
— Am avut ceva triabă pe la consulatu românesc.
Bine ! Da, zîci, ă, Toderel zîci :
— Da tu ai merge cu mine în țara turciască ?
— Vai de mine ! zîce. Ieu cu tine, mă duc și-n iad !
— Bine, zîce. Dar du-te în casă riepidi, că nu-i timp, nu-i de-a pierde timpu, că-i pria tîrziu, șî să face ziuî. Du-te șî pregătește-ț hainele, cîte-s trebe, cele mai bune, șî să le pui într-on țuhan, șî ceva de mîncat pi dou zîli, că, zîce-i cam diparti pîn-acolo !
Binie, ie să duce șî pregătește tăt, tăt, tăt, punie în saci mîncarie, pune haine, pune tăt șî vine la dînsu. Tot o liegat.
— Măi ! zîce. Tu nu ști în vecini aicea uneva o rîjniță di măcinat făină di făcut, cît di cît, că zice : la noi în Turciia, zîce,-i două sute di kilometări di la o moară la alta, zîce, șî-i tare greu ! Pînie este distulă, da, zîce, n-avem cu ci-o măcina.
Ie însă, iel știe c-ave o rîjniță la casa lui. Zîce ie :
— Avem !
Ci :
— Du-te ș-o pune ș-aceia într-on țuhan.

Piatra acei gre, o pune nevasta în țuhan, și zice :

— Asta ie-o tu, și hainele tale, zîce, le duc ieu, și mîncarea.

Și plecă pe o potecă în deal. O puartă vo doau uare uaricît, pim paduri, și iesă-ntr-o poiană. Cîn a ișît îm poiana-aceia, zîce :

— Acuma stăi, Veronică, zîce, ieu mă duc pînă la graniță să văd uni-s, pînă la pichete să văd ce fac grănițeri, că zîce, aicea-i cam greu die trecut· ·

— Bine.

Ie, trudită cum a dus piatra aceia, vo dou-uare în spate, aceia cîn așteptîn acolo, a dormit. Iel a plecat di la dînsa și s-o dus iară la uogor unie lucra mai nainti. S-a culcat să tragă și iel on somn, c-apăi să puată lucra a doa zî.

Ie a dormit pînă ci au venit copii din satul lor cu vitele la imaș. Da știț dumneavoastră cum între vite, mai iera și niște cîni. Cînii, cîn a ajuns, o-nceput a lătra la dînsa. Ie s-a trezit, și uitî, vede cîni, și vede și copii cari-i cunoște. Și duce către copii :

— Mă copii ! zîci. Da ci facez voi aicea în țara turciască ?

— Ce, lele Veronică ! zîce. Da ce, dumneata ieș nebună ? zîce. Dară nu-i aicea în țara turcească ; ci, dumniata nu cunoști unie iești ?

Da ie somnoroasă, mai freacă uochii, mai să uită, vede că-i cunoaște :

„Măi ! Mare măgar o fost aceala ! zîce. A dracului m-o înșălat ! zîce. Vez, zice, io-s tot la noi aici !"

Noa, îș ie băgaja aceia, fără să spuii la cineva ceva, amu, zîce, și hainiele iei, și mîncarea, și rîjnița aceia cu dînsa, de-abie sî rupe femeia cărînd acas.

Vine-acasă, sî-nvîrte încolo, șî-nvîrte încolo, li-e pune acele toate la loc, acuma iera tîrziu, trăbuia să ducă lu Toderel de mîncari. Ie traista ace cu plăcintili, și apucî la fugă pi drum să-i ducă lui. Cîn s-apropie di dînsu, gîfîin, de-abie, abie sufla, ajunse.

Toderel nu mai aștiaptă să zîcî ie „bună-dimineața", ce :

— Hai mai repide, zîce. Vai de mine, zîce. De-atuncia veniam tocma din țara turciască, și tot veniam mai iuti dicît cum vii tu ! Pîn viniști, gualî burta di fuami.

S-apropie ie mai aproape. Zîce :

— Poate mni-ai adus chiar plăcinti ?

Măi, cam bune ghionturi i-a dat iei, însă mai mult n-a zîs nimicî. A luat ș-a mîncat și iel bine. Și a întrebat-o, zîce :

— Cum ai pitrecut? Măi, ci, cum ţ-o trecut cu boala! Ci-ai făcut?

— C-am făcut asta ş-am făcut aceia.

Ş-o mai vinit o babă şi m-a tras pi burtă, zîce, şî mi-a trecut, ş-acuma am vinit, zîce, să lucrăm mai diparti.

Eu stam într-o livadă atunci ş-am vazut di pătărania aceie, şî cum o mîncat uomu plăcintili, da n-am cerut să-m deie şî mnii, că mni-a fost foarte ruşîni!

A.I.E.F., i. 13225 (Fundu Moldovei—Suceava)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3449, cf. 3463. Este atestat în Moldova.

FEMEIA CARE ŢINE LA BĂRBAT

— Oricum, n-are de-a face ibovnicul cu omu tău, tot e mai aproape cămeşa decît sumanul: Unul azi este, mîine nu-i pe cînd cu bărbatul trăieşti deobşte.

Ihai!... eu pe bărbat îl lau des: din Paşti-n Paşti, din Paşti-n Paşti. Da pe ibovnic cînd dă D-zeu, rar de tot: ia din sîm-bă-tă-n sîm-bă-tă...

Adam, *Pe lîngă vatră*, p. 126

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3450. Este atestat în Muntenia şi Moldova.

Variantă:

2. *Femeia care ţine la bărbat*, „I. CREANGĂ", XIII (1920), nr. 5—6, p. 87.

CEL DE SUS ŞI CEL DE JOS

La o nevastă umblau doi feciori tineri în dragoste. Într-o seară s-a întîmplat de erau amîndoi în casă cînd tocmai sosea şi bărbatul de la pădure. De frică, ca să nu-i prindă bărbatul în casă şi să nu le moaie ciolanele, căutau să se as-

cundă care și pe unde putea. Unul s-a vîrît sub pat, iar altul s-a urcat repede în podul casei. Bărbatul după ce a dejugat boii a intrat în casă și îndată a simțit că în casă a fost om străin și, cum își știa muierea cam lucru bun, a început a o ocărî. Femeia a început să se supere :

— Vai de mine, bărbat, cum poți tu spune una ca asta ? M-ai simțit tu vreodată cu așa ceva ? Cel de sus (D-zeu) mă știe că-s nevinovată !

Cel din pod, cînd a auzit vorba „cel de sus", n-a priceput rostul cuvintelor și, crezînd că nevasta de frică i-a spus bărbatului că el s-a urcat în pod și de frică să nu se suie bărbatul în pod la dînsul, a început a striga mînios :

— Ce, numai cel de sus știe, dar pe cel de jos l-ai uitat ?

„I. CREANGĂ", VII (1914), nr. 7, p. 221 (Frătăuții Vechi—Suceava)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3451 (A. Th. 1355 A). Este atestat în Moldova.

POPA IGNEȘTE, ȘI PREOTEASA TRUPEȘTE

Un episcop a tras odată în gazdă la un preot de sat. Preoteasa era frumoasă, episcopul nu tocmai bătrîn, astfel a căutat să o cheme la dînsul în odaie ca să-i mai țină de urît. Alături bietul popa ignea, căci ce era să facă mai mult, pe cînd nevasta lui se da, trupește, preasfinției sale.

Zanne, *Proverbele românilor,* VII (1901), p. 94 (Dorna—Suceava)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3452. Este atestat în Moldova.

[ÎNTRE FEMEI]

Două prietene din copilărie se întîlnesc după o lungă despărțire și-și spun de ale lor.

— Da, dragă, zise una, am rămas văduvă de sînt șase luni, dar tu ?

— Oh ! eu sînt văduvă de doi ani.
— Totdeauna ai avut mai mult noroc decît mine.

POP., IV (1897), nr. 17, p. 271

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3453. Este atestat în Transilvania.

SLOVENIRE

Mai demult nu se-nvăța cartea ușor ca acu. Dascălul de biserică, uneori preotul aduna cîțiva băieți în vreo căsuță, ori în pridvorul bisericii și-i învăța întîi slovele : Az, buchi, vedi, glagori, dobri, slovă... După *buchi* trecea deodată în *ciaslov* și la *psaltire* și-ncepea să slovenească. De-o pildă, ***În numele tatălui :*** În naș-în-naș-uc-mislete-est-liudi-est-numele... Și pînă să slovenească o față de carte, multe zile, multe sudori și multe bătăi curgeau ! Cine-ajungea să poată sloveni repede, putea să slovenească și vorbirea, de nu mai înțelegea nimeni din cei care n-au învățat.

Așa-ntr-o iarnă, un dascăl, care s-avea bine cu mama unui băiet pe care-l învăța, îi zise băietului să spuie mîni-sa pe slovenire, ca să nu-nțeleagă tată-său dac-a fi de față : să facă plăcinte pe seară, cînd bărbatul va fi dus de-acasă, că el musai vine în seara aceea. Că pe femeie o-nvățase dascălul a sloveni, da bărbatul nu știa deloc.

Băiatul deprinsese bine, da acasă s-o zăpăcit... Cum tată-său nu se mai ducea de lîngă vatră, că era frig, iar băiatul trebuia să pornească din nou la dascăl ca să mai învețe, zice repede măni-sa :

— ...Az-uc-au Zet-ijă slovă-zis dobri-az dascalu să fiar-ta-az-faci pocoi-plăcinte...

Omul a înțeles și i-a luat la bătaie pe amîndoi.

STRAJA, I (1923), nr. 41, p. 2 (Ciortești—Vaslui)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3454 (A. Th. 1358 *). Este atestat în Moldova.

UN OM ȘI O FEMEIE

Într-un sat din țara lui vodă, cînd trăia odată o pereche de oameni,

cam traiu,
cu vătraiu,

cum se zice. Pentru că muierea era cam oteoteo, știi colea, cum este omul cînd crede toate secăturile ce aude vorbindu-se, și pe lîngă acestea era și cam cicălitoare.

Ce nu-i făcuse bărbatu-său ca s-o dezbere de aceste apucături rele ; dară îi fu deșartă toată osteneala.

Pe dracu să-l faci om ?

Dacă văzu așa, se înarmă și el cu răbdarea și se făcu că nu bagă de seamă cicăliturile ei.

Nici așa însă n-avea pace : ba că pe ici ; ba că pe dincolo ; ba că una ; ba că alta. Nu-i tăcea gura toată ziulica. Nu e vorbă, îi făcea el, bărbatu-său, pe la soroace cîte o vijelie prin ăl păr, ia, așa, numai cum curge din dragoste.

Dară rămînea cu atît.

El, chipu, era om ticnit ; dară îl scotea nevasta afară din pepeni cu cicăliturile ei. Și apoi de ar fi fost vreo a deșteaptă, calea-valea, dară era, după cum zisei, cam prostănacă, și asta adăuga supărarea.

El avea obicei să se ducă în tîrg, pentru trebuincioase d-ale casei, la trei și patru săptămîni o dată.

De cîte ori se întorcea de la tîrg, ea ar fi voit ca bărbatu-său să-i tot spuie și să nu mai sfîrșească la istorii și la nagode întîmplate prin tîrg.

El spunea ce spunea și-și căuta de trebi. Ea începea cu gura pe el : „Că tu așa ești, nu vrei să-mi spui și mie ce ai văzut, ce ai auzit prin ăl tîrg mare. Mut te duci, mut te întorci. Alți bărbați găsesc ce să spuie muierilor lor. Tu nu găsești."

De rîndul ăsta, ce-i vine omului în gînd, că vru să-și cerce nevasta, să vadă în ce apă s-adapă. Întorcîndu-se de la oraș, iată că veni nevastă-sa și-l întrebă :

— Ce mai vestea pe la tîrg, bărbate ?

— Ce veste să fie nevastă. Ia vești rele ; cică a ieșit poruncă, de la domnie, ca toți bărbații să-și ia cîte două muieri. Ai mai auzit tu pînă acum rîsul dracului ca ăsta ?

— D-apoi cum ! Auzi, auzi, ce porunci să dea ! Pare că domnia asta nu este în toată firea ei. Unde s-a mai auzit niște astfel de porunci, o ! facu-i și dregu-i, iaca ce, și iaca ce.

Și începînd a-și înfoia catrința cu amîndouă mîinile de amîndouă părțile și depărtîndu-și coatele de trup, începu a umbla prin casă și pe lîngă vatră, zicînd :

— Na, uită-te și tu bărbate, nu e loc destul pentru noi amîndoi, dară mi-te încă pentru una. Abia încăpem noi la vatră, abia ne putem învîrti amîndoi prin casă, unde dracu să se mai vîre și a treia.

Bărbatul tăcea și asculta.

După alte patru săptămîni se duce iarăși la tîrg. În acest timp, ea îl albise cu întrebările, ce și cum ? ce are să se aleagă de porunca domnească, pe care i-o adusese el peșcheș și aștepta acum să se întoarcă bărbatul, să-i mai spuie, la ce hal are să ajungă niște astfel de porunci domnești, nesăbuite.

Abia zări pe bărbat că se întorcea de la tîrg și nevasta ieși în prag, puse mîinile în șolduri, umplînd ușa cu trupul ei și așteptă.

Cea dintîi vorbă a sa, cînd bărbatu-său se apropie, fu a-l întreba :

— Ei, ce s-a ales, bărbate, de poruncile alea poznașele.

— E ! e ! nevastă, acum s-a schimbat marafeturile. Acum a ieșit poruncă, de la domnie, că toată muierea să ție cîte doi bărbați. Mai auzit-ai tu așa bătaie de joc ?

— Apoi de, bărbate, dacă-s poruncile domnești atît de năzdrăvane.

Și apăsînd cu amîndouă mîinile catrința pe lîngă dînsa, și lăsînd brațele în jos, ca să arate mai șuie, zise :

— De, bărbate l-om pune și pe dînsul între noi colea la vatră, că parc-ar fi loc încă pentru unul.

Proastă, proastă, cicălitoare și limbută cît poftești, judecata cam seacă în capul ei, dară la drăcii, și cînd îi vine ei bine, cum o taie capul !

S-a mai cercat bărbatu-său, să vadă n-o putea scoate ceva bun din ea ? Atunci ! ea rămase tot ea, și el tot el ; dacă văzu și văzu, o lăsă și el în plata Domnului să-și sfîrșească

ale zile, precum a început, pînă adică, să vie a sfîntă de moarte să-i astupe gura cu o mînă de pămînt.

ANAL. LIT., I (1885), nr. 1, p. 100—101

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3455, cf. 3461, 3462. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variantă:

2. *Un om și o femeie*, A.I.E.F., i. 10851 (jud. Vrancea).

NUNȚILE DE AZI

Nuța lui Vasilica și Lenuța lui Pleoscă au fost și sînt și azi prietene din cele mai bune. Cu toată prietenia, cînd s-a măritat mai deunăzi cea dintîi, cea de-a doua nu s-a dus la nuntă, măcar că fusese chemată. Lenuța lui Pleoscă avea însă de ce să fie supărată, căci buna ei prietenă îi suflase pe dinaintea nasului pe unul din cei mai buni pețitori.

Totuși vechea prietenie a rămas în picioare, iar cînd se întîlniră după nuntă, supărată îi zise :

— Iartă-mă dragă·Nuțo, că n-am putut veni la nunta ta. Nu-i așa că nu te superi ?

Dar Nuța de colo răspunse :

— Nu dragă ! nu mă supăr. O să vii de data viitoare !

CAL. SAT., I (1938), p. 135

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3456. Este atestat în Transilvania.

ÎNTÎMPLAREA CU NEVASTA

A fost o muiere cu un om, săraci, și n-or ținut altceva mai mult de găini· Găini or ținut multe, tăt acolo la curte și pui or crescut ș-or avut mulți. Omu s-o dus la lucru. Cînd o venit sîmbătă sara și duminecă, muierea s-o tot pănătat către el c-o luat uliu o găină, c-o luat un pui, ba un cocoș.

În săptămîna asta așă, în săptămîna ailaltă așă, tăt cîteva săptămîni, tăt s-o pănătat că tăt ia uliu găinile și le mănîncă.

El și-o făcut planu, s-o socotit că să facă, că să duce la lucru, să vadă, să șadă ascuns, să vadă că mai vine uliu să-i fure găinile. S-o luat luni dimineața că să duce la lucru, s-ontros înapoi, s-o suit într-un coteț, și-o stat acolo. S-o pomenit ziua cu muierea că cheamă găinile șî le țipă șî ia o găină șî să duce colo șî-i taie capu șî-o ia ș-o duce ș-o giupele. Cînd îi sara, vine drăguțu cu șpirt cu vinars, cu asta, să duce la ea în casă, găsește găina fiartă șî friptă, beau, mîncă, să satură șî să desface, să suie-m pat. Ala o luat, omu o luat săcurea, ș-o băgat-o în casă, ș-o dat șî-n el șî-n ea șî i-o omorît p-amîndoi. S-o dus ș-o înștiințat întîi jăndărmeria și ăsta o văzut, l-o luat, l-o dus șî l-or închis. O stat vo tri luni încuiat, închis pînă a ieșît legea. Dac-o ieșît legea și asta s-o aflat că el n-o fost vina, i-o dat calea acasă.

Așa că noi ne-am dus, ne-am tunat d-un birt, îl auzirăm spunînd acolo, ne traserăm, ne traserăm cătă el :

— Șî-am omorît șî cocoșu șî găina aici.

Îl întrebară oamenii c-o venit din temniță.

— Venit, apă-ce pintr-un cocoș, pintr-o găină, iacă șăzui trei luni ; d'amu deteră legea.

Noi ne-apropiarăm șî-l întrebarăm că cum ie cocoșul ista, întrebară oamenii ; apă spuseră c-o omorît muierea și drăguțu, c-or mîncat găinile șî el i-o zîs găină la muiere și cocoș la drăguț.

A.I.E.F., i. 11171 (Cerbăl—Hunedoara)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3457. Este atestat în Transilvania.

BUHA CA PAPAGAI

Un om sărac umblînd odată prin pădure, după lemne, dă de o buhă pe care o prinde. Plin de bucurie că a prins o pasăre — de el nemaivăzută pînă aci — plecă către casă cîntînd și fluierînd. Se înserase bine, cînd ajunse omul nostru acasă, și începu a-și bate capul că ce să facă el cu pasărea ? După multă spargere de cap se hotărî a merge mînezi la

piață la Timișoara, să caute doară o poate vinde, fie cu un preț cît de mic! Nu mai întreba omul nostru pe nimeni de sfat, ci băga buha în traistă și dis-de-dimineață haid la drum spre oraș. Ajuns în oraș, vînăt de frig, căci era tocmai în postul Crăciunului, intră omul nostru în o grijă mare. Satul în care locuia el fiind adecă departe de Timișoara, cînd ajunse dînsul aci se înserase din nou! Ce să facă el, unde să se sălășluiască peste noapte, căci bani nu avea nici de leac! Începu dară a cerca pe la casele oamenilor doară se va milostivi careva să-l primească. Intră deloc în casa dintîi și dete „bună seara" cu mare sfială.

— Ce vrei omule? îl întreba doamna casei, căci domnul nu era acasă.

— Nimica doamnă decît să mă lași să noptez în casa d-tale! Sun un biet călător sărac, am venit cu ceva negoț la tîrg, dar n-am nici un ban ca să pot intra în atare birt, iar birtașii — știi d-ta — cer să bei cîte ceva, apoi te lasă să-n-noptezi la ei! Eu te rog doamnă să mă primești în casa d-tale că nu-ți voi face nici o supărare! Mă culc pe vatra goală după cuptor.

— Eu te-aș primi bucuros omule, dar vezi că bărbatu-meu nu e acasă și de va veni și te-o afla aci ce va zice că te-am primit ca pe un necunoscut?

— Ce să zică, te va lăuda că ai mîntuit pe un biet sărac de tîrgoș de la moartea de ger.

— Bine! Așază-te dară ian-aici în cotul acesta după cuptor, că dacă o veni să nu zică că-i stai în cale!

Tîrgașul nostru se culcă cu pasărea lîngă el, căreia i-a scos numai capul pe gura traistei ca să nu se înădușască cumva, și, prefăcîndu-se că doarme, privea cu ochii că ce va face doamna. Adică mă rog, ea se puse la oglindă, se pieptănă, se rumeni frumos, se îmbrăcă colea în mătăsuri, apoi acuș în chilie, acuș în cuină, unde sfîrîia o tigaie de nu-i modru, și un miros plăcut de friptură gîdila nasul tîrgașului nostru de era p-aci gata să se vîndă că nu doarme! În scurtă vreme auzi omul nostru un tropot gingaș, apoi văzu un bărbat frumos intrînd în chilie, căruia doamna îi sări în grumaz și începu a-l dezmierda cu sărutări.

„Na, drace! zise omul nostru în sine, acuma știu ce-i la casă! Asta-i ibovnicul doamnei. Hi hi-hi!" și se făcu că hîrconește dus. Ochii însă tot la ei ținea și îi urmărea cu ei ca vulpea rața.

Iată că aduce doamna mîncarea pe masă, friptură de curcan, frumoasă de să o mănînci cu ochii, și apoi un bîrdăcuț cu vin negru ca mura. Se așezară ei la masă, dar cînd le era mai dulce mîncarea cineva bate la poartă. Pentru că adică uitasem să vă spun că doamna a fost încuiat poarta și toate ușile. Doamna se făcu acuma că-i cam bolnavă și cu un glas plîngător întreba la fereastră că „cine-i ?"

— Eu muierușcă dragă, bărbățelul tău, am sosit din călătorie și sănătos ! Deschide-mi !

Iute se apucă acuma doamna să ascundă merindele. Aluaturile și vinul îl puse la căpătîi, iar friptura o duse în cuină și o ascunse în cuptor. Dar ce să facă cu ibovnicul ? Haid cu el într-un dulap ! Cînd fu gata cu toate acestea se duse tot văitîndu-se pînă la poartă și o deschise.

Bărbatul își așeză caii în grajd apoi intră în chilia caldă și se puse la cuptorul cald să se mai încălzească, că afară era frig de pocneau lemnele. După ce se mai încălzi întrebă el pe muiere că :

— Tu dragă ! nu ai ceva de cină că n-am mîncat de azi-dimineață !

— N-am dragă bărbate, că vezi, de cînd te-ai dus, tot bolnavă am fost, și n-am fiert nimica !

— Nu face nimica, zise bunul om, oi să mănînc dară nițică pîne cu sare.

Doamna se trîntise pe pat, bărbatul îmbuca la pîne, iar păsărarul nostru — nu știu de foame și el ori de altceva — slobozi un suspin lung, lung ! Stăpînul casei spăriat sări în picioare și ducîndu-se la omul nostru îl boldi cu piciorul strigîndu-i :

— Măi, dar cine ești ?

Tîrgașul nostru, ștergîndu-se pe la ochi, ca cum acuma s-ar fi pomenit din somn, îi spuse că e negustor de păpăgai, paseri din țările cele calde, de unde a adus el și aceasta ce o are în traistă.

Stăpînul începu a privi la capul păsării, întrebîndu-l apoi că de ce treabă-s păpăgăii ăstea ?

— D-apoi nu știi d-ta ? zise omul nostru. Asta e pasărea cea vestită, care dacă te duci de acasă și lași în poruncă să bage de seamă că ce se întîmplă pe acasă, cînd vii înderept toate ți le spune ca și cum le-ai fi văzut singur cu ochii. Într-acestea doamna se spăla în cuină, făcîndu-și pe acolo de lucru.

— Bine măi frate, apoi ian să vedem știe ea ce s-a întîmplat la mine în casă pînă ce am fost eu dus în călătorie?

— Să cercăm! Dar privește bine la noi!

Păsărarul luă acuma un bîticel și lovi pasărea peste clonț. Pasărea începu a se văita în limba ei: „Buhu, buhu!"

— Ce zice? întrebă stăpînul casei curios.

— Hm, zice că să cauți la căpătîiul capului că vei afla ceva. Omul sare iute la pat și dă de aluaturi și de vinul cel negru.

— Dar bine a ghicit-o, zise el, ian vezi doară mai știe ceva!

Păsărarul iară lovește cu bătuțul și pasărea iară: „Buhu, buhu!"

— Ce zice?

— Zice să cauți în cuină în cuptor, că și acolo vei afla ceva.

Stăpînul casei dete fuga pînă în cuină și veni înderept cu un blidoc de friptură.

— Aman, minunată pasăre! Ian caută doară mai scoți ceva din gura ei.

Iară o lovi păsărarul cu bățul și pasărea iară se văită: „Buhu, buhu!"

— Ce zice?

— Hm, rău zice! Să cauți în dulapul ăsta și aci încă vei afla ceva!

Stăpînul deschise dulapul și găsi pe dracul în el. Ibovnicul doamnei adică îngălbenise ca ceara în dulap, era pe jumătate mort. Stăpînul casei cum îl văzu închise iară ușa dulapului pe el.

— Acum văd eu că pasărea ta e fără pereche-n lume. Vrei tu să o vinzi?

— Vreau, cum să nu vreau, că de aceea am adus-o la tîrg.

— Ce să-ți dau pentru ea?

— O măsură de galbeni!

— Bine frate, stă tocmeala, dar vină mai întîi să ne ospătăm. Ambii se puseră la masă și se gostiră ca la Crăciun. Mîne-zi păsărarul primi măsura de galbeni, îi băgă într-un sac și drum către casă, iar stăpînul casei se duse de-și cumpără o căletcă mare pentru pasăre și o așeză apoi în ea.

Păsărarul nostru sosind acasă plin de bucurie, trimise nevastă-sa — o hăbăucă cu care puteai înțărca copiii — la

vecin (un om bogat și zgîrcit) să ceară spenea acestuia împrumut ca să măsure banii și să vadă nu cumva l-a înșelat cumpărătorul casei. Vecinul îi dete spenea, dar curios fiind să vadă ce măsură cu ea sărîntocul de om, despre care știa că afară de amfibii alta nu se află în avuția lui, unse fundul spenei cu ulei.

Păsărarul umplu spenea, o rase bine și o goli, o umplu și a doua oară și acuma ieși cu vîrf· Adică mai mult decît ce credea el să fie. După ce ascunse banii bine în pat sub poneavă dete spenea nevestei sale să o ducă omului înderept, fără a băga de seamă că pe fundul spenei rămăseseră vreo cinci galbeni lipiți de clei.

Cînd văzu bogatul galbenii pe fundul spenei îngălbeni de spaimă și începu a-și bate capul că de unde la sărăntocul de vecin atîta avere deodată. De la o vreme se oțări să meargă și el și să-l întrebe. Păsărarul după ce îi arăta banii îi spuse că i-a primit pentru o buhă. Atîta a cerut pentru ea în tîrgul Timișoarei și atîta a căpătat. Zgîrcitul alergă acum acasă, chemă la sine vreo zece feciorandri și făgădui fiecăruia cîte un galbăn dacă pînă pe seară îi aduc cîte o buhă. Seara fiecare fecior predete bogatului pasărea. În dimineața următoare apoi bogatul era în tîrg cu toți feciorii și fiecare ținea în mînă cîte o pasăre.

— Ce ceri pe ea ? întrebau domnii și doamnele din oraș.

— Nu cer mult, o măsură de galbeni ! răspunse bogatul.

— Ba un drac să te ducă !

Feciorii iar astfel o pățiră și, după ce petrecură ziua întreagă în tîrg tremurînd de frig, plecară către casă, amărîți pînă în suflet, mai ales bogatul, care plătise zece galbeni pentru păcălitura aceasta. Pe drum deteră ei drumul păsărilor și deteră și cu păsărarul de cîteva ori de pietrii, se înțelege că numai în gînd.

Să ne întoarcem noi la cei din oraș. Ce a făcut domnul cu doamna și cu ibovnicul ei nu vi-o mai spus. Aceea ce și d-voastră ați face-o dacă vi s-ar întîmpla o asemenea pacoste la casă. Cum o spusei mai sus, omul nostru a așezat pasărea în căletcă mare și, avînd să plece de acasă, a dat în poruncă casnicilor să-i poarte bine de grijă, păzindu-o ca ochii din cap. Peste opt zile iată că vine omul acasă și curios să audă ce s-a întîmplat la casa lui pînă ce a fost el dus, scoate numaidecît pasărea din caletcă, o ia în mînă, iar în cealaltă bățul și : fliosc la ea peste clonț. Pasărea : „Buhu, buhu !“

— Ce zici, că nu te pricep ?

Mai dă o dată, pasărea iară : „Buhu, buhu !" Dă omul și a treia oară, dă pînă ce i se urăște, dar pasărea nu-i răspunde altcum decît tot cu buhu, buhu.

— O ! prostul de mine, zise acuma necăjitul om, uite, cumpăr eu scumpetea asta de pasăre și nu întreb pe vînzător că în ce fel de limbă vorbește ? Se mai necăji el cît se necăji doară, doară va pricepe ce-i răspunde pasărea dar de unde să o poată el înțelege ?

Se mînie apoi și-i dete drumul pe fereastră. Cînd pasărea se pierdu în aer, omul nostru căpătă altă idee, și era acuși-acuși să-și smulgă perii din cap de necaz. S-a căit adică de moarte că de ce nu a poftit el pre toți cărturarii din lume la sine (că bani avea din bogat) doar s-ar fi aflat unul dintre ei care să-i priceapă limba.

Ideea însă i-a venit prea tîrziu, precum adică ne vin și nouă, românilor, totdeauna ideile cele bune și sănătoase !

GAZ. POP., III (1887), nr. 9, p. 3—4

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3458, cf. 3000. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Der Wahrsager*. Schullerus, *Archiv des Vereins*, p. 558.
3. *Slobozănie*, F. POP., IV (1906), p. 604.
4. *Nevoia* (T. Pamfile), „I. CREANGĂ", IX (1916), nr. 9—12, p. 264 (Bîrlad—Vaslui).
5. *Buha ghicitoare*. Cazan, *Literatura populară*, p. 74.

C. BABA IUBEAȚĂ

BABA ȘI DĂNACUL

Cică o babă bătrînă, fără dinți în gură, întîlnind un dănac frumos și voinic, înalt ca un brad și rîmnind la el, l-a rugat să se iubească amîndoi, că se îndrăgostise de el.

Flăcăul a zis să-i prindă trei ciocîrlani și atunci să joacă cu ea.

Mai pe seară flăcăul a trecut iar pe la babă, bag-seamă pe acolo-i era calea, ea alerga cu sufletu-n buci după un ciocîrlan să-l prindă.

— Ești gata leliță, ăi prins ciocîrlanul ? a întrebat dănacul.

— Uite acuș... sînt gata, gonesc unul și mai am doi, răspunse baba fugind să prindă ciocîrlanul.

Tuțescu, *Din văi și vîlcele*, p. 37

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3459. Este atestat în Muntenia.

V a r i a n t ă :

2. *Baba și flăcăul*, ȚĂRĂNISM., IX (1934), nr. 41—42, p. 13.

ȘI HOȚ ȘI MINCINOS

Baba Safta din satul Pupeni avea o livede de pruni ; și, cînd se coceau prunele, și chiar încă de cînd dădeau în pîrgă, vai de capul ei era, ca să le păzească de porc-de-cîini — de băieți și chiar flăcăi și oameni în toată firea, care să-

reau gardul, ca să le fure. Ziua, noaptea, biata babă sta de proptă la ei cu ciomagul în mînă ; că n-o lăsau ai dracului, în pace, pînă cînd n-o litroseau de tot.

Într-o seară, un flăcău voinic, pîndind pe babă cînd ieșise din grădină, sări gardul, se sui într-un prun și se puse la cules.

Baba, care avea o cățea legată în grădină, cum auzi cățeaua lătrînd, luă ciomagul și alergă în grădină, unde zări pe vlăjgan, în pom, culegînd prune.

— Dă-te mai degrabă jos... hiri-mi-ai al dracului hoțule ! îi strigă atunci baba, amenințîndu-l, de jos, cu bățul.

— Taci babo din gură, că te feleduiesc ! răspunse din pom, porc-de-cîinele, fără a se sinchisi.

— Dă-te jos, înțelege-te ! repetă baba cu vocea ceva mai moale.

— Taci babo, că, de m-oi da jos, te feleduiesc... ; iaca..., să știi... ! repetă, iar porc-de-cîinele din pom !

Baba se dete, atunci, d-o parte, și se puse jos de tot mormăind din gură. Din cînd în cînd, se tot uita în sus spre flăcău, ca să-l vază dîndu-se jos mai degrabă. Și figura ei nu mai avea, parcă, acum, acea expresie posomorîtă, necăjicioasă de la început ; din contră, avea surîsul calm al omului care așteaptă o fericire apropiată și sigură. Vezi, că biata babă înțelesese d-a-ndoasele vorbele flăcăului ; el o amenințase că se dă jos și o feleduiește, dacă n-o tăcea ; și ea pricepuse că o s-o feleduiască, cînd s-o da jos, drept răspuns pentru prune. Și biata babă, considerînd aceasta ca o mare fericire, ca o pleașcă ce venea peste ea și la care nu se mai aștepta de mult, se dăduse de-o parte și aștepta cu gura căscată, ca flăcăul să se dea jos din prun și să-și împlineacă făgăduiala. Ei... ce vreți ? Cînd am avut în viața noastră o pasiune, o plăcere suverană ce ne-a delectat și la care, în urmă, am fost siliți să renunțăm fără speranță de întoarcere, e, în adevăr, un eveniment incomparabil, o nespusă fericire, dacă printr-o împrejurare oarecare extraordinară, ne este permis a mai gusta, o dată cel puțin dintr-însa.

Toate bune, decît porc-de-cîinele de flăcău, după ce-și făcu doldora sînul de prune, se dete frumușel jos din pom, trecu pe lîngă babă, fără să se oprească și se îndreptă liniștit spre pîrleaz, ca să iasă afară din livadă.

Baba se uita lung și cu ciudă după el, apoi strigă :
— Ai mai văzut măiculiță ?! Și hoț și mincinos !!

CAL. KIKIREZ., I (1896), p. 83—84

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3460. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Și hoț și mincinos*, SAT., IV (1934), nr. 47, p. 19.
3. *Și hoț și mincinos*, CAL. GOSPOD., XV (1935), p. 108.

BĂIETUL ȘI BABA

Un flăcăiaș odată, întîrziind prin sat, căta să se adăpostească undeva. Dară parcă era un făcut : unde năzuia, ori că găsea pițigoiul la ușe, ori că ușa era închisă tun ; se fereau oamenii de dînsul ca de holeră ori ca de ciumă.

Pasă-mi-te era îmbrăcat în haine de slujitor de la domnie. Și se știa ce pacoste cade pe satul acela, în care se ivește cîte un slujitor domnesc.

Și măcar că el nu era în slujba domnească, ba nici zapcierească, dară la arătare, părea a fi ; d-aia fugeau oamenii de dînsul.

Umblă în sus, umblă în jos, și ca să găsească vreun locșor de adăpost, ba.

În cele din urmă, tocmai he ! de marginea satului, găsi și el o ușă deschisă. Acolo ședea o mătușe, bătrînă, cu nepoată-sa, fată mare.

— Bun găsit, mătușică, zise tînărul.

— Mulțam-tale, dragul mătușichii.

Flăcăiașul deschise vorba, cerînd să-l adăpostească pînă mîine dimineață.

Baba cam cîrmea, ba că n-are de unele, ba că n-are de altele, cum sînt babele, cînd nu prea vor să primească străini.

Flăcăiașul atunci schimbă vorba și începu a spune ce mai era prin țara lui vodă, ce mai porunci domnești se dedese.

Baba uitase de cererea flăcăiașului de adineaori și acum începuse a-l descoase și ea cu întrebările, ba despre una, ba despre alta, ca una ce toate voia să le știe.

Cînd fu în cele de pe urmă, flăcăiandru adaose :

— Știi, mătușică, porunca cea nouă ce a ieșit de la domnie ?

— N-a auzit mătușica pînă acum.

— Cică fiecare muiere bătrînă să-și ia bărbat cîte un tînăr, și fetele cîte un bătrîn.

Fata asculta și ea ceea ce vorbeau ei, și, cînd auzi despre porunca ce zicea flăcăul că a ieșit de la domnie acum în urmă, scăpă din gură un „deh !"

— Nici un deh ! fata mea, răspunse bătrîna.

La domnie ce vrea-ți face,
Nu te-ntreabă de-ți mai place.

ANAL. LIT., I (1885), nr. 1, p. 99—100

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3461. Este atestat în Moldova și Muntenia.

V a r i a n t e :

2. *Băietul și baba*, „I. CREANGĂ", II (1909), nr. 7, p. 194.
3. *A fi, moșnege, a fi...!* Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 32 ; republicată : SOL. MOLD., II (1928), nr. 17, p. 6 ; CAL. GOSPOD., XII (1932), p. 45.
4. *Băietul și baba*, GÎND BUN, II (1915—1916), nr. 8—10, p. 24.
5. *Băietul și baba*, STRAJA, I (1923), nr. 34—35 p. 3 (Coropceni—Vaslui).

BABA IUBEAȚĂ

Un bărbat, venind într-o zi de la oraș, întîlni pe drum o femeie cunoscută, cu care, după ce se întrebară de sănătate, ea-l rugă să-i spună și ceva mai nou de pe la oraș.

— Ce mai nou, zise bărbatul, nu știu decît că s-a hotărît ca orice femeie cu gura mică are dreptul la doi bărbați.

— Frumoasă noutate! zău! bună hotărîre! zise femeia, micșorîndu-și cît putu gura.

— Dar cele care au gura mare?

— Femeia cu gura mare are drept la trei bărbați!!

— A! a! a! asta e și mai frumoasă noutate! zise femeia căscînd gura cît a lupului de mare!

Popescu-Ciocănel, *Basme*, p. 36

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3462. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

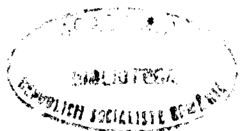
Variante:

2. (Fără titlu) POP., VII (1902), nr. 5, p. 3.
3. *Baba iubeață*, ACTIV., II (1902), nr. 5.
4. *Acul din claia cu fîn*, DUM. POP., IV (1919—1920), nr. 8, p. 4.

BABA MĂRINĂ

Într-o afundătură de vale urîtă, surupată și deluroasă din care doară nu mai vedeai fără în cer și-n pămînt — așa de afundă și surupată era — cică demult, demult, dară tare demult — poate că încă pe vremea cînd mierța de bani era cu doi creițari, și toată baba, de era cît de săracă, avea pe lîngă casă cîte o găină, care-i oua la zi cîte un ou și o bucată de slănină —, cică pe acele vremuri, după cum vă spun, era în înfundătura aceea de vale surupată un sat; ști... sat ca toate satele, cu case, cu oameni, cu livezi, cu grădini și cu cîte de toate certuri și rînduieli se află pe la sate.

Dacă în satul acela urît, după cum i-a rămas vestea și povestea — că vezi... orișicum era pe o gorgană de celea... mai la spatele lui D-zeu, cum se zice —, cică trăia o babă. Baba era bătrînă, dară bătrînă-bătrînă, așa de bătrînă, că zău, nu știu dacă s-ar fi aflat vreun om în sat care să-i fi știut



spune : cîți Crăciuni a crăciunit și cîți Sîn-Văsii a apucat, așa de bătrînă mai era, ba doară nici că singură de-ai fi întrebat-o.

Baba aceea, după cum se povestește, ori cum o mai cunoștea pînă și cel mai rău copil din sat : baba Mărina, a lui moș Ciolac, trăia cică numai ea singură-singurea, într-un bordeiaș ce-l avea în capul satului din sus. Dară să nu cumva gîndiți că baba Mărină trăia singură, că doară n-avea pe nime lîngă sufletul său, m-i că doară avuse și ea cilezi două fete ș-un fecioraș, dară vezi... i ajunse vremea și-i așezase bine, rău, după cum bunul D-zeu i rînduise.

Acu vezi bine trăia baba Mărina numai singură-singurea, fiindcă așa-i plăcea, și că orișicum nu era învățată a trăi de-amînă cu copiii cei răi, fără încole ca o bună găzdoaie în largul ei, bine, rău, cum putea și cum se întîmpla.

Nime nu-i știa casa și nici că-i spunea cuiva, că cum trăiește — că vezi... care-i găzdoaie ca lumea își povestește doară casa ? — de aceea avea și mulți dușmani în sat, care, cîte de toate, bune și rele, verzi și uscate, știau să-ți povestească de baba Mărină și traiul ei. Unii ziceau : că trăiește rău, alții că bine, unii grăiau că de rea ce-i cîtu-i ziulica nici nu-ți bea nici nu-ți mănîncă, alții dimpotrivă cleveteau că, cîtu-i draga de zi, numai bea și mănîncă și numără la bani.

Dară, dragii mei, ce să știi zice la toate acestea ? vorba aceea, mai bine e ca niciodată să nu te iai după gurile slabe. Cei mai mulți dintre săteni povesteau că o duce bine — ș-apoi cum nu ? cînd vezi... orișicum rămăsese cu stăricica binișoară — după D-zeu să-l hodinească pe moș Ciolac. Apoi, după cum se mai lățise vestea și povestea prin sat, i mai rămăsese și ceva bănișori, zice că un burduf plin plinuț, de indiguit de galbeni și talerași tot unul ca unul, noi ca gheața și sclipicioși ca para focului drăguții de ei.

D-apoi ce să mă mai sfarăm capul, cu ce i-a rămas ori nu i-a rămas babii Mărina după moș Ciolac — cînd bine știm că cu noi tot n-o împărți ; fără e destul, că baba Mărina trăia în satul de pe gorgana cea urîtă și încă în bordeiașul ei din capul satului.

Ei ș-apoi ! cum rînduiește bunul D-zeu, cum nu rînduiește, bag-seamă ca să osîndească pe om, că tot în satul acela, nu de multă vreme, se așezase un fecioraș — D-zeu și păcatele lui îl știe că de unde și cum era —, destul că prin sat se grăia că e din altă țară și că e un copil sărac.

Eu, dragii mei, cinstiți boieri și boierese, multe să vă povestesc despre el nu știu — că zău la botezu-i n-am fost —,

cît știu vă voi spune cinstiților și adică : că de frumos, nu prea era lăcomos, cu toate că era din altă țară după cum spune, dară de isteț era tare isteț, avea, cum se zice, un cap tare deschis. Ba mai știa un pic de scrisoare, bag-seamă o fi văzut și ceva școală — care, zău, pe acele vremuri erau mai rare, decît nemțișorii fără cățel și ungurii fără pinteni, după cum se povestește — ș-apoi, ce era mai mult, avea o dragă de gură sărăcuța de ea întocmai ca o meliță. Cît era ziulica nu-ți tăcea un pic, atîtea mai știa el să-ți grăiască, ș-atîtea mai știa el să-ți povestească de la răsărit și de la asfințit, ș-așa mai știa el să te ducă și să te aducă cu vorba, de-o zi de vară pînă în seară l-ai fi tot ascultat cu gura căscată... Apoi nici nu în dar' oamenii din sat îl botezară cu numele de : „sfătosul satului", că zău și sfătos mai era de n-avea capăt și păreche, ș-apoi poțanii cîte-ți mai știa el face, de n-avea seamăn, era mai pe scurt fecior de sută, de cei ce ziua mare azvîrle cu bob în lună, cum se zice.

Feciorul nostru din poveste, ori cum îl mai numeau toți oamenii „sfătosul satului", de o bucată de vreme și mai ales de cînd auzise că baba Mărină ar fi avînd vreo două părăluțe, ce făcea ce nu făcea, că una-două tot pe lîngă bordeiașul ei se învîrtea, apoi se mai lăsa și în vorbă cu biata babă, ba mai și glumea cu dînsa știi... ca toți tinerii zburdalnici cum era și el.

Gurile slabe din sat măcinau la paie goale cît era ziulica și nu mai încăpeau niciodată, de răul sfătosului satului și a babei Mărină. Acu spuneau că sfătosul satului s-a îndrăgostit de baba Mărină, acu că babei Mărină i-a slobozit gura apă după sfătosul satului. Ba alții mai povesteau că sfătosul satului ar avea de gînd să pună mîna pe bănișorii babei, de aceea se lingușește atîta pe lîngă dînsa, ș-apoi mai erau și de aceia care răzimiș îți credeau că baba Mărină ar fi vrăjit pe feciorașul nost din poveste. Apoi nici n-ar fi de mirare de una ca și aceasta, cînd doară ca baba Mărină, vestită de acel lucru, nu puteai găsi în șapte sate, să fi tot căutat.

Că ferească D-zeu — după cum spuneau vecinii — nu trecea o noapte în care Ucigă-l sf. cruce cu toți puii lui să nu fi scăpărat pe lîngă bordeiașul babii Mărină. Așa-i după cum vă spun, vrăjitoare ca baba Mărină nu găseai în lume și pe pămînt. Că doară ea știa să facă ursită, știa descînta de întor-

sătură, de capărătură, de pusutură, de deochi, de dragoste și mai știu eu de cîte toate.

Dară oamenii noștri din poveste ce-au făcut ce n-au făcut, fermecatu-s-au, descîntatu-s-au, ori doară îndrăgitu-s-au că, zău, tot unul după altul umbla — baba Mărină, după sfătosul satului și sfătosul satului după baba Mărină. Ei, și mai ales sfătosul satului ce isprăvi ce nu isprăvi cu biata babă, cum ți-o duse și ți-o aduse, și ți-o suci, și ți-o învîrti, și ți-o prefăcu, că de-un capăt de vreme baba umbla tot chitită și schimbată și gătată, de gîndeai că nu alta fără ea-i mireasă.

Apoi și mireasă era, că vezi... sfătosul satului i făgăduise că o ia de nevastă și-o duce în țara lui, ș-apoi ca nu cumva să creadă că numai o amăgește, mai spuse bietei babe că ursitoarele la nașterea lui i-au spus că a lui ursită va fi cam bătrînatecă și de ochi cam ponihoasă, dară bani avea din gros. Cum auzi baba Mărină așa vorbe din rostul lui ca și cum ai fi îmbătat-o cu apă rece, cît era lumea nu-ți mai grăia decît de sfătosul satului, de dragoste și de măritat — bine-a zis cine-o zis că bătrînii de la o vreme cad în mintea copiilor, că zău așa și cu baba noastră.

Și, zău, oamenii noștri din poveste nu glumeau, ziua cununiei sosise, dară vezi feciorașul nost nu chemase pe nime la ospăț, ba făcu pe babă să se învoiască, ca să nu se cunune în satul cel urît — după cum zicea el — fără să meargă în țara lui, și de acolo să facă un ospăț ca acela, ca care nici nu s-a pomenit, dară nici nu s-a mai pomeni. Baba învoindu-se cu toate că se găta de drum își adunase una-alta ce avea, ba scoase și bănișorii de unde-i îngropase și-i dete vezi mirelui. Cînd văzu sfătosul satului galbenii sclipind și talerașii dură-ind mai numai nu-și ieși din piele de bucurie și fără a zice o vorbă luă pe babă în spinare — ca nu cumva să se ostenească după cum i spune el — și mi-o poartă în sus și mi-o poartă-n jos și mi-o învîrti pe lîngă bordeiaș pînă ce se făcu pic de apă, apoi intră în lăuntru-n bordeiaș și mi-o așeză pe vatră, zicînd c-a ajuns în țara de unde era el, în țara muntenească — că, vezi, uitasem să vă spun că baba noastră din poveste nici prea vedea nici prea auzea — era cum se zice tufă de ochi și de urechi — și de aceea știi... nici nu mai putea ști cum și unde se află.

Dară feciorașul nost încă cu diavoli, după ce o așeză pe cornul vetrei ș-o ma guguli, ș-o mai adie, ș-o mai mîngîie să nu-i fie urît, de nu alta fără de gîndeai c-o mîncă de dragă ce-i era. Apoi i spuse ca să fie în așteptare c-o lasă singură

și să ierte, că vezi el orișicum e învăluit și trebuie să-și aducă neamurile, pe popă și cîte de toate trebuiesc la o petrecanie de cele, cum voiesc să facă și ei. Și-apoi după ce griji ca bănișorii nu cumva să-i rămînă babei — că vezi nu de dragostea babei ș-o sfărîmat el atîta capul, fără încolea de dîra gălbinașilor —, luă la sănătoasa în legea celuia pe cale primară și pînă-n ziua de astăzi nime nu i-o mai auzit de veste și poveste.

Baba Mărină ademenită de vorbele voinicului nost, că vezi bine gîndul lui cel slab nu-l știa, prinse voie și cu toate că în alte vremuri nici mișca nu se putea de slabă, bătrînă și cîrligată ce era, acu s-o fi văzut-ați numai : se-nvîrtea ca-n șurub, era pe legea mea mai sprintenă ca o copilă de 16 ani. Apoi, zău, ce să zici, era mireasă ! D-apoi ce sărea și chiotea și striga și cînta de pe cornul vetrei de nu altă fără cuptorul se scutura din temelie și vetrele, sărac de ele, plîngeau de mila picioarelor babei Mărină.

Dară baba nu se ogoia și din ce joca și cînta, tot mai mare voie căpăta și striga în gura mare de tot satul să ridicase de gura ei, ca :

Niceodată n-am gîndit
Pe lume și pe pămînt
C-oi fi tînără nevastă,
Jos în țara muntenească,

și mire bată-l cucul nu era, ca-n palmă, nicăieri. În dar' oameni-i spuneau că pentru mila lui D-zeu să nu să facă de poveste și rîs la lume acu la bătrînețe, ea nu înțelegea, nime n-o putea scoate din doaga ei, feciorașul i căzu [cu] tronc la inimă ș-apoi vorba ceea : numai să te ferească D-zeu, de mere pădurețe și dragoste la bătrînețe ! Baba se ținea mireasă și încă în țara muntenească și pace.

Baba nu se ogoia și din ce în ce tot mai cu foc își petrecea de gîndeai că-ș juca jocul din urmă, apoi și cel din urmă era, că numai ce căzu leșinată de pe vatră și pînă-i lume nu se mai trezi.

Așa a fost, dragii mei, sfîrșitul babei Mărină și să povestește că, de cînd baba Mărină așa pățanie a avut, de atunci babele ș-au pierdut pofta de măritat.

FAM., XXI (1885), nr. 39, p. 465—466

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3463, cf. 3449. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2 *Baba mireasă.* Sbiera, *Povești poporale*, p. 280.
3. *Povestea babei*, ȘEZ., I (1892), nr. 2, p. 52.
4. *Baba în țara ungurească.* Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 107.
5. *Iau flăcăii babele, și moșnegii fetele*, FAM., XXXI (1894), nr. 10, p. 111.
6. *Mireasa din țara ungurească.* Bogdan, N. A., *Povești*, p. 22.
7. *Mireasa din țara ungurească.* Bogdan, N. A., *Povești și bazaconii*, p. 70.
8. *De cînd nu se mai mărită babele* (T. Pamfile — Fără titlu), B. A. R.S.R., 5094, f. 74.
9. *Măritișul babei*, HAZ. SAT., VI (1906), nr. 1, p. 2.
10. *Știe dumnealui că vine de la Ieși* (D. Nițescu, *Din traista)*, A.I.E.F., 116, I, 90 (Cochirleni—Constanța).
11. *Cum s-a măritat o babă*, „I. CREANGĂ", VI (1913), nr. 8, p. 254 (Vlăsinești—Botoșani).
12. *O babă mireasă*, „I. CREANGĂ", VI (1913), nr. 7, p. 222.
13. *Măritișul babei.* Furtună, *Vremuri înțelepte*, p. 1; republicată: GLAS. BUCOV., XI (1928), nr. 2065, p. 2 (Bozieni—Botoșani).
14. (Fără titlu) DUM. POP., IX (1925), nr. 1—2, p. 7.
15. (Fără titlu) ZORI LUM., I (1925), nr. 5—6, p. 9 (Tomești—Iași).

CIOBANUL DUPĂ ÎNSURĂTOARE

Unui cioban de la munte, venindu-i vremea de însurătoare, se hotărî să se coboare spre sat, să-și caute o soartă în lume, așa cum e datul de la Dumnezeu.

Aflase el mai dinainte, acolo în sat, o fetișcană voinică și frumoasă, care-i căzuse cu tronc la inimă, dar nu îndrăznise să se ducă așa deodată la casa părinților ei și de aceea se opri la o babă văduvă din marginea satului. Auzise el că baba aceasta era pricepută în toate, că știa să ticluiască multe, să

descînte, să facă și să desfacă fel de fel de farmece, pînă și de dragoste, așa că putea să-i fie și lui de vreun folos.

— Mătușico, zise el bătrînei, care sta la gura sobei învîrtind niște găteje într-o oală. După cum vezi, mi-a sosit și mie vremea de însurătoare, că slavă Domnului sînt de-acu om în toată legea, ș-ar fi păcat să mai pierd degeaba vremea în burlăcie fără nici un rost în lume. Și drept să-ți spun că am pus ochii pe-o mîndrețe de copilă din ist sat care mi-ar veni la socoteală și aș vrea s-o iau de soție. Dar n-am pe nimeni să umble pentru mine și de aceea venii la dumitale ca să te rog să pui o vorbă bună, că ești femeie pricepută-ntr-alde astea.

Babornița, ascultînd aleanul ciobănașului și văzîndu-l așa chipeș și binefăcut, cu obrajii ca bujorul, de să-i tai c-un fir de păr, îi rămase inima la el și se gîndi cum să-l șurubească ca să-l ieie de bărbat.

— Aracan de mine ticuliță, răspunse cotoroanța pe un ton prefăcut de milă, gîndul tău de însurătoare e bun, dar ca să iei o fată mare n-ai brodit-o deloc. Că fetele din zilele de azi îs zbrahude rău. Nu pricep la nici o treabă, decît la joc și dragoste. Nu zău, nu-ți îneca zilele cu nevoi de astea că te văd om în tot locul. Ia mai bine o femeie mai în vîrstă, harnică, care știe rostul casei, ia așa ca mine ; că doar nici eu nu m-aș da în lături la așa fecior !

— Ce tot spui acolea bătrîno, zise băiatul cam supărat, dumneata nu vezi barem să numeri oile, d-apoi încolo ce-ai face ?

— Să nu zici vorba asta că faci păcat, se grăbi cu răspunsul vrăjitoarea. Ce crezi că am luat orbul găinilor ca fetele cele mari ? Pot zice că văd mai bine ca tine, flăcăule, iar cît privește treburile în casă, las pe mine, că n-o mai fi alta în lume mai robace cum sînt eu !

— Măi că strașnic te mai lauzi ! făcu ciobanul cu mirare. Spuseși că ai ochi mai ageri ca ai mei. Apăi dacă-i așa, să facem o încercare și de mă-i rămînea să știi că te iau de nevastă. Te prinzi ?

— Mă prind, răspunse repede cocîrjata plină de bucurie.

Flăcăul aruncîndu-și ochii pe fereastră și zărind pe coasta unui deal în depărtare un iepure fugind zise bătrînii :

— Ei, ia spune-mi, vezi iepurașul de pe dealul din fața noastră ? În care parte fuge ?

Baba își aținti și ea ochii pe dealul cu pricina, dar cu toată cazna ei, neputînd zări iepurele, se gîndi repede la o păcăleală și arătînd cu mîna spre deal așa într-o doară întrebă și ea :

— De la furnica ceea încotro tinerelule ?

Ciobanul cel nepurtat mult prin lume, ca să cunoască șiretlicurile omenești, cînd auzi de furnică, se dete bătut și, vrînd nevrînd, fu nevoit să-și ieie băbuța de gît, în locul fetișcanei la care se gîndise la început...

Hîrnea, *Polojănii*, p. 6—8

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3464, cf. 3462. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., II 1927—1928, nr. 48, p. 11.
3. *Ciobanul după însurătoare*, IZVORAȘUL, IX (1932), nr. 11—12, p. 249.
4. *Ciobanul după însurătoare*, ALB. Buc., XLIII (1940), p. 86.

D. FEMEIA VICLEANĂ

CREDINȚA FEMEIASCĂ

Într-o zi, trecînd Păcală printr-o pădure deasă, chiuind și umflînd din cimpoi, se întîlni cu un om, înalt cît un par de mazăre și nătăntoc, cum e mutul mai voinic.

— Da ce ești așa de supărat, fîrtate, îl agrăi Păcală, doar ți-au mîncat lupii caprele, he ?

— Lasă-mă amarului, nu mă mai întreba, răspunse voinicul, cu ochii plini de lacrimi, că nu cred să-mi știi ajuta.

— Da dacă, zise Păcală, că eu sum om tare iscusit și la mulți am ajutat.

— Ei bine, ascultă dară. Am o nevastă, frumoasă ca un pui de iepure și bună ca zama de găină bătrînă. Dar de-o vreme, bag-seama a călcat în urma mea, biata mea nevastă tot bolește și nu mă suferă pe lîngă ea. În zadar am bătut calea mansului pe la cîte vrăjitoare sînt pe lume ; în zadar am chemat popi peste popi, ca să-i facă slujbe, și în zadar i-am cîștigat cîte și mai cîte leacuri și boboane băbești și țigănești — toate, toate au fost fără leac. În necazul meu apoi plînsu-m-am la frunză și iarbă, dar nime nu mi-a știut da un sfat bun. Mai zilele trecute, reîntorcîndu-mă de la o țigană, care știe da bine cu bobii, am aflat un flăcău la mine în casă, sfătuindu-se cu nevasta mea, precum ziceau ei, despre boala nevestei mele. Acest flăcău mi-a spus că nevasta mea are o boală mare, deci m-a sfătuit, ca numaidecît să plec spre mare și să aduc apă de-acolo, căci boala muierii mele numai cu apa de mare se poate vindeca.

„Așa e, bărbate, zise și nevasta mea plîngînd, pleacă la mare, că eu simt că numai cu apă de aceea m-oi putea însănătoși."

Ce am avut dară de-a face, decît să ascult sfatul cel bun și, lăsînd flăcăul lîngă nevastă, ca să aibă grije de dînsa, să iau lumea-n cap și să plec spre mare, ca să aduc apă de

leac nevestei mele. Dacă dar, te ține așa omule mintea, îndreaptă-mă, pe unde aș putea ajunge mai în grabă la mare ?

Păcală, cît e el viclean, deloc pricepu boala nevestei omului, deci-i zise :

— Ei, fîrtate, Dumnezeu te-a îndreptat în calea mea. Eu sum un doftor foarte vestit în toată lumea și chiar acuma reîntors de la o nevastă, care era și avea boala, tocmai ca și nevasta ta, și pe care, cu meșteșugul meu, o și pusei în picioare.

— O ! alduiască-te Dumnezeu, îl întrerupse omul necăjit, ajută și nevestei mele, că-ți voi da ce vei cere.

— Bucuros, zise Păcală cu șiretenie, dar trebuie să te faci băgător de seamă, că numai așa-ți voi putea vindeca nevasta, dacă vei face ce-ți voi spune eu.

— Te ascult, ca pe popa nostru, zise omul cu bucurie.

— Mai nainte de toate, află că și eu vindec cu apă de mare, zise Păcală mai șoptind, dar, ca să străbatem pînă la mare, trebuie să trecem prin multe țări și-mpărății ; prin codrii cu balauri, rîuri de foc și munți de gheață. Fiindcă însă pe acolo numai eu știu drumul, să nu cumva să simtă bidiganiele cele urîte că tu ești cu mine, am să te bag într-un sac, de unde să nu ieși pînă nu-ți voi zice eu, și acolo, orice-i auzi, să nu gramusdi una, căci altcum deloc te-or păpa balaurii.

— Bine, zise omul hotărît, voi face precum zici.

Atunci Păcală a scos un sac gol din straiță și, băgîndu-l pe om în sac, l-a luat pe umeri și a plecat cu el spre satul în care zicea omul că locuiește.

Pe drum însă a trîntit sacul de cîteva ori la pămînt, urlînd ca lupii și făcînd un zgomot înspăimîntător. Pe cînd se-nveli ziua cu noaptea Păcală ajunse în satul omului. A putut fi pe la cină bună, cînd Păcală, cu sacul în spate, ajunse la granița omului din sac.

Păcală a intrat în ocol.

Dar la nevasta cea bolnavă nu se prea vedeau semne, că ar fi cineva pe moarte, căci pe vatra din tindă ardea un foc strașnic și sforăiau căpițe cu friptură și lespezi de plăcinte.

— Bună seara să vă deie Dumnezeu ! dete binețe Păcală.

— A lui să fii,-i răspunse un flăcău tîrșit după masă, bînd rachiu dintr-o ploscă mare, da ce-ți trebuie sărăntocule.

— Da sum un biet drumar și, înnoptîndu-se pe aici, v-aș ruga să mă lăsați, ca să mă culc pe-aici undeva, zise Păcală cu smerenie.

— N-avem loc pentru cerșetori, se răsti flăcăul cu mînie, cară-te de aci pînă nu-ți croiesc cu zbiciul vreo două.

Păcală se făcu supărat şi ieşi afară, dar în curte îşi umflă cimpoaiele cîntînd una de joc.

Auzind nevasta sunetul de cimpoi îi veni voia de joc, deci ieşi în pragul tindei şi strigă :

— Măi cimpoieş, vino-ncoace, că-ţi dăm sălaş pentru o noapte.

Păcală intră apoi în casă, aşeză sacul după uşă şi începu a cînta din cimpoi.

Pînă ce Păcală cînta, pînă atunci nevasta a întins o masă, umplînd-o cu fel de fel de mîncări şi băuturi, apoi se puse şi ea la masă lîngă flăcău şi mîncară şi băură amîndoi ; ca ţiganul în rai.

După ce se săturară de toate şi mai ales după ce plosca se golise binişor, începu nevasta a chicoti astfel :

— Uiuiu, ce bine-mi pare,
Că s-a dus mutul la mare,
Ca să-mi pot petrece bine,
Cu ăst drag de lîngă mine.

Da Păcală de-acolo din ungheţ încă suna :

— Ascultă Ioane-al meu
Ce zice betegul tău.

— Vai mînce-te lupii hoţ şi tîlhar, se răsti ibovnicul către Păcală şi trăgîndu-i o palmă, da cum cutezi a chiui astfel, că deloc te sugrum.

Nevasta de altă parte încă-l înjura, ca să nu mai cuteze a cînta astfel.

— D-apoi alduiască-te Dumnezeu, zise Păcală duios, vezi că aşa e zicala pe la noi.

După un răstimp oarecare, începu ibovnicul a chiui.

GURA SAT., (1875), nr. 48—49, p. 451

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3465 (A. Th. 1360 C), cf. 3468. Este atestat în Transilvania, Muntenia şi Moldova.

Variante:

2. *Dragostea pe sate*, F. POP., II (1892—1893), p. 469.
3. *Des Teufels Lohn*. Schullerus, *Archiv des Vereins*, p. 552 (Beneşti—Arad).

4. *Nevasta prefăcută* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 99.

5. *Spuma de mare*, „I. CREANGĂ", V (1912), nr. 1, p. 6 (Oancea—Brăila).

6. *Mai stăi măi* (N. I. Mateescu), GHILUŞUL, II (1913), nr. 9—10, p. 8.

7. *Poveste*, NEAM. ROM. POP., V (1914), nr. 16, p. 251.

8. *Povestea perelor de plop*, HAZ, SAT., XVI (1916), nr. 6—7, p. 1.

9. *O poveste*, GAZ. ŢER., XVII (1916), nr. 30, p. 2.

10. *Poveste*, F. POP., XXIV (1916), nr. 40, p. 2.

11. *Lada cu descîntec*. Caraivan, *Poveşti*, p. 159.

12. *După spumă de mare*. Savin, *Snoave din popor*, p. 61.

13. *Şarlatania femeii*. Novacoviciu, *Folclor bănăţean*, p. 45.

14. (Fără titlu) Muşlea, *Variantele româneşti ale snoavei despre femeia necredincioasă*, p. 198.

15. *Cum şi-a păcălit nevasta bărbatu*, IZVORAŞUL, XIII (1934), nr. 4, p. 127 (Soloneţ—Suceava).

16. (Fără titlu) Muşlea, *Variantele româneşti ale snoavei despre femeia necredincioasă*, p. 197 (Frăţila—Vîlcea).

17. *Cum şi-a păcălit nevasta bărbatul*, IZVORAŞUL, XIV (1935), nr. 1, p. 25 (Peceneaga—Tulcea).

18. *Spumă dispră mare*. Petrovici, *Folklor din Valea Almajului*, p. 103 (Rudăria—Caraş-Severin).

19. *Femeia necredincioasă*, CAL. GOSPOD., XVI (1936), p. 35.

20. *Spumă de mare*, A.I.E.F., mg. 1082 a (Bătrîni—Prahova).

21. *Păcală*, A.I.E.F., mg. 665 b (Teleajen—Prahova).

22. (Fără titlu) A.I.E.F., i. 10624 (Bătrîni—Prahova).

23. *Femeia necredincioasă*, A.I.E.F., i. 11185 (Cerbăl—Hunedoara).

24. *Femeia necredincioasă*, A.I.E.F., mf. 319 c (Raşca—Satu Mare).

25. *Femeia necredincioasă*, A.I.E.F., i. 11267 (Cerişor—Hunedoara).

26. *Femeia necredincioasă*, A.I.E.F., i. 14089 Turţ—Satu Mare).

27. *Femeia necredincioasă*, Cazan, *Literatură populară*, p. 65.

PĂŢANIA UNUI POPĂ ŞI-A UNUI DASCĂL

Popa şi dascălul pusese ochii pe una Mărioara, şi într-o sară, ea fiind la apă, iaca trece popa şi-o-ntreabă :

— Cînd Mărioară ?

— Desară, părinte, că bărbată-meu nu-i acasă.

Mai trece ce mai trece, şi iacă şi dascălul.

— Cînd Mărioară ?

— Desară, dascăle, că nu mi-i bărbatul acasă.

Sara bărbatul Mărioarei se ascunde în grădină, iar popa şi dascălul, neştiind nici ei unul de altul, intrară în casă la Mărioara. Că mai treacă, că mai meargă, iaca aude cioc ! boc ! la uşă.

— Cine-i ?

— Barbatul.

Iute s-ascund ba ici, ba colo, dar n-au timp şi cînd intră omul îi găseşte-n casă. Ce să-i mai socotească. Ia-i la bataie şi-ntinde-i. Dascălul avînd cîteva ruble la el i le dete şi scapă, iar popa fiind lefter în pungă, mîncă toată noaptea bataie.

Într-o duminică, iacă pe Mărioara la biserică, gătită frumos. O vede popa şi-o vede şi dascălul, şi-ncepe cîntarea ca la : sfinte Dumnezeule :

Popa : — Dascăle, dascăle, frumoasă-i Mărioara noastră.
Dascălul : — Frumoasă parinţele
Cu paraluţele mele.
Popa : — Eu parale n-am avut,
Spinarea tobă mi-a făcut,
Aleluia-ia !

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., *5094*, f. 94 v

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3466, cf. 3000. Este atestat în Moldova, Transilvania şi Muntenia.

Variante:

2. *Popa, diaconul şi dascălul la femeia omului* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., *5094*, f. 347 v (Huşi—Vaslui).

3. *Popa, diaconul și dascălul.* Tuțescu, *Din văi și vîlcele,* p. 9.

4. *A lui Juja,* A.I.E.F., i. 11065 (Cerbăl Hunedoara).

5. *A lui Juja,* A.I.E.F., mg. 44 d (Boșorod—Hunedoara).

IBOVNICUL MUIERII CU BĂRBAT

Zice că erau odată doi oameni, un bărbat și o muiere, și ei erau numai amîndoi, nu aveau adeca nici copii, nici neamuri pe lîngă casă. Aveau ei din ce trăi cît de binișor, dar, cum se cam întîmplă la muierile care n-au băieți, așa era și cu muierea din povestea noastră, se cam uita după alții, cum trăgea din sprinceană unuia și altuia, cînd credea că nu o vede bărbatul. Dar bărbatul încă nu era cu orbul-găinilor, vedea el ce vedea, dar se făcea că nu vede nimic, ținea numai în el și-și gîndea : „Scump o să plătești tu ochiturile tale, numai să-mi vină și mie apa la moară !" I se părea lui că și bucatele trec cam tare, dar și la asta tăcea molcom și-și gîndea : „Toate au un capăt". Semn de bănuială nu dădea. Cînd se abătea cîteodată pe la cîrciuma jidanului și vedea că acela aduna atîta potop de bucate pe lucruri de nimic, mai pe vinars, mai pe zahăr, mai pe mărgele, cercei, inele și alte nimicuri, el îl înfrunta cam cu gura pe jumătate : „Ai grijă jidane, că nu faci bine ! Scump îi plăti tu înșelăciunile ce le faci ! Nu primi de la copii și muieri bucate pe nimicuri, că bărbații cară, săracii de ei !" Dar jidanul îi rîdea în față și-i răspundea : „Eu nu chem pe nime la mine ; ei vin și aduc ce au, iar eu le dau ce am !" „Bine, jidane, bine", zicea omul nostru, apoi tăcea mulcom și își căuta de cale.

De la o vreme, văzînd că glumele se îngroașe, își puse caru în petri să pună capăt la toate.

Într-o seară, iarna colea în cîșelegi, era numai cu muierea acasă și prind a vorbi, ca oamenii, mai de una, mai de alta, pînă dau în vorbă de găini.

— Tu muiere, zice el, uite ce am auzit alaltăseară la moară, de la o babă din satul vecin, zice că cine mănîncă carne de găină neagră și bea după ea vin roșu orbește ! oare drept să fie ?

— D-apoi mai știu eu? răspunse muierea, gîndind: „Cînd ar fi dreaptă una ca asta, ce mi-ar fi? Că în scurtă vreme n-ai vede nimic."

Cît fu nopticica de lungă, cum e iarna în cîșlegi, ea tot de găini negre visa, și dimineața pînă în ziuă se puse și reteză capul la una, apoi o ciupeli frumos și găti din ea mîncare bună și o puse dinaintea bărbatului de prînz:

— Mîncă bărbățele, că am tăiat găina ce roșie, ce cînta cocoșește, că era semn rău la casă.

Și mînca bărbatul, dar mînca ca popa la pomene, și o îmbia și pe ea:

— Hai de mîncă și tu, muiere, că parcă nu-mi tignește să mănînc numai singur.

Dar' ea, sfătoasă, lua un ulcioraș ca de o cupă bună și plecă la cîrciumă după vin roșu, zicînd:

— Mîncă numai tu, de te satură, pe muieri nu le căi tu de foame în veci, că ele tot pe lîngă oale se învîrtesc, de ici pișcă una, de colea mușcă alta, și tot sătule sînt, dar bărbații, săracii, de nu li-om pune noi muierile dinainte, umblă hămisiți de foame.

„Hai, drace, hai", gîndi omul, și mînca cu lăcomie pînă linse blidul. Apoi bău vinișor roșu ca sîngele pînă scurse și ulciorașul și se puse cu capul pe masă.

— Ce-i cu tine, bărbate? zise muierea cînd îl văzu cu capul pe masă.

— Ce să-mi fie? Nu știu vinul de tare ce-i m-a zăpăcit, ori găina care mi-ai făcut-o de mîncat a fost neagră, dar eu nu văd bine, ca o pohoeală, mi s-a pus pe amîndoi ochii și numai ca prin ceață văd cu ei.

Bucuria nevestei, la auzul acestor vorbe, fu nespus de mare. Dar nu se arăta cîtuși de puțin că-i pare rău de nenorocirea ce cade din chiar senin pe bărbatul ei și, nepăsătoare și fără frică de primejdie, îi dă răspuns:

— Nu te teme nimic bărbate, că a fost cam tărișor, că nu apucase a-l boteza hoțul de jidan, te-ai rumenit oleacă, atîta-i tot și alta nimic. Du-te colea în pat și te culcă, că dormind un ceas-două îți vei veni în fire.

Bucuria bărbatului, că după carne de găină și după vin mai căpătă și pat moale. Îndată se face a horcăi dus pe altă lume.

Iar muierea lui îndată prinde o găină grasă și hai cu ea pe la vecine, doar o va putea schimba cu una neagră, și de va fi numai ca o cioară, că-i trebuie de leac. Și a aflat ce a căutat,

că doar' o muiere harnică nu se află, cînd își pune carul în petri ?! Apoi mai avea neamuri și prietene care nu s-ar fi lăsat fără o găină neagră în casă pentru cît bine e pe lume ; știau ele de ce... Așadar', află în loc de una chiar două, după cum îi era lipsa. Bucuria ei cînd se văzu cu ele acasă ! Îndată se puse și le ucise și le ciupeli frumos, apoi le fripse și le rumeni de erau galbine ca ceara. Mirosul merse din cratiță pînă la nasul omului în pat, care gîdilat de acel miros plăcut se deșteptă și se sculă căscînd o gură cît o gură de șură și, întinzîndu-se de-i pîrîiau oasele, strigă cît în rîs, cît înadins :

— Vai de mine flămînd sînt,
Că n-am mîncat de cînd sînt !

Iar muierea de la oale îi răspunse asemenea rîzînd :

— De n-ai mîncat vei mînca,
Numai dacă te-i scula,
Apoi iar te poți culca !

Cine i-ar fi auzit glumind și dezmierdîndu-se astfel ar fi crezut că dragoste cîtă e în acești doi oameni nu se mai află în șepte țări și in șepte sate. Ce credeau ei unul de altul vă puteți lesne închipui.

Destul că muierea așternu masa frumos, ca în ziua de Paști, puse găina cea friptă pe masă, își pofti bărbatul să se apuce pînă e caldă să o mănînce, iar ea raita la cîrciumă după două cupe de vin vechi și roșu ca sîngele.

Bărbatul mînca singur ca un călugăr gîndind : „Oare pînă cînd mă va ține tot așa ?“ Iar după ce îi sosi odorul de muiere cu vinul, îl bău iute neîmbiat, și apoi se prinse cu amîndouă mîinile de ochi și zise mai plîngînd :

— Muiere, cu mine nu-i bine !

— Dar ce-i, bărbate, sufletul meu ?

— Ei, cînd îți spun eu odată că nu-i bine, atunci să știi că-i rău ! Ce gîndești, azi-dimineață, cînd m-am sculat mort de foame, mi-ai făcut de prînz, Dumnezeu să-ți ierte păcatele, dar' abia începui a mă sătura, cînd mai că eu făceam limbariță de sete, m-ai și adăpat cu cupa cea de vin și m-a luat cu durere de ochi de nu vedeam ; după ce ațipii puțin parcă [...], dar eram mort de foame. [...]

Muierea credea vorbele bărbatului său și-i părea bine din inimă, că bărbatu-său crede și zise către bărbat :

— Nu-ţi face gărgăuni, ştiu că nime nu-ţi dă otravă de băut, ai băut puţin[...], ţi s-a îngreunat capul atîta e tot. Du-te în pat şi te culcă că îndată [...].

Bărbatul asculta [...] şi făcu cum îl povăţui ea, iar el nu era nebun să fugă de bine, se puse să tragă un pui de somn[...]. Atunci se sculă, se mişcă [...] era parcă îngîndurat. Muierea venea cu o găină friptă şi cu o cupă plină cu vin roşu ca sîngele şi le puse pe masă.

— Hai bărbate de mănîncă şi apoi iar' te poţi culca !

Dar el îi răspunse îngîndurat cu mîinile la spate :

— Nu ştiu ce să fac, tot mănînc ori ba, că pe zi ce merge îmi pierd vederea, acum de-abia te văd ca prin sîtă deasă de mătasă, mă tem, de vreun rău !

— Nu te teme, bărbate, mîncă şi bea că ştii tu zicala : „Cine vrea să nu mai moară, ţine glaja subsuoară !" Acum adecă îşi arată pe faţă părerea de bine că-i orbeşte bărbatul văzînd cu ochii.

— Apoi voi mînca dară, mînc pe nimerite, dacă-mi zici să mănînc, că doar voi afla eu gura, dar' numai cu frica în spate îmbuc, mă tem nu cumva să fi fost asta găină neagră.

— Nu, bărbate, n-a fost găină neagră, asta a fost albă ca laptele, cea de la amiazi a fost galbină ca ceara, iar' cea de azi-dimineaţă fu pestriţă !

Şi mînca bietul om chitinel şi cu socoteală, ca omul care n-are nici o grabă, apoi bău păhar după păhar cele trei cupşoare de vin roşu pînă se chercheli zdravăn, de acum aievea i se împiedeca limba în gură şi mai că nu ştia ce face, apoi, aducîndu-şi aminte de multe de toate, se puse a se văita că acum nu vede chiar nimica, deci să fie bună muierea să-l ducă la culcuş.

Şi-l duse muierea la un culcuş făcut dintr-un sac cu paie şi aruncat după cuptor, dar' în pat nu voi să-l ducă sub pretext că el orb fiind poate lesne să cadă din pat şi să se primejduiască. Aşa sta acum bărbatul după cuptor şi zicea că nu mai vede nimic, că e orb.

Sătul de somn era, că doar toată ziuliţa dospise plin de mîncări alese şi de vin roşu, deci sta şi el şi se uita sa vadă ce s-a mai întîmpla în casa lui, după ce el odată e orb ?

Scumpa lui de muiere, după ce văzu că bărbatul ei e acum orb, nu se mai gîndi la el, ci cum şi-or putè împlini poftele dragostei cu drăguţul ei mai în tignă. Deci se puse şi ciupeli o găină albă şi o fripse cum ştiu ea mai rumen, apoi

făcu plăcinte și aduse pe o poală de cucuruz o cupă de vin. Cînd veni cu vinul, își aduse și drăguțul.

Bărbatul bine vedea ce se întîmpla, dar se făcea a nu vedea nimic și își ținea ochii mai închiși, cînd se uita careva la el. Dar' auzind șușnituri se făcu a întreba :

— Parcă nu ești singură, tu muiere ?

— Ba singură, numai cu mîța povestesc.

— Bine, bine.

Părerea ei de bine că bărbatul nu o vede și o crede că e numai singură.

În scurtă vreme scurg vinișorul și le vine poftă să mai beie, deci muierea ia ulciorașul și zice către drăguț :

— Șezi tu mîțucă acasă, că eu am oleacă de lucru pe afară, să închid galițele, să dau la porci și la vaci de mîncare, apoi iar' viu.

Apoi o cîlcîează cătră cîrciumă, după ce își umplu șorțul de grîu curat.

Dar' bărbatul de după cuptor bine văzuse toate, deci se coboară lin în vîrful degetelor și poc în capul hasmandăului de drăguț cu o despicătură de lemn și-l omoară. Apoi îi pune un os în gură și-l razimă de părete după masă, și se trage iar' după cuptor și șede mulcom.

Nu mult după aceea vine muierea cu vinul, dar' rămîne ca trăznită cînd își vede ibovnicul mort după masă cu osul în gură, apoi dă un țipăt ca și cînd ar fi călcat pe un șerpe.

— Ce ai, muiere, o întrebă bărbatul de după cuptor.

— Dar' tu nu vezi, răspunse muierea, că vărul e mort după masă cu un os în gură ? Bag-seama pînă am fost eu pe afară s-a fîșticat înlăuntru și mîncînd lacom s-o fi înecat.

— De unde să văd eu ? zise bărbatul, doar tu știi că eu sînt orb. Am auzit intrînd cineva în casă și molfăind, ca și cînd ar mînca, și am întrebat că cine e ? Dar' nu mi-a răspuns.

— Dar' acum ce e de făcut, bărbate ? Acesta e mort la noi și legea ne va băga în temniță !

— Nu te teme, muiere, că toată buba își are leacul.

Și se coboară omul nostru de după cuptor și apucă un bici de curele și dă în nevastă ca într-un cîne. Iar' ea se văita și nu prea, numai odată întreba :

— Dar' asta ce e, bărbate ?

Iar' el îi răspunse :

— Acesta e leac de durere de ochi. Așa am visat că îmi va trece orbul-găinilor, dacă te voi îmblăti odată bine să nu mai aduci ibovnici pe la casa mea.

Apoi las' de n-a îmblătit-o !

După aceea luă mortul pe umăr, se duse cu el ață la cîrciumă.

Jidanul era culcat, ușile erau închise. El strigă la ușă :

— Dormi, jidane ?

— Dorm, dar' de ce ?

— Să mă lași înlăuntru să-mi dai oleacă de vinars.

— Nu pot, m-am culcat, dorm !

— De nu mă slobozi, mă spînzur aici de țîțîna ușii.

— Spînzură-te cît vei vrè, că nu te las, că dorm.

Atunci omul nostru spînzură cu o ață pe cel mort de țîțîna ușii jidanului și se duce acasă. Muierea-i era supărată, Doamne ! și năcăjită și-i era rușine de ce pățise, și-i era frică de ce o mai aștepta. Iar' el după ce intră în casă, prinde vorbă cu binele :

— Știi ceva, tu muiere ?

— Ce să știu, bărbate ?

— Tu, de mort ne-am mîntuit acum pînă cînd și cum, dar' eu am auzit că orice leac nu folosește cum se cade de nu-l iai de trei ori dupăolaltă. Acum văd cît văd, dar trebuie să mă mai lecuiesc oleacă, doar' voi vedè mai bine.

Apoi apucă iar biciul, și dă, și dă în muiere ca într-un sac de farină, pînă se ostenește îmblătind la ea, apoi o lasă, dar' mai întîi o joară că grăunț de bucate ea în cîrciumă n-a mai duce în vecii-vecilor.

Apoi se culcară și dormiră ca scăldați, ce vor fi visat nu știu. Destul că omul se sculă cînd era mult pînă la ziuă și merse ață la cîrciumă. Acolo era lumină și năcaz mare. Cum intră înlăuntru îi spuse jidanul că uite ce a pățit peste noapte, că a venit un prăpădit de om și s-a cerut înlăuntru, dar' fiind tare tîrziu, el nu l-a putut lăsa că durmea. Și prăpăditul acela s-a spînzurat la el în ușă. Acum ce să știe el face ? Că de ajunge lucrul la lege, rău va fi de capul lui.

— Știi ce, jidane, dă-mi o sută bună și-mi jură că de azi încolo și mai mult bucate de la muieri și de la prunci nu-i primi în veci, că apoi eu te mîntuiesc de năcaz.

— Îți dau și suta și jor, zise jidanul, numai mă scapă de pițiboaică.

Și luă omul nostru suta de la jidan și o puse în pungă, iar' pe mortul cel înghețat în țîțîna ușii jidanului îl luă pe umăr și hai cu el la apă. Acolo îl razimă de o tufă și se uită în jur de sine, nu cumva îl vede cineva ? Nu departe de acolo zări un vînător stînd la pîndă pentru vulpi. Vînătorul nu-l

văzuse. Odată numai aude omul nostru pof ! și mortul de lîngă tufă se rostogoli jos, iar' vînătorul fugi într-acolo să vază ce a nimerit ?

— Te-a bătut Dumnezeu, jupîne, zise omul către vînător, 'mni-ai pușcat prietenul ; acum hai la lege.

— Ba lasă-mă la amarul, nu mă mai duce pe la lege, fără hai să-l aruncăm mortu în apă și apoi hai la mine acasă că-ți dau o sută bună, numai rogu-te nu spune nimărui.

Tîrgul fu gata. Aruncară mortul în apă și apoi merseră în sat, unde omul își luă suta și merse acasă, iar' vînătorul rămase cu buzele umflate gîndindu-se : „Ferește-mă, Doamne, de mai rău !

Vînătorul încă era unul din cei ce cam trăgea cu geana la muierea omului nostru.

După ce ajunse omul acasă, acum era ziuă albă, deci se mai răfui o dată cu nevasta, apoi îi pieri cu totul orbul-găinilor, și din minutul acela mai mult găină neagră nu i-a dat muierea de mîncare, dar nici ibovnici pe la casa lui nu se mai zăriră, iar' bucatele din minutul acela îi rămaseră frumușel în hambare și trăiră zile bune și multe. Numai cîteodată îi zicea bărbatul în glumă :

— Da ce-i muiere, nu-mi mai faci de mîncare vreo găină neagră ?

Iar ea-i răspundea atunci :

— Lasă-le în hantătar găini negre !

TRIBUNA, X (1893), nr. 9—10, p. 33

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3467, cf. 3000. Este atestat în Moldova, Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. *Komm wir beichten.* Schullerus, *Archiv des Vereins*, p. 517.
3. *A orbit bărbatu* (P. Gh. Savin). „I. CREANGĂ", IV (1911), nr. 1, p. 27 (Jorăști — Galați) ; republicată : *Snoave din popor*, p. 95.
4. *A orbit bărbatu,* POP. ROM., XI (1911), nr. 38, p. 12.
5. *Dacă mănînci pîne cu miez de nucă și bei vin roșu chiorăști,* ȘEZ., XVIII (1922), nr. 3—4, p. 102.

6. *De omu carle s-a mul'ara spovedit (Despre omul care și-a spovedit femeia)* (Al. Leca-Moraru), JUN. LIT., XVI (1927), p. 272.

7. *Floarea-n cap* (N. Mateescu), CUV. SAT., II (1928), nr. 14, p. 2.

8. *Femeia adulteră,* A.I.E.F., i. 6301 (Hălăucești — Iași).

9. *Popa-n pod* A.I.E.F., i. 10898 (jud. Vrancea).

10. *Nu văd nici n-aud.* A.I.E.F., i. 10963 (jud. Vrancea).

11. *Un om lucrător în pădure,* A.I.E.F., mg. 1337 b (Albești — Argeș).

12. *Popa din salcă,* A.I.E.F., mg. 35 e. (Boșorod — Hunedoara).

13. *Vrăjitorul din salcă,* A.I.E.F., i. 11067 (Cerbăl — Hunedoara).

GÎSCA DASCĂLULUI

În satul Poznеștilor era dascăl, și la școală și la biserică, Ioniță Păstîrnac, om deștept și bun de gură ca și la treabă. Unde pune el mîna și Dumnezeu mila, și ce-i intra în cap nu-i intra în traistă.

Dar avea păcate bietul omu lui Dumnezeu, cu o muiere rea de spinare, care-i făcea casa de rîsul satului întreg, că nu era om sau copil pe-acolo care să n-o știe că-i îngurluită cu feciorul vătafului, care era mai tinerel și mai ocheșel decît dascălul.

Tot satul vuia, da dascălul de altmintrelea habar n-avea și chiar dacă-i spunea ba unul ba altul, el nici că voia să creadă, că se știa frumos, hîtru și iubit de nevăstuica lui, cum un altul nu putea fi.

Într-o zi iată că dascălul aduce nevestei lui, de la un cumătru ce-și avea doi băieți la școală la dînsul, o gîscă... cîtu-mi-ți-i gîscanu... grasă ca plumbul și înfoiată în pene frumoase, de-ți era mai mare dragul s-o privești și s-o mănînci ; și, dacă aduce gîsca asta, o dă nevestei lui s-o facă friptură pe desară, c-are să poftească și pe popă și pe preuteasă, și pe domnul primar.

Cînd vine sara și s-adună popa, preuteasa și primarul în casă la dascăl, dascălul începe a-i pofti ș-a-i așeza primpre-

jurul mesei cu toată cinstea și marafeturile boierești; apoi zice nevestei să deie masă.

Nevasta intră în odaie c-un străchinoi mare cît ziua de mîni, plin de borș lung cu verdețuri, și li-l toarnă dinainte; apoi se pune și ea la masă și încep cu toți a gusta din borș.

Da ei gustau și nu pre, că toți știau că au să se înfrupte din gîsca cea grăsună, pe care dascălul li făgăduise c-ar s-o facă friptură.

După ce lăsară fiecare lingurile din mînă, sătui de borș cu verdețuri, dascălul începu să facă din ochi nevestei să cîrîie gîsca înspre masă. Da nevasta sta neclintită și părea că nu înțelege nimic.

— Măi nevastă, începu dascălul cam ieșindu-și din fire, dă astăzi gîsca ceeia! că așteaptă musafirii cu gura rece!!

— Ce gîscă, măi bărbate?

— Gîsca cea friptă!

— Care friptă?

— Da se vede c-ai căpchiet! gîsca care ți-am adus-o azi-dimineață s-o faci friptă, că ți-am spus c-am să poftesc pe sfinția sa cu cucoana preuteasa și pe domnu primar.

Nevasta începu să-și facă cruce și să stupească — ca și cînd necuratul ar fi intrat în casă.

— Da vină-ți în fire omule, zise dînsa, c-ai început a grăi după cea lume! Eu n-am văzut nici o gîscă azi-dimineață! nu mi-ai adus de astă-iarnă gîște de tăiat.

Dascălul rămase cu gura căscată; popa se sculă de la masă, înghițind în sec, preuteasa de asemenea și domnul primar tij.

Lui bietul Postîrnac îi venea să-nnebunească.

— Da nu crede părinte... da nu te potrivi domnule primar... da nu băga de samă coană preuteasă...

Da musafirii își luară calea-sănătoasă înspre casele lor, pufnind și blestemînd în gînd pe dascăl, care le-ațîțase numai pofta de gîscă friptă... Nevasta își făcea mereu la cruci și stupea împrejurul ei, iar dascălul îi venea să se trîntească cu capul de pereți.

LIB., I (1891), nr. 26, p. 3

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3468 (A. Th. 1741), cf. 3487. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

V a r i a n t e :

2. *Gîsca dascălului* (N. A. Bogdan), ERA NOUĂ III, (1891), nr. 68, p. 4 ; republicată : *Povești*, p. 34 ; *Povești și bazaconii*, p. 78 ; CONTR., II (1896), nr. 59—61, p. 1 ; *Povești și anecdote*, p. 34.

3. *Nevasta cu ibovnic*, F. POP., II (1894), p. 2.

4. (Fără titlu) (T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., *5094*, f. 228.

5. *Fără noroc la carne de gîscă*, GAZ. TRANS., LXV (1902), nr. 38, p. 1.

6. *Nevastă șireată*, HAZ. SAT., IV (1904), nr. 4, p. 3.

7. *Bărbatul păcălit*, HAZ. SAT., X (1910), nr. 6, p. 1.

8. *I-a făcut-o*, NEAM. ROM. POP., V (1914), nr. 30, p. 474.

9. *Bărbatul păcălit*, GAZ. ȚĂR., XXII (1927), nr. 21, p. 4.

10. *Femeia cu găinile*, A.I.E.F., mg. 35 d. (Boșorod — Hunedoara).

DRACUL ÎN VAS

A fost odată ca niciodată, că dacă n-ar fi fost, nu s-ar mai povesti.

Era un bărbat și o nevastă, tineri tinerei, dragi și frumușei ; bărbatul nu era, dar nevasta lui îți usca crucile cînd o vedeai.

Ori te ofticai, ori moarte-ți făceai, ca să poți cel puțin cu ochii să vezi.

Pe cît era de frumoasă, de plăcută și de drăguță la toți, pe atîta era de credincioasă bărbatului său.

Cînd se lumina de ziuă, o vedeai cu vadra-n cap, cu mînecile sumese, cu cămașa albă ghioc, sprinten și legănat pe potecă la fîntînă.

Fîntîna era tocmai în poarta unei monastiri.

Un călugăr, ce i se scrisese de viața sfîntă și pustie la monastire, o vedea în toate diminețile și în toate serile ; dar în zadar îi sfîrîia inima, căci nu îndrăznea să-i zică nimic, temîndu-se că-l dă de gol.

Într-o dimineață, lăsă rușinea la o parte, își luă inima în dinți și-i zise :

— Ti ! Ce ochi negri, cum seamănă cu ai mei ! Cum aş face să te întreb ceva ?

— Adică, cam ce, părinte ? vreo litră de tămîie, vreo sticlă de untdelemn, vreo lumînare de ceară, ceva de-ale bisericii ?

— Aş, ba nu, tată, altceva ; mîinile ale aşa grase ; ochii ăia aşa de negri, vii şi rîzători ; de, aş spu...ne, dar crede-mă *că-mi m-i ... mi-e ruşine.*

— *E !! Te-am priceput, părinte ; de iubit ai dori să vorbeşti, nu e aşa ?*

— Da, tatule, da, da, da ! 'Ca-te-ar, tata, cum se pricepe ea ce mă doare pe mine !

— De, părinte, ai dreptate ; om făcut ca toată lumea, să nu ştii ce e viaţa, să te usuci ca o floare în grădină care nu *face seminţe, să suferi atîta,* mai cu seamă sfinţia ta, care eşti *tînăr, gras ca un ...pepene, roşu ca un bujor şi frumos ca un crin de vară ; altul, zău, n-ar putea suferi atîta, d-ar şti că* i-ar da Dumnezeu tot raiul pe mînă, nu numai lui, dar la tot neamul lui. Acum nu-ţi pot da nici un răspuns, dar mîine vom vorbi ce e de făcut.

Cum ajunse nevasta acasă, spuse bărbatului întîmplarea cu popa rîzînd şi fără a roşi cît de puţin, fiindcă ea n-avusese şi nici n-avea nici un gînd rău, ca să înşele pe bărbatul său.

După ce stătu niţel pe gînduri, îi zise bărbatul :

— N-auzi tu, fa ? Ia fă tu o drăcie ; hai să luăm ceva după popa. Auzi, huturile, fără frică, fără ruşine, fără nimic, doar să-i cadă mură-n gură pe d-a gata. I !! lasă, popo, că te fac eu ; de n-o rîde şi dracu de tine ! Ştii tu ce să facem, nevastă ? Eu mîine mă fac că plec cu carul la moară ; tu să iei vadra, să te duci la apă şi să-i spui popii să vie acasă la tine seara, că eu sînt dus la moară ; şi ca să te creadă, eu am să trec cu carul chiar pe dinaintea bisericii.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, bărbatul, cu boii la car, cu carul încărcat cu saci, mînă boii în gura mare, pe dinaintea bisericii ; popa se uita la el şi gîndea săracul zicînd : „I !! d-ar veni astăzi nevasta lui la fîntînă, mai, mai c-aş face drăcia".

Nu trecu mult şi iacă şi nevasta lui venea la apă pe potecă, cu vadra-n cap, cu cămaşa albă ca ghiocul, faţa albă, rumenă şi bucălată, ochii negri, coadele pe spinare, mijlocul subţire, încins cu nişte bete numai fluturi şi mărgele, mînecile sumese, mîinile albe, grase şi spălate, cămaşa puţin sumeasă în brîu, ştii ca femeia afurisită de fură inima voinicului.

Popa acum pierduse rușinea și sta dinaintea fîntînii.
— Bine-ai venit, tată, zise el.
— Bine, te-am găsit, părinte.
— Ei, ce mai zici, ce mai faci, cum te mai dai ?
— Eu zic bine, dar n-am cu cine.
— Ei, apoi de vorba de aseară, cum îmi spui, ce-ai mai visat astă noapte, rău sau bine ?
— De, taică părinte, aș fi visat eu ce-aș fi visat, dar mi-e frică de bărbat.
— He ! Ce frică să-ți fie de el, că-l văzui ducîndu-se cu carul la moară ? pe cît știu, nu cred să vină diseară.
— Da, el așa-mi spuse că merge la moară, dar cu toate astea mie mi-e frică.
Pe cît se ținea popa de bine, dar cînd se uita la nevestica, cînd îi vedea ochii rîzînd, mîinile albe, sînul cu țîțișoarele pronunțate în amîndouă părțile, mijlocul subțire să-l tragi printr-un inel, cămașa albă ghioc, sumeasă puțin de jos la o parte, cu niște cîrlionți negri la ureche îi venea popii să nebunească. Cu ochii spre pămînt, cu vorbă blîndă, înecată și sfiincioasă, spuse popii :
— Dacă poți să te ferești de lume, ca să nu cădem în vreo belea, și dacă ai ceva la înlesnire, ca să-mi cumpăr duminecă niște lucruri din tîrg, poți veni diseară.
— Să trăiești tată, să trăiești, zise popa netezindu-și barba și înghițind un nod sec cît pumnul.
Se găti popa bine, își luă în buzunar cîțiva bănișori pentru vremuri grele, își strîngea din cînd în cînd anteriul la piept, părea că e pe drum ; ieșea afară, intra în casă, se uita cînd la soare să-l vadă apus, cînd în calea bărbatului ; că, de, prinsese el bine brabetele, dar tot îi era frică c-o scapă.
Iacă și noaptea gata ; bini...șor iese din curte, un...de-o tulește pe sub mal, cu barba țăpură, cu chica vîlvoi, cu antereul de-a hîrjia după el, fugi băiete.
— Bună seara, tatule ! tocmai cînd nici nu gîndea nimeni.
— Bună seara, răspunse nevestica, care ațîța focul [în] vatră. Hei !! Dar sfinția ta ai fost, părinte ? Credeam că e altcineva. Mai poftim dincolo, în odaie pînă una alta.
Făcu nevasta focul mare pe vatră, ieși afară, închise vițele, potrivi toate împrejurul casei ; că de, popa ca popa, dar bărbatul, nu te jucai cu el. Intră ea în casă la foc, închise ușa și hait și popa la foc și șezu pe scaun lîngă ea.
— Dar, bine, tată, nu poți pune o masă, că am ceva d-ale gurii, să luăm în gură pînă una alta ?

— Cum nu? că eu am pregătit un pui fript; uite mămăligă caldă, învelită pe laviță.

Pune nevasta masa, aduce puiul, mămăliguța, le taie mărunțele, scoate și popa un colac, cîteva prescuri, o ploscă mare cu vin și le înghesuie toate pe masă.

Nevasta mînca nu mînca, dar să fi văzut popa cum îmbuca, cum îi trăgea cu plosca la măsea; și avea dreptul bietul popă; știa că e călător; mînca el și bea, mai de foame, mai de dragul nevestii, dar parcă nu-i ticnea; se uita la nevastă și vedea că nu-i da a sta; nu știu scaunul nu stă sub el, ori el nu putea sta pe scaun. Acum era în toiul mîncării și al băuturii, știi cînd ai pofta mai mare.

— Ho! ho! ho! S-aude o gură afară la poartă.

— N-auzi tu, fă nevastă, te-ai culcat?

— Ba nu, bărbate.

— Cine e, cine e? Întrebă popa speriat și luat de scurt.

— Vai! Ne-am dus dracului! Este bărbatul meu; m-am topit; ce să facem? unde să te pituli?

— Păi tu știi, acum n-am unde mai ieși, că m-a apucat în curte.

— Haid-iute.

— Unde mă duci, unde?

— Uite-l vine și m-apucă; of! fire-ai afurisit de ceas! Hai, frate, hai mai iute încoace! Săi ici în vasul ăsta, săi mai iute că te vede; dar vezi să nu te umpli, că sînt niște drojdii de vin rămase aci.

Huștiuluc! în vasul cu drojdii și se umplu ca dracul pînă în gît; cu toate astea trebuie să tacă, căci bărbatul venise și cam necăjit și făcea tot gură mare prin obor.

— N-auzi tu, fă nevastă, strigă bărbatul din curte, nainte de a intra în casă.

— Ce, mă?

— Ai chimă la belea, cînd trecui cu carul de la moară dedei nadins pe la tîrg și umblau niște negustori cu gurile căscate să găsească drojdie de vînzare pentru rachiu. Adu fundurile vasului din pod repede, că o să mă duc cu drojdiile alea la tîrg.

— Chef Marițo! D-apoi cum vezi tu să pui fundurile, ori n-ai doagele toate?

— Taci, fa, din gură și adu mai repede fundurile încoace. Pe dibuite, pe pipăite, le găsește la toate locul, binișor, le așează ușurel, pune un cerc, pune două, boc ici, boc colea pînă haida fundul gata. Ia, adu lumînarea, fă nevastă, să ve-

dem cure ori ba ? Îl dă jos de-a rostogolul, îl întoarce cu fundul de jos în sus, hîţ la dreapta, hîţ la stînga, pînă cînd îl răstoarnă din nou jos. Bre ! Să fi făcut prinsoare şi tot da o picătură ; ia, uite colo, ce bine l-am nimerit, şi pe întuneric ca orbul. Ai făcut tu ceva de mîncare, că mi-e foame ţigăneşte.

— Uite masa gata, stai să fac puţin focul.

— Bre ! Dar, ce, ai avut cumetrie ? Bal, ce-ai avut, d-ai gătit ale bucate aşa alese ? Uite colo şi o ploscă !? Dar ce va să zică asta, fa ?

— Ce, mă, te faci prost, tu nu ştii cum ne-a fost vorba ?

— 'Ca-te-ar neica, taci c-apucai pe dracul în cursă. Fă, ba nu glumă, e acolo, ori s-a dus ?

— Eu nu mă vaiet că l-ai apucat acolo, dar mă vaiet că o să moară năbuşit şi o să dăm de belea.

— Taci din gură, fa, ce-ţi pasă ţie ? ia lasă tu vorba aia şi dă o ploscă încoace, ce-i trase şeplanul o dată, de părea c-o s-audă toaca-n cer, ieşi afară şi binişor, binişor, ca să nu-l simţă nimenea, se duse lîngă butoi şi puse urechea la vrană să asculte. Bietul popă aflase vrana, sta cu gura numai la vrană sà ia aer d-afară, dar se vedea că se umpluse peste tot şi chinuia rău săracul, căci s-auzi un oftat :

— Of ! of ! trăsni-te-ar Dumnezeu de femeie afurisită, unde ştiam eu c-o să-mi mănînci tu viaţa friptă, că te făceam eu !

Biata nevastă mînca nu mînca, dar bărbatul său mînca şi bea cu plosca ca un nebun.

— Vezi tu, fa nevastă, că bucatele şi vinul nu fură pentru voi, ci pentru mine ; asta este vorba : „Că nu e pentru cine se găteşte, ci pentru cine se nemereşte".

Nu trecea una-două şi se umfla de rîs singur, plimbîndu-se prin casă şi bătea în palme. Fel de fel de planuri îşi făcea singur, ce fel de ruşine şi de rîs să-şi facă de bietul popa, c-acum l-apucase la mînă.

O idee ciudată îi veni peste noapte şi spuse nevestei :

— Fa, dormi tu ? Fa !!

— Ce, mă ?

— Ştii tu ce-am să fac popii ?

— Ce-o să-i faci, mă ?

— O să fac o istorie să rîdă şi dracul ; dar niscaiva bani ţi-a dat el ţie ?

— Ei, mi-a dat numai 5 galbeni. Ce-o să-i faci, mă ?

— O să pui vasul în car, să mă duc dimineaţa cu el la tîrg, să fac prinsoare cu lumea, că am pe dracu-n vas, că trebuie să scot ceva bani ca să-l arăt în vileag.

— Au ! Au ! săracul de el ! Că bine zici, mă : cum este el cu părul ăla mare, cu barba aia lungă, cu anteriul haişte, plin de drojdii din tălpi pînă în creştet, o să creadă lumea că e tăman dracul întreg-întreguţ.

Cum o fi petrecut bietul popă noaptea în vas, numai el ştie. Cînd se crăpa de ziuă, ţăranul era îmbrăcat şi înjuga boii la car să plece. Sculă nevasta, puseră amîndoi mîna să ridice vasu-n car ; că, de, popa de sfînt, sfînt, dar nu era aşa de uşor ca sfinţii cei mari, care aduc ploaia şi alte bunătăţi pe pămînt. Nu se ridicase soarele nici d-un stat de om şi uite şi popa la tîrg în vas. N-apucă omul să dejuge boii şi dă fuga după un tobaş, care venind la car, începe a bate toba şi a striga :

„Aici, aici, să vedeţi pe dracu, iacă dracu în vas, numai o sfînţuică cine voieşte să-l vază".

Se strînsese lumea din toate părţile, de nu mai avea loc pe lîngă car. Care cum venea şi întreba ce e acolo. „Dracu", răspundea omul.

— Unde e, că nu se vede ?

— În vas, şi dacă voiţi să-l vedeţi, daţi o sfînţuică.

Dracu, dracu, dracu în vas, pînă se strînge tot tîrgul. Unii nu credeau şi de aceea omul făcea prinsoare cu ei, că de nu le va arăta pe dracul, să-i ia boii şi carul. Să fi văzut atunci, cum curau sfînţuicile pe întrecute ; toţi îşi ziceau : „Ia să-l văd şi eu cum este închipuit, cu fes, cu tichie, cu barbă, că numai pe dracu nu l-am văzut pînă acuma".

— Daţi-vă la o parte, zise omul, că poate o sări în baltă, cînd i-oi da drumul, şi ştiţi că e rău să călcaţi în urma dracului.

Se traseră toţi la o parte, îi lăsară loc spre o gîrlă, care trecea pe aci, şi trăgînd omul barda de la brîu, luă două-trei cercuri, trase şi fundul binişor, şi cînd desfundă de tot vasul, ce să vezi ? Ţîşti ! popa din vas, plin de drojdii, ca un drac împieliţat, din cap pînă în tălpile picioarelor. Nu se mai cunoştea nici antereu, nici barbă, nici nimic ; era chiar dracu pe uscat. Unii îşi făceau cruce, alţii fugeau, cei mai tari de înger, ameninţau cu petre, rîdeau în hohot şi băteau în palme strigînd cît puteau : „Uite dracu, uite dracu, măi, veniţi de vedeţi pe dracu, care nu l-aţi văzut".

Pe cînd bietul popă, de dezmetic, de trîntelile ce luase în vasul cu drojdii de seară pînă venise la tîrg, pe atît ameţise şi-şi pierduse minţile, cînd văzu atîta lume dîndu-i chiot. Cînd se dezmetici puţin, îşi aruncă ochii spre gîrlă, o toiegi de fugă şi, ajungînd în marginea gîrlei, ţîşti, popa în apă de ruşine; mai pe brînci, mai înot, mai de-a scufundişul, se... duse pe gîrlă la vale, pînă cînd văzu că nu se mai ţin oamenii după el.

Unde-o fi răsuflat bietul popă, numai pe el să-l întrebaţi, că nimeni altcineva nu ştie. Eu ştiu numai atîta c-a văzut şi popa pe dracu cum este şi cred c-atunci şi-o fi făcînd cruci totdeauna ş-o fi scuipînd.

GAZ. POP., V (1889), nr. 11, p. 4—6

Vezi *Typol. bibl.*, tip 3469 (A. Th. 1730). Este atestat în Muntenia, Moldova şi Transilvania.

V a r i a n t e :

2. *Femeia mai şireată decît dracul.* Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 108 ; republicată : *Lit. pop. Anecdote*, p. 82.
3. *Trei draci*, Popescu-Ciocănel, *Braşoave*, p. 54.
4. *Popa, boierul şi vechilul* (V. Caraivan), SEMĂN., VI (1906), p. 814 ; republicată : CAL. ŢĂR. ROM., DEVA, I (1926), p. 85.
5. *Popa, boierul şi vechilul*, Caraivan, *La şezătoare*, p. 3.
6. *Iţic în butoi* (N. I. Munteanu), GHILUŞUL, II (1913), nr. 6, p. 9.
7. *Poveste cu „Arzoi"* ŞEZ., XXXIII (1914), nr. 1, p. 6 (Ştefăneşti — Vîlcea).
8. *Primarul, popa şi pîrcălabul* (D. Mihalache), FLAC, Buc., V (1915—1916), p. 494.
9. *Fidelitatea femeii.* Novacoviciu, *Folclor bănăţean*, p. 46.
10. *Ieslariul.* Novacoviciu, *Folclor bănăţean*, p. 38.
11. *Popa-n polobocul cu cîlţi* (D. Ştefănescu, *Culegeri*), A.I.E.F., ms. 86.
12. *Femeia, popa, primarul şi ţiganul.* Cazan, *Literatură populară*, p. 63.
13. *Popa în poloboc*, A.I.E.F., i. 10856 (jud. Vrancea ?)
14. *Femeia cu trei ibovnici*, A.I.E.F., i. 10878 (jud. Vrancea ?)
15. *Femeia credincioasă*, A.I.E.F., i. 6297 (Hălăuceşti — Iaşi).

PĂŢANIA CĂLUGĂRULUI

Un călugăr s-a împrietenit cu o femeie, care era măritată după bărbatu-său. Semnul de înţelegere între călugăr şi femeie era mihotitul sau rînchezatul care-l fac caii (mi-ho-ho-ho). Într-o fericită noapte, călugărul dădu semnul şi femeia-i răspunse, ca ştiut să fie, precum că soţul nu-i acasă. Intră călugărul în casă şi de abia se pune jos, hup... bărbatu dracului (bărbatul femeii) ! Femeia încearcă să-l vîre în cuptor (unde călugărul se umplu de cenuşă), dar apoi îl pune după uşă. Bărbatul (înţeles poate cu femeia lui), cum vede călugărul, zise femeii :

— Bine nevastă dragă, d-apoi tu aşa-ngrijeşti de oaspeţi ? Nu vezi că bietul om e bătut de praf, nescuturat, nelăut, nepieptănat ! Pune degrabă o oală să se spele bietul creştin.

Aduce femeia o oală cu clocotit ş-o bucată de săpun, iar bărbatu-său se aşterne să radă barba călugărului.

— Iubite frate, te rog, nu mă rade, căci eu sînt călugăr.

— Apoi dar... ce să-ţi fac ?

— Fă-mi ce vrei, dar lasă-mă întreg.

— Să-mi rîşneşti o baniţă de făină.

Popa se prinde. Rîşneşte, face făina, şi românul i-a dat drumul ; iar după cîtva timp, întîlneşte femeia pe călugăr şi începe să-i dea semnul : „mi-ho-ho..."

— He, he drăguţă ! Se vede c-aţi mîntuit făina şi vă mai trebuie alta. Am mai păţit eu d-astea.

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 228, p. 2 ; republicată : *Literatura populară,* p. 52

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3470. Este atestat în Muntenia, Moldova şi Transilvania.

Variante :

2. *Popa Cinează.* Stăncescu, *Popa Cinează,* p. 12 ; republicată : *Glume,* p. 29.

3. *Popa la rîşniţă* (T. Pamfile — Fără titlu). B.A.R.S.R., *5094,* f. 233.

4. *Păţania unui popă,* HAZ. SAT., I (1901—1902), nr. 3—4, p. 2.

5. *Moara și dragostea.* Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 219.

6. *Hei, ați isprăvit iar de moară?* Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 57.

7. *Pățania călugărului* (N. I. Munteanu), GHILUȘUL, II (1913), nr. 11—12, p. 16.

8. *Ați isprăvit la moară*, HAZ. SAT., XV (1915), nr. 6, p. 1.

9. *Cu un popă și o vecină*, A.I.E.F., mg. 1247 h (Albești — Argeș).

10. *Cu o femeie șmecheră*, A.I.E.F., mg. 1323 (Bughea de Sus — Argeș).

11. *Călugărul cel lunareț*, A.I.E.F., i. 10732 (jud. Vrancea).

12. *Canonul călugărului.* Adam, *Pe lîngă vatră*, p. 85; republicată: *Glume țărănești*, p. 80.

MAI LASĂ-TE, SCUMPULE!

Un român avea un fin de țigan. Finul cam da roată pe la casa nașului și fiind nașa cam tinerică, vino azi, vino mîine, pînă cînd în cele din urmă cioroiul naibii începu să facă nașei cu ochiul. Văzînd nașa, că țiganul se obrăznicește, îi spuse bărbatu-său, ce e calea pe vale.

— Lasă, că o să-l vindec eu pe finul de dragoste! zise românul, care pînă acuma nu știa de ce-l cercetează cioroiul așa de des. Spune-i numai, că deseară nu sînt acasă, pentru că am de dus la moară, și fă-i cumva semn, să nu scape vrabia din mînă.

Nașa făcu tocmai după cum îi spuse bărbatul său.

Să fi văzut bucurie pe capul cioroiului! D-abia aștepta să însereze odată și gîndea că clipitele nu se mai mișcă din loc, atît îl zorea de la inima lui cea păsărească.

În sfîrșit însera. Țiganul o lua într-ascuns pe-o ulicioară mai dosnică; sări gardul nașului, din grădină intră în curte, din curte, în casă... Lumea lui de-aci-nainte!

Nașa îl aștepta cu un blid cu plăcinte cît pe colo. Îl pofti pe finul la masă, îi turnă un pahar de vin, dar cînd să puie țiganul paharul la buze, ce aude prin curte?... Gura nașului, care pesemne găsise moara prinsă și se-ntorsese îndărăt.

— Aoleo, fine, ce ne-om face, că vine bărbatul de la moară ! grăi nașa cu spaimă.

— E rău, nașă, că știu că nașu nu prea știe de glumă, și vai de sufletul dadii de m-o găsi aicea... Ascunde-mă undeva, să te ție hăl de sus !

— Da unde să te ascund, fine, păcatele mele. Hai degrabă după cuptor, că te-oi învăli c-un țol, cu ceva, să nu te cunoască.

Și cît ai bate din pălmi, țiganul era după cuptor, învălit cu un țol mare de sus pînă jos. Inima-i bătea mai abitir ca ciocanul pe nicovală și spatele-i era curat mușinoi de furnici.

Nașul intră-n casă c-o despicătură zdravănă în mînă. Era năcăjit foc, căci trînti ușa, de se curtemură casa întreagă.

— Ce-i, bărbate, ai găsit moara prinsă ? îl întrebă nevasta.

— Prinsă, fire-ar a naibei ! răspunse nașul scurt și răstit, și după aceea începu să se plimbe cu pași mari prin casă.

Țiganul țițăia mai amar ca șoarecele prins în clupă.

Se plimbă nașul, cît se plimbă, pînă cînd ajunse în dreptul cuptorului. Aici se opri.

— Da ce mătăhală e ceea de după cuptor, nevastă ?

— Ce să fie bărbate !... ia vițelul nostru, bată-l norocu să-l bată, a scăpat acuma către seară la vacă ș-a supt-o, de n-am putut mulge un strop de lapte.

— Așa ! răspunse nașul năcăjit. Las' că l-oi învăța eu să mai sugă laptele de la vacă ; ți-l înțărc eu acum îndată ! Și fără a mai aștepta mult și începu să mîngîie țolul colea, apăsat, cu despicătura, cu care intrase în casă.

Țiganul răbdă, cît răbdă, pînă cînd văzînd că nașul îl îndeasă mereu cu dragostea, începu să strige : mu-u ! mu-u !... să i se facă milă nașului de vițel.

Dar unde !... Nașul : jap ! jap ! întruna ca la bătutul păpușoiului, pînă cînd vițelul, văzînd că gluma se îngroașe prea de tot, țup ! de după cuptor și ștergeo-o pe ușă afară.

A doua zi de dimineață nașul îl întîlnește pe finul trecînd pe uliță cu o oală în mînă.

— Unde mergi, fine, cu ulcica așa de dimineață ?

— Iacă mă duc și eu să capăt de undeva un pic de lapte pentru biata mumă-mea, că-i beteagă de trei zile și dorește lapte.

— Ei, fine, grăi hoțul de naș, apoi treabă e asta ?... Dumneata să ceri lapte de la străini, cînd știi că noi avem vacă fătată numai de-o săptămînă-două.

Da finul :

— Mai lasă-te scumpule, c-asară cît pe ci să omori vițelul numai pentru un strop de lapte.

Sandu Pungă-Goală, *Din traista*, p. 94

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3470 A. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. (Fără titlu) GAZ. POP., II (1886—1887), nr. 22—23, p. 12.
3. *Popa vindecă pe țigan de dragoste.* Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 89.
4. *Mai lasă-te, scumpule*, GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 39, p. 5.

POVESTEA CU POPA ȘI CU DIACU

Ii bun ! Iera pi la noi pin comună, frate Ghiță, un popă sau preot, cum îi ziceți pe la dumneavoastră ? Amu cum vrei să-i spui, no hai, ci-oi mai întinde vorba !

Popa nost, ce să vezi, îi cam plăcea femeile. Ei, iera o comună așa cam doi-tri kilometri di la comuna di la care făcea serviciu, o pus ochii colo pe o nevastă frumoasă.

Ah ! popa să gîndește cum m-aș iubi io cu acea.

Bine, intră în vorbă cu nevasta. Neveste-i zice Marica și bărbatu-său iera un om gospodar, bun gospodar, și ea ținea mult la bărbatul ei. Ce să vezi, intră în vorbă, da era prieten bun și cu diacu, poate i-o plăcut și la diacu femeile — intră în vorbă cu Marica. Popa, ce să vezi, avea un țap pi-acolo pin grădină, îl tunse cam bine, era gras țapu, bine, bun de mîncat ! Unsuros, sănătos acolo, țapu. Apîi cîn' vorbește-a dou oară cu Mărica.

— Ce zici, Mărică, cum ar fi socoteala de-așă, cum ar fi pi dincoace ?

— Bine, zise Mărica, am putea ca pe mîni, dacă dumneata părinte, zice, ai aduce țapu ăla să-l mîncăm, să ne vesălim, ș-așa laolaltă.

Bine, popa ș-o luat de la inimă socoteala, că nu o uita pe Mărica, ia țapu, îl duce colo. Da Mărica, ce să spui, îi spune la bărbatu-său, lu Ion.

— Cată, Ioane, că popa are să vie cu țapu! Da cînd are să intre pe vraniță tu pune mîna pe ruda porșilor, apoi trage popii două-tri! Fuge iel atunci șî lasă țapu, ș-atunci ne rămîne nouă, și-l mîncăm noi, nu ne mai trebuie să ne-ncurcăm cu popa șî să mă mai iei la bătaie, pe cînd îi lua pin iscoade șî-i afla că...

Bine, iacă după vorbele ale șî... vine șî popa cu țapu. Intră acolo pe vraniță, să bagă în curte. Iacă și Ion, iesă di pi după șură cu o rudă de-a porșilor: poc! poc! la popa! Nici una nici două, dă-i bătaie! Fuge popa cît-îl țîn picioarele, pierde și pălăria pe-acolo, fuge-acas. Cînd vine acasă, aproape de casă, de cine dă cu ochii-ntîi? De dascăl, de diac cum zicem noi. Popa, uitasem să vă spui, avea un cal de călărie; zice către diac:

— Mă diece! Uită ce-i socoteala cu mine: io am dus un țap colo la Mărica, șî zice, ia ce am pățit-o. Da ia vezi tu ce-i cu țapu cu ala. Ia calu mnieu și te du pînă-acolo, ca să nu te duci pe jos, ia dă o fugă răpide.

Încalică diacu pe cal, să duce colo. Da Marica cam știè ce gînd o să aibă popa.

— Cată, zice cătă Ion, cătă bărbatu-său, că acuma are să trimeată popa pe diac; apoi, zice, griji de rudă, să-i tragi și diacului vo cîteva, să rămîie șî calu!

Iaca numai șî diacu! Intră pe vraniță. Cum intră pe vraniță, Ion pe după șură, cu ruda, apoi dă-i, dă-i. Sare diacu jos de pe cal, tunde-o la fugă! Ion pune mîna pe cal, pe frîu calului, îl bagă-n grajd. Ei, acuma și țapu-i lîngă cal! Ține, fuge diacu, cît îl țin picioarele, fără pălărie; apoi popa, ascuns șî pi dincoace, ca să nu-i ieie sama preuteasa, că-n ce fel de lucruri îmblă ei, șî pi dincoace, șî pi dincolo, iacă dă cu ochii de diac.

— No, zice, diece! încet așa, ști ca să nu ieie sama preuteasa, zice, diece! N-ai văzut, zice, cumva pe mehehe?

— Ei, zice, văzut-am, zice diacu, pe dracu să te ieie, zice, că ihiho o rămas acolo! zice.

Şi ca, aşa o fost povestea cu popa. Acuma putem
să plecăm la masă
dacă v-aţi adus de-acasă ;
că om cu om aşa se-mbie,
care are nas nu viie !

A.I.E.F., i. 14088 (Turţ — Satu Mare)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3470 B. Este atestat în Transilvania.

POPA ŞI DASCĂLUL PĂCĂLIT

S-a întîmplat, nu ştiu cînd, că un popă şi un dascăl aveau aceeaşi ibovnică, fără a şti unul de altul.

Într-o zi frumoasă de primăvară iese popa după-amiază la preumblare afară din sat să-şi vadă holdele semănate, se întîlneşte cu ibovnica venind de la lucru, care plecase înaintea bărbatului, ca să-i facă ceva de mîncat, pe cînd va sosi cu lucrătorii — se opresc pe loc şi vorbesc de una şi de alta.

Între altele zice :

— Părinte, am văzut azi-dimineaţă băgîndu-se în holda asta un iepure, să-l prindem.

Popa se-nvoi a se băga, de capătul de intră el în grîu, făcînd tot „pipalac, pipalac“, căci aşa fu porunca, iar ea (ibovnica) zicea :

— Eu merg de celălalt capăt de holdă şi voi striga tot „oauac, oauac“, apropiindu-ne apoi mereu către olaltă.

După sfătuirea aceasta grăbeşte fiecare la locul său. Ducîndu-se ibovnica de celalalt capăt, în duleu se întîlneşte cu dascălul, care începe, căci o vede, bună ziua, unde ai fost, de unde vii... cîte toate nimic. Îi rupe ea vorbele :

— Ascunde-te iute aici în grîu, că iată vine bărbatul, nu cumva să te vază că ai vorbit cu mine, vei face : „oauac, oauac“, iar eu mă ascund de ceea parte şi voi face : „pipalac, pipalac“, apropiindu-ne către olaltă.

Dar ce să vezi, ea îi lasă acolo, se cam mai duce cătră casă, popa cu dascălul se tîrîie prin grîu umplîndu-li-se ochii de ţepe din spice, iar părul şi barba toată o despoia lenea cea întinsă pe pai.

Nu auzeai alta numai „pipalac, oauac, pipalac, oauac", de-ţi părea că sună pe podobii.

Frămîntaţi şi toţi crunţi pe pălmi după haită bună de preumblare în patru picioare, gîndind c-a fost destul, fiind încă trei paşi, se ridică amîndoi în sus, apoi să fi văzut înholbături de ochi.

Văzîndu-se astfel păcăliţi se întrebară: „Da tu ce faci aşa." „D-apoi tu ce faci aşa?"

F. POP., I (1893), nr. 26, p. 269

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3470 C. Este atestat în Transilvania.

POPA ŞI PROTOPOPUL

Protopopul unui judeţ plecase după obicei prin plăşi să vadă în ce stare sînt bisericele şi dacă popii îşi fac datoria, dar mai drept pentru a strînge ceva bani, căci pe acele vremuri cei de la mitropolie cereau foarte des răsplata anuală pentru ţinerea protopopilor în rangul lor. La trei luni, la trei luni protopopii trebuiau să-şi umple pungile din spinarea nenorociţilor de popi ca să le verse în pungile mitropolitului, vicarului şi directorului de cancelarie.

Protopopul sosi într-un sat unde popa avea o nevastă foarte frumoasă. Negreşit sfinţia sa ştia mai dinainte aceasta, pentru că adusese lucrurile astfel ca să sosească pe seară, să fie găzduit aci. Cu toată sfinţenia sa, el pusese gînd preotesei. Însă popa nu se depărta nicidecum de muierea lui. Încercă sfîntul părinte să trimită pe popa la biserică să-i aducă condicile ca să le cerceteze, dar frica de primejdie fusese mai puternică decît datoria d-a se supune mai-marelui său. El spuse că condicile nu le scoate din biserică chiar dacă i le-ar cere Isus să i le ducă în cer. Voi apoi să-l mîne la cîrciumă ca să cumpere cel mai vechi vin şi cel mai bun rachiu, dar popa găsi un vecin pe care îl trimise la cîrciumă şi el rămase lîngă muierea lui.

Totuşi protopopul găsi prilej să rămîie singur cu preoteasa pentru cîteva minute şi îi fu destul ca să puie la cale ceea ce avea de gînd. Popa se dusese ca să dea fîn şi orz vi-

zitiului protopopesc, iar sfinția sa se grăbi să facă propunerile sale maichii preotese.

— Eu aș vrea să te blagoslovesc astă noapte, preoteasă, zise protopopul.

Preoteasa se uită lung la el.

— Ai înțeles ? adaose sfîntul părinte.

— De loc, prea sfinte.

— Să te blagoslovesc, cum te blagoslovește popa cînd vă culcați amîndoi, și mai cu seamă cînd e cam cu chef.

— Vai de mine, prea sfinte.

— Nici un vai ! ori primești, ori de unde nu mîine rad pe popa.

Preoteasa rămase înmărmurită. Ținea dînsa la datoria ei, dar ținea și la barba popii care era frumoasă și care îi aducea și multe bunuri în casă. Ea tăcu.

— Ce taci, nu răspunzi ? strigă protopopul.

Ea tăcea mereu.

Protopopul luă această tăcere ca învoire și îi zise :

— Diseară cînd ne vom culca, să te culci lîngă perete, popa la mijloc și eu de partea ceastălaltă mai departe. Cînd popa va adormi să te scoli și să treci dincoace lîngă mine.

Popa veni, se puseră la masă, mîncară și băură bine. Protopopul se încercă să îmbete pe popa, el bău cît bău, dar cînd văzu gîndul protopopului, furișa paharele și le vărsa într-un vas la spate.

Înainte d-a se culca, preoteasa găsi prilejul să spuie popii propunerile protopopului. El luă măsuri. Stinse candela care ardea totdeauna noaptea și rămase întuneric beznă. Se așeză preoteasa la perete, popa la mijloc și protopopul mai departe, căci patul era lung, ca paturile de țară unde se pot culca zece oameni.

După cîtăva vreme popa se făcu că doarme și începu să sforăie. Atunci se făcu o mișcare de schimbarea locurilor, dar fiecare rămase la locul său. Protopopul crezu că preoteasa trecuse în partea lui și se rostogoli spre ea. Întinse mîna, însă care îi fu mirarea cînd dete de-o barbă. În aceeași vreme și el la rîndul lui fu apucat de barbă. Deodată se întoarse repede cu spatele și se rostogoli pînă la căpătîiul celălalt al patului.

Înțelesese farsa preotesei.

A doua zi foarte de dimineață se sculă și porunci vizitiului să puie caii iute. Vizitiul numaidecît veni cu trăsura. Cînd se urcă, iaca și popa.

— Cînd mai veniţi, prea sfinte pe la noi ca să ne mai tragem de barbă ? îi zise popa zîmbind.

Protopopul nu răspunse, ci făcu semne vizitiului să mîne, ceea ce şi făcu.

Fundescu, *Basme, oraţii, păcălituri, şi ghicitori*, p. 86 ; republicată : *Lit. pop. Anecdote*, p. 65

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3470 D. Este atestat în Muntenia.

PĂCĂLEALA UNUI SFÎNT

Era în anul mîntuirii 1865.

Lumea pe acel timp era drept-credincioasă. Bisericile erau mai des vizitate decît acum, cînd le-au luat locul celelalte biserici sugătoare, cu cîrnaţi, fleici, vin şi vreun taraf de ţigani lăutari. Poate că şi de aceea, pe acele timpuri, preoţii se îmbogăţeau cu mai multă uşurinţă, pe cînd bieţii cîrciumăraşi hîrîiau cît e ziulica de mare cleştele pe grătar şi nu prindeau pe pravoslavnici decît duminicile şi sărbătorile după ieşirea bisericii, spre a-şi spăla puţin gura de sfinţita anafură luată de la cuvioşii preoţi.

Erau credincioşi şi evlavioşi oamenii, precum erau de drepţi şi iubitori de ale bisericii prea cinstiţii preoţi. Şi ca să nu ne lungim prea mult cu vorba, să dăm de pildă pe bietul preot de la biserica Duşumea de pe Strada Buzeştilor, cum dai înspre Şoseaua Kisseleff.

Se lăsase tocmai sec de carne, cum se zice, cînd cu puţine zile mai-nainte se făcuse logodna lui chir Dincă zidaru, cel mai tînăr, mai chipeş şi mai de treabă meseriaş din mahala, cu Zoiţa, fata drăgostită de toţi a lui nea Zăplan, tot zidar din Duşumea. Băiatul avea părăluţe strînse din muncşoara lui şi fata era unica odraslă a părintelui ei, aducînd ca zestre cîteva sute de lei, şi o salbă plină cu galbeni mari, bez ale ei cu pat împreună.

Vorba se făcuse, taica popa citise logodna, logodiţii-şi dăduseră sărutatul obişnuit, şi după două săptămîni se citea în sfînta biserică Duşumea „Isaia dănţuieşte“ tinerei perechi.

Să fi văzut a doua zi pe leliţele din mahala vorbind de fericirea noilor căsătoriţi ! Toată mahalaua se strînsese în

curtea naşului, de pe Şoseaua Basarab, ca să cînte, să bea rachiul roşu şi să joace ca de unul singur.

Toţi îi ferіceau, toate mumele doreau acelaşi noroc fetelor lor.

Că chir Dincă era frumos, că chir Dincă era tînăr, că chir Dincă-şi vede de lucru, că chir Dincă are parale, că chir Dincă în dreapta, că chir Dincă în stînga, că în sfîrşit chir Dincă o să fie omul cel mai fericit cu fata lui nea Zăplan.

Cît era însă departe d-a fi aşa cum prooroceau leliţele mai ales !

Nu e vorba ! Trăiră bine tinerii vrun an şi jumătate, se iubeau ca doi porumbei guţi.

Ce să vezi însă ! Scaraoste trebui să-şi bage coada. Nu că doar a scos din minte pe Zoiţa — căci s-a tot încercat el, dar n-a putut izbuti ; însă băgă în cap lui Dincă că ar trebui să aibă şi el vreun copil ca toţi oamenii, că doar nu o fi blestemat de Dumnezeu să nu aibă prăsilă. Şi apoi să te ţii, că începu Dincă al meu să se supere cu nevasta, că de ce nu face copii, şi că dacă este stearpă să-şi ia catrafusele şi să se ducă p-aci-ncolo la tată-său, că nu-i trebuie lui aşa muiere.

Biata femeiuşcă se tot încerca a-i spune că lasă bărbăţele, nu e timpul pierdut, avem vreme şi pentru asta ; o să ne dea Dumnezeu mai mulţi copii decît ceri tu. Însă bărbatul nu voia să se dea cu una cu două şi cerea în ruptul capului să-i facă copii că, de unde nu, o trimite la Han-Tătar.

Văzînd Zoiţa că n-o scoate la cap cu bărbatu-său, se duse pe la muieri, pe la descîntărese şi vrăjitori, să-i facă de dragoste, tot crezînd că Dincă al ei este fermecat.

Toate fură însă în zadar că nici descîntecile, nici vrăjitul babelor nu folosiră întru nimic, şi femeia avea tot zile mai negre cu Dincă.

Dacă văzu ce văzu, se dete femeia la rugăciuni. Nu se făcea ziua, nici paracliserul nu începea să toace şi Zoiţa era la uşa bisericii aşteptînd deschiderea ei.

Se tot ruga ea la Maica Domnului, dimineaţa ca şi la toacă, să-i dea un copil, că, de unde nu, trai cu bărbatu-său nu va mai avea ; şi se boci dînsa cît se boci în faţa icoanei, pînă cînd preotul, băgînd de seamă acestea, şi, ispita nelăsîndu-l în pace, se puse la uşa altarului şi ascultă rugămintea femeii.

„Maica Domnului, se ruga dînsa destul de tare spre a putea fi auzită, dă-mi maica lui Dumnezeu un copil, să se poată bucura bărbată-meu, că de unde nu mă va arunca pe dru-

muri, sărăcuţ de mine; căci femeia ce nu face copii este blestemată de Dumnezeu şi, ca şi arborele ce nu dă fructe, tăiat fiind, voi fi lepădată! Auzi-mă Maica lui Dumnezeu!“ Şi se tot ruga şi plîngea.

A doua zi la toacă, taica popa se suie pe amvon, de unde se citeşte apostolii, se ascunde aşa că nu putea fi văzut şi, după ce sfîrşi femeia rugăciunea-i obişnuită, zisă cu mai multă fierbinţeală de deznădejde, rosti cu glas tare şi răsunător:

— Femeie, fii binecuvîntată; credinţa ta te-a mîntuit; glasul tău a fost auzit de mine şi astă-seară îţi voi trimite pe sfîntul Gheorghe să te binecuvînteze.

Zoiţa, speriată şi crezînd că în adevăr Dumnezeu i-a vorbit, leşină pe pietrele din faţa altarului. Venindu-şi în simţiri, se uită sfiicioasă împrejur şi, nevăzînd pe nimeni, o tuli înspre casă, la bărbată-său, după ce mai făcu cîteva mătănii mulţumind celui atotputernic.

Nu-i mai atingeau picioarele de pămînt, aşa de se duse femeiuşca la Dincă să-i istorisească ce i s-a întîmplat. Şi cum de intră pe poartă-i spune în gura mare că a vorbit cu Dumnezeu la biserică.

— Ce eşti nebună, nevastă? Cum să fi vorbit, păcătoaso, cu cel de sus?

— Zău, Dincă, să mă trăznească! zău l-am auzit cum te auz, doar că nu l-am văzut. Şi ştii ce mi-a spus? Că o să trimeată diseară pe sfîntu Gheorghe să mă binecuvînteze ca să fac copii.

Simplu, simplu era meseriaşul nostru, însă nu-i putea lui plezni prin cap cum de să vorbească Dumnezeu Zoiţii. Şi dacă văzu că nu-i de scos la cale cu dînsa, îi zise:

— Fa, nevastă; ştii tu? D-apoi dacă sfîntul Gheorghe are să vie, cum zici, astă-seară să te binecuvînteze, caută de deretică prin casă, cumpără lumînări, zmirnă şi tămîie şi, cînd o veni, să-i tot dai pe la nas, ca nu cumva să fie vreun duh necurat. Cît pentru mine, eu mă duc niţel încolo că am puţină treabă de regulat. Vezi numai de te poartă bine cu sfîntul să n-o paţi.

— Bine, bărbăţele.

Şi cum plecă Dincă, se puse harnica femeie de scutură prin casă, cumpără lumînări, tămîie şi zmirnă şi înainte de amurgul serii casa lucea ca o oglinjoară.

Aştepta acum să vie preasfîntul Gheorghe.

D-abia înseră bine, aprinse lumînările, puse în căvățică spuza de foc cu tămîie și zmirnă, cînd auzi trei ciocănituri la ușă.

— Poftim, sau intră, zise Zoița.

Și ușa se deschise lăsînd să se vadă un bătrîn cu barba lungă, prea lungă poate, îmbrăcat cu o rasă călugărească și c-un toiag în mînă.

— Pace ție, rosti venerabilul sfînt.

— Sărut mîinile și picioarele preasfinte și slăvite Gheorghe, răspunse femeia, rugîndu-l să stea.

Sfîntul nu așteptă să i se spună a doua oară și se și așeză pe pat, cînd se auziră alte trei ciocănituri la ușă.

— Intră, zise din nou nevinovata Zoița.

Un nou călugăr intră atunci în casa plină de lumină și de fumul lumînărilor de ceară și mirodenii. Acesta avea ca îmbrăcăminte tot o rasă călugărească, la brîu o cheie de fier lungă d-un cot și un toiag nu tocmai lung, potrivit de măsurătoare ; și, nici bună ziua, nici mulțumim d-tale, începu a cîrpi pe prea cinstitul sfîntul Gheorghe spre marea uimire și zăpăceală a acestuia precum și a femeii.

— Dar bine, sfinte Gheorghe, zise sfîntul Petre (căci pe acesta îl reprezenta cel din urmă), cum de ieșiși din rai fără să-mi spui și mie ? Păi bine, sfinte, d-ta nu știi că eu sînt cu cheia raiului și că sînt răspunzător în fața lui Dumnezeu de toți sfinții care ies și intră ?

Și-i trînti în cap o sfîntă lovitură cu cinstita și de bun fier cheie a raiului.

— Iartă-mă, putu să răspundă bietul sfînt Gheorghe, buimăcit de astă vedenie și bătaie neașteptată ; nu mai fac sfinte Petrică ; și o luă la sănătoasa pe ușa ce tocmai se deschise.

Petru cel sfînt îl ajunse însă în stradă și începu din nou a-i face amare observațiuni cu toiagul și cu cheia, cu toate țipetele de șarpe ale bietului sfînt Gheorghe.

Erau în drum, și lumea începu a se aduna din toate părțile privind cu gura căscată și neștiind ce să facă, mai ales că le era frică a se apropia de acești călugări așa de bizar îmbrăcați, care nu se numeau decît „sfinte Gheorghe“ și „sfinte Petre“.

Sîngele începuse să curgă prea sfinției sale Gheorghe și paznicii, deșteptați de zgomot și țipete, veniră la fața locului și luară pe amîndoi și-i duseră la agie, nețiinînd în seamă, necredincioșii, că sînt sfinți.

Acolo, aga recunoscu în unul pe cinstitul bărbățel, iar în celălalt pe cuviosul preoțel, și le dete drumul, după ce însă le spuse că amîndoi trebuie să tacă ca peștele.

TIMP., VII (1882), nr. 140, p. 2—3

Vezi Typol. bibl. ; tip 3470 E. Este atestat în Muntenia

Variante:

2. *Sf. Petru și sf. Nicolae*, ROM. Buc., V (1890), p. 257.
3. *Arhanghelul Gabriel*. Adam, *Pe lîngă vatră*, p. 55.
4. *Cuviosul Antonie*. Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băț*, p. 51 (Gîldău—Ialomița).

FEMEIEI NICI DRACU NU-I VINE DE HAC

Era odată un cioban și avea o femeie strașnic de frumoasă. Într-o zi îi dă o sută de lei să se ducă-n tîrg să cumpere ce-a vedea cu ochii și i-a fi drag. Cumpără ea ce cumpără de cei 100 de lei și pornește spre casă și stă în marginea tîrgului supărată.

Trece un popă ș-o întreabă că ce are de-i așa supărată. Ea i spune că i-au dat bărbatul său 100 de lei ca să-și cumpere din tîrg tot ce-a vedea cu ochii și i-a fi drag, că ea au cheltuit suta de lei iar lucruri n-au cumpărat nici pe jumătate din cîte-i erau dragi. Popa-i dă 100 de lei să meargă de cu sară la dînsa.

Ia femeia paralele să-ntoarnă-n tîrg și mai cumpără și din suta asta de lei și iar stă supărată în marginea tîrgului. Numai că trece din nou un popă pe lîngă ea o vede așa frumoasă și supărată și iar o întreabă că ce are. Femeia i spune de ce, atunci popa îi dă 100 de lei ca să se ducă la ea pe la miezul nopții, femeia se întoarnă în tîrg de mai cumpără și de suta asta și cînd să întorcea spre casă stă în marginea drumului tot supărată.

De unde și pînă unde iaca mai trece pe lîngă dînsa un popă și-o întrebă că de ce-i așa amărîtă. Ea i spune ș-aces-

tuia ca și celorlalți că i-au dat barbatu 100 de lei ca să-și cumpere din tîrg tot ce a vedea cu ochii și i-a fi drag, și ea au cheltuit banii dar de cumpărat nu și-au cumpărat nici pe jumatate.

Și mai dă și popa ista 100 de lei învoindu-se cu ea să se ducă-n zori de ziuă.

Mai cumpără femeia însă și de suta asta ce au mai văzut și ce i-au fost drag și vine acasă cu cumpărături de patru sute lei. Barbatul ei îi face socoteală și, cînd vede că-n loc de marfă de o sută de lei are de 400, încremenește ; femeia i spune totul și se sfătuiesc cum ar face ca să iasă mai bine. După ce s-au pus la cale să duce barbatul la crîșmă de mai ia vreo trei pahare ca să fie mai cu curaj iar odată cu sara sentoarce acasă și să bagă într-o șură.

Nu trece mult și vine popa de di cu sară, bate-n ușă, femeia îi dă drumul, rîd ei, vorbesc, beau, mănîncă, numai ce aud barbatul la ușă.

— Vai de mine prinde a se boci femeia, iaca au venit barbatul meu ce să mă știu eu face, știi ce una părințele, bagă-te-n horn și cum vine trudit s-a culca ș-a adormi, iar eu ți-oi da drumul sfinției tale.

Popa de cuvînt să vîră-n horn și tot așteaptă să iasă barbatul dar pace.

Numai ce s-aude bătînd în fereastră popa de miezul nopții ; barbatul se furișează-n tindă iar femeia dă popei drumul în casă, beu, mînîncă, mai vorbă, mai șagă, iacă să trezesc cu barbatul la ușă — pănă una alta femeia-l vîră și pe ista-n horn. Acolo dă peste celalalt popă și unul gîndea de celalalt că-i necuratul și se ruga lui Dumnezeu în gînd să-i izbăvească de ispită, dar nici unul nici altul nu-ndrăznea să zică cîrc de frică că nu cumva să se-ntîlnească cu hap de chică.

Șăde barbatul cît șede și cînd aude la fereastră pe popa despre zori să dosește tiptil, popa intră și el în casă, bea, mai mînîncă și numai să trezește cu barbatul ; femeia ce să facă, unde să-l ascundă, poftim în horn părințele. Cînd colo dă peste ceialalți și prinde-a-i ghionti „ptiu ucigă-vă crucea necuraților ce catați aici“

— Eu îs popă din cutare sat, tu ești ucigă-l toaca.

„Ba tu“, „ba tu“, încep a se ghionti care dincotro cu vîrf și-ndesat.

„Ba eu îs popă.“ „Și eu tot popa cutare, dar de unde și pînă unde ai venit aici ?“

— D-apoi tu ?

Şi-ncep a-şi spune fiecare patarania cam cu jumătate de gură.

Da unde face barbatu de colo :

— Doamne măi femeie ia adă nişte pozderii ba mai ogrinji şi umple cuptorul.

— Ce ţi-a mai năzărit barbate, las' pe mîne.

— Ce pe mîne, mîne oi vedea atuncea ce-oi face, adă-mi acum, haide răpede şi degrabă că vorba multă sărăcia omului, nu te codi că ştii tu moara me, îi strigă omul răstit.

Iesă femeia afară de aduce ce au poroncit barbatul său şi după ce umple cuptorul îi dă foc.

Popii din horn mai mult morţi decît vii. Numai deodată că se rîdică fum şi umple casa şi nu să mai ştie nici în cer nici în pămînt de fumărie ce era.

Mai zăboveşte omul cît mai socoteşte şi zice nevestei :

— Acum cred că le-a fi dat pe nas dragostea.

— Ba şi peste cap barbate.

Şi cînd să duce omul la ei îi găseşte claie peste gramadă, zgîlţîie pe unul, pace, îl trage afară, el mort ca toţi morţii numai ochii ieşiţi din cap.

— Dar prea degrabă mi-ai trecut în cîmpii raiului părinţele, aş mai fi avut cu sfinţia ta puţină răfuială.

Trage de picioare şi pe celalalt popă, îl scoate afară, să uită la dînsu, ca şi cel dintîi.

— Mi-ai scapat şi tu din palmă, ia să-l văd şi pe al treilea, dar nici acela nu era mai tare de fire aşa că nu scăpase mai uşor decît ceialalţi.

Să uită mocanul la ei, pare că-s fraţi aşa samănă de bine cu ochii holbaţi cît pumnu.

Oare cum aş face să scap de ei.

Da omul ista era putred de bogat şi n-avea decît un singur copil încît ar fi fost în stare să deie nu ştiu ce numai să scape cu obraz curat. Mai umblă, se mai învîrteşte, ce să vezi îi iese necuratul înainte şi-i zice :

— Te văd necăjit, ce-mi dai mie să te scap de popi.

— Ce mi-i cere.

— Bine, să-mi dai ce ai tu mai scump la viaţa ta.

— Ţi-oi da, îi zice mocanul şi-i aduce un popă ; dracul îl umflă-n spate şi să duce cu el de-l aruncă într-un iaz.

În vremea asta scoate mocanul pe al doilea popă şi-l pune-n tindă apoi iesă înaintea dracului şi-i zice :

— Aşa ai dus tu pe popă ?

— D-apoi cum să-l duc mai bine decît dacă l-am aruncat în iaz ?

— Nici vorbă, hai și l-ii vedea că-i în tindă.

Necuratul se cam iuțește și cu supărare umflă popa-n spate și-l aruncă-n iaz.

Mocanul pusese acuma pe-al treilei popă pe prispă afară.

Necuratul cum ajunge și dă cu ochii de popă fără să-i mai spuie nici un cuvînt, prinde a-l dojeni și a-l ghionti cum de l-au înecat de două ori și tot au ieșit.

— Da las c-am să-ți fac eu feliul, și de nu ți-a plăcea să nu-mi spui pe nume ; îi leagă apoi cîteva pietre de mîni și de picioare, să duce cu el la iaz și bof.

— Na, că mult gîndeai să mă chinuiești ? De ești voinic haide ieși acuma de poți.

Pe cînd să înturna la mocan să-și ieie plata juruită întîlnește un călugăr cu cartea subsuoară ce se ducea să sfințească o biserică.

— A-ha ! bine spunea mocanul că tot vii înapoi, încaltea te-am prins să vezi de nu ți-oi face feliul.

Și după ce-l dobzălează cum știe el mai bine, îl aruncă într-o sărătură și vine către mocan de-i grăiește :

— Bine ziceai, măi creștine, că tot se întoarce popa înapoi.

Să vezi, pe cînd veneam l-am întîlnit cu cartea în mînă apucînd într-acoace. L-am judecat eu. Las de nu m-a pomeni.

— Iertate să-ți fie păcatele, că m-ai scos de la mare belea. Hai să-ți plătesc.

Apoi intră în ocol, prinde doi boi în funie și îi dă.

— D-apoi asta ți-a fost juruita măi badeo ?

— Dar care să fie ?

— Ce asta ți-i mai drag pe lume ?

— D-apoi cum socoți ? Firește că boii.

— Mă rog să am iertare. Ia sama bine și vezi că-i băietul.

— Ferească sfîntul, nu. Băietul e drag nevestei, iar mie boii și avuția.

— Mai bine dă-mi ce-ți cer, că de nu mîne noapte te întîlnești și tu cu popa în iaz.

— Las măi omule, nu te mai pune în poartă cu unul ca dumnealui. Eu zic ca o femeie proastă ce sînt să îl dai, de mi-a face, ce i-oi zice.

— Fac răspunde împielițatul.

— Bine, auzi barbate că se prinde. Să facem înscris.

— Doamne femeie ce-ţi pui tu mintea cu uciganul, îi şopteşte omul la ureche.

— Las' pe mine, îi răspunde femeia, tot pe încetul, de m-a întrece, a mea să fie ruşinea.

Face înscrisul şi femeia aduce 3 fire de păr de porc, ca să-i facă din ele un ac ş-un suvac. Necuratul ca vîntul se duce la un ferariu de ia focul, ilăul şi toate halaturile de cîte avea trebuinţă ; apoi face jaratec mare şi pregăteşte să împlinească cuvîntul ce-a dat femeiei. Ia un fir de păr, îl încălzeşte, îl mai încălzeşte pînă se face scrum. Îl ia pe al doilea, îl încălzeşte mai pe departe, îl pune pe ilău, îl bate cu ciocanul zdravăn, îl îndoaie şi iar îl bate. De unde vede că n-are ce-i face se chibzuieşte că mai trebuie încălzit. Îşi face socoteală şi-l încălzeşte, îl bate cu ciocanul pănă îl găteşte de zile. Atunci ia şi pe al treilea fir de păr, îl încălzeşte mai pe departe, mai pe aproape, îl suceşte, îl învîrteşte păn ce-l arde. Ştii ce ? zise necuratul. Eu nu pot face nici ac nici suvac, dă-mi copilul să mă duc.

— Ba nu ne-a fost aşa tocmeala, bădişorule ! Dar vezi, nu vreau să zici că nu-s milostivă, mai na-ţi un fir de păr să-mi faci dintr-însul o spelcă după pruba asta, ce ţi-o dau ; iar de nu, să ştii că ţi s-au închis cărările şi să-ţi iei tălpăşiţa, că cu mine ţi-i încîrcă. Ia ucigă-l-toaca părul, îl îndoaie după prubă, el nu şede, dă să-l turtească cu ciocanul, nici atîta.

Îşi face socoteală că tot cu focul trebuie să-l lucreze, îl mai suceşte, îl mai cîrneşte şi la urmă-l pricopseşte ca şi pe celelalte. Atunci diavolul, de necaz, izbeşte foile dinaintea uşii iar el se duce pe sus şi se vede numai un fum în urma lui. Iar omul se uită la femeie şi dă din cap : amarnică eşti tu măi femeie, că nici dracul nu ţi-a venit de hac.

Sevastos, *Poveşti*, p. 158

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3471, cf. 3472, 3473. Este atestat în Moldova, Transilvania şi Muntenia.

Variante:

2. *Diavolul păcălit.* Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 48 (Bozieni — Botoşani).

3. *Care-i mai vinovat ?* (N.I. Munteanu), IZVORAŞUL, VII (1928), nr. 7—8, p. 13 (Moviliţa—Vrancea).

4. *Nevasta cinstită şi înţeleaptă.* Caraivan, *Snoave*, p. 59.

5. (Fără titlu) A.I.E.F., mg. 44 c Boşorod—Hunedoara).

PĂŢANIILE BIETULUI CUMĂTRU

Nevasta unui român, prinzînd dragoste de un cumătru al lor, din satul vecin, se rugă de bărbatu-său ca, la o sărbătoare oarecare, să poftească la ei la masă şi pe bietul cumătru, care rămăsese văduv de o bucată de vreme.

Bărbatul, care începuse să simtă ticăloşia muierii, primi bucuros, fiind hotărît să se scape de cumătrul său ; şi sosind acea sărbătoare, se duse de-l pofti ; iar muierea rămase să pregătească şi să-şi facă tot rostul cum trebuie.

Cînd veni cumătrul cu bărbatu-său, femeia era cu toate gata. Ce ciorbă şi mîncare nu făcuse ; ce pui fripţi şi ce plăcinte ! de credeai că aşteaptă pe şoltuzul cu toţi pîrgarii lui la masă. Ş-apoi, era muierea veselă şi plină de bucurie, de nu mai ştia ce face.

Se aşezară cîteşitrei la masă şi, voind să se cinstească întîi cu cîte un ciocan de rachiu, îşi aduse aminte muierea că n-a luat de la cîrciumă nici vin şi nici rachiu, după cum îi spusese bărbatul la plecare.

— Tiu, fă nevastă ! făcu bărbatul dînd din mînă şi arătîndu-se şi el tot aşa de vesel ca femeia. Bine zice vorba ceea, că rostul muieresc e bucluc ţigănesc ! Dă o fugă, neiculiţă, pînă la cîrciumă de ia băuturică.

Nici n-aşteptă muierea să-i zică a doua oară şi fuga afară, de luă dintr-un par de la gard o pîrnaie mare, în care să ia vin, şi o oală pentru rachiu, cu care porni repede la cîrciumă.

Bărbatul, în lipsa ei, puse mîinile pe neaşteptate în beregata cumătrului, pe care-l şi sugrumă numaidecît ; apoi ieşi afară, strigînd pe nevastă, care se apropiase de poartă, întorcîndu-se de la cîrciumă.

— Hai mai repede, nevastă, că uite, a murit cumătru, stînd de vorbă cu mine la masă.

Ca să vezi jale pe muiere, cu niște lacrimi d-ale cît pumnul, cari n-ar fi ieșit din ochii ei nici d-ar fi murit mă-sa !

Jalea ca jalea... veni și vremea să se gîndească acuma ce e de făcut. Cum să cocoloșească ei lucrurile, ca să nu afle ; să nu se creadă că l-au omorît ei și să dea de vreo belea. Se gîndiră, ce se gîndiră, amîndoi, și bărbatul găsi mijlocul să se scape de năpaste. Așa, după ce se înnoptă bine și trecu de miezul nopții, luă pe cumătru la spinare și se duse cu el la cîrciumar, care dormea dus.

— Măi vere, măi cîrciumar, deschide măi, se rugă el.

— Ce vrei, măi ? se auzi întrebînd cîrciumarul somnoros din casă.

— Scoală, mă neică, de-mi dă vin de-o para.

— Ai înnebunit se vede, răspunse cîrciumarul. Ce vin o să-ți dau eu ție de-o para ?

— Uite, mă neică, cît vei vrea tu, numai să-mi dai.

Cîrciumarul, socotind că are de a face cu vreun nebun, ori cu niscaiva hoți, care vor să-l amăgească pentru a le deschide ușa, îi răspunse :

— Du-te la dracu, că nu-ți dau.

— Măi neică, are să-ți pară rău mîine, mai zise el ; dar cîrciumarul nu-i mai răspunse nimic.

— Dă-mi măi vin d-o para, că mor la ușa ta.

— Mori și lasă-mă-n pace, fu răspunsul cîrciumarului din casă.

Atunci, lăsă el pe cumătru la ușa cîrciumarului și el plecă acasă să se culce.

A doua zi de dimineață, cînd deschise cîrciumarul prăvălia și găsi pe cel mort la ușa lui, se bătea cu pumnii în cap de necaz că nu se sculase să dea creștinului o oca-două de vin de la el, că poate nu murea ; căci socotea el, că moartea aceluia se trăgea de la el, fiindcă nu-i dăduse măcar nițeluși vin.

Ei, acuma ce era să facă el cu mortul de la ușa lui ?

Iată, din întîmplare, trece p-acolo o căruță cu pește. Cîrciumarul chemă pe nevastă-sa și o trimise să ție cu vorba pe acela care vindea pește ; iar el luă pe cel mort și-l așeză binișor în codîrla căruței, cu o mînă întinsă spre pește, fără ca pescarul să observe aceasta. Cîrciumăreasa luă pește mai

mult de nevoie și pescarul plecă la drum, strigînd mereu pește de vînzare, pînă ce ieși la marginea satului, căci nimeni nu-l mai oprise în sat să cumpere pește.

După ce ieși din sat, își mai aruncă ochii înapoi, așa fără să-și dea socoteală pentru ce și zărind pe cumătru ascuns în codîrla căruței, cu mîna în coșul cu pește, crezu că acela vrea să-i fure peștele și unde puse mîna pe un ciomag care-l avea în căruță și jart, de două ori în cumătru, care pică jos, cu capul spart, din codîrla căruței. Înlemni bietul pescar, cînd văzu că hoțul, [care] voise să-i fure peștele, căzu jos mort, căci socoti că l-a omorît el și, fiindu-i teamă să nu fie văzut de cineva, opri căruța și, sărind jos, luă pe cumătru în brațe, aruncîndu-l iar în codîrla căruței și învelindu-l cu niște saci, ca să nu-l vază cineva și să dea de vreo belea. Apoi, dînd bice cailor, o luă la goană cu căruța pînă în marginea unui eleșteu, unde găsi o luntre legată de un par la malul apei. Aci se dete jos din căruță, luă pe cumătru din codîrlă și-l așeză în luntre, sprijinindu-l cu niște saci și cu sforicele legate de pereții luntrii, apoi i puse în mîini ciomagul cu care-l omorîse, așezat așa și legat tot cu sforicele, ca și cînd ar fi avut o pușcă la ochi, cătînd să tragă în ceva ; și tăind sfoara cu care era legată luntrea de parul din marginea apei, îi dete drumul în eleșteu ; iar el își văzu de drum mai-nainte, mulțumit că putuse scăpa de năpaste.

Cumătrul, dus de vînt, ajunse cu luntrea prin mijlocul eleșteului.

În timpul acesta, iată pe malul apei un vînător cu o pușcă la spinare, cum văzu pe cel din luntre că-și ține pușca lui la ochi înspre el, îl strigă de pe mal :

— Să nu dai măi ! Ce ești nebun ?

Cumătrul, nu răspundea nimic și, fiind mișcat puțin de vînt, cel de pe malul apei crezu că va trage cu pușca să-l omoare, astfel că îndată puse și el pușca la ochi și odată, poc ! Cumătru căzu peste cap în luntre ; iar bietul vînător o luă la fugă, ca să nu-l vază cineva și să dea de vreo belea.

F. TOȚI, II (1898), nr. 42, p. 506
(Micșunești—Ialomița)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3472 (A. Th. 1537), cf. 3000, 3467. Este atestat în Muntenia.

POVESTEA CELOR TREI GHEBOŞI

Era un om ghebos, căruia venindu-i timpul de însurătoare, căci nu prea era luat în seamă de nimeni pe unde se ducea, dă Dumnezeu și găsește și el o creștină și-o luă de soție. Căci așa-i de cînd e lumea, fiecare cu umbră. Deocamdată, o duceau ei bine și femeia mai slabă de înger cum este ea, cam i se ura stînd numai în casă, căci uitai să vă spun că femeia mai tinerică, mai frumușică ar fi dorit să se ducă..., să-i vie cineva în casă, dar bărbatu-său, care era cam temător, se temea să nu pată ceva.

Femeia se.tot usca pe picioare de urît, că poate altfel era învățată la părinții ei, și întotdeauna se cam ciondăneau : ea că „o să mă duc la vecină“, el : „ba n-ai să te duci“.

În sfîrșit se gîndi ghebosul, cît se gîndi și n-are încotro. Îi spuse femeii lui că vede și el greșeala ce a făcut-o, că a ținut-o în casă fără să mai petreacă un pic, acu cîndu-s tineri, și hotărî că peste o săptămînă, în duminica ce vine, vor face petreceri cu muzică și veselie și să se înceapă a găti din timp cu de ale gurii.

În sfîrșit trecu săptămîna aceea cum trecu și pe sîmbătă așa pe la toacă, plecă gospodarul să-și poftească prietenii la petrecere.

Ce s-o fi gîndind ghebosul, în sinea lui, că merse mult căscînd gura ba pe ici, ba pe colea și părea că nu mai ajunge, că doar era o bucățică și orașul acela. Numai la un colț de stradă văd că cheamă unul ca și el :

— Ascultă neică, bine ne-am văzut, încotro și ce mai veste.

Ghebosul cel de al doilea rămase și el cam uimit că mai vede o arătanie ca și el și începu să îngaime : Că bine, se duce în cutare loc și că e bucuros de întîlniș.

— Știi ce, zise cel dintîi, mîne am mare petrecere în familie și ești poftit și d-ta. Vino mîni la ora cutare, strada cutare ; avem și muzică și vom petrece de minune.

Se despărțiră.

— Bun... zise cel de gazdă, îmi găsii un tovarăș, mai îmi trebuie unul. Și iar plecă și ocoli mult pînă ce dădu de un al doilea ca dînsul și iar îl pofti ca pe cel dintîi.

Și se întoarse acasă bucuros că a izbîndit să-și găsească poftiți. A doua zi plecă să găsească muzică, ba de a mîncării, ba de a băuturii, în sfîrșit timpul trecu și cam pe la toacă așa

(la 4 ore după prînz) erau toate gata de-a fir-a-părului și aștepta musafirii. De la o samă cînd vede el că trecu multă vreme de se făcea sară, plecă iarăși să-și găsească tovarășii.

În timpul acesta pe cînd el se depărtase, iaca se auzi bătînd la ușă. Nevasta celui cu petrecerea ieși să-l primească și cu multă plăcere și nerăbdare credea și ea că o fi un om, știi, ca toți oamenii, cînd colo ce să vezi : tot un ghebos ca al ei. Îl pofti în casă, muzica cînta pe sală ; după ce i se făcu toate orînduielile, așteptau să sosească ceilalți.

Cel de gazdă, văzînd că nu mai vine, ieși biata femeie și trimise un argat să-l cheme.

Așteptară ei cam multișor așa că neavînd ce face își cam făceau de dragoste. Cînd se auzi iar cineva bătînd la ușă. Iarăși femeia ieși cu muzica și credea că acu-i acu. Cînd colo cel de al doilea musafir tot ghebos.

Dar întîi să spui că la auzirea ciocăniturii în ușă nevasta celui cu petrecerea, de teamă să nu fie bărbat-său, îl ascunse pe musafirul întîi într-un dulap. Văzînd ea și fiind o femeie simțitoare, că bărbat-său a făcut-o asta cam în batjocură, se gîndi că ar fi bine să i-o facă pe piele și-l pofti și pe acesta ca pe cel dintîi și-și făcu cinstea cuvenită.

Cel de al doilea musafir ghebos își cam dădu și el în petec și începu a ciupi pe biata ființă, ceea ce nu scăpase de ghebosi, dar le-o făcu fiartă pe urmă. Pe cînd erau în toiul dragostei aude iar zgomot la intrare și crezînd că o fi bărbat-so, îl ascunse și pe acela într-o ladă. Servitorul care se întorsese zicînd că n-a venit boierul, fu chemat în taină și-i spuse că-i dă un galben dacă va duce în sac pe ghebosul din dulap, zicînd că viind și bînd prea mult de teamă să nu dea cu ochii de stăpîn-său, s-a ascuns în dulap.

Hăplăugul de servitor care era cam într-o ureche zise :

— Ia lasă cucoană că eu îs popa. Luă galbenul, ghebosul îl puse în sac și cînd ajunse pe malul Dunării, bunăoară, îl scoase din sac și-l aruncă în apă.

Întorcîndu-se acasă, cucoana, făcîndu-se speriată, îi arătă pe al doilea din ladă.

— Ha, păcătosule, zise sluga, iar ai venit ? îi dete cîteva ghionturi și călcîie și punîndu-l în sac zise : Lasă, duducă, dacă o mai veni, păcatul meu să fie. Și ducîndu-l iar la malul apei, îl scoase, îi mai trase o bొțală bună și luîndu-l de picioare, îl zvîrli drept în mijlocul apei.

Întorcîndu-se înapoi, cînd aproape de casă, vede pe stăpînu-său. Da el nu știa că el umblă ș-acu după musafiri, și

necunoscîndu-l bine că era noapte și cu frica să nu mai vie iar ghebosul zise :

— Elei mînca-te-ar moartea, de două ori te-am dus și iar te întorci ? Îi trase vreo 4 cu jmachina ce avea și ducîndu-l iar la înecat, se duse unde era malul mai înalt și-l azvîrli cu sac cu tot.

— Lasă dacă ai mai ieși, te-oi mai duce iar.

Și iaca așa a scăpat femeia de gheboși și orașul de ei.

(N.I. Munteanu) „I. CREANGĂ", VI (1913). nr. 1, p. 31—32 ; nr. 2, p. 59—60

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3473 (A. Th. 1536 B), cf. 3000, 3471, 3472. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Cucoșații,* A.I.E.F., mg. 1239 d (Albești—Argeș).
3. *Nevasta pedepsită,* A.I.E.F., i. 13187 (Dorna Cîndreni—Suceava).

VECINUL

A fost odată ca niciodată (pe vremea cînd erau purceii împărați), a fost un om și o muiere, care cînd se înțelegeau laolaltă, trăiau foarte bine — dar era cam șod lucru cu ei, că nu se prea înțelegeau nici chiar în ziua de Paști ! Muierea — de-mi aduc bine aminte — se numea Saveta, și era frumușică a naibii, ca un trandafir ; bărbatul iară se chema Ioșca și era urît, slutul lumii ; fir de știr lîngă trandafir ! Vorba aceea „cu urîtul pămîntului să-mi mănînc roada cîmpului" ! Dar Saveta — muiere cuminte, o mănîncă cît o mănîncă cu urîtul — și începu a arunca ochii apoi și prin vecini, să vadă a bună seamă cum merge pe acolo rostul cășii ! În vecini era un pup de bărbat, zdravăn și frumos ca un crai, se numea Ștefan. Ochii Savetei se întîlniră de cîteva ori cu ochii lui Ștefan, apoi, din întîmplare, se întîlniră de cîteva ori și dînșii la fîntînă, și din una-n alta, știți dumneavoastră cum se în-

tîmplă între oameni, se pomeniră că-și dau întîlnire unul altuia, colo pe înserate, cînd dorm cîinii și bărbații. Ca semn că a venit, Ștefan va lovi cu toporul în pragul ușii, cînd apoi Saveta are să iasă afară. Așa se întîmplă de loc în seara aceea. Dar hîdul dracului nu să doarmă, numa cum auzi lovitura, sări iute din pat, și cu toporul în mînă, fuga afară. Dădea el cu socoteală că nu e lucru prea curat cu Saveta lui. Afară găsește cu adevărat pe Ștefan.

— Da tu ce cauți aici vecine, acuma în dricul nopții ?

— Hm, pă dracul ! Era să mă mai omor cu nevasta mea — pentru casa ta ! Ea zicea că e de patru stînjeni, eu că-i de șase ! Ba patru, ba șase, și ca să fie odată pace între noi, venii să o măsor, și la tot stînjenul dau cu toporul ca să fac semn !

Măsură Ștefan casa și se duse acasă, iar Ioșca liniștit, se duse să se culce.

În noaptea viitoare iar veni Ștefan și se ascunse în grajd. Dar ușa grajdului cam scîrțiia și Ioșca auzi aceasta din pat ; sare iute și iară cu toporul în mînă aleargă să vadă că ce-i la casă. Găsește pe Ștefan în grajd.

— Ce cauți tu iară la mine în vreme de noapte ?

— Vecine ! A cumpărat muierea mea un juncan de la tîrg și fiindcă la mine nu este loc unde să-l așez, venii să caut în grajdul tău, doară i-om putea face loc aicea ! N-am voit să vă scol din somn... am căutat singur... știu că nu vă veți supăra !

— Saveta nu se va supăra ! Dar eu, eu mă cam supăr ! zise nătăntocul și se duse iară să se culce.

În cealaltă noapte erau să se întîlnească îndrăgostiții în grădină. Ștefan lovi cu securea într-un pom, semn să iasă Saveta. Dar în locul ei iară ieși hoțul de bărbat și cugetînd că e atare lotru în grădină, începu a striga și a alerga după Ștefan. Ștefan se ascunse pe după pomi, cînd deodată, pe nevăzute trecu în curte, de aici apoi intră în casă la Saveta, iară pe nevăzute ; Saveta încuie în pripă ușa și Ioșca rămase afară. Începu el a bate la ușă și a se ruga :

— Da deschide ușa muiere, că-i frig afară și-oi răci !

N-ai grijă ! Saveta se făcea că doarme dusă.

Ce să facă bietul om, se ia și se duce la nașu-său în sat, să-l roage ca să vină cu el și să steie de Saveta să-i deschidă ușa, că piere de frig. Nașul, un om bun și al lui Dumnezeu, îl luă în cîrcă, căci amorțise bietul om de frig — și plecă cu el pe uliță. Saveta deschisese fereastra și se uita la cămașa bărba-

tului ei cum flutură prin aer, legănată de vînt. Cînd se apropie bine nașul de ea, îl întrebă Saveta :

— Pe cine duci în cîrcă nașule d-ta ?

— Pe finul meu ; pe bărbatul tău ! Ce te faci cu prohod și nu-l slobozi în casă ?

— Ba pe dracu, nașule, că bărbatul meu e acasă, doarme-n patul meu ! Crezînd acuma nașul că vreun duh necurat a voit să-l ispitească, dete cu povara de pămînt, și o luă la fugă către casă. Bietul Ioșca, căzuse din nenorocire într-o baltă cu apă și tot se feștelise. Mai bătu el la cîteva case din vecini, după ce se sculă din baltă, dar niciunde nu-l sloboziră înlăuntru, pentru că nu-l cunoșteau în îmbrăcămintea aceasta de păpărugă. În sfîrșit merse iară la casa sa și se adăposti în cotețul în care erau închise gîștele, rațele și găinile. Aci șezu el pînă dimineața. Făcîndu-se ziuă intră apoi în casă. Dar nu puse bine piciorul pe pragul ușii, pînă ce Saveta îl și luă la goană și la dăscălitură.

— Potaio ! Ștrengarule, da unde-ai fost, la cine-ai durmit, capul ți-e plin de pene, hainele pline de tină cum te-or hănțăit. De te-ar fi pisezat barem bine la oase, să te saturi ! Mă lasă el noaptea singură acasă și se duce pe furiș în sat, să nu-l simțesc eu. Așteaptă numai că ți-o coc eu !

Bietul om nu cuteza să zică nici cîrc, căci atunci era și mai rău, se putea ușor întîmpla să-și capete vreo două, dar așa scăpa numai cu ocara.

D-aci încolo se începu apoi traiul cel bun la Saveta-n casă. Ștefan acuși-acuși la ea, ea acuși-acuși la Ștefan.

Se înțeleseră ei de la o vreme, că ar fi totuși cu mult mai bine dacă nu ar fi pe lume Ioșca ; și, fiindcă el de voie bună nu moare, să-l omoare ei ! Merse Saveta la o vrăjitoare ca să-i gătească asta farmeci otrăvitoare pe seama bărbatului, și-i dete plata-nainte, o băncuță nouă nouță, de 10 zloți.

Ioșca auzi cum auzi despre întîmplare, și mîne-zi aid și el la vrăjitoare, cu altă băncuță de 10 zloți, ca să-i vrăjască baba bine să nu moară. Vrăjitoarea, muiere înțeleaptă — văzu cum stă lucrul — și zise Savetei așa :

— Draga babii, eu de omorît nu-ți pot omorî bărbatul, pentru că nu vreau să-mi îngreunez bătrînețile cu un păcat atît de mare, dar l-oi face să orbească și să nu vă mai vadă.

— Apoi bine a fi și așa babo ! zise Saveta, și baba începu a împărtăși leacul. Șapte săptămîni de zile să nu dai altă de mîncare bărbatului tău decît cîte o găină neagră friptă la zi, și de băut cîte o litră de vin roșu. Dacă-i face așa, în 6 săp-

tămîni Ioșca, bărbatul tău, va vedea și-nainte ca-napoi, adică a fi orb.

— Așa oi face babo! zise Saveta, și așa a și făcut, căci muierile ascultă de vrăjitori, ca crăsnicul de popă.

Cumpăra Saveta toate găinile negre din sat, și-și puse bărbatul la trai bun, num-așa! Și-i plăcea lui Ioșca traiul ăsta, cum să nu-i placă?! În șase săptămîni se îngrășă Ioșca, burduf!

Într-o bună dimineață îl întrebă apoi Saveta că „cum i cu tine bărbate, vezi tu cumva cu ochii tăi?"

— Ba cam slab amarului meu! Mi-ai dat tot carne să mănînc acuma-n post și D-zeu m-a pedepsit căci nu văd nimica cu ochii. Nu-mi mai da Saveto carne să mănînc, dă-mi păsulă, ori alte bucate, dă-mi mîncări de post!

Saveta tot nu credea că i-a orbit bărbatul. Se puse să se convingă. Așeză un scaun în calea lui, și Ioșca trecînd pe acolo se împiedică în scaun și căzu la pămînt, folomoc, ca o curcubetă.

„B-ai orb bărbatul meu", se mîngîia apoi Saveta, drăgostindu-se cu ibovnicul.

Se apropiase între aceste o sărbătoare mare creștinească, și Saveta avea să meargă la oraș să tîrguiască unele altele, ce trebuiesc în casă. Pleca dară la 3 ore dimineața de acasă, lăsînd pe Ștefan stăpîn și grăjitor în casă, să grijască adică de vacă, de porci, de puii de rață și să grijască și de Ioșca — să-i taie o găină neagră și să i-o frigă! Saveta plecă și Ștefan se trînti pe patul ei și adormi. Ioșca se sculă încet din patul lui de după cuptor, luă toporul, și jap cu el la Ștefan în cap. Îl omorî de tot. Îl luă apoi în cîrcă și plecă la birt cu el. Aci începu a bate în ușă cu toată puterea și a cere de la birtar rachiu de un crucer. Caută că s-o scula birtarul din patul cald pentru un crucer.

— Da scoală jupîne și-mi dă rachiu d-un crucer!

— Du-te-n știrea domnului măi că n-am!

— Scoală că mă spînzur dacă nu-mi dai!

— Spînzură-te, ce-mi pasă mie!

Ioșca luă pe Ștefan cel mort, îi puse un ștreang în grumaz și-l acăță de streașina cășii, și apoi se duse către casă și se culcă.

Dimineața se scoală birtariul ca să deschidă ușile, și vede pre omul spînzurat chiar în preajma ușii.

Ei săracul de mine ! S-a spînzurat de dorul rachiului !

Să nu cadă cumva pre el vina, ia mortul în spate şi fuga cu el la fîntîna din marginea satului ; aci-l pune pe fîntînă cu gura în vadră ca cum ar bea omul apă şi se duce apoi şi el acasă.

Nenorocirea făcu pre un călător să treacă pe acolo, şi voind să-şi adape caii, strigă spre omul de la fîntînă să se deie în lături că-l loveşte cu ruda cociei. Unde să te-nţeleagă morţii ! Omul călător se mînie, ia biciul, şi începe a croi vreo cîteva părechi pe spatele lui Ştefan, care căzu la pămînt ! „Ei bătutu-m-o cerul, că-l omorîi !" se văita călătorul. Îl aruncă iute în cocie, îl acoperi bine cu paie, şi-şi căută de drum. În pădure apoi îl luă şi-l propti de un pom mare, apoi se ca mai duse să nu-l vadă nime, bun bucuros fiind că a scăpat de pacoste.

Aduse cine aduse prin pădurea aceea pre un vînător, a cărui cîni urmăriră un iepuraş chiar prin desişul în care se afla omul nostru cel mort. Vînătorul strigă de cîteva ori pe el să se deie în lături că-l puşcă dar omul nostru nu ştia româneşte. Vînătorul de la o vreme pune puşca la ochi ca să răstoarne iepurele, o sloboade şi răstoarnă pre Ştefan la pămînt. Se sperie vînătorul, îl ia în cîrcă ; se întîlneşte cu nişte oameni care cărau fîn cu cociile ; se rugă de ei să-l lase să se suie în cocie, că-l dor picioarele. Oamenii, că : „Nu-i destulă povară pe cocii fînul ăsta, numa să te mai tragă caii şi pre tine ?"

Vînătorul că „dacă nu am eu loc în cocie, faceţi loc barem pentru sacul ăsta (pre Ştefan l-a vîrît el într-un sac) că-i prea greu".

— Dar ce ai în sac ?

— Un ţap sălbatic ! dacă mi-l duceţi pînă-n sat vă dau şi vouă un ţimp !

— Aruncă-l în cocie !

Vînătorul îl aruncă, iar oamenii deteră bici cailor, zicînd vînătorului :

— Rămîi d-ta cu Dumnezeu, că ţapul e întreg al nostru ! Puşcă-ţi d-ta altul !

Se duseră ca fulgerul, iar vînătorul nostru era bucuros că a scăpat de primejdie. Ajunşi în sat dezlegară oamenii sacul, ca să împartă ţapul, dar în sac ţapul dracului, că era Ştefan pre care-l cunoscură, şi despre care ştiau că de două zile nu-i, se prăpădise, şi nime nu a fost dat încă de urma lui. Ca să nu cadă vina pe ei ca cum ei l-ar fi omorî, îl luară

și-l duseră într-o pădure, unde l-au aruncat, apoi într-o prăpastie, pe unde nu umblase încă picior de om, și nici nu umblă, căci pînă în ziua de astăzi nime nu a dat de bietul Ștefan !

Cînd s-a întors Saveta de la oraș găsește pre Ioșca plîngînd și tînguindu-se.

— Da ce-i bărbate ? Cine ți-a murit de te tînguiești așa de cumplit ?

— Mi-e foame nevastă ; Ștefan nu mi-a dat nimica de mîncare, s-a luat și s-a dus acasă, Dumnezeu îl știe încotro, rugîndu-mă să-ți spun voie bună și sănătate, că de el nu-i mai avea parte, se duce cale departe în lumea fără păcate !

— Așa a zis ?

— Așa !

Și începu Saveta a plînge de-i sărea cămeșa de pe umeri, și se îmbrăcă în negru, și jeli, vreme lungă.

Dar știți firea muierească ! Schimbăcioasă ! Saveta din zi în zi începu a mai lăsa din jele, iar Ioșca mîncînd acuma și alte bucate nu numai carne, începu a-și dobîndi îndărăpt vederea ochilor. La o săptămînă vedea binișor, ba bine ca mai-nainte, iar Saveta uitase cu totul pre Ștefan cel necredincios al ei ; se întoarse cu iubire către bărbatul ei cel de după lege, și începură oamenii mei a trăi bine laolaltă, ca toți oamenii înțelepți din lume. Traiul lor era trai nu glumă ! Mai apoi, cînd îmbătrîniseră binișor amîndoi, încît nu aveau laolaltă mai mult decît un dinte și jumătate, povesti Ioșca Savetei toată întîmplarea cu Ștefan.

Saveta clătină din cap și zise :

— Bine a zis cine a zis că „vremea vremuiește, toate le ciuntește !“ De știam eu aceste în vremea aceea, te-aș fi sugrumat, dar acuma nici nu mă supăr.

Și nici că s-a supărat Saveta ! Și-a fost trăit și ea traiul.

Eu de mult nu i-am văzut și așa nu vă pot spune anume că murit-au, sau mai trăiesc și acuma. Da cred, că cu bună seamă mai trăiesc — dacă n-au murit !

Cu bine și cu sănătate, să aveți și de altele parte !

(G. Catană) GAZ. POP., II (1886), nr. 22—23, p. 11—12 ; republicată : *Poveștile Bănatului*, p. 41

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3474 (A. Th. 1419 A), cf. tip. 3481, 3467, 3472. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. *Sări nainte, sări napoi...*, F. POP., II (1894), p. 69.

3. *Apoi hăsta e dracu*, HAZ. SAT., VII (1907), nr. 6, p. 1.

4. *Ce te prăpădești cu firea*. Rădulescu-Codin, *Nevasta leneșă*, p. 65, (Coșești—Hunedoara).

5. *O nevastă cu fecior*, A.I.E.F., i. 14167 (Racșa—Satu Mare).

VARZA ROȘIE

— Cine era domnul acela care ieși pe ușa din fund, nevastă, cînd am intrat aici ? întrebă un bărbat pe femeia lui.

— Ce om ? bărbate, vino-ți în fire, îi răspunse femeia.

— Bre, nevastă, eu am văzut pe cineva ieșind d-aici pe ușa de din dos, cînd am intrat. Să-mi spui drept cine a fost, că uite, se face lucrul dracului.

— Taci din gură, bărbate, să nu te audă cineva și să creadă că este așa. Ce, umbli să ne faci casa de rușine ? Cine dracul te-a mai obrocit pînă într-atît încît să visezi deștept ? N-a avut să iasă nimeni d-aici ; căci unde vine cineva pe la noi cînd lipsești tu de acasă ?

Bărbatul, nemulțumit cu răspunsurile femeii sale, iese pe din dos să vadă nu va putea da oare de urma celui care a fost în casa lui ?

Căutînd în dreapta și în stînga, se pomeni, fără să știe cum, în curtea unei precupețe ce ședea alături și cu care nevastă-sa trăia în bună vecinătate.

— Bună ziua, lele Dragomiro.

— Mulțumim dumneavoastră, jupîn Dimcio ; dară ce sînteți așa supărat ?

— Pentru ce îmi ziseși mulțumim dumneavoastră, lele Dragomiro, deoarece sînt singur ?

— Cum Dumnezeu ? Așa să fie oare ? Ei ! vezi, acum nu mă mai mir de cele ce-mi spunea și bărbatu-meu cînd am venit din piață. Eu am socotit că vrea să mă ia încolo, cînd mi-a spus că era singur. Și să vezi dumneata, acum înțeleg eu șiretenia pricinei. Uite, jupîn Dimcio, am mîncat și eu din varza cea roșie, din care ai cumpărat și dumneata

azi-dimineață pentru salată ; și nu știu ce naiba a avut, că, uite, cum am înghițit-o, am simțit că mi se împăienjenează ochii și mi-a tulburat văzul. Îmi pare unul tot doi. Mă uit la dumneata și mi se pare că mai stă unul la spatele dumitale.

— Ce spui ? lele Dragomiro ; apoi asta este un fel de obroceală.

— Cam așa, jupîn Dimcio ; pîrdalnica aia de varză trebuie să fie de pricină.

— Ei vezi ? eram să fac un păcat. Cînd am venit azi acasă, după-prînz, mai devreme, ce e drept, decît altă dată, și mie mi s-a părut a fi încă cineva pe lîngă nevasta-mea. Și că a ieșit pe ușa de din dos.

— Vai de mine ! Bine că te aduse Dumnezeu p-aici, să afli de la mine istoria verzei. Și să știi că de se va întîmpla ceva în casa dumitale ce-mi va da vreo bănuială că jupîneasa șovăiește, ori îți calcă credința, eu voi fi cea dintîi care ți-oi spune ; căci mult bine văd eu din o așa casă. Dumneata ești bun ; jupîneasa dumitale milostivă ; și ar fi păcat de Dumnezeu să vi se spargă casa din pricina mea, dacă nu ți-oi spune ce voi vedea.

Jupîn Dimcio se liniști, și se întoarse acasă cu cugetul împăcat.

Ispirescu, *Snoave*, p. 84 ; republicată : *Poveștile unchiașului sfătos*, p. 331.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3475 (A. Th. 1423). Este atestat în Moldova și Muntenia.

V a r i a n t e :

2. (Fără titlu) (T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., *5094*, f. 282.

3. *Sărut dreapta, doi părinți,* (P. Gh. Savin), „I. CREANGĂ", VIII (1915), nr. 3, p. 91 (Jorăști—Galați) ; republicată : CAL. GOSPOD., I (1921), p. 123.

4. *Cînd mănînci sfeclă cu usturoi, unde-i unul parcă-s doi,* ȘEZ., XIX (1923), nr. 3, p. 37 (Bogdănești—Suceava).

5. *Sfeclă cu usturoi,* BĂRĂGAN, IX (1939), nr. 5, p. 13 (Stănești—Suceava).

OCHII-S MINCINOȘI

— Ei ! hu ! hu ! hu ! Bine-o zis fie iertat tată-mio : „Dragă copile, dacă vi ajunge la vremia însuratului, ferește-te de muierea frumoasă, că muierea frumoasă îi boală-n oase și sfadă-n casă, numa-ți ia o muiere urîtă că muierea urîtă îi nărocu cășii !"

Mult s-o chinuit și muncit bietu tata să-mi scoată din cap cu tot felul de pilde nărozia, ca să nu mă iau după ochi, că ochii-s mincinoși, că ochii-s lacomi, că ochii duc pre mulți oameni la pieire și cîte și mai cîte d-astea, tot vorbe bune auzite rău.

Vezi tu că-s auzite rău, că eu bine știu că mi le-o zis dar în criel nu mi le-am băgat, numai pe-o ureche or turnat, și pe-alta or ieșit ; că-m era dragă, dragă, Ioana. Și treaz și adormit tot de ea și cu ea mă visam. Dar lu tata și lu mama nu-i plăcea de ea, pentru că era prea chițoșă și să prea sucmădza la umblet, apoi lor le-ar fi plăcut s-o vadă umblînd așezată și cu capul aplecat, cu mîinile lăsate peste chici, nu pîlăpăind cu ele ca pasărea cu aripile-n zbor.

Într-o zi de Sînziene venea Ioana, din vale, pre drum la deal, ș-o să treacă prîngă noi. Tata cu mama ședea afară pre laviță, iar eu deasupra lor la fereastră mă uitam pre drum, la giania ce trecea prîngă noi. C-așa-i datina la noi cînd nu-i joc în pravalie, umblu feciorii și fetele pîlcuri unii după alții preumblîndu-se-ncoaci și-ncolo pre drum. Tata întreba pre muma care o fost pre luncă pînă-n ziuă după Sînziene, o fi bun de cosit grîu di la Obreją curînd, și d-alte vorbe despre timp, care nu li-am băgat în samă, precum nici ei nu m-or băgat de samă că mi-s dasupra lor pre feriastră cu coatele.

Dodată întrerupsă tata vorbele despre timp și începu :

— Hă ! hă ! hm, hm, uită-te, uită-te îi vine să zboare !

Caut și eu n-încolo în vale și văd pe Ioana mea că vine după datina ei sucmădzată și pîlăpăind cu mîinile, cum zice tata, ca ce o să zboare. Dar mie așa-mi plăcea și mai tare de ea cînd o vedeam. Pre cînd tata vru să se scoale să vină-n casă, zicînd :

— Haida Mario din drum că nu știu ce m-i cînd văd chiznovitura asta de fată, parcă-mi pierd vederile. Mai bine să-m arunce cu o mînă de papară-n ochi, decît s-o văd pre asta.

Vorbele lu tata mă strîcnira prin lumină și mă trasei napoi ca să nu mă vadă, și să-i aud ce-or mai vorbi de Ioana. Muma zise să șază-n pace și să nu caute la ea dacă nu-i place.

Apoi iar auzii pre tata :

— Caută, caută, cum să sucește, cum îi umblu ochii-n toate părțile ca a viperii, apoi ian uită-te cum pîlăpăiește cu mîinile, îi vine să zboare. Dar fie d-alt om ! O asta-i de binele meu ? Dar, c-asta cînd o ajunge-n binele nostru, mi-e că risipește binele Iancu nostru cu ea. Aia n-o fi nicicînd !

Muma săraca ca toate mumile îi zise :

— Taci Jurgie, c-așa-s copiii, le place ce-i frumos, apoi uite, să nu se dioachie în gloată curată, ia uită-te ce frumosu-i aceiată, și ce curate ce-s țoalele pre ea, și cum stau de frumos parcă-s înghețate pre ea. Și toate ce-ș țesute și lucrate de mîna ei și vai că gingaș știe, Doamne, lucra !

— Ei Mario dragă, nu țoala face pe om, ci mintea !

Baș cînd d-o zis tata așa, auzii glasul Ioanii :

— Bună ziua uică Giurgie și mamo Mario, dar ce mai faceți și cum mai trăiți, vi-s sănătoși, că nu v-am văzut de mult !

— Să fii sănătoasă dragă Ioană, mulțam de întrebare, ni-s în pace, dar voi ce mai faceți, mumă-ta îi în pace ! zise muma, dar tata nici gura nu și-a deschis-o să-i mulțumească.

— În pace, mulțumim de întrebare, îi lăsai acasă șezînd ca voi afară, dar Iancu ce face ? O fii cu boii pre țarină ?

— Ba nu, că noi nu mînăm în sărbători boii la iarbă c-avem trifoi și iarbă adusă acasă destulă. Trebuie să fie prin avlie, o si aciea și el în casă, zise tot muma.

— Apoi bine să dea Dumnezeu. Mai lăsăm sănătate mamo Mario și uico Jiurgie !

— Sănătate bună mamii, Ioano !

După o tăcere scurtă, iar auzii glasu mumii : Să nu se dioachie curăța gloată, D-zău și frumoasă ! Și văzut-ai ce frumos știe vorbi ?!

— Frumoasă, frumoasă ! Nu știu ăi tineri că frumosul nu-i numa a lor, ci li și a altora ! Lasă-mă cu frumuseța ta, zise tata, și se sculă să vină-n casă.

Io am ieșit din casă, ș-o luai la deal pre drum după Ioana.

În amurg am rentors acasă cu Ioana dă mînă. Tata cum ne băgă de seamă din ușa oborului alăturea cu Ioana, zăvîrni pe ușă-n casă.

— Bună seara, mamo Mario! zise Ioana cînd ajunse în preajma casei noastre și văzu pre muma cu șofiu că baș venea de la fîntînă.

— Bună vă fie inima maichii! Țuce-i muma, că frumos vi se șede unu lîngă altul, la care vorbe Ioana-și plecă capul și-mi zise:

— Lasă-mă Iancule, că însară și mă privește muma!

— Haida că te petrecu eu pînă acasă.

Atunci și auzii glasul îndatcinat al tatei cînd nu-i plăcea ceva: „hm, hm! și ei! ei!"

Ioana-și luă sara buna de la muma și eu plecai s-o petrec acasă.

Acasă, la Ioana, aflarăm pr-ai iei afară pe laviță, eu li-e diedi bună sara.

Iei-m mulțumiră frumos și sculîndu-se de pe laviță, poftiră să merg în casă.

Mama Ioanii se duse să aducă vidgiere, că-ntunecasă, iar tat-so plecă prin obor. Un frate a Ioanii îl trimiseră la griec după nu știu ce, iar eu rămîi numai cu Ioana-n sobă, cam la-ntuneric.

Nu știu cine m-o-mpins către ea ori ea către mine, destul că odată mă pomenii c-o strîng în brațe și îi lipii un țucat d-ai faini lung, lung pînă la Gladeș!

Nu știu cum a fost țucatu ala, îndulcit ori otrăvit, or o fi fost vrăjit și fermecat, destul că d-atunci am pus bîva și m-am dus în gînd să nu iau pre alta de nevastă, decît pe Ioana, ori nu mă mai însor!

Săracu-tata! D-zeu să-l ierte, nu-l mai zăuit cum umbla după mine, tot cu vorbe înțelepte să mă dezbată ca să mă dezbîrnîie de Ioana. Dar în taină. Eu țineam una la Ioana, o alta și nimic.

Scăpai și a treia oară de la cătănie cu lăcrămația și acum mă pot însura. Vorba fu numai ca să-mi caut alta mai uricioasă, una să n-o joace giania, alta să fie zisa tatei; că nevasta urîtă îi norocul cășii.

Așa vrea tata, iar eu nu. Muma ca toate mumile, bună, ținea cu mine, ba o și trimes pe soru-sa, pre ceică-mea Anca în pețit la muma Ioanii, ș-o adus mumii vestea că are la fată plin de pețitori, dar fata ca cei vrăjită nu pringe la nimic altu și ține cum ține una, că mai bine împletește coada albă, decît să nu se mărite după Iancu!

— Apoi vezi fico, ici co zis către ceica, nu m-i după bogăție nici m-i după blaga lu soru-ta, dar m-i că se uscă

fata-n picioare, de cînd s-or plămădi vorbe de alții, și fetei nu-i place d-altu, decît de Iancu al vostru. Și, n-auz, ne-ar bate Dumnezeu să despărțim copiii cînd s-or îndrăgit așa tare unu cu altu.

Spune lu soru-ta că n-avem încotro, musai să facem după copii, și stă fico de iei să facem apoi grija mea de cine dragă cuscră.

Muma apoi s-a pus în capul tatei, can ca buna can ca răspău, și l-o făcut de s-a-nduplecat și el pe voia mea.

Nainte de-a pleca cu căpara, îmi mai zise o dată, tata săracu :

— Măi Iancule, Iancule, ia bine seama ce faci ! Tu nu vruși s-asculți la mine să-ți iei muiere urîtă, că-ți iei noroc în casă. Bine eu lăsai după tine. Dar păcat că nu ți-am spus : Ia sama, că muierea frumoasă nu-i numa a ta !...

Eu îi zisei :

— Aia o fi grija mea !

— Apoi bine, zise tata, și plecară să căpărîm pe Ioana !

În trei săptămîni fu nunta gata, că vrea și fata și eu cu a mai frumoasă nevastă-n sat.

Săracă lume, Doamne ! Cîndu-mi aduc și acum aminte de vorbele lui tata că bune și înțelepte erau îmi vine să mă pălmuiesc singur ca ăi nebuni. Așa-i D-zeu, așa !

Frumosul a ținut cît ; apoi în locul lui a venit ciurlosu și lenosul, urîciosul și somnorosul ! Apoi ține-te Iancule la trai, ca vai !

La noi bine mult, vite multe. Lucru mult, grijă multă, somn și odihnă puțină. Argați mulți, mîncare multă și îmbrăcăminte destulă.

Iarna, trecu cum putu, bine, rău, muma săraca bună la fire, miloasă cu mine, văz bine c-așa fu și cu aia mea. Ce nu face o mumă bună de dragul puiului ei. Se scula noaptea la cocoși, apoi grija a dintîi îi era să vină la noi să ne astrucie cu straniu, să nu ne răcim, apoi făcea lumina-n cuptori, și se punea pe tors, țesut o altcie lucruri muierești, apoi în zori se ducea în casă să facă de mîncare și cînd noi ne sculam, prînzișorul era pe masă, apoi lua cotărița cu bucatele-n cap și pleca la tata și în slugi cu mîncare la sălaș.

Ioana mie se scula cînd era soarele d-o suliță sus. Mînca bine, punea oglinda-n fereastră, o uiagă cu sulemenele lîngă ea, apui ținte la periat și sulemenit pîn' la prînzul mare ! Atunci-și puse la rînd schimburile de ieri și-și rînduia altele

pr-astăzi. Muma a venit și-ntraia puse și prînzul pe masă și iar pleca la tata. Noi ne puneam la masă și mîncam.

După-prînz se punea Ioana mea pe aciest apui ține-te și privește la mîndra cum se sucește.

Punea oglinda ni jos, ni p-un scaun, acuș sus, acuș jos, acnu-n față api-ngios, și se tot sucea și se răsucea, baș ca cum sucește comedianții păpușile la comedie. Eu vedeam și-nghițeam dacă minte n-am avut, deloc de la început.

Cînd era gata cu aceiatu : „Iancule ! Mă duc pînă la muma !"

Du-te astăzi, du-te mîine, du-te și poimîine. Cînd o fi ajuns la mumă-sa, nu știu, dar nu venea odată devreme, numa se potrivea că nici căină să n-o treacă și nici lucru să nu facă.

Iarna trecu cum trecu, nimeni nu-i ziserăm nimic. Că de ! biata așa era-nvățată cu lucru, și tot făcea singură de dragul nostru, ca o mumă bună.

Tata, care toată ziua și toată iarna era la sălaș, numai cît ce odată se repezea să mai vadă ce-i pe-acasă, pe Ioana mea totdeauna o afla, ori la oglindă, ori aceindu-se.

El săracul nu-i zicea nici ei nici mie nimic, ci numai șuscăia zicînd :

— Ei ! ei ! Sărăcie Iancule ! Ba odată-l înzalieș bine : Ei ! Iancule, Iancule ! pe cine mi-ai adus la casă ! Sărăcie și urgie !

D-atunci n-a mai venit acasă, pînă s-o desprimăvărit, cînd bitcejindu-se, l-o adus mama-n car acas și după cîteva zile o și murit.

Tata muri și fiindcă se făcuse primăvara, veni și vremea lucrului de cîmp, ne vorbeam după datină, de seară, care unde să mergem și ce să lucrăm mîine-zi.

Biata mumă s-o fost sculat de la cocoși și, după ce o fiert leguma și-o gătat bucatele, vine să ne scoale să plecăm la plug, cum adicăte eram rînduiți de seara : eu cu nevasta cu un plug și slugile la altul.

Eu, cum auzii glasul mumii, și fui pușcă-n sus, dar Ioana se mișcogi, apoi se modosi și cînd îi prezise mama :

— Scoală maică, plecați că vă prinde ziua, Ioana mea se puse pe gemut și văitat, c-o doare capul, că îi toanie, c-o stricnieşte la slăbină și cîte și mai cîte.

— Ei, api ce să-i faci ? N-ai ce-i face, zise biata mumă „o fi cumva". Apoi se duse la pat și-i zise : dragă, dragă ! dacă ți-e rău, șezi că mă duc eu la plug, dar să ai grijă să

mîni porcii la hîţă şi vacile la cioardă şi să ne faci de cină p-ast-ară, cum i putea.

— M-oi trudi mumă şi oi face ! Au ! Au !

Noi plecarăm la plug, Ioana mea s-o fi-ntors pe-aialaltă dungă şi cine ştie pînă cînd o fi dormit ; destul că sara aflarăm vacile mugind şi scîndură de foame, iar porcii îţi luau auzul cu coicătu ; dar Ioana mea ! Ciorciolată, mărgelată, cum a fost cînd a fost fată.

Mîine-zi tot aşa, poimîine-zi iară aşa şi cît fu primăvara numai aşa ; pînă-ntr-o zi mi se frînse fierul de plug, baş pe la prînzişor. Eu mă repezii acasă s-aduc alt fier. Cînd colo, poarta-i încuiată. Bătui în poartă pînă mi se urî ! Atunci fiindcă nu avui vreme de aşteptat mă obîrcai să sar peste poartă. Cînd fui pe poartă sus, văzui pe nu ştiu cine sărind peste pîrleaz din fundoania grădinii şi pe Ioana mea — care-l petrecu — venind repede către mine să-mi deschidă poarta.

— Dar tu ce-ai făcut în grădină !

— Am căutat prin buiezi c-auzii o găină cotcozind, n-o fi ouat cumva ?

— Dar peste prilaz cin-a sărit de lîngă tine ?

— De lîngă cine ?

— Ia nu mă face nărod, cînd io văzui bine cu ochii mei, pîn' ce smulseşi din braţele aluia şi iel sări prilazu, iar tu fuga către poartă !

— Ba să mă ferească Domnu sfînt !

— Ei dar zo, că nu văzui cu ochii mei ?

— Ei bărbate, bărbate ! O nu ştii tu că ochii-s mincinoşi ?

— Aia n-o mai fi. Ce văd io cu ochii mei, îi sfînt-drept.

— Vrei să-ţi dovedesc că ochii-s mincinoşi ?

— Vreau.

— Apoi haida cu mine.

Nu departe de noi, ciopleau oameni la o grajde de casă. Acolo mă duse nevasta mea.

— Bun lucru ! le zise nevăstuţa mea, dar ce lucraţi din lemnele astea ?

— Să fiţi sănătoşei ! iaca cioplim nişte grinzi din iele.

— Dar cu aţa lungă aia ce faceţi ?

— Tragem semn peste semn ca să cioplim drept.

— Dar de ce nu cioplţi aşa pe ochi, la ce vă mai faceţi val şi cu aia ?

— Ei! dragilor, fără ața aia nu putem, că *ochi-s mincinoși!*
— Auziși bărbate?!
— Auzii nevastă.
După aia merserăm acasă, luai fierul de plug și plecai la loc cu gîndu-n mine:

Nu voi prinde pe-amîndoi
Să vă jupoi ca pre oi
Și să-mi fac din voi cimpoi!

D-atunci nu-i zi de la Dumnezeu, să nu-mi aduc aminte de vorbele lui tata: „Ei, Iancule, Iancule! ia-ți muiere urîtă că-i norocul casei, că ochii-s mincinoși și nu tot ce sclipește îi aur și că muierea frumoasă nu-i numai a ta!“ Săracul tata că bine m-o gîndit și eu n-am știut să-i prețuiesc sfatul! Dar să-mi fie.

FAM., XXXIV (1898), nr. 1, p. 4

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3476. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. *Nu crede bărbate ce vezi cu ochii, crede ce-ți spun eu* (I. C. Fundescu), NOUL VEAC, I (1900), p. 66.
3. *Ochii înșală* (S. Hîrnea), IZVORAȘUL, XIII (1934), nr. 6—9, p. 214 (Năruja—Vrancea).

GÎCEA

A fost odată, că de nu era, nici nu se pomenea, a fost un om cu cap și cu ochi, ca să nu dea prin gropi. Dar capul nu totdeauna e dovadă că este ceva și în cap. Omul nostru încă era mai bogat în avere decît în înțelepciune, și dacă n-ar fi avut muierea pe care o avea, poate nici bogăție mare nu făcea, dar așa a făcut, pentru că ea purta pălăria, că mutul tot mut e, și în casa lui și pe-afară.

Apoi, dragii mei, fiindcă ea, femeia, purta pălăria, o și vrednicea, că era isteață și vicleană, ca o vulpe !... Bărbatul ei, cum e zisa, mînca din sită și ea cu drăguțul mîncau de sub sită... sau, cum s-ar spune, el tărîțele, ea făina... Mutu merge, mutu vine, mutu mîncă ce rămîne ; mutu lucră ce-i mai greu, mutu mîncă ce-i mai rău.

Odată femeia noastră își trimite nătărăul cu carul la moară în alt sat și-i spune, plină de cruțare și de grijă pentru el, că nu trebuie să se grăbească cu măcinatul ci să aștepte în pace pînă-i vine rîndul, de-ar zăbovi 2—3 zile, dar să nu se certe pe-acolo pentru rînd.

Ajuns la moară, omul spuse morarului ce i-a zis femeia. Morarul îndată pricepu de unde bate vîntul și numaidecît îi dete rînd să macine, și își făcu planul ce să facă apoi, ca să-i deschidă mutului ochii asupra bunătății lui de femeie. După ce i-a măcinat omului, l-a lăsat să plece cu măcinișul, iar el, morarul, a plecat înainte spre casa omului prost.

Pe cînd se amesteca ziua cu noaptea, morarul în chip de cerșetor orb, a intrat în casa omului cu măcinișul, cerînd de la soția aceluia sălaș pentru noapte.

Femeia de unde să se învoiască să-i dea sălaș ! Dar cerșetorul se făcu prost, se așeză după cuptor și de-acolo nu voia să iasă o dată cu capul. În urmă se învoi și ea, văzîndu-l că începuse să doarmă.

După ce femeia văzu că cerșetorul doarme, și știindu-l și orb, puse pe masă un blid cu plăcinte, un purceluș fript în frigare și o ploscă mare cu vin. Abia le rîndui ea pe masă și iaca și cel cu pricina intră și pune-te la plăcinte...

Dar n-au îmbucat de 3—4 ori și iaca stăpînul casei intra în curte cu carul de la moară !

Cît ai bate din pălmi se deșertă masa și femeia se puse în pat, făcîndu-se rău bolnavă.

Soțul ei îi ceru de cină, dar ea îi spuse, că fiind bolnavă și mai ales că nici nu-l aștepta pe azi, nu i-a putut pregăti nimica de cină. De aceea el începu să îmbuce ceva pîine uscată, în loc de plăcinte cu brînză.

Pe cînd mînca așa, vede pe cineva după cuptor.

El întrebă pe soție, că ce străin a lăsat în casă ? Ea îi spuse, că e un cerșetor orb, care intrînd odată în casă, nu l-a mai putut scoate nicicum.

Omul atunci îl pofti pe străin la cină, dar cerștorul nu voia să mănînce. Atunci omul îi zise, că dară, pînă cinează el, să-i spună o poveste.

Cerşetorul (Gîcea, adică morarul) nu aşteptă să-i zică de două ori şi începu :

„Cînd eram copil la tatăl meu, mă trimetea cu porcii prin pădure. Şi cum mă uitam eu pe sus prin arbori după cuiburi de păsări, vedeam cum cădeau frunzele arborilor pe ochii porcilor, de nu vedeau porcii să pască, că frunzele erau aşa de mari ca plăcintele de pe poliţa cea de colo de sus. Apoi, mai umblînd cu porcii prin pădure, a venit un lup şi mi-a luat un purcel gras şi frumos, chiar aşa de frumos cum e cel fript în frigare, de colea, de după hornul cuptorului... Alergînd după lup, m-am împiedicat de un butuc, aşa cum e butucul de vin de colea de la căpătîiul patului. Luînd butucul am dat în capul lupului, care aşa s-a înholbat la mine, cum se înhoalbă cela de colo de sub pat" (arătînd pe drăguţul femeii ascuns sub pat)...

Stăpînul casei ridicînd coperitoarea de sub pat, văzu pe drăguţul muierii pitit sub pat.

Acuma să fi văzut joc prin casă, joc de-a zdruhăita, cînd cu un sucitor omul îl îmbia pe drăguţ să mînce plăcinte şi purcel fript !

Făcîndu-l scăpat, s-a întors la femeie, care zicea că e bolnavă şi pe care o lecui aşa de bine, încît mai mult boala asta n-a mai dat peste ea...

După asta Gîcea cu stăpînul casei puseră plăcintele, purcelul şi „butucul" cu vin pe masă şi începură a se ospăta boiereşte, căci nu e cina pentru cine se pregăteşte, ci pentru cine se nimereşte !

Cerşetorul Gîcea, adică afurisitul de morar, îndopîndu-se cu plăcinte şi cu purcel, nu mai era orb, ci s-a dus cu pălăria-ntr-o ureche pîn-acasă, fără a greşi drumul defel !

Încălecai p-un cui şi nu vă mai spui.

CAL. NAŢ. F. INT., XV (1927), p. 55—57

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3477, cf. 3000, 3436, 3437. Este atestat în Transilvania.

Variante:

2. *Cum se prosteşte bărbatul...* Dumitraşcu, *Cine a albit pe dracu*, p. 34 (Sebeşu—Sibiu).

3. *Femeia necredincioasă*, A.I.E.F., i. 11361 (Meria—Hunedoara).

BĂRBATUL ALUNGAT DE FEMEIE

Şi aşa cum vă spusei, a fost odată, într-un sat, un om însurat, bun gospodar — ba încă ce gospodar ! gospodar de frunte, că avea, în ţarina satului, cinci şase fălci de pămînt apoi destule vite de muncă şi cîteva oiţe pentru îndestularea casei. Avea natişancă pe arcuri cu doi căişori, unul mergea la hulube, şi altul la praştie, avea şi vreo doi, trei stupi de albine ca să poată face-o colivă la sfîntul Ilie cu castraveţi unşi cu miere, să aibă ceară pentru lumînări şi să poată îndulci şi casa pe lîngă toate acestea. Mă rog, ce vreţi să vă mai spun, era un răzăş gospodar şi aşezat, nu-i plăcea să stea de vorbă cu oamenii în crîşmă, îşi plătea la timp angaralele către cîrmuire şi nu se certase cu nimeni în viaţa sa. Aşa fel de om era că toţi îl vorbeau de bine, că de-ai fi întrebat pe vreun ţăran megieş cu dînsul : „Măi, bade, cumu-i cutare român ?“ el ţi-ar fi răspuns fără să stea la gînduri : „Îi om de treabă !“

Dar cam aşa se întîmplă totdeauna, aşa să brodeşte în lumea asta de multe ori, că, dacă bărbatul îi om cuminte, apoi femeia trebuie să fie o zăludă, o zvăpăiată, ori dacă se nemereşte ca nevasta să fie o femeie harnică şi gospodină, apoi de bună seamă bărbatul îi un fluieră-n vînt, un fluşturatic. Aşa s-a întîmplat şi cu nevasta românului nostru. Era rea de gură şi arţăgoasă de mama focului, apoi se mai brodise să fie o teleleică de cele care lasă copiii nemîncaţi şi neîmbrăcaţi şi o pleacă prin vecini, să stea de poveste cu cumetrele.

Acu nevasta românului aceluia, pe lîngă păcatele pe care vi le spusei, avea şi un ibovnic, iar de la o vreme gîndul ei se frămîntă nevoie mare, cum să facă, cum să dreagă, ca să-l poată primi într-o noapte acasă la dînsa. Of, Doamne, ce să facă ea, c-o frigea la inimă dragostea de parcă stătea pe jeratec. Şi să credeţi, oameni buni, că patima asta e mare tangara pe sufletul omului. Zău aşa.

Asta era prin luna lui făurar, cînd crăpa ouăle corbului de ger. Se înţelese dar cu ibovnicul ei, el să stea în cutare seară prin preajma casei, că a face ea pe dracul în paisprezece şi tot a dovedi să-l vîre înăuntru la căldurică. Ibovnicul se ţinu de cuvînt. Cum înseră îşi luă cojocul pe umeri şi stătu în ograda românului pitit lîngă coşarul cu porumb.

În casă omul nostru după ce stătu la masă, se dezbrăcă și cioplea un mănunchi de cosor la lumina unei gazornițe. Nevasta nu mai avea astîmpăr. Se plimba de colo pînă colo, schimba farfuriile de pe o poliță pe alta, ba se mai uita într-un ciob de oglindă, ba își lega tulpanul mai frumos pe cap, în sfîrșit, parcă-i pusese cineva frigările așa se zbuciuma.

De ea învățase pe copii să spună că le este sete cînd le-a face semn. Deodată copiii începură să scîncească !

— Mamă, ni-e sete ; dă-ne apă !

— Ia tăceți, mînca-v-ar ciuma, că m-ați albit ! acu v-a găsi setea ?

Românul de colo zise :

— Păi, dă-le măi femeie, că le-o fi sete și pînă mîine dimineață noaptea-i un an !

— Dar de unde să le dau că nu se află un strop de apă în cofe !

— Ia adă cofa să mă reped pînă la fîntînă !

Își făcu el socoteala : „Fîntîna-i lîngă poartă, ce-i a da o fugă așa cum mă găsesc, doar imineii să-i iau în picioare". Nevasta îi deschise ușa, și el plecă dezbrăcat și cu capul gol ținînd-o într-o goană. În urmă țuști ibovnicul pe lîngă perete în casă, femeia trase zăvorul și stinse lampa.

Cît o fi zăbovit omul nostru, pînă a ajuns, pînă a scos ciutura cu apă, pînă s-a întors, înghețase săracul. Cînd sosi dinaintea casei, se miră că nu mai vede lumină și bătu în ușă. Da femeia dinăuntru zise către ibovnic :

— Ia vezi, bărbate, cine bate la ușă la vremea asta !

Și deodată se auzi un glas gros și puternic din casă :

— Măi, da care-i acela ? Ia dă toporul nevastă !

Românul de afară o sfecli, nu stătu mult la gînduri și o șterse cam înspre poartă cu cofa în mînă. Se uită la case, la coșare, la tăietor și toate erau ale lui zicînd : „Ce-a mai fi și asta ! Eu văd că-s acasă la mine, ori mai știi ?!" și-și făcu cruce murmurînd : „Piei drace !"

Dar tremura și inima într-însul sărmanul de frig. Gerul îi dădu ghes și se duse a doua oară la ușă :

— Nevastă, dă-mi drumul în casă c-am înghețat de frig !

Iarăși se auzi o voce bărbătească și puternică, pe urmă zăvoarele troznind, că el nu mai așteaptă nici un răspuns, ci o rupe de goană pînă în mijlocul drumului cu cofa de apă în mînă, că-i înghețase apa în cofă, și lui mîna pe toartă de n-o putea dezlipi.

Aici stătu el şi-şi făcu socoteală: „Măi, poate m-oi fi zăpăcit şi nu-mi mai nimeresc casa; cine ştie ce-o fi la mijloc, poate şi-o fi vîrît aghiuţă coada, că şi cumătru Costache, n-a păţit anul trecut tot aşa de erau să-l mănînce lupii prin cele coclauri din preajma Horgeştilor? Ia să vedem, casa mea-i a cincea din marginea satului!“

Se duse la margine şi luă la numărat, una, două, trei... pînă la a cincea casă. Rămase încremenit. „Tot la asta am mai bătut de două ori; să fie asta locuinţa mea, ori n-am numărat eu bine?!“ Şi ofta săracul şi-i clănţăneau dinţii de frig. „Ce-a fi a fi, ia să mai încerc o dată!“ şi bătu a treia oară la uşă.

Îl primiră cei din casă iar cu cinstea ştiută, că el îşi zise hotărît: „Mi-a încurcat dracul minţile, de-acu nu mai nimeresc casa cîtu-i hăul!“

Da pe românul acela îl cununase popa din sat — adică popa cunună pe toată lumea, dar vezi că lui îi era cu adevărat naş şi preoteasa, naşă. Luă drumul încetişor spre casa preotului ca să-i povestească păţania. Cînd ajunse acolo bătu în fereastră, strigînd mai tare că nu se auzea nimic în hărmălaia ce o făceau cîinii, care nici ei nu-l mai cunoşteau.

— Naşule, naş părinte, ia dă-mi drumul în casă că nu mai pot de frig!

Popa îi cunoscu glasul şi zise către nevastă-sa:

— Preoteasă, ce-o fi căutînd oare finul acu în puterea nopţii? apoi îi dădură drumul în casă.

Rămaseră de lemn şi popa şi preoteasa, cînd îl văzură în ce stare se găsea. Voiră să-i dea haine să se îmbrace, dar el după ce le povesti toată întîmplarea, îl rugă pe naşu-său să facă bunătate a-l duce pînă acasă.

Popa se minună şi el de întîmplarea aceea, apoi îl luă în spate şi a fost pornit cu dînsul să-l ducă unde dorea. Iaca aşa, mergea popa în mijlocul nopţii cu finu-său gol numai în cămaşă, ducîndu-l în spinare şi acesta cu mîna îngheţată pe toarta cofei. În sfîrşit ajunseră. Popa bătu la geam:

— Fină, fină, ia dă drumul, că aduc pe finul îngheţat şi rebegit de frig!

Atunci veniră amîndoi, femeia şi ibovnicul la fereastră şi zise femeia:

— Apoi bine, naşule, ce mai înseamnă şi asta? Bărbatu-meu e în casă! iar ibovnicul începu şi el să tuşească, căutînd a-şi preface glasul ca să nu dea de bănuit.

Atunci popa scuipă, trînti pe finu-său în zăpadă și o rupse de fugă, zicînd :

— Piei drace, cum m-ai legat la ochi de te-am dus în spate !

Cînd a căzut, românului îi sări cofa din mînă și se înfipse dinaintea casei în zăpadă. Se sculă sărmanul și se uita uluit după popă, cum fugea de-i sfîrîiau călcîiele. Se mai gîndi el puțin, adică mai drept vorbind sta așa ca zăpăcit, că de gîndit nu mai era chip, înconjură casa o dată, de două ori, apoi se duse pe la ocolul vitelor, vedea cu ochii toată gospodăria sa și totuși nu credea că este acasă la dînsul după cîte pățise.

„Văd eu bine că așa o să-mi trec eu noaptea asta ; că n-oi muri pînă mîine dimineață, dar am să văd și eu la lumina zilei ce păcatele mi-a fost scris să pățesc !"

În cele din urmă se îndreptă spre ocolul vitelor, strînse ceva paie și ogrinji și se culcă lîngă un taur că-i era mai cald acolo ; vai de căldura lui, dar oricum era mai bine c-a supt cerul slobod. Totuși crișca de ger și mai îi venea și lui să zică ca țiganul : „Dacă eu din cort și sînt mai mort, dar cei de afară au înghețat de-aseară !"

În sfîrșit adormi acolo și astfel trecu noaptea aceea pentru dînsul îngrozitoare și plină de chinuri, că de unde să-i treacă lui prin minte cum are să-l joace femeia de frumos, mai abitir de cum ursarul joacă pe urs.

A doua zi înainte de a se lumina de ziuă, nevasta dădu drumul pe tăcute ibovnicului din casă, apoi încuie ușa la loc.

Cînd se iviră zorile de-a binelea, iată că ieși femeia afară ca să hrănească pasările ; la glasul ei se trezi și bărbatu-său. Se sculă de unde stătea zgribulit și porni spre casă.

Cum îl zări, muierea dracului, nu-i mai dădu vreme să-și spună bietul om necazul lui, că și începu să-i umble gura ca o fofelniță, batjocorindu-l :

— Așa, ticălosule și răule, om de nimica ce ești ; lași cofa dinaintea casei și-mi umbli după crailîcuri ! Da crezi tu că mult are să meargă așa ? M-am săturat pînă-n gît, de toate cîte mi le faci tu mie. Mi s-a acrit, mă, să mă crezi, mă ! Arde-o-ar focul de viață dacă n-am avut și eu noroc pe lumea asta !

Românul nostru rămase ca trăznit, el săracu nu se știa cu nimic pe sufletul său, de aceea bîlbăie către nevastă :

— Dar de unde scornești toate acestea, nevastă, hăi ? Eu vai de capul meu ce am pățit astă-noapte și tu mă umpli de otravă !

— Așa, te umplu de otravă, dar atunci unde-ai mas astă-noapte ?

— Unde să dorm, făcu românul necăjit că intrase în alte chichioane, cum mă vezi numai în cămașă, ia m-am aciuat și eu pe lîngă taur în niște ogrinji ca să nu diger de tot !

— Unde zici că te-ai culcat, năucule ?

— În staulul vitelor, alături de taurul nostru, femeie, că doar nu-i fi surdă !

Atîta i-a trebuit femeiuștei, că deodată sări parcă o fripse cineva, se făcu vînătă la obraz și începu să țipe de credeai c-au dat alte cele peste ea.

— Să lipsești de la casa mea, o clipă să nu te mai văd înaintea ochilor. După ce ești un fîrlifus și-o nanie între oameni, acum vrei să mă faci și de rîs ? Hai, te-ai culcat lîngă taur, hai ? Să știi c-ai purces greu, să fugi, să fugi în lumea lui Dumnezeu să nu-mi faci vreo rușine la casa mea. Auzitu-m-ai ?

Românul se încurcă și mai rău. Încearcă el să mai îndruge cîteva vorbe, dar ea nu-l slăbea deloc.

— M-ai înțeles, scurtă vorbă !

— Bine, măi femeie, mă duc dacă zici tu ; vezi, peretele ăsta e alb, dar dacă tu ai zice că-i negru, toată lumea trebuie să-ți bată în strună, că altfel n-o scoate la bun capăt cu tine. Dar să-mi faci vreo două trei mălaie, ca să am ce mînca pe unde mă vor purta picioarele !

Nevasta îi făcu o traistă de mălaie, iar el se îmbracă bine, își sărută băieții și plecă în pribegie surghiunit de nevasă-sa, care nu-și putea juca mendrele în voie, fiind el de față. Acum rămase slobodă, sireaca ; în casă căldurică, în pod făină, în hrubă vinișor și toate cele trebuitoare, iar bărbatul după cei morți să le ia potcoavele.

Românul dacă ieși din sat apucă și el un drum la întîmplare, mergînd în bobote. Și era un frig de-ți îngheța limba în gură. Zăpada scîrțîia supt picioarele lui și sclipea la lumina soarelui cu dinți, de părea că-s scîntei de argint pe cîmpia întinsă. Acu merse el merse și, așa cînd ajunse prin mijlocul unui cîmp pustiu, văzu în marginea drumului niște ciubote, iar prin prejur rămășițe de oase și cîrpe mozolite. Mirat se apropie să vadă ce-i. Cînd colo ce să fie !

Vreo noajă de lupi mîncase pe un biet călăraş care ducea poşta prin satele acelea şi nu rămăsese din el, decît cizmele cu picioarele de la genunchi în jos, într-însele, că n-avusese ce să le facă jigăniile.

Românul nostru dădu să scoată picioarele, ca să ia cizmele, dar nu putu că erau înghețate bocnă. Dacă văzu şi văzu, le puse în traistă aşa cum se găseau şi îşi căută de drum. Şi se gîndea cu groază că dacă i-ar răsări şi lui în cale sălbăticiunile, ar da cinstea pe ruşine. Dar îndată îşi făcu socoteala asta, că de i-ar fi fost scris să-l mănînce lupii, îl înhăţau ei şi de dinaintea casei, iar dacă nu i-a fi scris, apoi poate să se strîngă lupăria pămîntului, că el n-are decît să desfacă brîul şi să-l lase a se tîrî în urma sa şi atunci nici o jiganie nu va îndrăzni să se apropie de dînsul.

Cu astfel de gînduri se ducea ca scăpat din puşcă, aşa mergea de îndrăcit, iar de frig ce era, se simţea uşurel ca pana cu toată încărcătura ce o avea pe dînsul. Cînd se înnoptă de-al binelea ajunse la un sat. Intră pe poarta ţarinei şi trase la cea dintîi casă în marginea satului, unde văzu lumină.

— Bună seara, oameni buni ! Bucuroşi de oaspeţi ?

— Bucuroşi, taică, bucuroşi ! Pe-o vreme ca asta de crapă pietrile cum să nu primim un om străin în casa noastră. Da dincotro fiule ? îl întrebă moşneagul la casa căruia trase. El croi o minciună zicînd că se duce în cutare loc, la nişte rude, c-a auzit că un văr drept al lui trage să moară şi-l rugă dacă nu le este cu supărare să-l primească a dormi în noaptea aceea la dînşii. În casă nu trăiau decît o babă şi un moşneag.

Atunci moşul grăi :

— Dragul moşului, după cum vezi la noi e strîmtoare şi sărăcie, dar dacă vrei să dormi pe cuptor să-ţi aştearnă baba un lăvicer, să-ţi pună o pernă, iar noi ne-om găsi cîte un colţişor : baba pe laviţa ceia, şi eu colea, jos, lîngă vatră !

— Fie unde o fi, moşule, numai să stau supt acoperiş omenesc, că nu-i de dormit acum afară !

Cum era ostenit de drum şi înghețat, românul nostru se sui pe cuptor, se dezbrăcă, puse traista cu ciubotele într-un colţ, se înveli cu sumanul şi cum dădu de căldurică, adormi dus.

Da bătrînii aceia aveau o vacă care se întîmplă de fătă chiar în seara cînd sosi drumeţul străin. Moşul luă viţelul, îl aduse în casă şi ca să nu răcească cumva, îl aşeză pe cuptor la picioarele călătorului.

Apoi mai stătură și bătrînii o vreme de sfătuiră, veseli că le-a fătat vaca un boușor, în doi trei ani să zboară de se face de jug, mai cumpără unul de seama lui și iacă perechea de boi gata. În urmă stinseră opaițul și se culcară.

La vreun ceas două din noapte, românul nostru de pe cuptor se trezi și așa somnoros cum era întinse picioarele. Dădu de ceva moale. „Măi, ce să fie asta ?!" Se sculă începu să bîjbîie. Cînd colo dădu peste vițel. Deodată îi trecu ca un fulger prin minte vorbele neveste-sei și își zise : „Măi, lucrul dracului, să știi c-a avut dreptate femeia mea ?"

Se îmbrăcă binișor ca să nu simtă nici pămîntul, lăsă traista și ciubotele și tot ce avea, se dădu tiptil spre ușă fără zgomot și pe ici ți-e drumul. Da unde să se ducă el acum la miezul nopții ? Mai hoinărind așa prin sat, lătrîndu-l cîinii, văzu o lumină la o casă și se îndreptă spre ea. Intră inăuntru.

În căsuța aceea se afla o femeie singură care se trudea de facere. Cum îl văzu pășind peste prag, femeia se bucură mult și zise cu glasul înduioșat de durere.

— Bine că te-a adus Dumnezeu, omule străin. De aseară mă chinuiesc de facere și nu are cine să răpede la moașă, să o poftească pînă la mine ca să-mi ușureze durerile. Fă bunătate, te rog și du-te, că șade colea peste rîpă în casa ceia mititică cu poarta făcută din răzlogi !

— Mă duc, cum să nu mă duc ! și ieși repede, trecu rîpa într-o suflare și bătu la ușa moașei.

— Jupîneasă moașă, jupîneasă moașă, hai degrabă că o femeie e aproape de gura morții ; se trudește de aseară să nască și i-a fost tot chinul în zadar !

Moașa, un hadîmb de babă cu șalele cît rîșnița, făgădui că merge, dar că ea n-are nici un fel de încălțăminte, așa că de voiește, trebuie să o poarte în spinare pînă la patul bolnavei și s-o aducă și-napoi.

— Bine te duc, că-i păcat să se piardă două suflete ! oftă românul nostru apoi se gîndi : „Măi, ce fel de noapte o mai fi și asta pentru mine ? Acum să port și malul acesta în spinare !"

În sfîrșit o luă în spate : baba era grea amărnicit. Deocamdată începu el a se cam povedi, dar încetișor își luă drumul. Pe la jumătatea drumului însă osteni și ar fi voit s-o mai pună jos să se hodinească dar baba era descălțată, și cu picioarele goale, pe zăpadă, nu i-ar fi fost îndemînă deloc.

Cum mergea el așa gîfîind supt povara aceea grea, zări un petec de pămînt negru mai deoparte.

„Ia acolo am s-o așez, să mai răsuflu și eu puțin, că acolo nu-i zăpadă ; cred c-a spulberat-o vîntul !"

Se alătură de petecul de pămînt negru, și cum stătea așa cu spatele spre locul gol dădu babei drumul din spinare. Deodată auzi un țipăt. „Măi ce-i asta ?" Cînd se uită îndărăt, ia baba de unde nu-i ! numai gemete se auzeau, parcă veneau din fundul pămîntului. Cînd băgă bine de seamă văzu că acolo se afla o groapă de fîntînă neisprăvită și îngălbeni dîndu-și seama de pozna ce-o făcuse.

Nici gînd nu avu să se mai abată pe la femeia care îl trimesese după moașă, ci o șterse înainte spre marginea satului, că altminteri ar fi fost slut pentru dînsul cînd ar fi aflat satul de isprava lui.

În vremea asta moșneagul și baba se treziseră și începură să vorbească prin întuneric de nevoile casei, de ale bătrîneților, multe de toate. Apoi baba zise :

— Ia vezi, omule, ce mai face vițelul.

Dar pe român nu-l mai află.

— Măi babă, ia aprinde mucul cela de lumînare și vin încoace că nu înțeleg unde a fi streinul care ne-a venit în gazdă aseară !?

Baba, repede trase un chibrit de perete, aprinse lumînarea și se duse pe cuptor să vadă ce este. Cînd colo numai vițelul și traista cu ciubotele călărașului. Bătrînul căută în traistă și cînd văzu picioare de om în ciubote își făcu cruce și zise :

— Babă, să știi că vițelul nostru trebuie să fie necuratul, căci a mîncat pe omul cel străin. Vezi tu, că nu i-a mai rămas decît picioarele în ciubote !

După ce spuse vorbele acestea se repezi și luă toporul de după ușă și dădu vreo două muchi vițelului de-l omorî ; iar a doua rămase ca să cheme popa să le facă maslu, ca să gonească duhul cel rău din casă.

Pe cînd moșneagul ucidea pe sfînta dreptate bunătate de vițeluș, românul nostru va fi fost ajuns la marginea satului. Stătu în loc și se gîndi :

„Dacă oi pleca acuma la drum, noaptea la vreme de iarnă, cine știe ce mi se poate întîmpla ; ia mai bine păn s-or revărsa zorile să intru în coliba de la poarta țarinei."

Astfel se hotărî el să petreacă acolo un ceas, două, cîte or mai fi pînă la ziuă, căci era trudit, deoarece nu-și împlinise somnul în casa bătrînului.

Cînd să intre în colibă auzi un glas ușor și dulceag de femeie :

— Tu ești Răduțule ?

El deodată tresări dar numaidecît își veni în fire și răpunse cu glasul încet :

— Da eu sînt !

Pe urmă femeia începu să-l certe cu blîndețe, că de ce a întîrziat atîta, că ea îi venită de aseară și i s-au lungit urechile așteptînd ; apoi femeia nici una nici două se plecă asupra lui și-l sărută și-l mîngîie. Bietul om amărît și cu grija în suflet nu știa ce să mai crează, dar ca să nu se dea de gol, o sărută și el pe dînsa.

Iar femeia aceea ar fi zis atuncea :

— Ei, ce mai facem, mîncăm, ori ce mai facem, că uite colea ce mai de bunătăți ți-am adus !

Într-adevăr ea adusese plăcinte și pui fripți pentru ibovnic, care era un vătaf boieresc, iar în coliba aceea era întîlnirea lor.

Acuma însă în locul vătafului se nimerise românul nostru. El răspunse :

— După cum îi și dorința d-tale, puiculiță !?

Mîncară ei, mai stătură de vorbă ; omul nostru însă vorbea tot pe șoptite, totuși de la o vreme femeia părea neliniștită și-l întrebă cu îndoială, că la dînsul nu se putea uita, unde era un întuneric de nu-ți vedeai mîna.

— Ia spune drept, tu ești Răduțule, ori nu ești tu ?

— Nu, răspunse el, dar n-ai de ce te teme că eu îs un om străin și mîne-dimineață nu mă mai văd locurile acestea !

Femeia se prefăcu a fi supărată apoi zise :

— Hai să ieșim mai curînd de aici, să nu dea el peste noi, că-i foc !

Ieșiră ; femeia întîi și pe urmă românul. Românul nostru apucă încolo peste cîmp și se gîndea unde să se aciuieze pînă la ziuă. Zări o șură de paie, boierească, care se afla la o azvîrlitură de băț de poarta țarinei. Se duse înspre dînsa și se urcă sus, iar acolo în vîrf își făcu o gaură și se vîră pînă la brîu în paie ca să ațipească și el ceva pînă în zori.

Femeia dacă ieși din colibă apucă spre sat. În drum se întîlni cu adevăratul ibovnic, care venea cu o botă de vin cu calul de căpăstru.

— Da unde te duci, dragă ? Hai înapoi la colibă ! zise el. Dar ea răspunse :

— Vai, nu acolo, că am fost și-am dat peste un om străin !

— Dar atunci unde să mergem ?

— De știu și eu ! n-ar fi bine oare la șura ceia de paie, că acolo nu ne temem că ne-a găsi cineva !

Se luară amîndoi de mînă și porniră spre șură. Trase ceva paie din șură și se așezară la fundul ei, că ținea dos șura și era oarecum bine. Românul nostru de sus auzi vorbă și se întrebă cine să fie, de aceea se lăsă încetișor pe poala șurei, cîte oleacă, cîte oleacă, ca să poată privi în jos la dînșii. Cum se îndrăgosteau ei cu foc, deodată se auzi un huruit și un om căzu în capul lor de la o înălțime de doi stînjeni. Se sculară zăpăciți, femeia începu să țipe de spaimă și o luară amîndoi la fugă crezînd că-i dracul, lăsînd mîncarea, vinul și calul acolo, bucuroși să scape cu viață.

După ce-și veni și omul nostru în fire că nici el nu se așteptase la una ca asta, încălecă calul, luă bota de vin și porni spre casa lui că i se făcuse tare dor de copii și de nevastă, că el ținea la dînsa și-i era dragă, cu toate zapurile care i le făcea ea.

Cît o fi mers, nu putem a ști, dar în sfîrșit ajunse cu ajutorul lui Dumnezeu și intră călare în ogradă, zicînd către femeie, care îl văzuse de departe și-l aștepta pe prispă :

— Vezi, măi nevastă, tu ai avut dreptate ; că eu am făcut un vițel și l-am schimbat pe calul pe care mă vezi călare !

Nevasta se miră, că de unde are el calul, dar nu îndrăzni să-l mai întrebe, că înțelese șiretenia lui.

Caraivan, *La gura sobei,* p. 141

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3478 (A. Th. 1419 J *), cf. 3479, 3484. Este atestat în Muntenia.

[POPA CEL DRĂGĂSTOS]

Într-un sat era un popă, și popa era drăgăstos cu femeile care veneau la biserică. De femei, dă, ce să zic, dar mai cu seamă fetelor, le făcea părintele ochi dulci cînd le prindea pe-acasă pe la zi-ntîi și molifte, ori sărbătorile mari pe la biserică. Avea, n-avea noroc, asta-i treaba părintelui, dar eu

am să vă spun ce-a pățit el odată, că este-o vorbă, nu-i în toatele zilele Paștele și popa-i om și el ca toți oamenii.

Într-o duminică, popa vede o fetișcană ; o pune la inimă și tace. Într-altă duminică popa o pișcă de supt coastă și fata se uită chiorîș la sfinția sa și pleacă. Într-altă, popa nu-i dă nafură, dacă nu-i face pe voia lui cutare și cutare lucru ce nu ne pasă nouă. Și azi așa, mîni așa, fata multă pofteală n-așteaptă, și să duce să-i spuie preotesei povestea.

— Iaca așa cucoană preoteasă.

— Ei taci !

— Zău !

— Ei dacă-i așa ascultă-mă pe mine. Duminică, cînd te-a mai întreba parintele, spune-i că vrei și că dup-amurg te poate-ntîlni la moara de vînt. Sară, vino la mine și ne-om pune la cale cu de-amănîntul. Ai înțeles ?

— Înțeles.

Vine duminică, fata se duce la biserică, popa-i spune iar, fata dă din cap, adică sămn că se-nvoiește, trece ziua și după sfințitul soarelui preoteasa zice fetii :

— Du-te acasă și stai în pace că știu eu ce-oi face. Fata se duce, se culcă și-adoarme, iar preoteasa plecă spre moara de vînt, pustie de mulți ani, în mijloc de cîmp, unde bate vînt grozav și întunerecul te-neacă și mare, grozav întuneric mai era în noaptea ceia, cînd popa-și plămădise gîndul cel rău.

Preoteasa ajunge la moară, se suie pe vîrtejul roții și așteaptă. De departe s-auzea tropăitul părintelui și iacăta-l c-ajunge : pîș, pîș...

— Fă, cutare ?

— Aici părinte, îi răspunse preoteasa cu glas subțire și prefăcut.

— Ei, bată-te norocul să te bată, fetișcana părintelui mai că nu credeam că te întîlnesc.

— Să putea ?!

— Ei vin încoace la părintele să te blagoslovească.

Dar preoteasa iar :

— Hei, ba asta n-oi face-o parinte așa cu una cu două.

— Și de ce, o întreabă popa ?

— Da ce nu știi ? mi se pare că azi, puțintică carte au pochii. O fată nu se pleacă așa de lesne pînă nu-și plătește obiceiul. Popa se mira de care obicei și-o-ntrebă, iar fata îi zice :

— Lense-i părinte. Dezbracă-te și adă straiele la mine, iar sfinția ta să-nconjuri de nouă ori moara, și de nouă ori groapa asta, în sfînta piele și pe urmă vino. Altfel, p-aci !

Popa-și pune mîna-n barbă, cînd aude și comedia asta, dar ce era să facă ? Că tur, că vür ! să dezbracă și pleacă și trece-mprejurul morii, iar preoteasa încet-încet să dă jos și pleacă și ea acasă, cu sfintele bulendre suptsioară.

Să-l lăsăm acum pe popă să-și facă pîcalele și să vedem ce mai ticluiește dracul de preoteasă. Cum ajunge acasă, aprinde lumînare și cheamă pe Gheorghe vizitiul înăuntru. Vizitiul vine, și cu voie, fără voie, se-mbracă-n straiele popii și să așeză lîngă sobă cu mînele pe piept și-așteaptă. Mă rog, cine mai era ca dînsul ! Și-așteaptă și proteasa.

În vreme asta, popa sfîrșise cele de două ori cîte nouă înconjuori, și se-ntoarce la moară.

— Fă, cutare !...

Tufă !

— Fă, n-auzi tu ? Unde ești ? Răspunde părintelui...

Ași !

— Hei sfinte Sarsailă, m-a tras fata pe sfară. Mai strigă-n coace, mai cheamă-n colo, nimeni nu-i răspunde. Popa vede ce nu-i trecuse prin cap să crează și-și face plan cum nici prin minte nu-i trecea.

„Vai de păcatele mele cele grele ! Ce să mă fac ? Ia am să mă duc acasă și-am să spun preotesii că trecînd pe undeva mi-au ieșit hoții în cale și, călcîndu-mă, m-au bătut și m-au dezbrăcat și că dumneaei să se mulțămească și cu atîta că nu mi-au luat zilele. Potcape mai am, sîntii mai sînt, ce-mi pasă ! Hai părinte acasă că se lasă frigul și-ți caută dinții de calduri."

Și-așa cugetînd, ori într-altfel, popa pornește spre casă. Cum vă spusei era întuneric, drumurile cu greu le aflai. Cu mare chin găsește cărarea morii și drumul spre sat, iar în sat și mai greu, unde ulițele trec în colo și-ncolo, la deal și la vale, unele largi, altele-nguste, și-nghesuite cu spinăriș și cătină. Și cum era în pelea goală, vai de pelea lui !

Pe la mezul nopții ajunge și el cu vai-nevoie mare la poartă, o deschide și intră-n ogradă. În casă era oleacă de lumînărică,-i veni în gînd să zică :

„Hei, sărmana preoteasă, cum m-așteaptă ea pe mine !" Cioc ! cioc ! la ușă, că ușa era zăvorată !... Nimeni. Cioc, cioc, de-a doua și peste-oleacă, vai, din nou ciocănitură mai tare. Din casă nimeni nu-i răspundea. Tocmai tîrziu, vede el dîndu-se perdeaua la o parte. În casă ce era ? Ce știe și el : icoa-

nele spre răsărit, două paturi, unul colo și celalalt dincoace, soba cu firidă-n colț, dar ce Dumnezeu? Pe scaun lîngă sobă un popă! „Ei drace, seamănă-a popă!“

— Preoteasă! Fa, preoteasă, vini, fa, și-mi deschide, că mă ia dracul de frig.

Preoteasa se scoală de la gura sobei, vine la fereastră şi se uită afară.

— Descuie ușa preoteasă.

Dar preoteasa tot își făcea cu palmele streșină la ochi și se tot zgîia să se uite afară, se prefăcea că nu vede nimic și, tocmai după multă vreme, o auzi popa de-afară, grăind către popa Gheorghe, din casă:

— Ia ieşi bărbate afară și vezi ce-i în bătătura noastră, ba și mai faci și tu cruci sănătoase. Pe popa de lîngă sobă îl văzu sculîndu-se, îl văzu plecîndu-se, și l-a mai văzut și cu-o ghioguliță în mînă.

„Hei, Doamne, Doamne, își zicea acu, sfîntul cel cu pielea goală, mi se pare c-am pățit-o, ori eu îs nebun, ori că nu-i lucru curat, ori c-am nimerit într-alt sat, la altă casă de popă! Dar ce mai ba; uite poarta mea, coteneața de gaini colo, gîrliciul dincoace, cotețul porcilor dincolo.“ Iar pînă să se mai uite ce mai e la dreapta la stînga, aude zdrang! ușa-n laturi și zvorrr! popa din casă după popa de-afară — sfinția sa cu ghioagă.

Nu știu cum făcu, cum drese, că pelegoșul se trezi dincolo de poartă-n drum, fluierînd a pagubă. Ce te faci acu!? Noapte? — beznă; frig?, slavă Domnului, lasă rușinea la o parte, mai lasă și primejdia — „dar ce-nsemnează comedia asta?“ se gîndea popa „ce-i și cu minunea asta!“

„Hei, sfinte Crioștenie, făcătorul de pozne. Hîm! Iaca ici, crîșma Nastasică — una, două, trei, patru, cinci: aceia-i casa mea, tocmai așa; dar ce caută alt drac de popă-n casa mea? și mai cu samă ce caută zavoru-n ușă și ghioaga-n mîna popii?

Și cumpănind el așa, iaca-și aduce aminte de finu-său, Dobre țiganul, fierar, cobzar, cărămidar și încai de meserie, cu bordeiul de laturea satului. Pornește-ntr-acolo și ajungînd strigă:

— Măi, fine, măi.

— Ce-i nănașule?

— Măi, rogu-te, de m-ascultă! Iaca și iaca ce mi-au făcut hoții; hai, mă, de mă du acasă.

— Hai nănașule, dar cum putuși ajunge pînă-aici, dacă spui că ești așa de storonit în bătaie ?

— Greu, fine, greu, tare greu. Ia m-am tîrît și eu cum am putut, dar acum ajungîndu-mă frigul nu mai pot. Păţii taman ca Ștefan cel Mare la Cetatea Neamțului cînd striga mă-sii, după ce-l uciseră-n bătaie hoţomanii de turci : Deschide, mamă, hai deschide poarta, turcii mă-nconjor, vîntul suflă tare, rănile mă dor... Săracul Ștefan Vodă... Dar ce mai plîng eu pe alții nu mă plîng pe mine... Of, Doamne, of !

Ţiganul ia pe nași-so-n spinare și hai spre casa popii ! Cum ajunge, începe să răcnească de la poartă.

— Nanașă, nanașă, hai deschide, c-aduc pe nînașu ! Mai strigă o dată și aude.

— Cine-i.

— Eu, nănașă, Dobrică !

— Și ce vrei ?

— Poi, uite ce-i, iacă ce i s-a-ntîmplat lui nănașu, cu hoții. Deschide-ne că se prăpădește sărmanul de frig și de durere !

— Mă finule măi, ce ești nebun ! nu vezi că nași-to-i în casă ? Uite, e ici lîngă sobă, Doamne ferește ! Dracul te-a pornit de-acasă ? Fugi finule de-aici că iaca și mie mi-i frică să-ți deschid. Și iar prinse preoteasa a-și face cruce. Ţiganul se uită pe fereastră și-l vede pe popă prăjindu-se la sobă, se uită-n spate și vede pe celalt popă bătut de hoți, gol cum l-a făcut mă-sa, cu vorba lungă. Sta țiganul și să gîndea, și să gîndea, și să uită la diavol.

„Dracul are ochii roșii", și ochii popii se-nroșiră de atîta frig.

„Dracul are unghii lungi și coarne, dar cine să-l mai pipăie acu !"

— Parintele-i în casă ! Ptiu drace, țipă țiganul spăimîntat. Iaca luai pe dracu-n spinare, și, buf, cu dînsul de lemnele prispei. Popa răcnește, Dobre-i mai dă și vreo două călcîie-n cap și p-aci ți-i drumul.

Doamne, mari ți-s minunile tale !

Pîn la ziuă nu cred să mai fi fost mult, dar nici zorile nu s-arătau pe dealuri. Ce era să facă bietul popă de frig ? Se duce-n ieslea boilor, dar n-avu loc din pricina coarnelor, ba peste-oleacă ieși din nou popa cu ghioaga și-l dădu afară.

Hai și-n coteneața porcilor. Porcii de colo, spărieți, grohăind că-i vreo jiganie încep să grohăiască : „gro, gro, gro, ho, ho".

— Ho, lu, răspunse popa cel calcat de hoţi, ho încet, cu toţii pînă mîni şi mîni să alege cari-s porci şi cari-s oameni.

Iar dacă s-a lipit pe lîngă dînşii în stratul de paie, plin de pureci, a dormit şi s-a trezit în dalba zi, cînd preoteasa-l chemă la gura coteţului, mustrîndu-l :

— Ieşi parinte pîn-afară,
Că ţi-a fost dragostea chioară !

Dragoste ţi-a trebuit, dragoste-ai găsit, cum nici dracul mai bine nu te-ar fi slujit. Amin zic şi eu.

A fost odată popa cela, pe cînd eram şi eu în satul lui, şi-odată, stam de vorbă tot cu oameni mari ca sfinţia lui şi alte feţe cinstite şi la un păhărel, două, parintele s-a dat cu firea şi-a crăpat lemnul ista, şi mi-a spus păţania lui, da eu vă poftesc să taceţi în voi, şi să n-o mai daţi vîntului, baieţi, că nu e frumos pentru chipurile bisericii.

(T. Pamfile — Fără titlu)
B.A.R.S.R., *5094*, f. 40v

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3479, cf. tip 3478, 3484. Este atestat în Moldova.

OMUL, SACUL ŞI NEVASTA

Se zice că femeia ar fi pus un rămăşag cu Ionel, că are să-l facă pe bărbatul ei să mănînce c...t. Aceasta se preface bolnavă şi-l trimite pe Vlad după leac, la o vrăjitoare cu care era vorbită mai de înainte să-i dea bărbatului leacul care trebuie să i-l aducă şi din care trebuie să mănînce bietul Vlad. În timp ce Vlad s-a fost dus după leac, nevasta îl ascunde pe ibovnicul Ionel în pod, de unde, printr-o bortă trebuie să-l vadă pe Vlad mîncînd c...t.

Vlad vine cu leacul şi i-l dă nevestei. Nevasta îl întreabă ce leac i-a adus. El îi spune că vrăjitoarea i-a dat c...t. fiert. Femeia îi spune să guste el mai întîi să vadă cum e. Bărbatul de dragul ei face şi aceasta.

Femeia îl întreabă cum e ? Iar el îi răspunde că-i amar.

— Atunci eu nu mai mănînc, răspunse nevasta.

În timp ce Vlad mînca din leacul adus, nevasta spunea nişte versuri ca s-o audă Ionel din pod, cu care pusese rămăşag :

— Ionele, Ionele,
Ia te uită prin podele
Să-l vezi pe Vlad fermecat
Cum mănîncă la c...t.

Vlad pe urmă a înțeles că a fost înșelat și o apucă la bătaie pe nevastă.

IZVORAȘUL, XIV (1935), nr. 1, p. 25
(Solonet—Suceava)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3480 (A. Th. 1406), cf. 3498. Este atestat în Moldova.

[NEVASTA CREDINCIOASĂ]

O femeie avea un ibovnic. Seara pe cînd bărbatul ei era ostenit de munca zilei și-și usca obielele, hop și ibovnicul bate încetișor la fereastră. Auzind nevasta zise :

— Pas acasă, că nu-i vreme.
Forfoloc șade la foc
Usucă obielele
Purecă șoimenile.

HAZ. SAT., IV (1904), nr. 1, p. 3

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3481 (A. Th. 1419 H). Este atestat în Muntenia.

BĂRBATUL HĂBĂUC

O nevastă avea drăguț.

Bărbatul său însă nu știa nimica despre aceasta, deși drăguțul ei umbla pe mică de ceas la dînsa.

Iată că-ntr-o seară, făcînd nevasta scoverge, vine și drăguțul ei și se pune cu coatele pe-o fereastră, care era deschisă.

Nevasta, cum îl zărește, apucă vreo cîteva scoverge călduțe și i le dă. Apoi, întorcîndu-se către bărbatu-său, care era în casă și văzuse cum umblă ea cu scovergele, îl întrebă zicînd :

— Scovergate late
Pe fereastră date
Ce-s acelea, măi bărbate ?

— Obielele mele ! răspunse bărbatul... pălit cu leuca și hăbăuc.

S. Fl. Marian, REV. POL., II (1887), nr. 7, p. 13

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3482. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Ghici, bărbate, ce-i ?!* Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 18.
3. *Ghici, bărbate, ce-i ?* CULT. POP., III (1923), nr. 27, p. 8.
4. (Fără titlu) (Gh. Catană) ARH. OLT., IV (1925), p. 316 (Ruginosu—Caraș-Severin) ; republicată : IZVORAȘUL, VI (1926), nr. 1—2, p. 23.
5. *Fapte de femeie iubeață.* Dumitrașcu, *Cine a albit pe dracu ?*, p. 32 (Gîldău—Ialomița).

ACUM DĂ-I FOC, SAU BĂRBATUL ÎMBROBODIT

Zice c-o muiere — și cîte nu-s de acelea ?! — cum știa că bărbatu-i este dus undeva, trimetea după drăguț.

De la o vreme vecinii nu se pot răbda și-i spun lui, așa cam într-o doară, că uite ce cale-i pe vale. Bat șeaua să priceapă iapa, cum e zisa.

Bărbatul se pune la pîndă și-ntr-adevăr vede însuși că muierea lui e închinată celui rău.

Bate la ușă și i se deschide.

Caută, caută, drăguț nicăierea ; cugeți c-a intrat în pămînt.

— Măi, muiere, ce s-a făcut drăguțu-tău ?

— Ce stai să vorbești bărbate ? Caută, că doar n-ai orbul găinilor.

Iar mai caută, dar nu dă de el.

— Măi muiere ce s-a făcut, că l-am văzut cu ochii mei cum sta după masă și rîdeați împreună ?

— Minciună bărbate, crede-mă, că n-ai văzut bine, ci numai ți s-a năzărit, poate.

— Al dracului să fie ! Voi da foc la casă, aici să-i ardă ciolanele !

— Dă-i bărbate ! și eu zic, să te convingi că n-ai văzut bine și să-ți piară odată orice bănuială. Și ca nu carecumva să crezi că-s dată răului, iată nu scot nimic din casă, ci numai schimburile din troaca ceea, pe care le-am spălat azi și nu le-am întins încă. Ajută-mi să le ieșim.

Și bărbatul îi ajută de iasă cu troaca afară, făr-să știe, că cela e in ea, acoperit cu schimburi.

— Mult îs grele, măi muiere !

— Mult, că-s ude !

— Acum dă-i foc bărbate pînă s-a face scrum !

— Așa, cînd aș fi nebun și să mă iau după gura satului, care nu încape de tine și mă face să văd tot cai verzi.

— Da ! că ce știe satul, nu știe bărbatul.

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 40

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3483. Este atestat în Transilvania.

FEMEIA FACE DIN BĂRBAT PE DRACU

Acu cică era într-un sat o pereche de gospodari. Da erau ca doi porumbei, nevoie mare ! Trăiră ei o bucată de vreme nesupărați și necertați dar cînd își amestecă ucigă-l toaca coada, apoi iese altfel.

De la o vreme, începu țîrcovnicul satului să-i ațîie calea femeii și, cum mai totdeauna „e poale lungi și minte scurtă“, ușor o învingi. Bărbatul bagă de samă de la o vreme că femeia

lui s-a schimbat dar nu știa cum să dreagă socotelile. Însă femeia, de la o samă, se făcuse prea evlavioasă.

În toate sările, rămînea în urma românului și se închina, măi tată, și făcea la mătănii de gîndeai că-i sfîntă nu altăceva. Bietul bărbat, văzînd că face același lucru în toate sările, îi tot spunea :

— Da ce ț-i măi femeie, ai să te călugărești ori ești nebună.

Dar femeia tăcea și una știa, și, cînd credea ea că a adormit nătimala de bărbat, o zbughea afară și stătea cu cine-i drag.

Azi așa, mîni așa, bărbatul siracul, nici prin cap nu-i trecea de ce se închină așa, pînă ce se hotărî să se puie la pîndă. A doua seară, se prefăcu că doarme, și cînd veni femeia să-l asculte să vadă dacă doarme, el de colo, „sfor, sfor", ca unul ce doarme dus. Femeia cum ieși afară, bărbatul „treanc" pune zăvorul și-o lasă afară. După ce văzu că nu e de glumit cu bărbatul și cu toate scheunăturile ei, că i cutare, că a ieșit să aducă apă, se gîndi, să-i facă de sperietură lui bărbatu-său și zise :

— Să știi bine, de nu-mi dai drumul, ai să-ți dai samă de mine, că eu am să mă înec, căci nu mai putea de frig, că de, era iarnă.

Se duse la fîntîna care era la un colț de casă, luă un pietroi și „zup !" și începu a geme ca și cum s-ar fi înecat și se dete dindosul casei. Bărbatu-so și sări din pat speriat că i s-a înecat femeia și căutînd-o o bucată, ba cu lumînare, ba mai știu eu cum, se întoarse și vru să intre în casă. Cînd colo, ușa închisă. Bătu la fereastră, da femeia de colo :

— Care e acolo, ce vrei să-ți moaie bărbatul meu spinarea ? Ia scoal-bărbate.

Iar ibovnicul de colo :

— Care nu-și vede de drum ? mă, că te îndrept eu acum, știi, colea gros !

Bietul român se frecă la ochi și, crezînd că poate a greșit-o, se duse la marginea satului și începu a număra casele, căci știa că a lui e a zecea, bunăoară. Cînd ajunse la număr și bătu, același răspuns. Măi ce să fie ? Se mai duse pe lîngă casă, vedea bine, sîsîiacu lui, poarta lui, dar să intre, pace.

„Dacă, poate am greșit-o, să mă duc la naș popa să-mi arate el casa."

Popa cînd îl văzu în halul ista, îmbrăcat numai in alb, îi dete o şubă şi, pentru că-i clănţăneau dinţii în gură de frig, îl luă şi în spate şi-l duse acasă. Bătu la uşă.

— Ia scoală, fino, şi dă drumul că iată finul nu nemereşte casa !

— Ce spui, naş părinte, finu-to îi în casă. Vezi nă-i fi luat în spate pe ucigă-l toaca.

Popa se îngrozi şi numai ce făcu „zupa" lui finu-so şi mi-l trînti în omăt ! Dacă văzu bietul român că aşa i-a fost, se duse şi el în poiată şi se culcă lîngă un bou. Despre ziuă, pe cînd se plimba prin curte, vede vătăjeii satului că vin şi mi-l umflă ducîndu-l la dubă.

Ce se întîmplase, se făcu o prădăciune şi el era bănuit că nu poate fi altul decît el hoţul, că doar numai el umblă prin curte la asemenea vreme. Însă venind femeia, mărturisi totul şi-i dete drumul. Acu bietul om nu ştia cine fusese bărbat în casa lui o noapte, cît el dormise în poiată.

Se duse el duminică la biserică dis-de-dimineaţă şi stătea într-un colţ să vadă cine o mai veni. Nu trecu mult şi iată pe nevasta lui, cu un smoc de lumînări, cu tămîie, untdelemn şi altele. Pe la mijlocul slujbei vede pe unul cu nişte lumînări mari şi cu o mulţime de daruri, cu o mulţime de prinoase şi, cum intră în biserică, făcea la cruci şi se ruga smerit de tot.

Ce se gîndi omul nostru :

„Deoarece nevasta mea cea sfîntă mă dă de sminteală şi ista e ca şi dînsa."

Şi cînd ieşi din biserică puse mîna pe el şi-i trase o călcătură. Nimerise chiar pe ţîrcovnicul vinovat.

(N. I. Munteanu) „I. CREANGĂ", V (1912), nr. 1, p. 27—29

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3484 (A. Th. 1377), cf. 3474, 3478, 3479. Este atestat în Moldova.

DUPĂ PĂR...

Lucrurile din lumea asta n-au fost alcătuite de la început, aşa cum le vedem orînduite astăzi. Cu vremea s-au schimbat toate şi de aceea poveştile le credem născociri ale minţii omeneşti şi nu dăm cu gîndul că ceea ce este astăzi aievea, odată vor ajunge basme...

Alte vremuri, alte obiceiuri...

Mai de mult cică femeile erau stăpînitoare, iar bărbații țineau casa ; ele duceau frîiele noroadelor, puneau țara la cale, judecau, pe cînd bărbații păzeau oalele acasă, să nu deie în foc.

Amu, judecătoarea dintr-un sat s-avea de bine c-un român de-acolo, da tot pe-ascuns, ca să n-audă bărbatul ei.

Dragostea lor a ținut cît a fi ținut, da de la o vreme s-a înfundat, după cum toate trebuie să aibă un capăt : bărbată-su o prinde cu ibovnicul.

Răscoală mare.

Bărbatul de tot ca să dea în judecată pe cel ce i-a necinstit casa. Da acu-i vorba : cum să se judece, cînd, tocmai nevastă-sa, ceea cu pricina, era pusă să împartă dreptatea ?... Ar veni întocmai ca și cîntecu : hai la lup să ne plîngem că ne-a mîncat oile !...

Ce să facă românul nostru, dacă așa era rînduiala pe atunci ! Acasă-i era femeie, dar în sat, judecătoare.

S-a plîns ei. Dînsa ascultă cu liniște tînguiala, apoi, lovind cu mînie în pămînt, poruncește s-aducă pe împricinat :

— Auzi dumneta răul, să se apuce de stricat casele oamenilor !...

După ce aduce pe vinovat, îl înfățișează dimpreună cu jăluitorul :

— Adevărate-s cele grăite de potrivnic ?

— Adevărate... răspunse împricinatul.

— Așa ? Ia-l de cap bărbate. Tu, împricinatule, fiindcă ești vinovat, suferă, dă-te după păr, poartă capul după mîinile lui, c-ai păcătuit...

Românul îl înșfăcă de păr și trage în toate părțile. Da cela se dădea după păr, purta capul încotro-l trăgea, așa că nu suferea mai deloc. A tras bărbatul cu pricina de chică pîn s-a lehemetuit.

Judecătoarea se-ncruntă din nou :

— Așa vor păți toți derbedeii care vor umbla din muiere-n muiere, cătînd să facă zîzanie în gospodării. Acu, tu, împricinatule, apucă de cap pe potrivnic, să știe de altă dată să-și stăpînească femeia. Da tu, bărbate, nu te da după păr, că ești cel cu dreptate, înțepenește-te bine, ține-te dîrz, lasă-l pe el să te tragă încotro a vrea...

Ibovnicul, unde se prinde de părul celuia și zmucește cît poate, de-i scotea vițe întregi din cap ; își încurcase mîinile în

cîlții bărbatului și trăgea ca de iarbă, că ist cu jalba, se ținea înfipt locului de parc-ar fi fost răsărit din pămînt.

Și-a văzut omul dreptatea femeiască, a gustat bărbatul din mila de la nevastă ș-a zis și el ca cela : „Să te ferească Dumnezeu de judecata muierii și de bătaia prostului".

Dar cine mai crede azi c-au fost odată lucrurile acestea aevea ! Timpul a trecut, lumile s-au prefăcut, și obiceiurile din vechime rămîn numai ca povești de adormit copiii.

Ehei, alte vremuri, alte obiceiuri !...

Adam, *Pe lîngă vatră*, p. 121—123

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3485 (A. Th. 1355 A *). Este atestat în Muntenia.

[VICLENIA FEMEIEI IUBEȚE]

Altădată era muierea cu ibovnicul în sobă ; bărbatul fusese dus la moară. Nu știu ce a făcut, că s-a întors înapoi mai iute de cum crezuse muierea.

Ibovnicul se ascunsese sub pat, că nu avusese vreme să fugă.

Muierea, cînd îi veni bărbatul, îi zise veselă :

— Bine că veniși, Ioane, c-am pus asară o cloță, și ca să fie puii moțați, o să le descînt ; să fie frumoși ca tine ! Puse apoi bărbatului o coșniță în cap și, ținîndu-l de mînă, începu a-l învîrti de trei ori împrejurul mesei. Cu un băț bătea doba în masă și descînta :

Precum bărbatul nu știe,
Așa puii moțați să fie.
Precum bărbatul nu vede,
Caută Petre de te șterge !

În acel timp drăguțul o tuli.

IZVORAȘUL, IV (1926), nr. 1—2,
p. 23 (Ruginosu—Caraș-Severin)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3486. Este atestat în Transilvania.

PEȘTELE PE BRAZDĂ

A fost odată un moș și-o babă, și apoi a fost încă un moș și o babă, adică de două ori cîte un moș și tot de două ori cîte o babă, cu toții împreună două perechi de oameni bătrîni.

Moșul acela cu baba cea una era oameni vechi de bătrîni, și încă între ei n-a fost o vorbă rea, ci trăiau în pace și liniștit ; iară celălalt moș cu cealaltă babă se certau pe toată ziua cîte de trei ori, o dată dimineața, o dată la prînz și o dată la apusul soarelui ; trăiau adică rău, decît cum mai rău nici nu se poate.

Într-o ziua bună moșul celalalt se certa cu baba lui — făceau adică foarte multă vorbă rea și aspră — și vai și-amar !

— Doamne ! că rău om e vecinul acesta al nostru : în toată ziua are vorbe cu muierea ! grăi moșul către babă.

— Ba nu e rău, îi răspunse baba. Vecina e rea, pentru că ea face gîlceava.

Ba e moșul ! ba e baba ! ba e vecinul ba e vecina ! ba-e ! ba nu-e ! Scurtă să fie vorba : moșul se certa cu baba, acuma d-antîia oară... Și multă vorbă făcură și mare supărare căzu pe capul lor.

— Știi tu ce !? își sfîrși baba vorbele. O muiere poate să-și facă bărbatul nebun, numai dacă vrea !

— Ce zici, chiar așa e !? îi răspunse moșul plin de supărare. Mi-ar plăcea mie să văd cine m-a face pre mine nebun, dacă eu sum om înțelept ?!

După aceste vorbe, baba se culcă și moșul se culcă, și apoi dormiră ; și-n crepetul zorilor d-a doua ziua, tocmai cînd cocoșii se spulberau mai tare, se treziră din somn, amîndoi se treziră, atît moșul cît și baba.

Moșul își găti plugul, prinse boii la car și porni către țarină, ca să și-o are.

— Tu, babă ! grăi el către bătrînă cînd ieși din curte, să-mi aduci mîncare la prînz.

— Da, da ! răspunde baba.

După aceea „hăis, Oacheșiu ! cea, Corneșiu“, moșul se duse.

Abia se depărtă moșul de-acasă, baba, șireata precum sînt adică muierile, șterse cu grăbire la piață și cumpără trei pești, unul mai frumos decît altul, care de care mai viu și mai haraboru ; duse după aceea peștii în casă, îi așeză într-o

oală cu apă din rîuleț, ca nu cumva să moară, și apoi aștepta liniștită pînă ce va sta soarele la prînzul cel mare.

Apropiindu-se miază-zi, baba își lua mîncările, gătite bine precum erau, și porni cu ele către țarină la moșul.

Ei, dar baba era baba : ea a luat și oala cu peștii cu sine.

Cînd baba ajunse la țarină, moșul era la un capăt, iar ea intra pe celalalt și, cum mergea așa pe urma lui, ea arunca toți trei peștii, vii cum erau, pe brazdă. Apoi ajunse la moșul, îi zise „bună ziua" și-și întinse mîncările pe pajiște. Iar moșul întoarce brazda, ca să nu steie în loc pînă ce baba își va găti lucrul.

— Ho ! stai ! grăi moșul încremenit de minunat ce se minuna, cînd văzu că un pește, pește ca peștele, aievea și viu, se zvîrcolea pe brazdă. Apoi după ce se mai dezmetici puțintel :

— Măi muiere ! grăi către babă ! Ia vin să vezi ce nu s-a mai pomenit de cîndu-i lumea !

— Ce e ? întrebă baba, ca și cînd nici n-ar ști că ce e, cum și pentru ce.

— Da vino să vezi ! strigă bătrînul nerăbdător. Pește, pește, ca peștele pe brazdă !

— Ei ! că pe mine nu mă faci nebună ! îi zise baba.

Moșul ridică peștele și-l arătă ; iar baba se minuna încă mai tare decît moșul.

Aflară al doilea, și mai tîrziu, al treilea pește.

Moșul, săracul, îi părea că nici nu vede bine cu ochii, ci numai îi părea ce-i părea, că vede și prinde : „Să știi, zise el către babă, că acuma sfîrșitul lumii n-are să fie departe : așa lucru nu s-a mai auzit de cînd e lumea și veacurile !"

Baba făcu din umeri, și apoi zise și ea, că da, cam așa are să fie.

Apoi moșul își puse pe gînd, ca, după ce i s-a întîmplat astăzi minune în holda sa, să nu are mai departe : trase boii la car, își gustă merindea... și „hăis Corneșiu ! cea Ocheșiu"... își îndrepta ruda către casă.

Ajungînd acasă, se puse pe sfat cu baba și după multă și îndelungată vorbă, hotărîră : mîine să cheme pe popa Biru, pe fătul bisericii Prescura, pe dascălul Pungă-Goală, pre birăul Folticos, împreună cu alți oameni cinstiți din sat, ca să le vină la prînz... și apoi baba să le facă mîncare gătită bine din peștii cei de minune ; iară despre treaba peștilor să nu le vorbească decît atunci, cînd ei vor fi gustat mîncarea și o vor fi lăudat-o de bună.

Vorba rămase vorbă : moșul se bucura-nainte dar bucuria babei avea să urmeze mai apoi.

Într-altă zi, care era acuma a treia, fiind sînta Duminecа și ziua lui D-zeu, moșul își îmbrăca straiul de sărbătoare, se peria, își lua bățul în mînă și merse la sfînta biserică, ca să se roage lui D-zeu, și să-și cheme oamenii la prînz ; iară baba rămase acasă, pentru ca să grijească de masă.

După biserică, adică după ce părintele împărți nafura, moșul zise : D-zeu să primească ! către oamenii săi, în frunte cu sfîntul părinte, și apoi îi pofti, precum a fost vorba, la un scaun de odihnă, la un prînz de mîncare, și la o vorbă bună și prietenească. Oamenii îi mulțumiră, primiră cu bucurie... și apoi porniră cu toții către casa bătrînului... Numai fătul bisericii fugii la preoteasă ca să-i spună cum ca să n-aștepte pe popa cu prînzul.

Dară oamenii își spărgeau capetele și-și frămîntau mințile, ca oare ce are să fie, pentru ce bătrînul așa ca din senin i-a poftit la casă și masă. Da, le fierbea sufletul în răbdare !

Cînd sosiră la casă, bătrînul lasă ca să intre părintele pe portiță, apoi birăul cel fălticos, după aceea dascălul cel subțire cu ceilalți oameni buni ; domnul casei trase ușa după sine, adică el era cel în urmă precum se cade și este datina, ca la casa sa, tot insul să fie în coadă.

Dar numai cînd intrară pe prag li se făcu ce și cum li se făcu : li se părea cum că li scapără ochii văzînd ce văd, sau li se părea că văd.

Era baba — baba moșului, muierea casei — așezată tocmai în pragul ușii : cu capul cît o căpiță, cu ochii cît o ceapă, incinsă c-un ștergar, și nespălată și negrijită, cum sînt adesea muierile înainte de a se fi frecat la ochi.

Moșul !? lui i se ridica mustața în dreapta-n sus, iar cea din stînga i se cordișea spre pămînt, fața i se făcu cam așa, precum este chipul soarelui colea înspre seară, cînd el se simte cu un picior în groapă, cu unul afară de ea ; iar sprincenele i se încrețiră încît ți se părea că vezi un nor greu ridicîndu-se peste zorile vesele ale zilei de dimineață, el se făcu adică precum sînt bărbații, cînd văzu cum că treaba nu e precum ar trebui să fie.

Baba feri din cale ; moșul își pofti oamenii în casă. Oamenii intrară ; și apoi moșul ieși la babă, iar oamenii rămași singuri, steteră privind unii la alții, precum privește țiganul

la paguba vecinului, ca și cînd i-ar plăcea să-și zică oleu ! că urît mă fripseră.

Cînd se simți moșul singur cu baba, și baba singură cu moșul stete înaintea babei și privi la ea, iară baba stete înaintea moșului și privi la el.

— Dar ce mi-ai adus oamenii aceștia asupra capului ? se răsti baba.

— Dar nu ți-am poruncit eu !? ca să gătești peștii pe prînz, se răsti moșul.

— Ce pești, păcatului !? întrebă baba, făcîndu-se ca și care nu știe nimic.

— Peștii ce i-am aflat pe brazdă ! zise moșul nestîmpărat.

— Pești pe brazdă !? Făcu-mi sfînta cruce ! Dar ai tu minte !? cine a mai văzut pești pe brazdă !? grăi baba făcîndu-și cruce și minunîndu-se, cam așa cum se minuna omul care s-a culcat seara în pat, apoi dimineața se trezește întins pe pămînt. Nici nu e minune : pești pe brazdă nu e un lucru numai, iac-așa, ca să nu te poți uimi, auzind de el.

— Iacăte, măi, cu muierea asta, grăi moșul. D-apoi că și tu ai fost de față cînd i-am aflat.

— Pești pe brazdă ! Ba ! ferească-mă D-zeu !

— Tu muiere ! tu ți-ai pierdut mințile !

— Ba tu, moșule, ai nebunit !

Apoi se făcu vorba, și oamenii se încăierară și rău lucru era să fie, dacă n-ar fi ieșit părintele și birăul și dascălul cu ceilalți oameni buni, pentru ca să vadă ce e, cum și pentru ce.

— Auziți părinte și jupîne birău și oameni buni și înțelepți ! grăi baba către cei ce ieșeau din casă. S-a mai pomenit de cînd e lumea, ca peștele să crească pe brazdă, în urma fierului de plug ?

— Să ferească D-zeu, grăi părintele plin cu frica de D-zeu. Este și păcat a grăi și crede un lucru ca și acela.

— Auzi tu !? zise baba către moșul.

— Aceea nu se poate, grăi birăul cel aspru la poruncă, în pămînt crește numai rodul lui D-zeu !

— Ai auzit acuma ! grăi baba către moș.

— Peștii nu pot să crească decît în apă, grăi dascălul, cel mai cu carte om din sat.

Ceilalți oameni deteră din cap, zicînd și ei da ! da ! cum că peștele nu se află pe brazdă.

Ei ! dar nici moșul nu putea să lase ca să-l facă capra. El a văzut peștii cu ochii lui și i-a prins cu mîinile sale.

— Da ! grăi el, este minune și mare lucru nemaiauzit, a fost însă și baba de față cînd eu am aflat peștii, trei pești vii și aievea pe brazda proaspătă, în calea fierului de plug.

Că a fost că n-a fost, că poate fi, că nu poate fi : oamenii se-ncleștară-n vorbe. Moșul nu se lăsa, baba-l ținea de vorbă, popa da din umeri, biräul își face cruce, dascălul sta cu gura căscată, și ceilalți oameni buni din sat se simt cuprinși de fior, tocmai ca și cînd ar fi căzut în groapa lupului. Și apoi mulți proști nebunesc pe unul ca mine ; șapte habanci tulbură o țară ; nici buha nu crede că ea e cu capul mare ; cine strigă focul acela adună oameni-mprejurul său : baba, popa, birăul, cu dascălul și cu ceilalți oameni buni n-avură încotro ; ei deteră din umeri și ziseră că D-zeu aici nu e alta, moșul babei a nebunit, și-a pierdut mințile, a intrat duhul cel necurat în el.

Dar moșul, om cu mintea-ntreagă, precum era el, nu putea să se lase batjocorit.

Nu rămase dar alta, decît ca să ducă pe bătrîn la biserică, pentru ca părintele să citească rugăciunea cea mare asupra lui, să-l stropească cu aiazmă și să scoată pe duhul cel necurat din el.

Hm ! dar moșul nu se lăsa, pentru că moșul era om cu mintea la loc.

Ce să facă dară ?! D-apoi ce să facă ? ce puteau să facă ! Îl prinseră, îl legară scurt și-l duseră... ca și pe nebuni adică !

Vecina văzu ce se-ntîmplă. Vecina spuse la cumnată, cumnata spuse la fină, fina spuse la soră, iar sora, bună la gură precum era, se puse-n crucea ulițelor și începu să bată toaca : bătrînul nici nu era scos din curte pînă ce se și încăiera întreg satul după el, muierile cu copiii, babele cu furca, moșii cu capu-ntre urechi, toți care de care-n felul său. Așa porniră spre sfînta biserică, și după ce porniră, merseră, și după ce ajunseră, intrară, s-așezară, popa își puse patrafirul, luă cartea mare, citi rugăciunea cea lungă, iar oamenii și copiii, babele și nevestele, satul întreg, rămaseră privind cu milă la sărmanul de bătrîn nebunit. Bătrînul, cînd văzu cum că n-are încotro, că se simți ca și cîinele îndesat cu capu-ntre stobori, nu se ticări nici el mai departe, ci lăsă ca să fie precum se făcea.

După ce se liniști moșul și se citi rugăciunea cea mare, oamenii porniră cu toții către casă, fiecare la coliba sa. Popa

cu birăul, dascălul cu fătul și ceilalți oameni buni din sat luară pe bătrîn și-l duseră, precum l-au fost dus.

Cînd ajunseră la casă, intrară pe ușă și sosiră sub acoperiș, steteră toți cu gura căscată și privind la lucrul ce vedeau : baba era chitită și curată, masa era întinsă și încărcată.

— Iacă peștii de pe brazdă ! grăi baba către moș, acum să nu zici că muierea nu-și poate nebuni bărbatul !

— Ba poate, D-zeu, ea pe un sat întreg ! cu popa, cu birău cu totul ! zise moșul împăcat.

Iar popa și dascălul și birăul și fătul cu ceilalți oameni buni steteră privind unii la alții, precum privește omul care se simte opărit cu apă rece, și nu știe din care parte s-a vărsat asupra lui ; și priviră, pînă ce nu le spuse baba toată treaba cu peștii. După aceea se veseliră, s-așezară la masă, și se ospătară, precum se ospătează omul flămînd la masa vecinului său.

Asta a fost, oamenii mei cei buni, povestea despre acea, precum a nebunit o babă bătrînă pe un sat întreg, și tot să știți cum să vă feriți de babele bătrîne, precum se ferește omul vinovat de nevestele bune de gură ; vi s-a spus precum a fost și s-a întîmplat, și să povestește din vremile bătrîne.

GURA SAT., XII (1872), nr. 43, p. 168, nr. 44, p. 173—174 ; nr. 45, p. 176

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3487 (A. TH. 1381 A), cf. 3468. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Femeia răzbunătoare*, CASA RUR., IV (1898), p. 177 (Stelnicu—Ialomița).
3. *Potriveală nepotrivită*, ROM. Buc., XIV (1899), nr. 284, p. 2.
4. *Șiretenia femeiască*, ȘEZ. SĂT., VI (1904), nr. 10, p. 285.
5. *Știuca*, HAZ. SAT., IV (1904), nr. 6, p. 1.
6. *Bucur prostul* (I. Pop-Reteganul), POP. ROM., V (1905), nr. 22, p. 6.
7. *Pește pe brazdă*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 87.
8. *Muierea te face și prost și cuminte*, CUCU, I (1905), nr. 7, p. 5.

9. *Ferească Dumnezeu.* Tuțescu, *Din văi și vîlcele*, p. 32.

10. *Femeia șireată și bărbatul prost,* NEAM. ROM. POP., III (1912), nr. 29, p. 478.

11. *Bărbatul prost.* Furtună, *Cuvinte scumpe,* p. 34.

12. *Pește proaspăt pe arătură,* DUM. POP., XV (1931), nr. 49—50, p. 7.

13. *Femeia e dracul gol,* BĂRĂGAN, II (1932), nr. 6, p. 10.

14. *Peștii pe brazdă* (I. Cazan), SOC. ROM, II (1937), p. 137 (Șanț—Bistrița-Năsăud).

15. *Peștii pe brazdă.* Cazan, *Literatură populară,* p. 64.

16. *Știuca de pe deal,* BUL. „ASTRA", III (1939), nr. 11, p. 7 (Răzoare—Cluj).

17. *Peștii pe brazdă.* Cazan, *Literatură populară,* p. 61.

18. *Pește pe brazdă* (N. I. Dumitrașcu), ERA NOUĂ, VII (1939), nr. 7—10, p. 41 (Boureni—Dolj).

CALUL NUNEI

A fost o fată că ea ocărea totdeauna coarnele dracului, tot spunea că să facă ceva în ele. Vine într-o zi dracul la dînsa și-i spune :

— Fa, tu de ce-mi ocărăști coarnele ? Să știi că pentru asta, tocmai cînd vei fi mireasă, am să mă vîr în tine, și-am să-ți fac un vînt, că pereții se vor cutremura și casa se va descoperi, vor rămînea numai parii ; să știi altă dată cum ai să mă batjocurești tu pe mine !

S-a trecut aceea. Iată că-i vin fetei pețitori. Ea singură nu știa ce să facă, să se mărite sau nu ? În cele din urmă, tot s-a hotărît ca să se mărite. În ziua de cununie pe dînsa începe a o umfla. Vede că nu-i bine, ce să facă ea ? Se duce la nănașă-sa și-i spune toată pățania. Nănașă-sa îi spune că să nu se teamă, căci ia totul asupra ei. S-au pus la masă. Pe mireasă o umflă mereu.

— Vai de mine nănașă, ce să fac ?

— Taci, nu te teme.

Oamenii cinsteau, glumeau, era haz și chef mare, ca la nuntă.

— Meseni d-voastră, zice nuna, vreți să vă fac și eu de un haz, ca să se cutremure păreții, cînd voi tuși eu, să se descopere casa, să rămîie numai parii ?

— Vrem, dar unde ești în stare, să faci d-ta una ca asta !

— Îți vedea c-am să fac cheful acesta, dar ce-mi dați ?

Afară sta calul mirelui cu șaua pe dînsul, legat la gard. Mirele zice :

— Eu iți dau calul meu.

— Bine, dar de-acuma să vă țineți bine, că am să tușesc.

A tras de rochie pe mireasă și cînd a tușit ea o dată, mireasa s-a și ușurat. Dar de zgomotul acela păreții s-au cutremurat și acoperămîntul s-a dus în bucăți cine știe unde, a rămas numai îngrăditura.

— Ei, v-am făcut ceea ce am făgăduit ?

— Ni-ai făcut, zice mirele, e al d-tale surul !

Numai mireasa biata ramasă supărată și zisă pe sub nas :

— Nănașa a luat surul
Și mie mi-a crăpat c...

Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 781
(Botoșani—Botoșani)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3488. Este atestat în Moldova.

„LA OMU CUMINTE"

Era odată o turcoaică frumoasă fără potrivă pe lume și bogată și isteață, c-așa face D-zeu :

Cui îi dă, îi prea dă,
Cui îi ia, îi prea ia.

Iesă ea într-o zi, să se plimbe prin tîrg, și aruncă ochii nu știu cum și vede într-o dugheană un grec, frumos bată-l pustia de-și punea nume, să uită ea la tabla lui : vede scris „La omu cuminte", se socotește să intre înăuntru, să vadă și ea drept ciudă ce minte are omul ista, se dă în vorbă cu dînsul mai cu una mai cu alta, da el să uită în ochii ei și pare că vede soarele și tare ar vrea s-o vadă descoperită. Cumpără turcoaica ce cumpără și se duce în drumul ei, el să războiește măcar s-o vadă înc-o dată. A doua zi grecul nici nu mănîncă nici nu bea, numai cu ochii prin geam să vadă nu cumva a

mai zări-o, iar pe vremea de ieri turcoaica vine în dugheana grecului și o roagă să-i spuie cine-i.

— Îs fata dervișului.

— Nu-ți bate joc de mine, parcă eu îs pe altă lume, nu de pe locurile este, ce socoți că n-am auzit cum îi aceea?

— Ce ai auzit, ce n-ai auzit, eu știu atîta că eu îs.

— Nu se poate, aceea-i șchioapă și chioară și gheboasă.

— Auzi vorbă, ce pot gurile rele să mă facă așa schimonositură din om teafăr-sănătos.

— Nu se poate, Doamne ferește, să fii fata aceluia.

— Bine omule, pare că nu ți-s boii acasă, cînd îți spun că eu îs aceea, cum de nu mă crezi? Adică dac-aș fi fata altuia ce nevoie aș avea să spun că-s a dervișului.

— De asta cam ai dreptate.

— Ba prea am, dar dacă-ți spun și nu vrei să mă crezi, doar poate unde oamenii îs răi de ciudă c-au auzit că-mi dă tata 10 000 de galbeni, au socotit să mă ponegrească că doar nu m-aș mai putea mărita.

Grecul n-are încotro, trebuie s-o creadă și din zi în zi tot îi mai dragă să nebunească după dînsa, o întreabă de l-ar lua, și ea-i spune că-i place, numai s-o ceară de la tatu-său.

Grecu să nebunească de bucurie! Să ia a doua zi, să-mbracă frumos și se duce la derviș, cerîndu-i fata.

Bucuria dervișului nu-i proastă, că încă una ca asta nu văzuse și nici nu credea c-are să mai vadă — i-o dă, nici vorbă, dintr-un cuvînt, bucurie și peste bucurie, amîndouă părțile fac pregătiri de nuntă.

Stă mireasa înăuntru cu hogea, iar mirele afară la ușă și-l întreabă hogea pe mire:

— Chiòr topàl cabùl idèrnisum chioară a fi, șchioapă a fi, te-nvoiești?

Și el răspunde afirmativ:

— Cabùl iderùm, iar după asta se sfîrși.

Și cînd, a doua zi, să uită grecul la nevasta lui, încremenește, orbește, înnebunește, din nou să trezește, că pe cîte auzise despre dînsa pe șapte părți era mai grozavă.

Să-și facă omul samă, că alta nu-i, cîteva zile-i mort între cei vii.

— Da bine bată-te D-zeu și trăsnite-ar cel de sus, că erai frumoasă, deșteaptă și drăgălașă, cum de te-ai schimonosit.

Nevasta lui săraca stringea numai din umeri, se uită la dînsul și nu pricepea boabă.

Sara el se duce la dugheană, cînd colo iacă turcoaica cea frumoasă, lui numai i se închide graiul, rămîne ca trăsnit.

— Știi pentru ce ți-am făcut asta, am văzut că te-ai lăudat că ești om cuminte și am vrut să știu ce minte porți, ș-acum nu-mi trebuie mai mult. Te cunosc și zicînd aceste vrea să se ducă.

— Da pe mine cum mă lași ?

— Cu fata dervișului și cu cele 10 000 de galbeni.

Atunci cade el în genunchi și prinde a plînge și a o ruga cu lacrimi să-și facă mila asta să-l scape de la pedeapsă.

Deodată nu prea vrea, dar la sfîrșit îl învață să se puie la cale cu bulibașa țiganilor, iar că a doua zi de dimineață să se ducă acasă la dînsul cu toată țigănimea cîntînd din dairale și jucînd și chiuind și să facă un chef ș-o mînia lui D-zeu să se ducă vestea în tîrg și să prindă pe derviș să-l cinstească ca pe un cuscru ce le este, că adecă neamul lor le-a luat fata.

Face grecul așa cum l-a învățat turcoaica, să pune la cale cu bulibașa și cînd a doua zi să trezește-i gemeà ograda de țigănime, iese afară și care de care-l striga și-l întindea. „Aolea neicuțule, finuțule“, ș-așa mai departe cu nemurelele, de făcea dervișul fețe-fețe.

— Da bine neam de țigan ești ?

— Apoi dă așa, păcatele mele.

— Ce păcate ne-păcate, cum ai venit să ne necinstești neamul, să te cari de aice cît îi lucru cu cinste, ia-ți zestrea întreagă, pe jumătate, fă cum știi numai să nu te văd.

— Ba nu-mi trebuie nimic, bodaprosti c-am scăpat.

Și se duce de să însoară cu turcoaica cea frumoasă.

Sevastos, *Povești*, p. 63.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3489. Este atestat în Moldova.

ȚIGANU ȘI ȚIGANCA

Iera odată on țîgan ș-o țîgancă. Șî ii a vrut sî treacă apa. Șî nu iera punte pi unde sî treacă. Șî vinea alt țîgan cu barca ca sî-i treacă iel. Ș-a vinit acolo țîganu și-o zis cătă dînșî :

— Ci vreț, dragă, di la mine ?

— O, ti rog, treci-ne dincolo apa că n-avem pe unie trece şi ne-om duce acăsuţî !

— Da, dragi, da ! Da nu vă pot trece pi-amîndoi odată ! Ien voi trece numai cîte pi unu !

— Bine, dragi, da treci-ne, numai cum ni-i putè, treci-ne !

Iacă-o luat ţîganu ţîganca în barcă ş-a trecut apa dincolo. Cînd o fost dincolo a pus-o gios şi s-a apucat di ea.

— Lasă-mă ! Ci faci, mă ?

— Ei iac-o las ! Numa o dată !...

— Las-o acu !

— Iac-acuşi,-acuşi-acuşi-acuşi-acuşi-acuşi-acuşi-acuşi,-acu... Şi-abia a lăsat-o !

Cîn a trecut ţîganu dincolo după dînsa.

— Da mă tu, da di ce dracu te-ai apucat di femeia me, dacă eu nu ţ-am dat, nu ţi-am plătit, şi te-apuci de fimeia me !

— No, dacă ea m-o pişcat pe mine, că dacă nu m-ar fi pişcat, nici dracu nu să apuca de dînsa.

Trecu şî pe ţîgan dincolo, cînd a trecut ţîganu dincolo, [...] fimeie de nimică !

— M-ai făcut di toată comedia. Da ci dracu te-ai lăsat la aşa ticălos ca aista ?

— No, dacă nu io cu voia me, cî m-o făcut farî voie, doară iel îi mai tare ca mine, nu-s ca dînsu di tare !

Şi-am încălecat pi-o alună şi-am spus o mamă de minciună !

A.I.E.F., i. 13247 (Fundu Moldovei—Suceava)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3490. Este atestat în Moldova.

PETEC LA SAC

Acu, ştie toată lumea că ce-i mai greu ca însurătoarea. Tu o vrei pe una, ea nu te vrea pe tine, alta te vrea ea pe tine şi nu o vrei tu pe ea ; iar cînd vă vreţi amîndoi vine ori ai tăi, ori de-ai tăi şi nu vă vor pe voi. Ba că-i laie, ba-i bă-



laie, și nu, și nu, și tu fată ori flăcău, oftezi pe de lături, pentru gustul altora.

Tot așa cică era și cu un flăcău, ba ceva și mai mult că pe el nici fata nu-l vrea și asta-i și mai rău decît poftim la masă, vorba celuia: „Dragi ți-s fetele măi, Ioane." „Dragi." „Dar tu, lor?" „Și ele mie", așa și cu dînsul. Și acu se topea bietul băiet de dorul fetei, din picioare, că mare focu-i dragostea asta. Doamne păzește! Te usucă ca și-o coarnă și te face din om, neom. Tînjești și oftezi și dacă nu ți-i discînta cu ochi de fată mare, apoi iute și degrabă îți descîntă alții cu limba de clopot.

Se luă biata mă-sa la gîndire, că numai mamă avea băietanul.

Cercă biata mă-sa să-i mute gîndul de la fata aceea:

— Dragu mamei, da las-o pustiei că nu stă lumea numai într-o fată, mai sînt și altele.

— De geaba mămucăie, ceru-i mare, stele-s multe, dar ca luna nu-i nici una și din sute și din mie, numai una-mi place mie! Dacă n-oi lua-o pe asta, apoi mamă eu nu mă mai însor.

— Da dragu mamei așa, da pe dincolo.

Flăcăul, aș! de unde! nu și nu, ca să facă mă-sa ce-o ști să poată lua fata aceea; altfel el om ca lumea nu mai este.

Ce să facă biata femeie? Din una în alta se jeluie unei babe.

— Iaca mătușă, mi se prăpădește băietul după fata lui cutare și nu știu ce să mă fac, că el cică-și face seamă de n-a lua-o pe aceea, și fata nu vrea să meargă după el, iar alde tată-său nici să n-audă, că de, nu ne prea potrivim; ei îs oameni cuprinși, eu o biată văduvă, și azi fetele se vînd nu se cumpără, se căina femeia.

— Ia lasă, Catincă, Ilincă, cum o fi chemat-o pe femeie, o liniști baba, ia să te învăț eu ce să faci, și dacă nu ți-a veni fata la fugă, să nu-mi mai zici mie pe nume. Iată ce să faci. Tu te duci pe acolo pe la mama fetei?

— Mă duc, că de altfel trăim bine...

— Și mai bine. Să te faci că te duci într-o zi cu lucru, și să iei cu tine o păreche de izmene de ale băietului și, cînd nu te-o vedea nimenea, să le bagi sub pernă unde știi că se culcă fata în odaie la dînsa, și a doua zi să te duci să le ceri, spunînd că te-a trimis băietul c-a fost aseară acolo și le-a uitat și pe urmă ce-a fi, ce n-a fi, să te pregătești de nuntă.

Face femeia ceia așa. Se duce într-o zi cu lucrul acolo. Stă ea ce stă și, cînd îi vine bine, repede strecoară izmenele după pernă și pleacă acasă.

A doua zi se duce iar, fără lucru, așa cam cu treabă oarecum. Stă femeia ce stă și prinde vorba :

— Dă, cam venii eu c-o treabă la dumneavoastră.

— Păi dă, spune, zise mama fetei.

Da fata era în război și se întîmplase că mai era acolo și baba care o învățase...

— Nu cam prea vine bine, zise femeia, dar cu toată rușinea să vă spui. M-a trimis blestematu cel de băiet, cică să-i dați izmenele c-a venit astă-noapte la fata dumneavoastră și le-a uitat sub pernă.

— Valeu, vai de mine, cum se poate, sări mama fetei ca mușcată de șarpe. Cum se poate una ca asta ? Da cînd caută sub pernă unde zisese femeia, izmenele acolo.

Fata din război se înroșea toată și deși se știa nevinovată, nu se pricepea ce să zică !...

— D-apoi bine, de astea îmi ești nerușinato ? Să te duci după flăcău, de acu.

— Da zău mamă că nu știu nimic, să mor, să plesnesc !

Așa ! De unde, a rămas bună rușinată biata fată, ba s-o și dus pe cuptorul flăcăului iute și degrabă. Și iaca așa, se păcăleau și se luau fetele mai înainte. Fata mai tîrziu va fi aflat ea păcăleala, dar la ce folos ? Pentru mofturile ei și alde taică-său nu era păcat să se prăpădească cogeamite cruce de voinic ? Că mare pacoste îi dragostea asta, bat-o pîrdalnicu s-o bată !

(Petru Gh. Savin) „I. CREANGĂ“,
VII (1914), nr. 4, p. 124

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3491. Este atestat în Moldova.

CÎND VREA FEMEIA

Ferească Dumnezeu de gura nevestii ! Că dacă o vrea ea să fie pe-a ei, apăi te năucește cu gura, pînă zici și faci cum vrea ea, numai și numai să te lase-n pace. Cum a făcut și bărbatul cela.

Nevasta, zor-nevoie, să taie purceaua.
— Fugi, fă femeie! Nu vezi că e ogar, de slabă ce e?
— Da, cum vrei să fie mai altfel de grasă, măi bărbate?
— Oricum, dar nu ca acuma!
După vreo cîteva zile, nevasta iar cu gura:
— Să tăiem purceaua, că moare de grasă!
— Iar ți-a venit cu tăiatul purcelei?
— Tu să faci cum zic eu.
— Pînă nu s-o îngrășa ca lumea, nu fac!
— Păi ce vrei mai grasă decît atîta măi omule?
După alte zile:
— Să tai purceaua, măi bărbate!
— N-o tăia, că nu e grasă!
— Ba e grasă!
— Ba nu e!
— Ia să vezi că, de grasă ce e, îi curge untura pe rît.
— Hei, asta e!
— Uită-te și tu, măi bărbate, că doar n-oi fi chior.
Și s-a uitat bietul bărbat și a văzut că, într-adevăr, purceaua umbla cu untura curgînd pe rît. N-a avut să facă altceva, decît s-o taie, așa cum ținuse morțiș nevastă-sa.
Pasă-mi-te, bietul bărbat nu pricepuse că nevasta unsese scroafa cu untură în cerul gurii și că untura curgea, topită de căldură, printre măselele bietei scroafe.

ALB. Buc., XLII (1939), nr. 39, p. 618

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3492. Este atestat în Muntenia.

NEVASTA ȘI BĂRBATUL LA DIVORȚ, ÎN FAȚA JUDECĂTORULUI

Judecătorul le pune întrebări:
— Cu alte cuvinte, doamnă, v-ați înșelat bărbatul.
— Nu este adevărat d-le judecător, răspunse femeia. El m-a înșelat pe mine, fiindcă mi-a spus că se duce la pădure

și nu vine pînă a doua zi. Și el s-a întors acasă numaidecît, afurisitul.

Popa Dochin, *Anecdote*, p. 21

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3493. Este atestat în Muntenia.

CAP NU DOVLEAC

Să vă spun de data asta o poveste din vremea turcilor. Cam de mult, vedeți bine, așa că n-am de unde ști, adevărat ar fi fost ori nu. Eu cum am cumpărat-o așa o vînd. Nici o para chioară n-am dat cînd am auzit-o, nimic nu vă cer dacă v-o spun.

Prin lume umblă mulți cu traista plină de minciuni. Ăla spune una, ălălalt alta, și tot ascultînd, te pomenești într-o bună zi, că le-ndrugi mai abitir ca tartorii minciunilor.

Și cum spun, aud că s-ar fi petrecut asta în vremea cînd era țara robită turcului. Atuncea... ba umbla turcul după oi cu beglicu, ba căuta să robească copii să-i turcească... răutăți. Dară era turcu stăpîn, făcea ce vrea.

Lumea cînd nu mai răbda, înjuga și pleca la munte. Unde-i ajungea vremea odinii, întorceau proțapu spre Dunăre, că, de venea turcu și-i vedea cu proțapu spre munte, îi lua la bătaie.

— Unde merge la voi, întreba turcu.

— La Dii, stăpîne. Așa-i zicea românu turcului : stăpîne. Alții îi ziceau luminate împărate. Dacă el era tare și mare !

În vremea asta plină de răutăți, trăia într-un sat unu cu muierea. Și se îngăduiau bine, dar de la un timp de vreme, românul începuse să-și mustreze muierea că iubește. Ca și cînd altă treabă n-ar fi avut ea.

— Mi-a șoptit mie cineva.

— Taci bărbate și nu te mai lua după gura lumii, că gura lumii numai pămîntul o astupă.

— Gura lumii ? O să-ți arăt eu gura lumii. De nu te-oi bate eu țol vărgat, să-mi razi mie mustățile.

Fomeia nu să știa cu nimic vinovată și-i era năcaz. Și cum nu i-ar fi fost. Să cășuni așa ca din senin. N-ai văzut nimic, n-ai auzit nimic și-apăi nu și nu ; c-așa e cum vrei tu. La măritiș a fost în treaba ei, fată cinstită, de oameni cumsecade. Acum să se prostească ea ? Doamne păzește ! Din două una ; ori l-a mințit cineva, ori nu mai e în toate ale lui. Dar ce folos că se știa nevinovată, și el o mustra mereu. De atîta cicăleală îi sări și ei țandăra :

— Mă omule, n-am iubit, dar să fiu eu jurată și alimănită, dacă n-oi iubi. Și-o să mă iubesc față cu tine, numai așa în năcaz.

Muierea asta, era o haitoșe de femeie voinică și tîrtoșe. Nici nu făcea să fi fost o cîrpă. Ea să fi fost bărbat, că fomeia e tot fomeie, cine-o băga-n samă. Oricît ar fi de pricepută și isteață la minte, n-are ce-i face bărbatului. I-a luat Dumnezeu dreptul să-l bată.

Avea și fomeia drept, o dată pe an, să-și bată bărbatu pe pofta inimii și năroada s-a apucat să-l bată cu cîrpătorul. Zbiera rumânul ca din gura șarpelui. Tocmai trecea Dumnezeu și cu sfîntul Petru pe-acolo.

— Dar ce ți-a făcut de-l bați așa rău ?

— Ce să-mi facă ? Nimic. Astăzi e dreptul meu de la Dumnezeu să-l bat. Și-ncepu iar să omoare la el.

— Păi bine, fomeie, cu cîrpătorul ? Altceva nu găseai și tu ?

— L-am bătut anul trecut cu bîzdoaca și nu l-am răzbit în bătaie. Acuma-i trag cu cîrpătorul că e lat și nu rămîne bucățică nelovită.

Dete Dumnezeu din cap.

— Ce zici Petre ?

— Ce să zic Doamne. Zic că rău ai făcut de-ai dat drept fomeii să-și bată bărbatul. Cîrpa să rămîie cîrpă, și căciula să fie neterfelită. Și de-atunci a luat Dumnezeu dreptul femeii să-și bată bărbatul.

Femeiușca noastră era mîndră la chip și sprîncenată, vorba cîntecului :

Mîndră sprîncenele tele,
Cele lungi și subțirele,
Scurtarea vieții mele.
Sprîncene negre și lungi,
Parcă cu suliți mă-mpungi.
Sprîncene negre-mbinate
Mă-mbraci în haine de moarte.

Așa că lesne-și găsi un ibovnic.

Alt tontoroc de bărbat, ce să priceapă ? O ținea întruna.

— Știu eu bine că iubești — și-o bătea frunza inului.

— Oi fi știind tu bărbate, dar cu cine m-ai prins ?

Cum era vremea turcului, vorbește cu ibovnicul să vie îmbrăcat turcește la ei acasă. Drăgălău atîta aștepta. Își luă niște nădragi de dimie săină, cu turul larg, un brîu roșu, un fes în cap, două pistoale la brîu și iataganul. Gătit turcește din creștet pînă-n călcîi, porni tacticos spre casa mîndrii. Rumânul era acasă, în tindă, cioplea cu chisărul nește piștege de păducel, pentru obezile roților, că i se polimisă carul cu buturi într-o dolie, cînd venea de la pădure. Fomeia își aștepta ibovnicul și ieșise cu niște ghijuri de porumb în poală. Curățea și arunca la orătănii pe bătătură, cu ochii spre tabia satului. Îl văzu.

— Puii mamii, puii mamii. Ușiuu cocoș.

Așa să vorbise ea cu turcul : Cînd ai auzi, „ușu cocoș", să știi că te-am văzut și să vii.

Lăpădă repede ghijurile din poală și fugi speriată în casă :

— Omule, omule vine un turc pe tabie, drept la noi.

El, de frică, aruncă piștegele într-un colț și intră după ea în sobă.

— Ce să fac muiere. Știa că turcul are nărav urît. O pățiseră mulți.

— Intră repede su-pat și eu... ce-o da Dumnezeu. M-o tăia turcu, m-o omorî. Barim să scapi tu. Rumânu să băgă sub pat și nu mai zise nici pis.

Hait și turcu.

— Unde e fă, bărbat al tău ?

— Luminate împărate, nu e aici, e la boier să ia o tăgîrță de mălai c-am isprăvit de moară.

— Ce noroc a avut că nu l-am găsit acasă, că spălam iataganu ăsta prin el. Turcu scoase pistoalele de la brîu, le ridică cocoașele și le pusă pe masă lîngă capul patului, descinse iataganul și-l așeză pe marginea patului.

Și pe urmă ce să mai spun ? Rumânul înghețase sub pat și muierea lui... cu turcu-n pat.

Turcul știa că românul e sub pat și ca să-l bage mai mult în sperieți, o întrebă pe fomeie :

— Ce e fomeie, parcă mișcă ceva sub pat.

Ea cum se vorbise cu ibovnicul.

— Ce să fie luminate împărate ? Un vițăl molatec fătat de az-noapte.

Mai conteni patul din țîțînat. Bietului român îi băcănea inima de credea c-aude turcul. Se lăsă cu pieptul pe un chituc uscat, ca să mai năbușe bătaia inimii și făcu încet ca vițălu :

— Iimmmuu... Dar ce dracu ? Iar ? Nu mai isprăvește ? Dacă mai sta turcul, îl găsea muierea mort de frică.

Plecă turcul și lui de frică tot nu-i venea să iasă de sub pat.

— Ieși că scăpași.

— Sîît, taci fă că te-aude turcu și mă taie.

— Ieși că plecă.

Ieși bietul român privind spărios în toate colțurile. În gîndul lui : „scăpai".

— Bodaproste lui Dumnezeu că-ți dete-n gînd de făcuși ca vițălu, zise fomeia potrivindu-și vîlnicul, că de unde nu, se uita turcul su-pat și te tăia.

Da el :

— Ce fă ? Dumnezău îmi dete mie-n gînd ? Păi fă, ăsta e cap nu dovleac. De ce mai port eu căciulă ?

— Vai de capul tău, da eu cum rămîn așa batjocorită de turc ?

— He, păi ce credea el că eu sînt prost, să să mai rîdă și de fomei, nu numai de oamini.

Plopșor, *Toiagul priotesii*, p. 77

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3494, cf. 3526. Este atestat în Muntenia.

[NU POATE PRICEPE]

— Nici azi nu pot pricepe, Anuță dragă, cum te putuși tu mărita, după un așa urs ?

— D-apoi am voit să am pe cine juca.

POP. ROM., I (1901), nr. 18, p. 3

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3495. Este atestat în Transilvania.

TARE-MI EȘTI DRAG !

O fată mare și cuminte se-avea oleacă bine c-un flăcău adică la drept vorbind, mai mult flăcăul credea că se are de bine cu fata.

Pe flăcău îl chema Vasile.

Într-o zi, ori într-o seară, Vasile zice :

— Fă, puicuțo ; tot zici tu că ți-s drag, și tot aud ; da ia spune-mi mie : cît ți-s de drag ? Ca ce ți-s de drag ?

— Ei, răspunde diavolul de fată, cum să-ți spun ; nu-ți ajunge atîta : că-mi ești drag ?

— Nu !

— Ba eu cred că-ți ajunge.

— Ba nu.

— Ba eu zic că-ți ajunge și-ți trece.

— Ba deloc.

— Cum așa ?

— Iaca așa ; nu-mi ajunge ; să-mi spui anume cît ți-s de drag !

Iar fata stă oleacă pe gînduri și se gîndește... Trebuie să-i spuie că, Doamne ferește, se temea să nu capete bubă la inimă, bunătatea aceea de flăcău.

Și zice așa :

— Frunză verde trei măsline,
Drag îmi ești tu, măi Vasile !
Drag îmi ești ca sufletul,
Alt Vasile — da nu tu !

Pamfile, *Cartea pov. hazlii,* p. 46 ; republicată : NEAM. ROM. POP., XII (1921), nr. 8, p. 152

Vezi *Typol bibl. ;* tip 3496. Este atestat în Moldova.

ISCOADĂ FEMEIASCĂ

Era odată de mult tare, era un popă. Preuteasa lui se avea de bine c-o slugă, flăcău voinic și frumos. Într-o sară popa, viind de prin sat, găsește pe preuteasă cu sluga în pat. Popa tace și nu zice nimic, căci nu voia să se facă de rușine

și de vorba lumii. Preuteasa pocnea de ciudă și de grijă, că nu știa dacă popa a văzut greșeala ei. Ce să facă ea?

Într-o sară spune popei :

— Știi ce părinte? Hai să botezăm cei 4 prunci de scroafă ce-i avem, că-i păcat să-i lăsăm așa.

— Hai preuteasă, răspunse popa, ca să nu dea preutesei a pricepe nimic din durerile lui sufletești.

Presvitera, aduce o covată curată, o umple de apă și prinzînd un purcel îl cufundă în apă zicînd :

— Ai văzut ori n-ai văzut ?

— Am văzut, dar am tăcut, răspunse preotul cufundînd al doilea purcel și dîndu-l la o parte.

— Ce-am făcut n-oi mai face, zise preuteasa băgînd în apă pe al 3-lea purcel.

— De-oi mai vedea, n-oi mai tăcea, răspunse preotul cufundîndu-l și el în apă pe al 4-lea purcel.

Și pe urmă se făcu pace între ei ; și au mai trăit încă mult, ca doi hulubași.

(M. Lupescu) „I. CREANGĂ", VIII (1915), nr. 2, p. 62—63 (Bogdănești—Suceava)

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3497. Este atestat în Moldova.

Variantă:

2. (Fără titlu) ȘEZ., VII (1901), p. 183.

TRI NEVESTE

O zîs cî iera tri oamini și iera tăț însurat, aveau fîșticari nievastă, nievasta lui, și loasă și om pămînt di cosît la un boieri sî-i facă acolo fîn. Și... hăt diparte di sat.

Șî nievestili se dușè dimineața la cosît și nievestili mergea la prînz cu mîncare șî pi urmă lucra șî iele, ajiuta șî iele acolo la polog, lucra toți laolaltî.

Într-o dimineață s-o dus dimineață acolo la cosît priustrei așiia bărbațî, fimeilie o făcut mîncarie șî pi la prînz șî margă și ieli sî ducă mîncarie la bărbați, di prînz.

Șî mărgîn ielie, mergè pi drum, a trecut pi lîngă o crîșmă, la cîrșma așeia, una zișî :

— Iu ma bag, zîși sî ieu o simzeacî de huorilcî la barbat, cî vai di mini mult muncește ș-așî și-i slab și sî-i duc o țîrî di răchiu !

No, bini ! S-o dus șeia în crîșmî, șele doă a rămas în drum.

S-o sfătuit șelea, zîși :

— Vai di mini, zîși, zîși, iasta duși la a ii barbat, mă duc și eu șî-i duc șî eu la al mnieu !

Șeialaltă-o zîs ; zîși :

— Apă, voi, zîși, dacă iei tu, am șî iau șî io, c-apîi da, zîși, voi sî ducet, sî vîd a mnieu șe-a zîcî cî ieu nu i-am dus ?

S-a dus și șeialaltă !

U lot tătie cîti-o șinzeacî, după așeia o zîs :

— Măi, d-apă, zîci, nuoi cît munșim și așe, zîcî, nuoi sî nu bem și nuoi cîte-om pahar ?

Și s-o dat șî iele trustelie și-o luat o șîmzeacî ! Șîmzeacî iera zeși grițari.

No, sî puni tăte laolatî ca șî iei o șimzeacă ; o pus tăti laolaltî șî colo cîn sî-mpărțască, nu s-o putut împărțî cu bani, cî una o pus tri grițari, una o pus tri grițari și una o pus patru.

— Pă, zîșî, măi, eu zîși, eu rămîn șeluită cî ieu dau crăițari mai mult ! o zîs una.

— Pa, zîși, sî mai luăm dari una, șî ne-ntrucipăm ! A mai luat una, tot așî o ramas ; tot una o rămas, cî sî plăteascî patru. Apîi zîși dară sî iei șî tu una ș-apăi om și tăte iegal ! Pă o mai luat una, tătitri..

În timpu așela, o întrat tri fișiori acolo. Tomna o intrat drăguțî nivestilor așelora. Dac-o intrat așeia, i-o șinstit șî pi dînșii.

Apîi ii n-avè bani. Iele n-au mai avut nici iele alți bani. O luot pi datorii la jîdan ! O luăt una, o vin di băuturi, di-acoliea o luat șealaltî de-acoliea, o luat șeielalțî, șî tot o băut așe... s-o făcut amniazî, s-o făcut amniazî ieli nu s-o mai dus, la urmî tot o mai luat mai năinti, mai diparte, tot o cerut pi datorii șî tot lie-o dat jîdanu, pi dătorii... Ș-o băut iele, o băut, no, o băut pînă sara. Nu s-o mai dus la bărbați cu mîncare, că s-o-mbătat !

Noa, o zîs drăguți, zîși :

— Vai di mini, zîșe, vini, mă, zîși : Vă omuoară bărbațî a-sarî cîn vin !

Una o zis :

— Hăi, di mini, zîșî, pi bărbatu mnieu, zîse-l fac hi ia, ia, zîși, eu pi bărbatu mnieu, zice l-antarniț și mă sui călarie șî-ncunjur casa cu dînsu di tri uori ! zîși : așa fac io cu dînsu !

— Așè ?

— Așè !

Zîșî :

— Numai sî vii tu dimineață, sî stai puțin de-o parte șî să te uiți cum o sî l-întarnîț io, șî cum a sî mai sui călarie pi dînsu șî am sî cungiur casa di tri ori cu dînsu !

Îi bine !...

Șealaltî, de-a doilea o zîs, șealaltă zîce :

— Hă, zîci ! D-apii, iu, zîse-l fac de-ș mînîncî c...u ! zîce, numa tu sî vii s-ti bagi, s-ti bagi în uomă, s-ti sui în podu casî șî numai sî vezi cum io l-oi fașe să și-a mînca c...u !

No, bine !

Șeilaltă o zîs :

— Hă, zîse. Dîpi eu, zîse-l fac, zîse d-aduși pi popa mînie-dimineață la minie sî mă precestuiască.

Bini !

Acuma să te uiți cum a să-l aducă a mnieu popa dimineața șî mă precestuiască.

Binie !

Apî ii o lucrat acolo tătă zîua, tot au ășteptat sî viie, n-o mai vinit ! Iele o băut acolo, s-o-mbătat, s-o luat și o dus acasî dipă și-o-nsărat. Ii o fos diparti la lucru, cum o lucrat acolo pînă sara, o vinit, vinind, zîse, o trecut pi lîngă casă : unu ira mai la vale, ca cum îi aicea, unu ca cum îi la veșin, unu mai în dieal, cînd o trecut pi lîngă casa lui, o auzît gemînd în casî ! Șeia, cum i iera rău di băuturî, gemiè, ira biteagă, gemiè.

Șî intrî șela în casă, o aude gemînd, zise :

— Vai di mini mă, dară haidaț digrabă-ncoaci, cî zîși îmi muari nievasta !

Șeia zîc :

— Ba, nu mărg, nu mai vinim, șine știe șe-a fi ș-acasă la mine ! Nu s-a băgat, zîci : Șine știe c-a fi ș-a mea beteagî ! cî nu-o vinit ieli cu mîncari, musai s-o bolnăzit.

No, sî duci şî şela, o găseşt şi şela biteagî !
Chiamă-l pi şeilal, zîse :
— Haida mă pi casă că mî-i biteagî fimieia aşè ş-aşè, cî-m muari !
Nu cî vai di mini şî şe-a mea, zîce tot, ş-a mea zîci i tot aşè di biteagî, cî dacî n-o vinit, sî vedie cî s-o bulnăzit şi-a mea !
Şi duc şi şiela pe la acasă, şî aşè ie nuaptiea, tătă nuaptiea, cum o fos, i-o fos rău di băuturî, tăt o gemut, o răcnit, acolo în zuori di zîuă, ipa şî s-o făcut ziuă, o zîs şel di mai di la vale :
'Şe :
— Vai di mini, măi barbate, zîci şe-am visat iu ?
— Şe-ai visat ?
Zîci :
— Ieu am gisat, măi barbati, că zîce, părè că am pus o tarniţă pi tinie, şî te-am întarniţat, şî m-am suit călări, şi-a-nconjurat casa di tri uori cu tinie, şî die-aceia m-am făcut sănătuasă ? Aşè am gisat şî că alminteri ieu muor !
Iel cum s-a spăriet colu cî ie muoare, zîşi :
— Vai di mini, da zîşi, d-apîi, zici fă cu, cu, cu, cu, cum a gisat, mă rog, numa sî ti puoţi îndriepta !
Zişi :
— Du-ti colu, zîşe, în puodu căsî, şî ieste, cîn iera o şè' veche colo-n puodu casî. Du-ti colo-m puodu căsî cî este o tarniţă, aruncată, di găini şi pui, spurcată, c-acolo dormie găinile pi dînsa !
Şî zîse du-te acolo-m podu căsî, găseşte-o ; o tarniţă aruncată, di găini şi pui spurcată. Ad-o şî ti-ntarniţă.
Apăi tî duşe şî iei tarniţa şeia acolo, grijeşte-o, o spală di murdărie.
Ie o părechi di plocăz, şî s-întarniţî iel, puni tarniţa pi dînsu, acolo, şi o leagă de dînsu bine şi de-acolea mere în brînşi, acolo, în patru chicioare, şi mere pi lîngă pat, şi ia di acolo di lîngă pat sî suie şî ie călare pi dînsa, iera biteagă, şî iasă afară, şî-ncungiur casa di tri uari. După şi înconjură cas di tri uori, drăguţu i-a rămas de-o partie, acolo, şî uita...
— No, zîşe, amu m-am făcut sănătoasă !
Ş-odată sare di pi dînsu, zîşi : Amu-s sănătoasă !
Şi bucuria lui, cît i-o dat Dumnezău, pin vis i s-o arătat cum sî sî-ndrepti şî bucuria lui că o scăpat nevasta sănătoasî !

Șeialaltă zise :

— Vai di mini măi bărbate, ce-am gisat ! Am gisat că ieu alt lieac n-am nimicî pi lume, Doamni ferește, numa, zîșe, dacă, dac-aș mînca o țîr di c...t cu unt !

N-o bine !

Sî duci el sî screme pe-ocol pe-afară șî punie acolo-ntr-o tigăiță ș-avè o țîr di unt șî puni untu-n tigăiță, șî puni c...l acolo-n tigăiță, șî-l punie la foc, șî-ăl prăjește, șî de-acolo sî duci colo, șî îi dă la fimiei acolo pi pat cî sî mînînce.

Șî... șî :

— Da uiti că l-am făcut colo, unie am încălzit tătu, l-am prăjît, na mănîncă o țîrucî.

Șî :

— Da catî tu să vezi îi bun ?

Ie el colo și mînîncî.

— Vai di mini cî zîși nu-i bun, puti.

— Hiii ian du-ti pi pustii, da du-ti pi pustii ! D-apî dacî io, tu iești sănătos șî nu-i bun, dacî io sî mînînc betiagă ?

Șî nu mînîncă ie ; iel sî duși acolo pi capîtu vetrii șela, drăguțu-o făcut o buortă cu sfredelu, ăcol prin puod șî sî uita acolo, jos !

Șî iel, i-o părut rău colo după unt, șî s-o dat șî-o prins a mînca acolo la c...t ! Șî ie acolo :

— Oo, of, of, of, of, Doamnie, Doamnie, Dumnăzăli, Dumnăzăli

Ii-ti pîntre pudele,
Uiti la barbat
Cum îndoapă la c...t !...

Și-o-mplinit, porunca șea șe, i-o spus la drăguț, asară !...

No, mînîncă iel acolo frumuos șî terminează tăt șî... ie sîc !

Șeilalaltă, zîși fimeia, zîșe :

— Vai di mini, măi barbatie, zîși, ieu am gisat astnuapte că nu mî pot îndrepta nișîdicum, numai dacă îmi aduci pi puopa sî mă precestuiască !

— Bini !

Sî ie iel și sî duși dimineața la vale șî sî duci la puopa să-l cheme, sî vie s-o precestuiască.

Șî sî duși la puopa, da cum zîși iel, cum zîși, cînd o zîs, zîși :

— Vai di mini, zîși, io puopa-n casa me n-am văzut, șî niși n-oi vidè !

Da şî ie sî duşe, şî s-aduci pi puopă. Şî mărgînd, trece pi la crîşmă, şî gineşte iel cî duşi sî ieii pi puopa şî, cînd a veni înăpoi, nu s-a mai bagat pi la crîşmă să-l vadă puopa da, iel sî bagî la crişmă şî iel zîşi :

Iau o uocă di horilcă ca să-l şinstesc pi puopă acasî !

Şî ia iel, şî bagă la jidan acolo, şî zîşe :

— Mă ruog domli Iţic, sî-m dai o ocă di horilcî, cî mni-i biteagă fimeia şî vreu sî duc pi puopa acasă, da, zîşî, n-am bani să ţ-o plătiesc, ţi-oi plăti-uo ieu, sî mni-o dai pi datorie !

Jîdanul sarie ca fript !

— Hă, să-z mai dau pi datorii, n-am dat ieri destul la fimei ? La fimeili voastr-am dat pi datorii, ieri, de-atîţa şi atîţa bani, şî zîşe, amu, zîşe, să-ţi mai dau pi datorii ?

— D-apă cum le-ai dat pe datorii ?

— D-apă o fost fimeile voastre, o fost aişea şî cu cutari ficior şî cutari ficior, şi-o băut cu toţi, pînă asară tăt o băut, di ieri dimineaţă, o băut tătă zîua pi datorii aişea, ş-amu sî-z mai dau ieu pi datorii ?

Vai di dînsu, d-apîi şi sî facî iel ?

— Şi sî faci ? S-ti duşi acasî şî sî iei o funi şî s-o muoi în apă, şi sî-i dai, zîşi, sî nu mai facî aşă !

Sî duci iel înapoi, dar nu sî duci la puopa, sî duci înapoi acasî, şî ie o funie, o muaie în apă, şî-ncepe-a da, zîşî :

— Uite-te am fost la puopa, şî zîşî puopa cî, zîşî, nu-ţi ajută nimnicî cetania lui, zîşi, numai funi-asta ţ-ajută — şî ie funia şi prinde a-i da, şî zîşi ea :

— Mă rog, lasă, nu mai da cî-s sănătoasă, nu mai trebîi puopă, nu-mi trebîi nimnic ! Şî s-o făcut sănătoasă şî-aşeia şî s-a terminat.

A.I.E.F., i. 13192 (Dorna Cîndeni—Suceava)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3498. Este atestat în Moldova.

SOLDATUL ÎN CONCEDIU

Un soldat, primind concediu, a plecat spre casă. Înserase într-un sat. Toate casele erau întunecate, numai la o casă, din marginea satului, zăreşte licărind puţină vedere. Îşi cugetă el că acolo, poate să ceară găzduire peste noapte. Intră în casă. Află acolo două femei şchilite, pregătind merindea. După ex-

terior, se vedea că merindea se pregătește, nu pentru ele, ci pentru altcineva, care va veni poate mai tîrziu... Se roagă soldatul de femei să-l lase să se odihnească în casă, că afară e timp de iarnă și-i frig. Femeile într-un glas îl resping spunînd că nu-l pot primi, că le vin bărbații și d-o fi să-l afle pe el, aci, o să le bată. Numai să se ducă. Soldatul se opune celor două femei. Nu se duce. Se așează la vatra focului... Femeile cugetă, cum ar putea să-l scoată afară, să nu-l afle drăguții cînd vor veni și să nu poată să se îndrăgostească în prezența lui. Iau ele fuior și încep să facă o ață. Una sloboade și cealaltă suce. Soldatul, ca să-și facă și el merit, drept la cina ce se pregătește, suce și el. Ața trebuind lungă, lungă, se deschid ușile toate, pînă în obor, ca să fie ața lungă. Aflîndu-se soldatul în obor, au încuiat ușile și eliberîndu-se de el, au avut răgaz de a se dezmierda în voie dragă, cu drăguții.

Novacovici, *Folclor bănățean*, p. 48—49

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3499. Este atestat în Transilvania.

NAȘA ȘTIE

O femeie tînără s-ar fi avînd de bine cu un alt om din sat — ian lume de păcate ! Ea, într-o zi, îi spune și nașă-sei că, de cîte ori iese la fîntînă ori în sat, vine și el repede și-i tot spune fel de fel de cuvinte.

— De, fată hăi ! Dacă ești și tu așa de mîndră și de cuminte !

— Şi ce să fac eu oare cu dînsul, nașă ?

— Nu-i nimică, fină ! Lasă-l să zică el ce-a zice ! Că :

Nașa știe
Și-a face
Și-a desface !

Bine. Şi l-a primit biata femeie și în casă, odată. Numai ce vine bărbată-său tocmai atunci : „ho, ahooo !“ oprește el boii și dejugă. Cînd să intre în casă, ușa încuiată. Bate, bate, ea nu vrea să deschidă ! Și prinde a striga, după ce-l vîrîse pe ibovnic în casa cea mare :

— Valeu, valeu, bărbate !
Stăi și nu mai bate !
Nașa să vie,
Că nașa știe
Și-a face
Și-a desface !...

— Da dă-mi drumul, măi femeie, ce-ți mai este de cap ?!

— Nu !

Nașa să vie,
Că nașa știe
Și-a face
Și-a desface !...

Auzind tot așa, bietul gospodar a trebuit să se ducă, așa noaptea tîrziu, tocmai la nașă-sa.

— Hai, nașă, că-i grea socoteală ! Mă ține femeia afară în frig și nu vrea să-mi deie drumul în casă, zicînd :

Nașa să vie,
Că nașa știe
Și-a face
Și-a desface !...

Pe nașă a și plesnit-o în gînd ce-i povestea ! Femeia însă, în vreme ce se dusese bărbatu-său, a dat drumul ibovnicului, iar în casa cea mare a închis un cîine. Vine nașa, vine și bărbatul. Și prinde a striga nașa de afară :

— Hai, deschide fină, că a venit nașa...
Și nașa știe
Și-a face
Și-a desface !

Cînd deschide, ce să fie alta ? Cîinele era închis la oalele cu smîntînă din casa mare, și le mîntuise pe toate, iar femeia a scăpat pe ziua aceea, iaca așa numai cu :

Nașa să vie,
Că nașa știe
Și-a face
Și-a desface !...

Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 20—22 ; republicată : GLAS. BUCOV., X (1927), nr. 2560, p. 2

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3500. Este atestat în Muntenia.

ŞMICHERIA PREOTESEI

Era harnică preoteasa, da şi popei prea-i plăcea s-o vadă la lucru.

Într-o seară, cum torcea ea, aşezată cam sus pe-un divan, ca să-i vie bine să-ntindă firul, numai ce scapă jos fusul. Părintele, care şedea pe-un scaun şi mai filuia cele bucoavne de pe masă, aude, se scoală şi-i ridică fusul. Mai toarce ea ce mai toarce, îl scapă iar. Dar popa n-aude. Îi zice :

— Părinte, ia dă fusul !

Părintele se scoală şi i-l dă.

Dar preotesei îi era al naibii de somn. Ca să nu zică popa că se culcă prea devreme... scapă iar fusul.

— Dă-l părinte, că iar l-am scăpat !

Părintele i-l dă. Ea, simţindu-se că clipoceşte tot mai tare, îl scapă iar...

— Dă, părinte, fusul !

I-l dă. Îl scapă iar.

— Dă, părinte, fusul !

— Ei, las' la naiba, preoteasă, nu mai toarce... Hai la... culcare !

STRAJA, I (1924), nr. 47, p. 2 (Pribeşti—Vaslui)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3501. Este atestat în Moldova.

MUIEREA FĂŢARNICĂ

Iencuşor şi Mitică erau doi copii care se iubeau ca nişte fraţi. Vecini fiind, ei crescuseră împreună, se jucaseră, merseseră la şcoală. În toată copilăria lor ei fuseseră nedespărţiţi.

Pe Iancu îl trimise tată-său, după ce se mai mări, la un frate al său, negustor mare, în alt oraş depărtat. Gîndul lui era de a face din Iancu un negustor de frunte şi procopsit.

Iancu se supuse voinţei părinteşti, fără să cîrtească. El trăia bine la unchiu-său. Cu toate astea Mitică era nelipsit din amintirea sa.

Mitică, rămas acasă, crescu, învăţă şi el un meşteşug, se făcu flăcău, se însură, deschise prăvălie şi trăia bine cu nevestica lui. Trebile îi mergeau minunat.

Trecuse vreo cincisprezece ani de cînd nu se mai văzuse aceşti prieteni.

Într-o zi, Mitică se pomeneşte că vine la el un flăcău cu mustaţa răsucită, ştii colea, chipos ; şi se vedea el după faţă a fi chiabur.

— Bună ziua, frate Mitică.

— Mulţum-tale frate Iencuşor. Dar grozav te-ai schimbat !

— Dar tu ? Dacă nu mi te arăta tata, nu te-aş mai fi cunoscut.

Iancu se întorsese acasă. Cea dintîi grije a lui fuse să cerceteze de prietenul său Mitică.

Acesta nu ştia ce să mai facă de bucurie, că-şi mai văzu prietenul. Îl pofti la prînz la dînsul.

Mai-nainte, însă, de a se pune la masă, îl înfăţişe nevestei şi îi spuse că era cel mai bun prieten al său din copilărie.

După masă se puseră la taifas. Spuse Iancu tot ce i s-a intîmplat de la plecarea lui.

Spuse şi Mitică toate necazurile cu ucenicia, cu una, cu alta, pînă ce se văzu cu alba în căpistere.

— Acum, zise el, mărire ţie, Doamne, trăiesc în largul meu. Meseria îmi merge bine. Am o nevastă care mă iubeşte, de nu ştie cum să-mi treacă pe dinainte. Sînt fericit. Este o evlavioasă de n-are căpătîi.

— Cum te-ai încredinţat tu, despre aceasta ? îl întrebă Iancu.

— Cum să mă încredinţez ? iacă văd că mă iubeşte şi nu iese din porunca mea.

— Bagă de seamă, frăţioare, să nu-ţi puie femeia coarne.

— Ia fugi încolo, Iencuşor, nu mai sta de vorbi astfel. Ca femeia mea nici la mănăstire nu găseşti. Cînd mă culc, o las citind. Cînd mă scol dimineaţa, o găsesc iarăşi citind...

— Şi totuşi, îl întrerupse Iancu, dă-mi voie să-ţi spui în cuget curat că muierea ta nu e cinstită.

— Ce tot stai de grăieşti, astfel de vorbe, Iancule ? Pentru asta ai venit pe la noi să bagi zîzanie în casa noastră ?

— N-am nici un interes, la asta, frate Mitică. Văd că ai început să te necăjeşti. Linişteşte-te, cugetă, şi fă cercare.

Atîta evlavie ce arăţi tu că are ea, nu e lucru curat. Ascultă ce-ţi spui eu.

Pasă-mi-te Iancu, mai frecat cu lumea, mai umblat, văzuse şi auzise mai multe.

Se despărţiră. Mitică rămase cu cuiul la inimă.

Chiar în seara aceea se hotărî să-şi pîndească nevasta.

Cînd să se culce, el zise :

— Ia mai lasă, nevastă, a pîrdalnică de carte şi aide să ne culcăm, că mi-e somn.

— Dec ! dară ce te găsi astăzi ? răspunse ea. Culcă-mi-te dumneata, că iacă mai am puţintel să-mi sfîrşesc rugăciunea, şi mă culc şi eu.

Mitică se făcu că doarme, şi începu a şi sforăi.

Femeia lui cum îl văzu că doarme, trînti cartea la o parte şi zise :

— Dormi bumben acolo.

Aruncă o rochie pe dînsa şi ieşi ; deschise şi portiţa binişor şi plecă.

Mitică, se scoală şi el, iese după dînsa şi pune cuiul la portiţă. Apoi se întoarce în casă şi se culcă. Dară unde putea dormi ?

Tocmai cam despre ziuă auzi bătînd încet la poartă.

Pasă-mi-te femeia lui venise. Şi dacă văzu poarta închisă zise în sine :

„Stăi-mei, tu, bărbate, ai vrut tu să mi-o faci ; dară am să ţi-o fac eu ţie“.

Mitică iese în uşă şi întreabă :

— Cine e acolo ?

— Eu bărbăţele, răspunse femeia, fă bine de deschide.

— Dar cine eşti dumneata ?

— Ce, nu mă cunoşti ? Iaca eu, Păunica, nevestica dumitale.

— Du-te d-acolo şi nu mai trăncăni ; nevasta mea nu umblă noaptea, la vremea asta, pe drumuri.

— Deschide, zicu-ţi, că mă arunc în puţ.

La poarta lor era un puţ.

Mitică nu mai răspunse nimic.

Păunica luă un bolovan de piatră şi, bîldîbîc ! îl aruncă în puţ.

Cum auzi Mitică asta, zise în sine :

„Să vezi dumneata că nebuna dracului s-a aruncat în puţ“.

Ieşi din casă cum se afla şi se duse să vadă ce s-a întîmplat.

Unde ? că ea, după ce a aruncat bolovanul în puţ, s-a lipit cu ulucele, lîngă poartă, şi aştepta acolo, fără să răsufle măcar.

Cum ieşi Mitică din curte, se duse drept la puţ să se uite. Ea, zdup ! în curte, încuie portiţa şi-l lăsă pe din afară.

Se rugă bietul Mitică să-i deschidă.

Deloc.

Îi făgădui ca să nu-i mai zică nimic despre întîmplarea din noaptea aceea.

Cine se uita la el ?

O ameninţă că-i va face cutare şi cutare lucru.

Dar ea îi răspunse, ca cum nici usturoi nu mîncase nici gura nu-i mirosea :

— Du-te, du-te, omule, d-acolo la bordeiul tău. Nu mai colinda noaptea prin sat, ca un dezmetic, după potcoave de cai morţi. Ce îmbli tu, nu se mănîncă.

Dacă văzu aşa, Mitică se hotărî să stea pe o laviţă ce era lîngă portiţă pînă la ziuă.

Trecînd straja p-acolo şi văzîndu-l numai în cămaşe şi în izmene, nu-l mai căută de ce-i e cojocul şi îl luă de-l băgă la odubeală.

Tocmai în noaptea aceea se spărsese o zărăfie.

A doua zi, dregătorul, nici una, nici alta, căşună pe dînsul şi-i zise :

— Tu, tîlharule, ai călcat astă-noapte zarafia. Te vezi după îmbrăcăminte că eşti un haidamac.

Bietul Mitică, ce să zică ? Deşi se ştia nevinovat, dară în halul în care se găsea, n-avea cuvinte cu care să se îndrepteze. Apoi luîndu-şi inima în dinţi, răspunse :

— Adevărat, domnule dregător, eu am spart.

— Unde-ţi sînt tovarăşii.

— Nu ştiu de căpătîiul lor, căci m-au lăsat, precum mă vezi, ş-a fugit. Mă leg însă că vi-i dau în mînă. Pentru aceasta îmi trebuie un răgaz de cîteva zile, pînă să-i caut.

Ceru doi slujitori de la dregător care să meargă cu dînsul să-i caute.

Îi dete.

A doua zi era o sărbătoare mare. Mitică se duse cu slujitorii îmbrăcaţi tiptil pe la mai multe biserici şi băgă de seamă la toţi cîţi venea.

Într-una din bisericile cele mai mari văzu pe un om că intră. Unde ceilalți aduceau cîte o lumînărică, el aduse o făclie. Unde ceilalți făceau cîte două trei cruci și se așezau la locul lor, el făcea niște mătănii cu coadă pe la toate icoanele, de credeai că este sîntul Martin, care a făcut minunea că, mîncînd un coș cu melci, coșul rămase tot plin.

— Ăsta este, zise slujitorilor, puneți mîna pe dînsul.

Slujitorii deocamdată nu cutezară, văzînd atîta evlavie la el ; dară n-avură ce face, îl înhățară și-l duse la tumurluc.

Cînd îl scoase la înfățișare, îi zise dregătorul :

— Tu, împreună cu ăsta, arătînd la Mitică, ați călcat zarafia cutare. Unde sînt banii ? Tîlharule.

Acesta făcu niște ochi cît toate zilele de mari, și o strîmbătură de mirare, de nu știa dregătorul ce însemnează aceea. Apoi răspunse :

— Dacă este să spui adevărul, apoi eu sînt care am furat banii. Dară un lucru este de care nu mă pot domiri :

— Care ? îl întrebă dregătorul.

— De unde și pînă unde știe omul ăsta de călcarea ce am făcut-o eu singur.

— Apoi îți este tovarăș. Amîndoi ați săvîrșit tîlhăria. El a spus.

— Poate să spuie el mult și bine. Dar eu de-l voi mai vedea încă o dată, se face de două ori. Singur singurel am fost.

— Auzi mă ? zise lui Mitică dregătorul.

— Are dreptate, răspunse Mitică.

— Cum l-ai cunoscut, dară ?

— Iacă, iacă, iacă, ce mi s-a întîmplat cu nevasta, mai zise Mitică ; și de la dînsa am zis că toți cei evlavioși afară din cale nu sînt oameni cinstiți. Pe omul acesta, uite, uite, uite, ce l-am văzut făcînd în biserică, și dîndu-mi cu socotela că este un tîlhar, văd că n-am greșit.

Pe tîlhar îl trimise la ocnă, iară pe Mitică acasă la el.

Cum se văzu scăpat de nevoie, Mitică urcă dealul Mitropoliei. Mulțumi apoi prietenului său că i-a deschis ochii.

Ispirescu, *Snoave*, p. 37 ; republicată : AMIC. POP. CĂL., XXXIII, (1893), p. 67

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3502. Este atestat în Muntenia.

NAȘULE, NĂȘICULE

O tînără fată, ai cărei părinți erau săraci, este obligată să se mărite cu un țigan bogat.

Pentru a scăpa de el, odată nevasta îl lasă afară pe un ger cumplit.

Țiganul se adăpostește într-o cocină de porci.

A doua zi, femeia cheamă tot satul pentru a vedea cu cine este obligată să trăiască. Preotul, înțelegînd situația, îi desfăcu căsătoria.

Chicoș, *Culegeri*, p. 35

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3503. Este atestat în Muntenia.

L'ÉPOUSE PERFIDE[1]

Un mari s-aperçut que sa femme le trompait mais celle-ci, plus intelligente et aussi rusée que le renard, prit un foret et fit un trou dans le mur, auprès du lit où ils dormaient. Un samedi vers le soir, pendant que la femme préparait le dîner, le mari se coucha un moment et, voyant le trou dans le mur, demanda ce que c'était. La femme répondit que n'ayant rien à faire, elle avait troué le mur, pour pouvoir prendre un peu d'air pendant la nuit lorsqu-elle aurait trop chaud.

Pendant la nuit, le mari ayant chaud, s'approcha du trou pour se rafraîchir, mais l'amant de la femme qui était

---

NEVASTA VICLEANĂ

Un bărbat bagă de seamă că nevasta îl înșală, dar aceasta, foarte deșteaptă și tot atît de șireată ca o vulpe, ia un drug de fier și face o spărtură în perete, aproape de patul unde dormeau. Într-o sîmbătă-seară, în timp ce femeia pregătea cina, bărbatul ațipi puțin și, văzînd spărtura în perete, întrebă ce este aceasta. Femeia răspunse că neavînd ce face, a găurit peretele pentru a avea puțin aer noaptea fiind foarte cald.

În timpul nopții, soțului fiindu-i cald, se apropie de spărtură pentru a se răcori, dar amantul femeii care era afară, văzînd pe soț îl lovi prin spărtură cu drugul de fier. Bărbatul, crezînd că taurul

dehors, en voyant le mari, le frappa par le trou avec le fer. Le mari croyant que le taureau, qui se trouvait dans l'écurie attenante à la maison, avait fourré sa corne et l'avait frappé, sorti déshabillé, comme il se trouvait, dehors dans la neige et se mit à battre le taureau.

Voulant rentrer et trouvant la porte fermée, il appela sa femme pour lui ouvrir. Ne recevant aucune réponse, il regarda attentivement et vit que c'était son écurie, son boeuf, sa maison, il frappa alors encore une fois en demandant qu'on lui ouvrit.

Mais il entendit, venant de l'intérieur, une vois d'homme — celle de l'amant qui s'était enfermé dedans avec la femme — qui demandait la hache, car il irait voir qui ne le laissait pas dormir dans sa maison, au milieu de la nuit.

Ce qu'entendant, le mari, mourant de froid et déconcerté, se mit à courir dans la neige chez son frère, frappa pour qu'on ouvri et conta sa mésaventure, en le priant de le conduire chez lui, car lui ne savait plus où était sa maison, l'écurie étant la sienne, sien le boeuf, mais la maison pas.

Son frère le prit sur son dos, et arrivant à sa maison il appela sa belle soeur pour lui ouvrir. Mais on entendit de nouveau la vois de l'amant qui demandait le fusil pour aller voir qui le dérangeait au milieu de la nuit dans sa maison. Le frère entendant cela, flanqua notre homme dans la neige et courant tant qu'il pouvait vers sa maison disait :

---

care era în staulul de lîngă casă l-a străpuns cu cornul și l-a lovit, ieși afară în zăpadă dezbrăcat cum se găsea și începu să-și bată taurul.

Revenind și găsind ușa închisă îi strigă nevestei să-i deschidă. Neprimind nici un răspuns, se uită cu atenție și văzu că era staulul său, taurul său, casa sa, bătu încă o dată, cerînd să i se deschidă.

Dar auzind din casă o voce de bărbat — aceea a amantului — care se închisese înăuntru cu iubita lui și căreia îi cerea toporul ca să se ducă să vadă cine e în toiul nopții și nu-l lasă să doară în casa lui !

Tot așteptînd, bărbatul, mort de frig și zăpăcit, alergă prin zăpadă la fratele său, strigă să-i deschidă, îi povesti întîmplarea, rugîndu-l să-l conducă acasă, căci el nu mai știe unde era casa, recunoaște staulul său, taurul său, dar casa nu.

Fratele îl luă în spinare și sosind acasă strigă cumnatei sale să le deschidă. Dar auzi din nou vocea iubitului care cerea pușca să meargă să vadă cine îl deranjează în mijlocul nopții în casa sa. Fratele auzind aceasta, trînti pe omul nostru în zăpadă și fugind cît putea către casa sa, zise :

„J'ai porté le diable sur mon dos, car mon frère est à la maison avec sa femme“.

Le pauvre homme, gelé comme il était, s'en alla se coucher auprès du boeuf à l'écurie.

Le lendemain matin, sa femme, le trouvant dormant à l'écurie, s'en moqua lui disant qu'elle l'avait attendue toute la nuit, tandis que lui avait dormi la, avec le boeuf et en avait été engrossé. L'homme entra dans la maison mais ayant pris froid, s'était rendu malade et restait couché prés du fourneau. La femme rusée, envoya chercher une sorcière qui lui dit — pour le méme motif — que bientot il accoucherait et elle lui fixa même le jour et l'heure.

Un jour avant le terme fixé, il partit chez une soeur dans un autre village. En route, il trouva le cadavre d'un homme, qui à cause de l'hiver très rigoureux, avait été dévoré par les loups. Il lui prit les bottes les jambes étant dedans et les mit dans sa besace.

Arrivé chez sa soeur il monta sur le fourneau pour se coucher, celle-ci, ne sachant pas ce qu'il y avait dans sa besace. Pendant la nuit, une vache mettant bas, les maîtres de la maison apportèrent le veau et le mirent sur le fourneau à coté de notre homme qui dormait profondément ; après, les hôtes allèrent se recoucher et dormir jusqu'au jour.

A l'aube, l'homme se réveille et voyant le veau à coté de lui, il crut qu'il avait accouché ; il laissa sur le fourneau

---

„Am dus în spinare pe dracu, căci fratele meu era în casă cu nevasta lui“.

Sărmanul om, înghețat cum era, se duse să se culce lîngă bou în staul.

A doua zi, dimineața, nevasta găsindu-l dormind în staul, se supără zicîndu-i că l-a așteptat toată noaptea iar el dormea cu boul spunîndu-i că va rămîne însărcinată. Omul intră în casă dar fiind înfrigurat și simțindu-se bolnav se culcă pe cuptor. Femeia vicleană se duse să caute o descîntătoare care îi spuse și sorocul cînd va naște, și ea îi fixă chiar ziua și ora.

Într-o zi, înaintea termenului fixat, el plecă la o soră în alt sat. În drum, găsi cadavrul unui om, care din cauza unei ierni foarte grele, fusese mîncat de lupi. Îi luă cizmele, picioarele fiind în cizme și le puse în traistă.

Ajuns la soru-sa se urcă pe cuptor să se culce, aceasta neștiind ce are el în traistă. În timpul nopții o vacă fătă, stăpînii casei aduseră vițelul în casă și-l puseră pe cuptor lîngă omul nostru care dormea adînc ; după aceea gazdele se duseră la culcare și dormiră pînă a doua zi.

În zori omul se deșteptă și văzînd vițelul lîngă el crezu că el îl născuse, lăsă pe cuptor traista cu cizmele pe care le găsise și plecă

la besace avec les bottes trouvées et il partit en disant : — „Ouf... Mon Dieu, au moins je suis content que ma soeur ne s'èu soit pas aperçue..."

Sa soeur se levant regarda sur le fourneau mais ne trouvant que le veau et les bottes, elle s'effraya et courrut chez son mari pour lui dire :

„Mon cher, notre veau a mangé mon frère. Voila, il ne reste plus que les bottes avec les jambes. Ils prirent immédiatement le veau et le tuèrent comme un animal immonde puis, le mir en terre.

Le lendemaint la soeur, allant en ville, rencontra son frère, celui qu'elle croyait être mangé par le veau.

Stahl, *Nerej*, p. 259

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3504, cf. 3677. Este atestat în Moldova.

PROHOD MINUNAT

Murind un țăran avut, femeia acestuia frumușică și tînără chemă pe preotul local care era văduv, ca să-l înmormînteze. După cuvîntarea cu cădelnița :

(Preotul :) Caii și boii lui Ioan să fie ai preotului.

(Femeia, *cîntînd* :) N-am văzut, n-am auzit nimic.

(Preotul :) Casa și moșia lui Ion să fie a preotului.

(Femeia :) N-am văzut, n-am auzit nimic.

(Preotul :) Femeia lui să fie a preotului.

(Femeia :) Așa i-a fost cuvințelul, cînd i-a ieșit sufletelul.

GAZ. POP., IV (1888), nr. 34, p. 7

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3505. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

---

zicînd : „Of... Dumnezeule, cel puțin sînt mulțumit că soru-mea nu a văzut..."

Sora sa deșteptîndu-se se uită pe cuptor și negăsind decît vițelul și cizmele, înfricoșată alergă la bărbatu-său să-i spună :

„Dragă, vițelul nostru l-a mîncat pe frate-meu. Iată, n-au rămas decît cizmele cu picioarele." Ei luară pe dată vițelul și-l tăiară ca pe un animal necurat și-l îngropară.

A doua zi sora sa mergînd la oraș întîlni pe fratele său, pe acela pe care-i credea că l-a mîncat vițelul.

Variante:

2. *Femeia mortului.* Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 104 ; republicată : *Lit. pop. Anecdote*, p. 79.
3. *Tare evlavios era.* Popescu, N. I., *Snoave*, p. 70.
4. *Popa satului și văduva răposatului*, GAZ. ȚĂR., I (1924), nr. 7—8, p. 4.
5. *Muierea mortului să fie a preotului.* Novacoviciu, *Folclor bănățean*, p. 42.
6. *Popa și nevasta*, A.I.E.F., i. 10753 (jud. Vrancea ?)
7. *Petrecerea omului bogat*, A.I.E.F., i. 14173 (Racșa—Satu Mare).

FERICIRE VEȘNICĂ

Maria : — Spune-mi, Floare, ce faci, de tu totdeauna trăiești în așa fericire cu bărbatul tău ?

Floarea : — Eu ți-oi spune, lucrul este foarte ușor. Eu în fiecare zi rup cîte-un nasture pe sub ascuns de la hainele bărbatu-meu, și, deoarece el nu-și știe coase, vede că eu îi sînt neînconjurat de lipsă și așa trăim fericit !

POP., IV (1897), nr. 1, p. 14

Vezi *Typol bibl.*; tip 3506. Este atestat în Transilvania.

ÎN PEȚIT

Un junilaș ajunse și el la vîrsta de însurătoare și într-o zi se pomenește în casă cu o femeie, ce-l îmbia în pețit.

— Auzi flăcăule, știu o fată tare potrivită pentru tine și are o părticică bună, haide de o vezi !

Și flăcăul lacom de însurătoare, haide că se duce. Ajunse acolo și înlemni. Fata arăta ca noaptea, proastă ca butucul și slabă de sărăcie. Flăcăul se îndreptă către babă și-i zice :

— N-ai găsit pe altcineva ca să-l duci ?

— Dar pe cine, drace, să-l duc că tu ești al zecelea !

Altă dată pețitoarea îl duse la o fată orfană de tată, dar frumoasă. Știa a scrie și ceti și avea și puține parale. Așa-i spunea baba, el încă n-o văzuse.

— No, gîndi flăcăul, asta ar mai merge, n-ar fi tocmai rău, dacă ar fi așa. Bine, haide să mergem, dar te rog să nu mă duci la vro proastă.

— Grija mea, las' pe mine ! Răspunse baba. Și au ajuns. Fata curățică, frumușică, destul de vorbăreață, dar săracă vai de dînsa. De parale nici pomeneală. În ogradă un om rupt, ducea două ciubărașe cu mîncare la doi viței ca două sule de slabi.

— Dar ăsta cine e ? Întrebă flăcăul pe fată.

— E tata !

Apoi se întoarse el către baba pețitoare :

— Doară mi-ai spus că n-are tată, e orfană !

— Dă-l focului de tată, ăsta-i tată !

— Bine, dar mi-ai spus că nu trăiește !

— Ei, lasă-mă cu traiul, ăsta e trai ?

A treia oară veni pețitoarea și-l duse la o fată bogată.

— Uite, zice ea, ești sărac și ți-ar prinde bine, are parale. Numai îți spun că fata e cam ghibă. Are în spate un nod nu tocmai mare și cînd se îmbracă nu se prea cunoaște. Apoi are și opt mii, ai auzit — opt mii.

Și apoi la tine crezi că o să vină împăratul să-ți vadă nevasta ?

— Mă gîndesc și eu că, a lăsa din mînă opt mii pentru frumușeală, ar fi o curată nebunie. Nu e vina ei că nu e frumoasă, ci să fie cuminte și vom trăi bine. M-am văzut și eu în oglindă ; nu-s nici mare, nu-s nici mic, nici gros, nici subțire, nici învățat, nici prost, nici sărîntoc, nici domn mare, nu-s nici slugă, ci cum e mai al dracului. Ajungînd acasă la fată se oprește și se uită împrejur.

— E mai mică decît mine, ghibă, fără formă și cu spatele și pieptul ieșit afară.

E cam și ciupită de vărsat. Cînd mă apropii și mai bine de ea, e oarbă de un ochi. Mă întorc către pețitoare și-i șoptesc :

— Auzi babo, e prea ghibă !

— Ți-am spus că e ghibă și taci !

— Da uită-te e stricată de vărsat !

— Apoi dacă a fost bolnavă, ce să-i fac eu ? Nu trebuie s-o duci pe la joc.

— Bine, dar e și oarbă de un ochi !

— Las că omul nu trebuie să vadă toate, vede prea multe și cu unul. Dar ce-mi vorbești așa încet că e și surdă, poți vorbi cît de tare !

— E și surdă ?!

Mîhnit îi întoarse flăcăul spatele și o luă repede la drum spre casă. Iar baba pețitoarea se făcu nevăzută.

Costin, *Basme și istorioare*, p. 31—33

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3507. Este atestat în Transilvania.

ȚIGANUL VIȚEL

Și-apoi avea țiganul, avea, măi, o nănașă frumoasă chip.

Dar hoțul de naș nu era modru să-l miști de acasă, parcă el avea să toarcă, să fiarbă și să legene.

Bietul fin, păcatul tinereții, se topea după nașă-sa și, din înalt și saleget ce era din fire, se făcuse fus, nu alta.

Chibzuiește el cum chibzuiește, într-o după amiază — nașa deregea ceva pe-afară — finul se furișează pe poartă și-i zice în taină :

— Hăi, nănașo, fă-ți pomană cu mine, mînca-ți-aș ochii ăi frumoși, zău, tare-mi plac plăcintele cum le faci dumneata ; lasă-mă, lasă-mă zău să facem oleacă de dragoste, noi amîndoi. Ha, nănașo, cînd să viu la un păhar de rachiu, ha ?

— Stai pe loc, fine, vor fi cam multe deodată : și dragoste, și plăcinte, și rachiu.

— Ba nu-s multe zău, că-s bune. Drăguță nănașo...

— Bine, măi fine ! Fie cum zici tu. Apoi hai desează, dumnealui și-așa nu-i azi acasă. Dar — vezi să nu te vază oamenii.

Țiganul ascultă — cum sărăcie să n-asculte. Ba se îmbrăcă în cioareci noi, vineți, cum poartă țigănimea, cînd poate purta ; ba își mai pune pălăria de paie pe ureche și zeghea într-un umăr ; și cum însera binișor intra pe ușă la nașă-sa, îmbrăcat și pieptănat. Cine era ca el !

Şi pune-te, şi bea bine, şi mănîncă bine, ştii ca dintr-a naşu-to.

La o vreme naşa se face spăriată :

— Vai de mine ! A sosit dumnealui, e rău ! Să nu se întîmple, Doamne apără, moarte de om.

Se aude poarta scîrţîind :

— Vauleo, îs mort ! Nănaşo, îs mort !!

— Mort zău ; ian sari iute pe fereastră, fugi în grajd şi te-ascunde acolo între viţei. Degrabă !

Scapă finul cum scapă în grajd, se aşează frumos în patru labe şi dă să sugă la vaci ca un viţel. Era întuneric. Mai ales finul nu vedea chiar nimic, aşa sugea.

Naşul, cum intră-n casă, cere de mîncare lapte muls de-acum.

— Nu-i bărbate, nu-i deloc, că viţeii l-au supt tot, strigă naşa.

— Viţeii ? Ian stăi, că le dau eu lapte ! se răsti naşul.

Şi fără vorbă ia biciul într-o mînă, se bagă-n grajd, şi dă-i, şi dă-i, şi dă-i, rar şi îndesat.

Nu prea era putinţă să alegi pe ţigan dintre vite, cum sta acolo mugind, cînd muu, cînd măă, şi scăpărînd din tot trupul.

În sfîrşit se satură de îmblătit şi-l face scăpat, ca şi cum nu l-ar fi văzut — măcar, zău, bine îl văzuse.

Dimineaţa se duce naşul îmbrăcat cu zeghea şi cu pălăria de paie ce le uitase aseară finu-său şi intră în cort la ţigan. Ţiganul, pentru un colţ de ţară nu s-ar fi uitat la naşu-său în ochi, ci bătea fierul de săreau scînteile ca niciodată. Unul din puradei arată cu degetul la pălăria omului :

— Dic, dado, pălăria ta !

— Aci mo ! striga ţiganul şi-i dă un ghiont puradăului să tacă.

— D-apoi dic, dado, zeghea ta ai nouă !

— Da aci mo !

— Măi fine, da ce-ţi tot spune băiatul ăla ? întreabă naşul.

— Ce să spună ? ia, cere de mîncare şi n-am de unde să-i dau !

— N-ai de unde ? D-apoi fine dragă, de ce nu mai trimiţi pe la mine, că eu îţi dau bucuros ceva brînză ori... ceva lapte !

— Ce lapte ?... Mai lasă-te, scumpule, că și-aseară erai să-ți omori vițelul pentru o lingură.

TRIB., V (1888), nr. 140, p. 557

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3508. Este atestat în Transilvania.

V a r i a n t e :

2. *Popa vindecă pe țigan de boala dragostei.* Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 89.
3. *Țiganul vițel*, CAL. HAZ., I (1936), p. 60.
4. *Țiganul vițel*, CAL. AGRIC., I (1936), p. 104.
5. *Țiganul și nănașa.* Cazan, *Literatura populară*, p. 81.

POPA ȘI MOCANUL

Un popă avea o preuteasă frumușică nevoie-mare și darnică și mai și. Dacă te rugai la o nevoie mare, nu te lăsa să te prăpădești în drum.

Numai iacă pe acolo era ș-o stînă cu oi. Unul din ciobani nuș-cum dracu face, că vorbind cu preuteasa o adimenește și-i spune :

— Măi, eu am să mă fac bolnavă de moarte, și tu să te faci doftor, ș-am să trimet pe părintele la tine să te cheme să mă doftorești.

Și cum a zîs așa a și făcut.

Acum ciobanul dracului, nădăjduit în cuvîntul ei, să duce la stînă și zice celorlalți tovarăși :

— Măi, ce-mi dați voi mie să fac așa ș-așa cu preoteasa popii cutare ?

— Mă, ești căpiu ? Da cum crezi tu că ea să uită la un țopîrlan ca tine ? Haaai ?

— Măi, daca n-a fi așa să-mi taieți gîtul !

— Măi, mare minune spui tu !

— Ba așaaa.

— Măi, daca-i vorba așa hai să ne prindem rămășag.

— Hai.

— Păi, pe ce ? zîse cela.
— Ia pe-o oca de vin.
— Pe atîta lucru nu mă mai apuc.
— Ei, da ce să-ți dăm.
— Măi, îmi dați voi, oile toate ?
— Măi, da mare ți-i pofta.
— Ei bine, măi, fie și așa, răspunseră mai mulți ciobani.
Numai în vorba ceea, vine și popa și-l ia și-l duce acasă și-i doftorește preuteasa. Cînd iese el de colo, ceilalți tovarăși l-așteptau cu gura căscată.
— Să-mi dați oile, băieți, că eu am făcut treabă, parintele mi-i martur.
— Da cum să nu, măi ? îi răspunseră ceilalți. Tura vura numai să iau la bătaie. Preuteasa văzîndu-i din casă, zîse :
— Ia dă fuga, părinte, că iote cum îl mai bate pe doftor.
— Săracul de mine, da de ce-l bateți ?
— Păi uite parinte s-a apucat de răutăți și ni-au făcut pricaz, brînza s-a stricat, lupii au mîncat oile jumătate. De rămășag nu-i spuseră nimic.
— Lăsați-l, zise popa, că la mine a fost ; mi-a doftorit priuteasa.

A.I.E.F., i. 10891 (jud. Vrancea ?)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3509. Este atestat în Moldova.

Variante:

2. *O femeie bolnavă*, A.I.E.F., i. 10835 (jud. Vrancea ?)
3. *Femeia și bărbatul*, A.I.E.F., i. 10833 (jud. Vrancea ?)

L-A PROSTIT FEMEIA

— Eu prost, fă ? De unde-o scorniși și p-asta ? Ai ? Bun sînt, de bătut nu te bat, la horă te iau, la tîrg te duc...
— Uitați-vă lumuliță la prostu proștilor, că nu știe ce vorbește. Zice că nu e prost și lui i-ar mînca și cîinii din traistă !

— Ce cîini, fă femeie ? Ce tot îndrugi ?

— Știu eu ce îndrug ! Ai noroc cu mine, că altfel te-ai fi dus de mult pe copcă... Aoleu ! mă-mi-cu-le, după ci-ne mă dăduși !

— Ia taci cobea dracului, că doar n-am murit.

— Mai bine mu-reaaai ! că de nimic nu ești bun ! Te-a dat lumea dă prost, măăă !

— Taci fă, că te-aude lumea și crede că-i așa !

— Lasă să m-audă măăă ! Să știe și lumea cu cine mă arănesc euu !

— Fă, oi fi și prost, mai știi ? Dar tu ești nebună de balamuc !

— Dac-aș fi nebună, ar fi mai binee, că n-aș pricepe prostiile tale. Da nu sînt... Tu ești de rîsul cîiniloor !

— Iar o luași cu cîinii ? Cum or să rîdă de mine ? Nu vezi că aiurezi ?

— M-i c-o rîde !

— Fă, glumești ?

— Auziți lume eu vorbesc cu prostu vorbă și el cică glumesc. De nu te-or tîrî cîinii de picioare, să rămîn eu nebună și tu în toate mințile !

— Om trăi și om vedea.

Zile multe n-au trecut. L-a-mbătat muierea dracului pe bărbat și l-a culcat pe prispă. Pe urmă a luat niște bojoci de vacă, i-a legat cu ațe de picioarele creștinului și a plecat în vecini.

Cîinii atît au așteptat. S-au repezit la bojoci și l-au tărbăcit pe om prin bătătură, de nu mai putea să scape din gura javrelor.

— Sai Mario, că nu știu ce hărmălaie e la voi în curte, i-a strigat un vecin.

A sărit Maria, au sărit vecinii și l-au scăpat pe creștin.

— Uitați-vă lumuliță și spuneți-mi dacă n-a ajuns bărbatu meu de rîsul cîinilor, de prost ce e ! a răcnit femeia.

Bărbatul n-a zis cîrc. Îl prostise femeia.

Iar lumulița adunată l-a trecut pe Ion la catastivul proștilor din sat.

DUM. POP., XIV (1930), nr. 25—26, p. 4

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3510. Este atestat în Muntenia.

SĂ MAI CREŞTI BĂIET DE SUFLET

Un popă creştea de suflet pe un băiet ; şi crescînd mare, băietul a prins în cursă pe popă, pe preuteasă şi pe dascălul din sat, ştiindu-i el unde-i doare !

Într-o zi de primăvară, auzise pe dascăl că zisese preutesei :

— Să-mi aduci astăzi mîncare la cîmp, c-am să pun la plug.

— D-apoi unde ţi-i ogorul ? îl întreabă preuteasa.

— Ogorul meu ? Spre pădure. Ai să vezi un bou-bălţat, că-n tot satu numai eu am bou bălţat. Altul nu are.

— Bine ! zice preuteasa, iar dascălul îşi ia drumul.

Pe de altă parte popa încă se gătea de plug, şi plecă-într-aceaşi zi cu băiet cu tot la cîmp.

Aşa şi ogorul popii era tot despre pădure, dar mai aproape de sat.

Se duc toţi în treaba lor, iar preuteasa găteşte o grămadă de mîncări : sarmale, friptură, plăcinte cu poalele-n brîu şi alivenci cu chişleg, şi către amiază pleacă cu toate spre dascăl.

Băietul (fiind cu popa), cum zări pe preuteasă, aruncă o manta pe un bou.

— Da ce faci ? întreabă popa.

— Ia-i pusei mantaua-n spate, ca să nu-l pişte tăunii.

Preuteasa văzînd boul, i se păru că-i bălţat şi cînd dădu ochiu cu popa... i se puse nod în suflet !

— He — he — he — e ! Preuteşică, zise popa-nveselit după ce văzu mîncarea şi cinstita băutură.

— Ei, dacă... n-aveam ce face, îi răspunse preuteasa. Da cumătru dascălu pe unde-şi are ogorul ?

— Ia-ncolo, mai spre pădure, cam după vîlceaua ceea îi răspunde popa ei. E he, he ! ce mai mîncare ! Să trăieşti preuteşică.

— Ei ! N-aveam şi eu ce face, şi ţi-am făcut demîncare ! Da... oare n-am face bine să poftim şi pe cumătru ?

— Da de ce nu ? zice popa. Ia aleargă măi băiete şi cheamă pe dascălu !

Băietul îşi umple pumnii cu sărmăluţe şi pleacă, semănîndu-le pe drum, căci nu-i era de sarmale : şi cum ajunge la dascăl, începu să strige :

— Fugi ! Să fugi cît-i putea, cînd-i vedea pe moș popa, că vine cu barda-n mînă, că te cată să te taie, pentru că cică ai glumit cu alde preuteasa.

— Măi, taci ! zise dascălul rămîind încremenit.

— Ba zău, moș dascăle ! De-abia putui să-ți vestesc.

Pe urmă, se-ntoarce băietul iarăși la popă și-i zice :

— Părinte, moș dascăl te roagă să te duci fuga cu barda, c-a dat de necaz c-un bou, care și-a prins un picior în grindeiul plugului.

— Of, bietu cumătru nostru ! Aleargă părinte, fuga, zice preuteasa, popii.

Se scoală popa cu barda și fuge spre dascălul.

Iar dascălul, cum îl vede, o și croiește de fugă, de-i pălălăia sumanul.

Popa îl strigă, fuge, îl strigă... și neînțelegîndu-i fuga, se întoarce la masă ; dar venind, dă de sarmalele semănate de băiet pe cărărușă și începe să le culeagă una, cîte una, mîncîndu-le și venind.

Preuteasa își vede popa cum se tot pleca venind și întrebă pe băiet :

— Oare ce culege popa ?

— Culege pietre și bulgări ! Nu mai întreba, fugi ! Du-te, că e foc pe dumneata și pe moș dascăl, că v-ați dat în dragoste.

Preuteasa se ridică și o croiește către sat.

Popa cînd vine, întreabă :

— Da ce fuge preuteasa ?

— Se duce, să scoale satu, să te dea la protopop, că te-ai dat în dragoste cu dăscălița din sat.

— Vai ! Să nu-i spui unde sînt !

Și o rupse popa la fugă, iar băietul bătea în pumni, rîdea și mînca mereu văzîndu-i pe toți cum fugeau.

Baican, *Palavre și anecdote*, p. 43

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3512 (A. Th. 1725), cf. 3000, 3002. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. *La boul bălan* (N. I. Dumitrașcu), SĂPT., I (1915—1916), nr. 24, p. 3 (Boureni—Dolj) ; republicată : *Cine a albit pe dracu ?*, p. 43.

FEMEIA CU DRĂGUȚ

O femeie avea mulți drăguți. Bărbatul se duce la coasă. Bagă zamă cu carne și se duce la drăguț care mănîncă carnea. Zama o dă bărbatului, acesta o acuză, ea spune că s-a speriat de ceva și i-o sărit carnea, o rămas zama goală :

— Mă-ntîlnii cu liscu-fliscu,
Io gîndii că-i dracu,
Rupă-ț capu !
Io fugii di tătă sări carnea din oală.

A.I.E.F., i. 11186 (Cerbăl—Hunedoara)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3513. Este atestat în Transilvania.

MĂRIUCA

O femeie de la țară avea trei amanți : un popă, un pîrcălab și un țigan care era fierar.

Într-una din zile, înainte de prînz, se întîlnește cu popa care-i da zor să vie la ea să petreacă o noapte.

— Bine părințele, să vii diseară, zise Măriuca, pe la aprinsul lumînărilor că bărbatul meu nu este acasă, dar să nu îți uiți plosca cu vin.

Mai tîrziu Măriuca se întîlnește cu pîrcălabul care i-a cerut același lucru ; Măriuca i-a spus și lui să vie după aprinsul lumînărilor.

Mai spre seară, însă, se întîlnește și cu țiganul care îi ceru același lucru ; ea cum era din fire bună și darnică, spuse acestuia să vie după ce va trece ca un conac după stînsul lumînărilor.

Zis și făcut.

Cînd începu să însereze și să se aprindă lumînările, hop : popa cu traista cu mîncare și cu plosca cu vin plină că intră pe poarta Măriucăi.

Dar pînă Măriuca să așeze tot ce trebuie la masă și pînă să mai deretice prin casă : cioc ! cioc ! bate cineva în ușă.

Popa îngălbenise.

— Ce mă fac Măriucă, taică ? întrebă el.

— De părinte, știu și eu ce să te faci, uite colea lada asta... vîră-te în ea pînă o pleca bărbatul meu.

Popa cum auzi începu să tremure de frică și fără multă vorbă intră în ladă.

Cînd deschise ușa intră pîrcălabul, care văzînd masa pusă, cu mîncări și vin bun se așeză la ea.

Și împreună cu Măriuca, pîrcălabul chefui pînă mai tîrziu, cînd iată că vine și țiganul bătînd în geam.

— Măriucă, mînca-te-aș, zise țiganul, deschide ușa că nu mai pot de dorul matale.

— Mai așteaptă țigane, că am treabă acum.

— Atunci vino de-mi dă o gură că nu mai pot de dragul tău.

Ce se gîndi atunci Măriuca ca să scape de țigan, se duse la fereastră și deschizînd un ochi de geam dete țiganului să sărute altceva în loc de gură.

Țiganul pricepînd că a fost tras pe sfoară, dar, se prefăcu că nu înțelege și plecă repede spre casă cu gîndul să-și răzbune pe ibovnică care își bătea joc de el. Aci odată sosit făcu focul și arzînd bine pînă se roși, o vergea lungă, plecă cu ea sub manta spre casa Măriucăi unde ducîndu-se iarăși la geam zise :

— Măriucă, mînca-te-aș, mai deschide fereastra să te mai sărut o dată barem, că nu mai pot !

— Ia du-te și tu, zise Măriuca către pîrcălab, să te mai sărute și pe tine, că altfel nu mai scăpăm de țigan toată noaptea.

Pîrcălabul, însă, ducîndu-se la fereastră și pe cînd se așeza la geam spre a-l săruta, țiganul repede îi înfipse vergeaua care ardea.

Pîrcălabul de durere nu mai putu zice decît :

— Foc... ! Foc... !

Popa care era închis în ladă auzind strigăte de : „foc, foc“, și crezînd că s-a aprins casa pe ei începu a lovi cu picioarele în ladă țipînd :

— Lada tăicuțule ! Scoateți lada afară că-mi rămîne preoteasa și copiii pe drumuri.

HAZ. SAT., V (1905), nr. 4, p. 2

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3514. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. *Popa și țiganul*. Tuțescu, *Din văi și vîlcele*, p. 11.

TREI DRACI

Într-un oraş cu port a fost o nevastă tînără de mahala, aşa de frumoasă încît nu-şi găsea soţie pe sub soare care să fie aşa de frumoasă ca ea ; toţi bărbaţii-i făceau curte, dar ea era castă şi credincioasă soţului ce luase. Frumuseţea ei fermecase pe cei mai mari funcţionari şi negustori din oraşul său, dar mai cu seamă pe primarul, casierul oraşului şi pe preotul mahalalei ei. Aceştia se ţineau după ea şi îi propuneau cîte şi mai cîte cadouri, bani etc., numai să le facă parte şi lor din iubirea ei. Ea spuse bărbatului său aceste propuneri, şi el o povăţui să le primească curtea, după ce mai întîi îi vor da cîte o sumă de bani şi apoi să-i invite, în ascuns, pe fiecare în parte, acasă la ea şi tot în aceeaşi seară pe toţi. Ea făcu întocmai.

Bărbatul ei duse în sala casei un butoi mare desfundat la un fund şi se făcu că pleacă la ţară pentru mai multe zile, după ce învăţă pe femeie ce trebuie să facă. Se înserase bine.

Vine întîi primarul, bate la fereastră, femeia îi deschide, şi el intră. Se aude la fereastră bărbatul, că strigă să-i deschidă ; femeia conduce pe primar în sală şi-l ascunde în butie. Bărbatul intră şi tace ; după aceea iese afară. Se aude bătînd în uşă, femeia deschide, casierul intră, dar n-apucă nici lumînarea s-o aprindă şi bărbatul strigă la uşă. Casierul, ca şi primarul, cere scăpare ; femeia îl conduce tot în butie. Mai trece ce mai trece şi iată şi popa, că păţeşte acelaşi lucru. Acum cîteşitrei sînt în butie şi se întreabă pe întuneric unul pe altul : „tu cine eşti ?“ dar nu vor a spune nici unul. Toţi aveau bărbi la modă. Se pipăiau, nu se cunoşteau. Tăcură toţi, îndată ce bărbatul aprinse lumînarea.

Aprinzînd bărbatul lumînarea, zise nevesti-si :

— Nevastă ! Am găsit un chilipir ; cîrciumarul X din satul Y mi-a dăruit un boloboc de păcură ; am să-l vînd şi ce oi lua sînt banii mei, deci să-mi ajuţi să înfundez butia din sală chiar în noaptea asta, şi mîine dis-de-dimineaţă să mă duc să-mi iau păcura, pînă ce nu-şi ia vorba îndărăt cîrciumarul.

Se apucă — cu nevasta — înfundează cu cei trei muşterii înăuntru şi o pune în căruţă. Primarul, casierul comunal şi popa nu ziseră nimic, de frică, şi crezură, pentru moment, că bărbatul e fermecat de nu i-a văzut cînd a înfundat butia.

A doua zi s-a dus la un debitant de păcură şi a pus în butie păcură pînă la jumătate din capacitatea butiei, a clătinat

butia așa că nefericiții săi mușterii din butie s-au scăldat bine în păcură. După aceea a început a striga prin centrul orașului : „Hai la draci ! Hai la draci !!!“

Toată lumea, curioasă să vadă ce boscărie e și asta, alerga la acel creștin și îl întreba de ce strigă așa ? El răspundea că în adevăr are prinși în butoi trei draci și cine-i plătește o taxă poate să vie la chei să-i vadă cînd le va da drumul în apă.

Cu modul acesta strînse o mulțime de bani ca taxă de la public și lumea se ținea droaie după el ca să vadă dracii cînd le va da drumul. Văzînd că el a strîns mai întreg orașul, cu mic cu mare după el, se duse la chei, dete butia jos pe chei, o desfundă în partea despre apă și zise publicului să se uite în apă cînd or țîșni într-însa.

Publicul se înșirui pe marginea cheiului, să-i vadă. Cînd ridică butia cu fundul opus, bieții mușterii crezînd că-i dă pe apă cu butie cu tot, se rînduiră unul cîte unul să iasă. Așa ieși întîi casierul și, țușt, în apă cu bărbuța fus de păcură. Tot publicul se miră și strigă : „Ho... o... o... ! Uite dracul !“ Al doilea : primarul, țuști ! cu o barbă mai lungă ca a celui dintîi. Toți : „Ăsta-i mai bătrîn, mă... ă... ă !...“ Al treilea : popa cu barba mai lungă ca a celorlalți doi : țuști ! Publicul : „Aoliu, ăsta-i tartorul ăl mai bătrîn ! Aoliu... u... neiculiță ! Cum i-o fi prins bietul creștin !... Aoliu... u... u... negri-s frățioare !...“

ALM. ADEV., V (1902), p. 121—122

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3515. Este atestat în Transilvania.

V a r i a n t e :

2. *Nevasta cinstită și înțeleaptă* (V. Caraivan), SEMĂN., VI (1906), p. 270.
3. *Popa, boierul și vechilul*, A.I.E.F., i. 5008 (Mocod—Bistrița Năsăud.)

AU, CUMĂTRĂ

Un român botezase un țîgan. Femeia omului de cîte ori trecea la apă — drumul la apă era pe lîngă țîgan — de atîtea ori țîganul zicea :

— Au, cumătră, albe picere ai !

Azi așa, mîine așa, pînă cînd femeia s-a luat de gînduri, că acum o purta și lumea prin gură. Și să ferească Dumnezeu să nu intri în gura lumei... Vorba aceea : „Gura lumei numai pămîntul o astupă“.

Numai într-o zi femeia spuse bărbatului său :

— Eu nu mă mai duc la apă, că uite așa și așa — și i-a spus tot din fir-a păr.

Bărbatul i-a zis așa :

— Cînd te-i mai duce la apă și ți-a zîce țîganul așa, tu să-i răspunzi : „Albe cumetre, juca-te-ai cu ele“. Și dacă întreabă el cînd, să-i răspunzi chiar și deseară ; și dacă a întreba de mine să-i spui că-s dus la moară departe.

Și cum a-nvățat-o, așa a și făcut.

Omul umplu doi saci cu paie și să făcu că se duce la moară trecînd chiar pe lîngă țîgan. Baragladina dracului văzînd că s-a dus omul de-acasă, s-a și dus la femeie și intrînd în casă a zîs :

— Bună vremea cumătră ?

— Mulțămim.

— Ce mai faci ?

— Ce să fac ? ia oleacă de mîncare.

— Fă cumătră, fel de fel, că ți-oi ajuta la mîncat și eu.

— Fac cumetre, fac.

— Dizbracă-te și șăzi pe pat îi zise femeia.

Țîganul lepădă tot de pe dînsul, lăsîndu-se numai în izmene și-n cămeșă și să popoță tocmai în fundul patului și fudul cum nu se aflǎ.

Numai vine și omul cu carul în ogradă și să face a răcni la boi : „ho, ho, ho !“

Atunci țîganul zise :

— Au, cumătră, ce fac eu acu ?

— Lasă, cumetre, că n-ai nevoie.

— Da ce să fac ?

Dezbracă-te cu pielea, sui pe sobă și-ți pune mînile în șolduri, că eu am să zîc că mi-am cumpărat un oțătar.

Și cum au vorbit, așa au și făcut.

Intră omul în casă, să dezbracă și aruncîndu-și ochii spre sobă, vede colo dracul cela. El zîce :

— Femeie, da ce-i pe sobă ?

— Ia omule am avut și eu niște gologani răi și am cumpărat un oțătar.

— Bine-ai făcut femeie. Da oare să fie ars bine ?

— Dă, omule, eu l-am cercat și sună.

— Da cu ce l-ai încercat ?
— Cu degitul.
— A, femeie nu să cearcă așa.
— Da cum omule ?
— Să cearcă cu despicătura.
Ia să-l încerc eu cu despicătura ! Și l-a-ncercat.
Atunci țîganul zîse din gură : „zurm".
Îi mai dete una și el zise iar : „zurm".
Acum țîganul văzînd că nu mai poate scăpa cu una, cu două, își dete drumul de pe sobă și zise din gură : „Trevelenchi, țenchi".

A.I.E.F., i. 10692 (jud. Vrancea ?)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3516. Este atestat în Moldova.

E. FEMEIA ÎNDĂRĂTNICĂ

CERCEII

A fost un om care căta așa cearta cu lumînarea, în toată bună vremea. În schimb, nevasta, nu știu cum se brodise, era ca pîinea caldă, de bună.

Îi găsea ei, vină ba de cutare, ba de cutare ; dar în cele din urmă se purta femeia așa încît nu mai avea lipsitul de bărbat ce vină să-i mai găsească.

Și de aceea vrea el, înciudat și mai mult, să-i găsească o vină mare odată și să o omoare în bătăi.

Hotărîseră, la o zi mare, să meargă și ei pe cinste, ca toată lumea, la alde nașu-său. Avea femeia o pereche de cercei de aur, pe care îi punea numai cînd se gătea ; almintrelea îi ținea în chichița lăzii, agățați într-un cui bătut înadins.

Ce-i tună în cap bărbatului ? Îi ia cerceii și merge de-ai aruncă într-o baltă din marginea satului, și așteaptă apoi să vie vremea ca femeia să se gătească, să meargă la nașu-su, și atunci el să-i ia socoteală de cercei.

Cum e obiceiul, cînd se duce finul la naș, ori ginerele la socru, nu merge cu mîna goală... Bărbatul cu pricina luase din tîrg un crap mare ; nevastă-sa îl fripse și era gata de plecare.

— Gata, nevastă ?

— Gata... Haidem !

Înlemni bărbatul, cînd văzu pe femeie cu cerceii în urechi. Se gîndi, se suci, el știa bine că i-a aruncat în baltă. Fără ca femeia să bage de seamă, se apropie și se uită la cercei ; erau aceia pe care îi aruncase el în baltă.

— Știi ce, nevastă, merg la nașu, numai dacă mi-i spune de unde ai luat cerceii...

— Din lada din cui, unde i-am pus.

Nu mai merseră la alde nașu-său, că bărbatul, ca apucat de alte alea, s-a trîntit în pat, și tot întreba nevasta : „de unde

ai luat cerceii?“ Şi nevasta o ţinea una: „Din lada din cui, unde i-am pus“.

— Mor, nevastă, dacă nu-mi spui.

Şi în adevăr că s-a şi făcut că a murit.

Nevasta crezu; deodată începu a se văita, veniră vecinii şi mai ales vecinele cu droaia, mă rog, ca la mort. S-apropia nevasta nu ştiu ce să-i puie mortului pe piept; dar bărbatul o întreba încet, să-i spuie de unde a luat cerceii, că apoi înviază. Dar femeia, bocindu-se, răspunde:

— Din ladă din cui, unde i-am pus!

Şi iar o mai întreba el şi iar răspundea ea bocindu-se:

— Din ladă din cui, unde i-am pus!

Lumea credea, de bună seamă, că femeia, nemaiştiind ce face de dureri, aiurează.

I-au făcut cosciug, i-au pregătit toate pentru îngropăciune, şi el, să se scoale, pace!

— Spune-mi, nevastă, nu ţi-i milă ţie că o să mă îngroape de viu? Spune unde ai găsit cerceii?

— În ladă în cui, unde i-am pus.

Aşa a întrebat bărbatul cînd era gata să-l scoboare în groapă, şi aşa a răspuns femeia bocindu-se.

Au pus pămînt pe el, s-a lăsat să fie îngropat de viu.

Nevasta zise „bogdaproste“ că a scăpat de o pacoste...

Acuma cum se întîmplase?

Cînd bărbatul a azvîrlit cerceii în baltă, s-a întîmplat să-i înghită un crap. Crapul a fost pescuit în ziua aceea de pescari şi cumpărat tocmai de bărbatul cu pricina. Femeia cînd a spintecat crapul, spre marea ei mirare, şi-a găsit cerceii.

Şi a cam avut dreptate ea să lase pe bărbat-su să fie îngropat de viu, să nu-i spuie; că şi el, dacă n-o omora, zdravănă tot n-o lăsa, cînd i-ar fi spus că-i lipsesc cerceii.

Crăciunescu, *Copii de găsit*, p. 39

Vezi *Typol bibl.*; tip 3517. Este atestat în Transilvania.

TOT LUCRU ÎNTORS FACE

O femeie se înecase în apă. Bărbatul ei începe a o căuta pe apă în sus de la locul unde se înecase. Oamenii de pe ţărmuri îi ziseră cu mirare: „Doară ai înnebunit omule? pe apă în sus nu a putut merge, că aceasta ar fi un lucru întors, în

contra firii !“ Iară bărbatul răspunse : „Şi pînă a trăit ea, tot întors făcea toate, că aşa-i era firea ; pentru aceea cu drept presupun că, şi la moartea ei, ea a făcut un lucru întors şi a mers pe apă în sus“.

Gheaja, *Rîsete*, p. 33

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3518 (A. Th. 1365 A). Este atestat în Muntenia, Moldova şi Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) (T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., *5094*, f. 283.
3. *S-a-necat nevasta,* VORBE BUNE, III (1906—1907), nr. 8—9, p. 26.
4. *Tot în susul apei* (N. I. Munteanu), NEAM. ROM. POP., XII (1924), nr. 3—4, p. 47.
5. *„Merge în susul apei“*, CAL. REV. „DOINA“, I (1930), nr. 1, p. 104 (Smulţi—Galaţi).

RAS, TUNS

O femeie se cicăleşte cu bărbatul său pentru chipul cum se cosise iarba de pe cîmpia unde se aflau. Ea îndărătnică, zicea că parc-o tunsese cu foarfecele ; el, poznaşul, că parc-o răsese cu briciul. Şi astfel, nemailăsînd nici unul nici altul, veni ceartă la gîlceavă, şi de la gîlceavă la mai rău.

Zanne, *Proverbele românilor,* III (1899), p. 332

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3519 (A. Th. 1365 *), cf. 3520. Este atestat în Muntenia şi Transilvania.

Variante:

2. *Ras, tuns.* Niculiţă-Voronca, *Datine,* p. 577 (Roşia—Vîlcea).

3. *Forfecătură, nu cositură,* HAZ. SAT., XI (1911), nr. 25, p. 1.

4. *Femeia îndărătnică,* NEAM. ROM. POP., II (1911), nr. 42, p. 666.

5. *Frunchina, femeia nărăvașă.* Novacoviciu, *Folclor bănățean,* p. 40.

6. *Rumegătură și forfecătură* (N. I. Dumitrașcu), ERA NOUĂ, V (1937), nr. 3—4, p. 21 (Șocariciu—Ialomița).

7. *Femeia încăpățînată.* Cazan, *Literatură populară,* p. 67.

FEMEIA CEA ÎNCĂPĂȚÎNATĂ

Un bărbat avea o muiere care îl cinstea toată ziua. Între celelalte, mai adeseori îi zicea păduchios. Bărbatul, măcar că o bătea, totdeauna, dar nu putea să-i astupe gura, pînă ce hotărî să o înece. Și ducînd-o la o apă, și băgînd-o cîte puțintel o întrebă :

— Vei mai zice păduchios

Ea tot „păduchios, păduchios“ striga.

Băgînd-o tot în apă, pînă i se astupă gura, îi zise :

— Mai zi păduchios, dacă poți.

Ea neputînd vorbi, ridică mîinile în sus, afară din apă și începu cu unghiile, a face semn, ca cînd ar ucide la păduchi. Atunci bărbatul o lăsă din mîini zicînd :

— Du-te la dracul că, și cu gură și fără gură, tot cicală ești.

Zanne, *Proverbele românilor,* III (1899), p. 415

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3520 (A. Th. 1365 C). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

V a r i a n t e :

2. *Femeia cea încăpățînată,* CAL. SĂT. Bihor, I (1926), p. 124.

3. *Ferească Dumnezeu de lucrul rău,* CAL. REV. „DOINA“, I (1930), nr. 1, p. 107.

[ÎNCĂPĂŢÎNARE]

O femeie a fost făcut nişte plăcinte şi le-a fost pus în cuptiori.

— Femeie, cîte pituşte ai făcut ?
— 7.
— Ba eu văd că-s 8.
— Ba-s 7.
— Spune femeie că-s 8, că mor, zice bărbatul.
— Poţi să şi piei, eu ştiu că-s 7.

Omul a trimis după popă să-l îngroape. Ea mergea bocindu-l pe lîngă săcrii şi el tot una o ruga să spuie cum zice el, c-amuş îl îngroapă. Ea tot n-a vrut, păn ce el s-a sculat ş-a apucat-o de cap la bătaie — şi n-a mai murit.

El. Niculiţă-Voronca, *Datine*, p. 637
(Botoşani—Botoşani)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3521 (A. Th. 1365 F*). Este atestat în Muntenia şi Moldova.

Variante:

2. *De ce omul e mai mare ca femeia* (Şt. St. Tuţescu), VORBE BUNE, III (1906—1907), nr. 2, p. 18 (Cătanele—Dolj) ; republicată : *Din văi şi vîlcele*, p. 35.
3. *Tot omul a rămas mai deştept ca femeia*, ŢĂRĂNISM., IX (1934), nr. 26, p. 14.

CIOCÎRLAN ŞI CIOCÎRLIE

Un om şi cu nevastă-sa, ducîndu-se la Nicoreşti, văd un ciocîrlan (poate să fi fost şi ciocîrlie, căci nu i-a ales).

— Fa femeie, iacă un ciocîrlan.
— Ba nu măi omule, că-i ciocîrlie !
— Ba-i ciocîrlan.
— B-ai ciocîrlie.

— Măi omule, zi că-i ciocîrlie.
— Cum să zic, dacă nu-i !?
— Măi omule, zi ca mine, că mor.
— Cum să zic, dacă nu-i !
Cum ajunse acasă femeia se prefăcu moartă din pricina ciocîrlanului și-a ciocîrliei. Omul îi face groapa, o prohodește, o dă în mormînt, dar cînd să tragă pămîntul peste dînsa, iacă femeia ridică încet procovătul și strigă la barbatu-su :
— Zi măi omule, c-a fost ciocîrlie.
— Baiu !
— Atunci trage țărna.
Și omul a ascultat-o de data aceasta.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., *5094*, f. 348

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3522 (A. Th. 1365 H *). Este atestat în Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) El. Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 637 (Botoșani—Botoșani).
3. *Bărbatul înainte,* El. Niculiță-Voronca, *Datine,* p. 1026 (Botoșani—Botoșani).

FEMEIA ÎNDĂRĂTNICĂ

Se-nsurase bietul om și-și luase o nevestică de nu cred să mai fi avut pereche în lumea asta de hapsînă, țîfnoasă și încăpățînată ce era. Și spunea bărbatu-său :
— Femeie hăi, astăzi să faci cutare lucru ; ea îi răspundea :
— Ba n-am să fac. Ori îi zicea :
— Să coși cămeșa ceia. Ea iar :
— Ba n-am s-o cos.
Așa era la toate. Merge așa, o zi, două, nouă, un an, doi, trei, femeia făcea numai ce avea ea gust ; ce zicea bărbatul, deloc.

Acu, nu știu cum se face că se duce românul ista la un iarmaroc (iaca cumu-i la Bîrlad, la Sf. Ioan) și se întîlnește cu o mătușă de a lui. Din vorbă în vorbă se jeluiește și de femeie, căci așa de îndărătnică și de pe dos, nici că i-a mai dat ochii să vadă.

— Alei, draga mătușii. Ia să te învăț eu un leac și ai să vezi pe urmă, cum are să ți se dea femeia la brazdă. Să nu mai zici niciodată să facă ceva, ci să-i zici să nu facă ca să vezi pe urmă ce are să fie.

Omul îi mulțumi de sfat și se întoarse acasă. Din iarmaroc adusese și niște carne și cum ajunse acasă, puse carnea pe masă și zise femeii :

— Femeie hăi, să nu cumva să te apuci să frigi carnea ceia că pe urmă cu mine ai de-a face.

— Ba am să o frig, zise femeia. Și cum zise și făcu.

Omul, bucuria lui ! Acu îi zise iar :

— Femeie, io-te pun colea cămeșa asta ruptă ; să nu cumva să te împingă păcatul să o coși, că apoi...

— Ba, am s-o cos. Și cum zise și făcu.

Și iaca așa, omul ceala și cu femeia așa se bălăbănesc.

Dacă nu credeți, duceți-vă și-i vedeți.

(P.Gh. Savin) „I. CREANGĂ", V (1912), nr. 7, p. 221—222 (Jorăști—Galați) ; republicată : *Snoave*, p. 19

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3523 (A. Th. 1365 *). Este atestat în Moldova.

F. FEMEIA REA

REMEDIU CASNIC

O femeie se certa totdeauna cu bărbatul său și adesea lucrul ajungea chiar la bătaie.

Într-o zi se plînse către socrul său. Acesta-i făgădui un remediu infailibil care să o scape pentru totdeauna de maltratările bărbatului său. În aceeaşi zi el-i trimise o sticlă cu apă cu instrucţiunea ca îndată ce s-ar ivi vreo ceartă casnică, să ia apă din acea sticlă și să o ţină două minute în gură.

Femeia ascultă, și apa-i făcu servicii minunate. Bărbatul său nu o mai bătea și mînia-i trecea îndată.

Sticla în cele din urmă fu deşertată — și femeia rugă pe sfătuitorul ei să-i mai dea din acest medicament lecuitor. Această cură se întrebuință mereu pînă cînd nevasta se văzu lecuită, adică pînă cînd putu să tacă și fără apă în gură. În același timp ea observă că bărbatul său era om bun.

PRESA, VIII (1875), nr. 35, p. 3

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3524 (A. Th. 1429 *). Este atestat în Moldova, Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Şipul cu apă*, F. TOŢI, III (1898), nr. 51, p. 583.
3. *Un leac bun*, „I. CREANGĂ", II (1909), nr. 6, p. 152.
4. *Un leac bun*, GAZ. TRANS., LXII (1909), nr. 126, p. 6 (Ciorteşti—Galaţi).
5. *Leac pentru bătaie*, GÎND. BUN., II (1915—1916), nr. 4—5, p. 15.
6. *Leac pentru bătaie*, STRAJA, I (1922), nr. 9, p. 2 (Pribeşti—Vaslui).

7. *Leac pentru trai bun* (P.Gh. Savin), ALB. Buc., XXI (1922), nr. 44—45, p. 687 (Jorăști—Galați) ; nepublicată : CAL. CULT., I (1922), p. 33 ; GLAS. SUC., I (1923), nr. 18, p. 5.

8. *Sfat potrivit*, CAL. BUN. CREȘT. Sibiu, II (1924), p. 147.

9. *Apa tăcerii* (D. Nițescu, *Din traista...)*, A.I.E.F., ms. *116*, p. 192.

BUNĂ DOFTORIE

Un om se însurase odată cu o femeie frumoasă, dar mută. Mult ar fi dat omul să-și poată vedea femeia vorbind. Odată auzind de vestea unui doftor vestit, se duse la el și îi zise : „Doftore, iată îți dau jumătate din averea mea, numai să poți face pe femeia mea să vorbească“. Doftorul își puse toată știința și deschide graiul muierii. Peste un an, omul se duse iar la doftor și îi zise : „Doftore, îți dau toată averea mea, numai să faci iarăși mută pe femeia mea“. La asta doftorul zise : „Cu toată știința și meșteșugurile mele nu pot face pe o muiere să tacă. La asta numai un leac îți pot da : să taci tu cînd vorbește muierea.“

LUMINA SAT., II (1923), nr. 7, p. 5

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3525. Este atestat în Muntenia.

FEMEIA BOLNAVĂ

— Sînt bolnavă domnule doctor ! să-mi dai ceva medicamente.

— Nu văd semne de boală, mă iartă !

— Poftește numai și te uită la limbă.

— Aș ! drept ai ; limba dumitale are trebuință de odihnă.

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 97

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3525 A. Este atestat în Transilvania.

Variantă :

2. (Fără titlu) GAZ. ȚER., XXX (1930), nr. 7, p. 4.

ŞI LUI I-AR PRINDE BINE

Istoria s-a petrecut între un ţăran şi un doctor.

Ţăranul :

— Domnule doctor ! Am înţeles că dumneata ştii şi pe dracul. Rogu-te scrie-mi ceva doctorie, nu pentru altceva, făr' să-i dau muierii, doar i se mai îngroaşă limba, că prea-i umblă sprinten, de-mi scoate peri albi, cît mă cihăie !

Doctorul :

— Ei dragul meu, aşa doctorie şi mie mi-ar prinde bine, c-atunci n-aş trage cîte trag !

Sima, *Ardeleanul glumeţ*, p. 100

Vezi *Typol. bibl.*, ; tip 3525 B. Este atestat în Transilvania.

REA DE GURĂ

Pe Măriuţa Sabie o ştia satul întreg ca rea de gură. Cînd se pornea ea să depene din gură, şapte sate nu-i puteau ţinea de rost. Pe nimenea nu-l lăsa nescărmănat. Pe unde ajungea ea cu gura, era foc şi pîrjol.

Într-o zi merge la măcelărie să cumpere două limbi.

— Vreau două limbi, zise Măriuţa.

— Mi-am închiput eu că-ţi trebuie, răspunse măcelarul, că aceea pe care o ai nu-ţi ajunge.

CAL. Blaj, XVI (1939), p. 119

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3525 C. Este atestat în Transilvania.

V a r i a n t ă :

2. *Rea de gură*, CAL. SĂT. Sibiu, XLV (1936), p. 81.

CÎTE LIMBI SĂ ȘTIE FEMEIA ?

Cineva întreba pe un părinte oarecare, dacă o să învețe mai multe limbi pe copilele sale.

— Unei femei, răspunse părintele, îi este prea mult și limba ce o are.

AMIC. POP., VIII (1868), p. 111

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3525 D. Este atestat în Transilvania.

ARMA GLOTAȘULUI

Toader al Floarei a fost chemat și el ca să apere patria împotriva dușmanilor. Femeia îl întreabă :

— Cu ce te vei lupta împotriva dușmanilor bărbate ?

— Cu pușca, răspunse el.

— Dar dacă nu vor avea să-ți dea și ție pușcă ?

— Atunci cu sabia ! Ori cu tunul !

— Dar dacă nu vor fi nici de acestea ?

— Atunci mă voi lupta cu limba ta, de care sînt sigur că vor fugi toți dușmanii !

CAL. ASOC., VIII (1919) p, 171

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3525 E. Este atestat în Transilvania.

ARMA MUIERII

A fost odată ca niciodată, că de n-ar fi fost cine ar ști să povestească.

A fost odată în vremile cele de demult, cînd lumea nu era așa de stricată și păcătoasă ca astăzi ; mai venea și bunul Dumnezeu citeodată pe pămînt și stătea de vorbă cu oamenii,

iar oamenii dacă aveau ceva măcar în casă alergau la el și-l rugau să le dea sfat ce să facă, cum să facă ?

S-a întîmplat însă și pe atunci, cum se întîmplă și astăzi că bărbații nu prea ieșeau în cale cu muierile lor și, ca să le aducă la brazdă bună, de multe ori se foloseau și de sfîntul alun, întocmai ca și mulți dintre noi. Dar asta nu era să țină la ei mult, pentru că născîndu-se sfadă între familia unui om, și omul, folosindu-se de receptul acesta binecunoscut, a mers prea departe cu măsurarea spatelor muierii sale, încît aceasta vînețise ca pruna. Ce e mult apoi e prea mult chiar și pentru o muiere îndelung-răbdătoare.

S-a dus muierea bătută pe la vecinele ei și toate laolaltă născociră apoi planul să meargă ele la Dumnezeu și să se plîngă asupra bărbaților. Hotărîră și plecară. Aleseră adecă o deputațiune dintre ele și o trimiseră la D-zeu fără amînare. Dumnezeu ședea pe scaunul său ceresc, sfîntul Petru lîngă dînsul îi citea din o carte mare, mare, numele acelora ce ajunseseră chiar atunci din lumea trecătoare, în rai, iar îngerii se jucau prin iarbă cînd intrară muierile la Dumnezeu.

Cum le văzu Dumnezeu trimise îngerii și pe sfîntul Petru în altă sobă, iar pe ele le întrebă că ce poftesc de la dînsul. Conducătoarea femeilor, care era tocmai muierea bătută, căzu în genunchi înaintea tronului ceresc și începu a plînge și a se văieta :

— Doamne ! tu ne-ai zidit și pe noi, precum ai zidit toate în lume —, dar oare de roabe bărbaților ne-ai zidit ? De trei mii de ani suferim bătaie de la dînșii, dar de azi înainte nu mai putem suferi ! Dă-ne și nouă putere Doamne, ca să putem birui pe bărbații noștri !

Dumnezeu ca atotștiutor le-a știut toate acestea mai înainte și de aceea era gata cu răspunsul. Deci le zise astfel :

— Mergeți în pace acasă și fiți ascultătoare bărbaților voștri care fără vină nu vă vor bate. De se va întîmpla însă, ca totuși să căpătați bătaie și fără vină, atunci răzbunați-vă cum puteți, ziua de sîmbătă e a voastră în fiecare săptămînă ; în ziua acea voi sînteți mai tari decît bărbații voștri. Să vă feriți însă de a vă lupta cu ei în alte zile din săptămînă !

Dumnezeu le făcu acum semn că pot merge către casă, iar muierile tot în fuga mare o luară pe la celelalte surori ale lor, spunîndu-le judecata adusă de la judecătorul cel drept. Fiecare din ele așteptau acum cu nerăbdare ziua de sîmbătă ! cele mai multe au început încă de vineri seara cu mătura, cu drîglul, cu rășchitorul, care cu ce a putut și a avut la îndemînă!

Bărbații voiau să se apere, dar în zadar ; erau slabi, fără putere.

Cu capetele sparte, cu mîinile frînte, căci muierile văzîndu-se mai tari, i-au rupt cu bătaia, se duc acuma ei, bărbații la Dumnezeu, să ceară dreptate.

— Ce să ne știm noi face Doamne, ziceau ei, acasă nu mai cutezăm să mergem ; nu ne rămîne alta decît să luăm lumea în cap și să plecăm încotro ne vor duce ochii !

— Mergeți în pace acasă și nu spuneți nimica căci muierilor iar le iau puterea, fiindcă nu au ascultat porunca mea !

Se apropie a doua sîmbătă și muierile se pregătesc iară de bătaie. Dar cînd e la adecăte, să le fi omorît, nu puteau ridica mătura de după ușe, ca să dea în bărbați.

În loc să bată ele pe bărbați, zău le bătură bărbații pe ele de le pîrîiau toate oasele.

Văzură ele că nu e bine ; plecară iară la Dumnezeu acuma și mai multe ca-nainte și zise conducătoarea lor :

— Vai Doamne, ne-ai dat putere și iară ne-ai luat-o, ce o să fie acuma de noi ? Nu ne lăsa Doamne, ești bun și drept, ai milă de noi roabele tale, așa plîngeau ele și se tînguiau de le sărea cămașa în spate.

Dumnezeu însă le zise :

— Dragele mele ; arma pe care v-am dat-o nu e pentru voi, pentru că nu o știți folosi. Ca însă totuși să nu fiți fără mijloc de apărare în contra bărbaților, vă dau altă armă ; orînduiesc ca limba voastră să fie mai dezlegată decît a bărbaților ! Aici să zacă de aci înainte puterea voastră !

Muierile voioase că Dumnezeu totuși s-a milostivit spre ele și nu le-au lăsat părăsite, îi mulțumiră frumos și plecară.

Ajungînd acasă se apucară numaidecît cu gurile la luptă cu bărbații, ei ziceau două, trei vorbe, muierile treizeci, le umbla gura ca melița. Nu știu cum e pe la dumneavoastră, dar pe la noi văd că de atunci tot ele înving !

De nu-mi credeți mie, întrebați pe mama Veta de la noi.

OP. SAT., III (1930), nr. 22, p. 7—8
(Foieni—Timiș)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3526. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. *Arma muierii*, IZVORAȘUL, VIII (1930), nr. 6, p. 3.

PEDEAPSĂ MERITATĂ

Să păzească D-zeu pe tot natul de gura lelii Siia și a lelii Chiva din S. Dar deunăzi, cînd cu gerul cel mare, au pățit-o. S-au întîlnit amîndouă la fîntînă și unde nu s-au apucat să-mi țesale pe Veta lui Ciompea, pe Lina lui Zglîmbea, scurt pe tot satul. După ce-au hodorogit pe pielea de-aproapelui timp de cîteva ceasuri, cu tot focul, ce-l vărsau gurile lor, le-a răzbit frigul. Cînd să plece, mișcă-te dacă poți. Le înghețaseră cizmele de gheața de lîngă fîntînă. Și fiindcă nu mai puteau de frig, au trebuit să se descalțe și să lase cizmele acolo. A doua zi flecăreau tropoind mereu din picioare.

F. POP., XI (1903), nr. 3, p. 32

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3527. Este atestat în Transilvania.

CE-A PĂȚIT, DAR CE-O SĂ PAȚĂ!

Un om venea din pădure aducînd lemne acasă. Pe drum, din întîmplare, găsește o căpățînă care avea pe frunte scris: *„ce-a pățit, dar ce-o să pață!“*...

Mirat, d-aceasta, el o luă, o duse acasă, ș-o puse la fereastră.

„Măre, ce să fie asta? Ce are să mai pață acuma?!“ își zicea bietul creștin, ș-o luă, mirat, în mînă, o sucea, o învîrtea și din buze fluiera.

Nevastă-sa, tăcea, și, fără a-ntreba pe bărbat-so, lua seama la ceea ce făcea el. Ea era pizmașe rău și chitea în mintea ei: „Ce are Radu cu astă căpățînă ce-i uscată? Nu cumva el o cunoștea-o? Nu cumva i-a fost amantă? că mereu el să tot uita la ea, o învîrtea și în taină se gîndea?!...“ și multe altele de felul ăstora.

Astfel ea se cugeta și, de unde pînă unde, era foc pe căpățînă. Ba, în cele din urmă, plănui s-o piarză de pe fața pămîntului și să n-o mai vadă-n ochi.

Într-o zi, cînd bărbat-so plecă la cîmp, ea încălzi cuptorul, apoi o băgă înăuntru. Căpățîna arse de se făcu scrum.

Nemulțumită numai cu atîta, spre o mai mare răzbunare, ea îi azvîrli — cu lopata — și cenușa în vînt.

Venind bărbat-so de la cîmp, trase — ca de obicei — să vadă ce-i mai face căpățîna. Mare-i fu mirarea cînd văzu că nu-i, apoi zise :

— Fă nevastă, unde-i căpățîna care era la fereastră ?...

— Căpățîna, hai ! S-a dus ! Ce, mult aveai s-o ții sus ? Îi răspunse ea supărată.

— Vai de capul tău, fă, proasto ! Ce puțină minte ai ? Ad-o-ncoace și te-ntoarce, nu fii așa mîniată ! etc...

— Să ți-o dau ? ia fă d-o cată că-i afară spulberată, că eu pe lopată am pus-o, după ce-n cuptor am ars-o pîn-am făcut-o cenușe și-n vînt am azvîrlit-o !... zise ea la ochi aprinsă.

— Vezi ! își zise el în sine : *ast-avea ca să mai pață !* și-ncepu a fluiera ; apoi vrînd să spargă cearta, îi spuse și ei istoria, care, spre multă mirare, începu a lăți vorba pînă ajunse și la noi.

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 149

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3528. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Povestire cu căpățîna cea de aur* (P. Gh. Savin), „I. CREANGĂ", VIII (1915), nr. 1, p. 15 (Jorăști—Galați).
3. *Ce ți-e scris în frunte ți-e pus*, A.I.E.F., i. 10704 (jud. Vrancea ?)

ȚIGANII S-AU LUAT LA PĂRUIALĂ

Și se duc la popa ca să-i despartă. Cică ea, nevasta țiganului, nu vrea să-și mănînce zilele cu un bețiv și blestemat ; mai bine să duce în lume. Popa i-a împăcat și ca semn de

pace, le-a spus să se sărute. Cînd au ajuns pe uliță, țiganca în gura mare se răstește la dada :

— Ți-oi da eu ție sărutare, numai să ajungem acasă.

LUMINA, II (1906), nr. 20, p. 6

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3529. Este atestat în Transilvania.

DE, IOANE, DE !...

Un țigan, nu se știe prin ce-ntîmplare, s-a căsătorit cu o romîncă. Trăiau amîndoi printr-un sat undeva cîștigînd pîinea zilnică, prin munca lor.

După cîtva timp, a venit timpul ca țiganul să meargă și el pe la mama soacră.

Pe drum, țiganul zice soției lui :

— Ascultă fă, muiere... să nu te prindă aghiuță să mă faci țigan la mă-ta-n casă !...

Ajunși la mama soacră, se așează la ospăț și, în urma unor schimbări de pahare, țiganul începe să-și ia și el aer de stăpîn al soției sale, însă ea, ținîndu-și făgăduiala, îi zice, să nu înțeleagă ceilalți meseni :

— De, Ioane, de, eu romîncă, și tu de...

De, Ioane, de !...

ALB. Buc., XLIII (1940), nr. 8, p. 118
(Idrici—Vaslui)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3530. Este atestat în Moldova și Muntenia.

V a r i a n t ă :

2. *De, Ioane, de !*, IZVORAȘUL, XL (1940), nr. 6, p. 221

NU-I OM SĂ NU SE TEAMĂ DE MUIERE !

— Dă dracului, că mă d-o-ameții cu tochița ta !

— Eu așa-ți spun că omul trebuie să se teamă de muiere. Și tu vezi, iar iști om, și trebe să te calci după mine, dacă vrei să faci casă cu mine și să-ți tihnească traiul și mălaiul în viață. Dacă nu, sănătate bună, ne bășcăsim ! Io altcum casă

cu tine nu fac ! Mai auz' tu, han-tătaru, să fi fost undeva pe lume om și să nu se teamă de muiere.

— Ba baș dracu poate c-o mai fi auzit ca bărbatul să se teamă de muiere, numai tu iști biedă. Ai vrea tu să mă îmbrobodești, o să-mi pun conci în cap și să mă faci muierotcă și de rîsul lumii și gienii ! Dar nu-ți tacă numa ha toacă cu ăștie nărozii, api îți arăt eu care-i mai mare-n casă !

— Ia taci bărbate, nu te face tu singur de rîsul gienii cu vorbele tale că, precum văd eu, numai tu nu știi, ce știe lumea ailaltă toată, că bărbații se tem de muieri !

— Ian lasă-te tu și nu mă chiùla, cu bălăcăriturile tale, și nu-mi tot ciotci atîtea, că acuș îți arăt eu cine cîntă-n casă : cocoșu, ori găina ? Nu mă sili să-ți încing niște curele peste șălie și să pomenești ziua în care te-ai năstăniit pe lume ; apoi vei ținea minte, că muierile au să se teamă de bărbat !

— Ho ! ho ! ho ! ho ! Mă duc după doda Dochia s-o chem, să vină aici să să rîdă și ea de tine ; și să ne spună : o ști ea cumva vreun om să nu se teamă de muiere ; că eu nici n-am auzit că este om pe lume, să nu se teamă de muiere ; dar am văzut și știu că toți oamenii pe care-i cunosc, se tem de muierile lor.

— C-o fi vreun loat de draci, care-o fi băut zeamă de conci, dar om cităv și cu mintea-ntreagă n-a mai fi ! Eu mă mir de tine, ce-ți tună ție nerozia asta-n cap, de născociși vorba asta : că oamenii să se teamă de muieri !? O-ai fost ludzită la minte, cînd a zis popa la cununia noastră : „și muierea să se teamă de bărbat !?"

— Dac-o vrea ! Am zis eu.

— D-unde nu, le ia ! Zic eu

— A ba ! Și c-un lucru mare te lauzi ! Mă, mă ! Voinic om bărbatul meu ! Nici n-am știut că poate bate ș-o muiere ! Strînsulie și ciudgitulie ! Nici aia nu știi, că cine-și bate muierea, își bate norocul casei. Nu știi tu că omul care-i om, mai bine dă-n cuptor, decît în muiere ! Că-i tot una : ori dai în minie, ori dai în tine. Și dacă te-ar vedea cineva ar zice c-a nărozit, te bați singur ca ăi nebuni ! Pentru că cine-și bate muierea, se bate singur. Iar singur (pe sine) numai ăi nebuni se bat !

Așa se mîna din vorbe, mai în fiecare zi, niște însurăței ; un păpucar cu păpucărița lui. Păpucarul vrea s-o-nvețe păpucărește, iar păpucărița vrea să-l pună sub păpuc.

Nu-i vorbă ! Și eu zic, că omu-i bine s-asculte, din zece, una ș-a muierii ! Dar baș cum vrea păpucărița, ca toate ce,

o alta și nimic, să fie după ea, ba încă să se și teamă bărbatul de ea, iar îi prea mult.

Ei, dar știți zicala românească : „Cumu-i mama, așa-i și fata". „Din ou, pasăre iese" (La noi se zice : „Din ou de drac, iese pui de drac", cînd se face asemănare între copil rău și tatăl său.)

Păpucărița noastră, așa auzise și văzuse ce face mumă-sa cu tată-so ! nici cîrc nu cuteză naintea mîn-sa ! Noi, ăi pățiți, știm că muierilor, cînd nu li se sfetește ceva după plac, se pun pe schinciit — și plîng, plîng, de să fii cu inima de piatră, te apuc-o milă de ele ! Mai vîrtos, dacă ț-i cam dragă muierea.

Bietul păpucariu, neștiind vreadu muierii, mai că-i vini și scăpă să plîngă și el de mila ei, și mucia s-o împace cu drugum-drag și vorbe domoale, dar nu mearsă. Se sculă s-o începu a băia și dragoli, cu vorbe dulci, ca doar o tăcea ; dar, din ce el o dezmierda mai tare, ea și mai tare bocia, cîntîndu-și nenorocul peste care-o dat prin măritiș.

Dacă vrea păpucarul să se-apropie de ea, s-o ia după cap ca s-o îmblînzească, că de ! îi părea și lui rău c-o necăjise, ca oricărui om cuminte, ea, fugea de el țipînd, că dă-l ucigă-l crucea și bată-l toaca din ceriu — îndărăt, amenințîndu-l că-i aruncă în obraz pre ce-o putea pune mîna, și țîvlia ca de năpîrcă, încît bietul om temîndu-se c-o da într-acele, văzînd că nu-i modru d-a o împăca, o lasă-n pace și începu a-și căuta de lucru, crezînd că dîndu-i pace, doar s-o ogoi. Dar unde s-o mai întîmplat așa ceva ! Păpucărița, văzînd c-o lasă în pace, se trînti p-un pat, și țin-te la bocituri !

Așa o află odată plîngînd, cîntîndu-se, vecina și doda lor Dochia, căreia de ră ce era, îi ziceau muierile rele de gură cînd se sfădeau și nu mai știau cu ce să-i ia mau cu gura : „Arța, chiarta, toaga, moaga ! surda, știrba, ți-or picat măselele, clănțănindu-ți fălcile !"

Să fie cu iertare, c-asta nu se ține de vorba noastră, dar văz, văz ca să se știe cine-i Dochia !

Întrebînd, și spunîndu-i păpucărița ce și cumu-i taina și că de ce plînge, mama mea Doamne ! mi ți-l lă pre bietul păpucariu la muștruluială ! Apoi țin-te Sandule la pișcăit, de-ți era mai milă de el. Ba-i venea bietului om să pustnească din casa lui ! Toate i-o zis, numa om d-omenie nu ! Și la toate o dat dreptu Nuți, păpucărița. Că de ! Știți zicala : „Cioară la cioară !"...

După ce văzu Dochia, că i-o luat mau cu răspău, ca o zănătăriță de fleancă ce era, o-ntoarse pre altă coardă mai

domoală, cam iac-așa : „Nu cu doica, nu !“ Nu trebe bărbații să fac-așa cu muierile lor ! Ci trebe să îmble cu ele ca cu ou. Bărbații care vreau să aibă muieri frumoase, trebe să lasă după ele, să nu le necăjască, că muierea năcăjită se face o zbîrcitură urîtă, care ar fi rușinea bărbatului ; că toată lumea știe că bărbatul cîinesc are muiere slabă.

— Apoi eu știu că tu nu te-ai vrea s-ai muiere urîtă, o să-ți zică lumea că ești un cînie de bărbat, care-și cîrtește muierea de i se uscă în picioare ! Dacă-ți place s-ai muiere frumoasă, nu pierzi nimic, dar lași după ea ! O ! mama mia Doamne ! Cînd ar fi făcut Rusălin al meu cu mine cum îmi spune Nuța că faci tu cu ea, nici în podul grajdului nu l-aș fi lăsat să doarmă, dar încă în casă ! Că doară nu ne-am măritat noi să vă fim roabe, numa să vă facem oameni ! O n-ai văzut tu pe socru-to cum ascultă și lasă toate după soacră-ta, și că bine le merge ! Vecinul Gruia, cum vine cu plata de la ocnie, o dă lui Stana lui, și numa cît o libră-și oprește de doan și răchie ; și văzutu-l-ai, ca chițosu-i cînd pleacă cu ea pe drum, că gîndești că-i o păpușă ! O gîndești tu că, Trăilă de peste drum, ar fi așa de bogat cumu-i de nu l-ar fi ținut din frîu Păua aia a lui !? Ba și Pișta bețivu, care cîndu-i prin sat, îi tot cu tărăntătău-n gură ; că de, vezi tu ! și el zice că-i de neam domnesc, de nemeș ; dar să-l vezi oleacă, că-i tutu-mutu. Și dacă se întîmplă vreodată de-nnoptează la birt, cînd vine acasă, tună ca lotru și calcă ca mîțu să nu-l simtă muierea, că de s-o pomeni, se scoală vecinii la larma lui, ce-o face cu el. Apoi ce-i măi a dracului ! Îl bate săracu pîn' plînge, ș-apui iar îl bate să tacă. M-am rîs odată de Jerji cînd mi-o povestit, pîn'să mă strîmb. Ici c-o cumpărat Pișta, cînd a vinit sara di la lucru, s-o oprit după datina lui la birt unde-o-nnoptat și, neajungînd acasă la vremea cinei, Jerji a cinat și s-o culcat. Pișta, cînd o vinit, a tunat ca mîțu-n casă, să nu-l simtă muierea. Lumînarea iar s-o temut s-o aprindă, că ar scula pe Jerji, ș-atunci le ia. De flămîndu-i flămînd, dar nu știe unde-i oala cu burfele. Caută-n deal, caută-n vale ; caută-ncoace, caută-ncolo pe întuneric, și dă d-o oală pe cuptor ; bagă mîna-n ea și scoate ce-află în ea, și se pune pe mojdgit, apoi se culcă. Cînd colo, la ziuă, nu-s scutecele copilașului în oala de pe cuptor, unde le pusese Jerji să se moaie pînă la ziuă. Auzit-ai tu să fi pățit și vreun rumân bazaconii d-astea ?!

Pe Ițig jidovu, care s-o dus mai anțărț de la noi că nu mai avea de vînzare nici piei de cloță, îl știi că îmbla totdeauna zgîriet pe-obraz de jidovoanie ! Dar pe domni nu i-ai

văzut, cumu-ș coșmîndresc doamnele ; le țucă mîna și le drăgălesc, de ț-i mai drag să te uiți la ei. Și știi de ce ? Ei se tem de ele ! Așa, zău așa ! Taman așa-i !

Dar tu ciundgitulie, un pic de păpucărel ce ești, ce născorești ca un cocoș pentru că muierea te învață cum să fii cumnite ! A ba ! Tu ai vria să fii mai mare-n casă. Cum ai mai bate tu alie birturi ! Noa, c-aia i-ar măi trebui Nuță, și într-un an, ar avea din tine un pierde-vară, strîngie iarnă. Dar aia n-o fi ; că dacă noi, muierile, am lăsa pre voia voastră, a bărbaților, nu pre voi v-ar învinui lumea, ci ar zice : „Dă-l amarului, că muierea i nebună, d-aia-i bărbatu bețiu, lenos, ruptcigos, serac ș.a.

Și ce credeți c-a zis păpucariu nostru, Sandu, la toate bascordgiturile Doichii ! Baș, iel ice c-o spus lu un om, că o tăcut mîlcom, n-o măi vrut să-ș bată boiu cu ea, c-atunci ar fi și mai îndîrijt-o, ci-o lăsat-o să vadă cît poate duce, știind că di la o vrieme să tăbărască ș-o să să lasă, precum așa o și fost.

Un om cuminte, ca tot omul, n-o să se prindă cu muierile rele de gură !

După ce-a plecat Dochia, o vinit și baba Siminica, o ceică a Nuții ; asta, văzîndu-și nepoata cu ochii roșii, o întreabă că de ce-o plîns ? Asta deloc înțelese că unde-i buba, și se prefăcu că-ncremenește de mirare și zise, bătînd în palme : „Vaido ieu,-o copile tu-re, cie mai fui ieu rînduită s-aud-o ! Săraca-mi de minie ! Să taci. copile tu să nu te mai sfătuiești cu cineva, că iști de rîsu gienii ! Cine-o măi auzit să fie om să nu se teamă de muiere ! Așa-i locu lu soru-mea, așa-i trebuie ! I-am spus ieu iei că tu iști de neam rău, să nu-și mărite fata după tine ! Ea nu că tu iști copil blînd ! N-o știut stinsa că-n c...ru blîndului îi sălașu dracului. Apoi ia-l la dăscăritce, pînă-l făcu cîrpă. Atunci o-ntoarsă și ea cu binele, și încheie : Așa cu ceica ; trăiți bine în ciuda dușmanilor, crăpie fierea-n iei să crăpie ! ș-ascultă de Nuța, că ea-i gloată cuminte și nu ț-o umbla rău !

După ce plecă ș-asta, vini mau păpucăriții, că-i abătură toată apa pre borungii iei și măroasă stete înainte bărbatului, zicînd :

— Noa, acmu-ți auziși pocania, d-aia tăcuși ca și peștele ! Auziși pre doda Dochia că de nu zicea ea ghiolduri și preste ghieră lu nenea Rusălin ala, ici, astăzi ar fi nieștie vai ș-amar de iei ! Auziși pre ceica, că așa baș cu tine a fost și uica Ion al ei, un șpîrdalnic ș-un flușturat, nu se mai ocieșa-n casă, și

că de nu era ea, să-l ţină-n frîu şi să-l facă om, astăzi ar fi neştie sărăntoci, iar el o hulă! Auzişi, că muierea-i stîlpu caşii.

— Flauzuri, mişcolănţii şi trincotce-fleancotce muiereşti. Taman, iriş mişcolănţîi!

— Ce D-zeu, nici acum nu crezi şi să te calci după minie, ca să ni-e meargă binie?

— Io? Că doară n-am mîncat bureţi!

— Acu văd bine, că noi doi nu facem casă. Trăieşte tu singur cumu-ţi place şi fii mic-marie preste tine, preste minie, nu! Că ieu cu un nărăvaş ca tine, n-o pot duce! Casa-i a tă, uşa-i a miă. Pr-undge-am tunat, pr-acolo ies. Aşa binie să ştii! Şi punîndu-se din nou pre plîns, începu a-ş strînge ţoalele. Şi carie cum o lua în mînă zicea:

— Asta-i a mie, asta iar îi a mie; asta-i dă la nuna; asta m-o cumpărat-o tata! Tu nu m-ai făcut nimic, taman nimic, de cînd mi-s după tine! Asta-i di la ceica! Asta m-o dată uina! Aşa! Tu vriei numa să fi mai marie-n casă şi să mă ameninţi că mă ucizi, dar nu m-ai făcut nimic. Nimic, nici o zgîrgorie de aţă nu m-ai cumpărat. Astea iar îs a miele, că ţi le-am făcut eu din pînză di la muma; c-ai fost pilieg cînd m-am măritat după tine; n-ai avut nici chimieşă de priminit. Şi tot aşa zicea, pînă strînsă tot din casă într-o poneava. Acuma mă duc să mîn pre tata cu caru să-mi ia toată ţeujina să-ţi las iar goale corlatcele cum or fi fost şi cîrtoagele din iele. M-o ţinea muma cum o putea, cum m-a ţinut micutcea, cînd n-am ştiut nici lucra.

— Dar ce-ai de gînd să faci nevastă? Că doară n-ai nărodzit! Cie ţ-am făcut eu ţie? Unde vreai să te duci?

— Lasă-mă, să mă duc, nu mă opri! Pre minie nu m-ai cumpărat di la turci, să-ţi fiu roabă! Am vinit din voie bună şi de drag după tine, ca cum vinie o fată di ominie, dup-un junie d-ominie. Dacă-ţi trebe roabă şi supusă, cumpără-ţi. Ştii tu ba!?

— Ian stai un pic, să nie vorbim, ca oamenii.

— Nu stau! La ce să stau, că ţie nu-ţi trebe muierie cie roabă şi ieu nu mi-s roaba ta. Audzitu-m-ai, ba!?

— Doamnie, Doamnie! Ca binie samini mîn-ta... Dar ian stai, nu fi proastă că nie-nţăliegiem nainte, api dă pe partea mie, dacă ţi s-o urît ţie de comarnicilie mele, te poţi duce.

— Ce să ne-nţelegem? Tu nu vrai înţelegere, tu vrai roabă. Cu roabele nu te-nţelegi, ci le porunceşti. Io nu mi-s roabă, să-mi porînceşti!

— Doamne apără-mă și mă păzește de dracu și pe mine și pe ea ! Asta nu-i lucru bun ci-i făcătură pre casa noastră. Ce ți-o tunat ție de să pleci la amneazăzu marie, de cumedia lumii ; ba-încă nici nu stai să ne vorbim, ca cum să vorbește un om cu muierea omenește.

— Tu nu știi vorbi omenește. Tu vrai să-ți fiu aplecată, ca o roabă, dar aia nu vrieu eu. Știi !?

— D-unde știi tu că eu nu știu vorbi omenește ?

— Apui ia să te aud !

— Apui bine ascultă !

— Ascult, ascult !

— Tu zici că bărbații să se teamă de muieri, nu muierile de bărbați ?

— Ei. Și eu zic, că muierea de bărbat, nu bărbatul de muiere.

— Apui sănătate bună ; cumpără-ți roabă ca să se teamă de tine, că eu nu mă tem. Lasă-mă să mă duc.

— Ian stai că nu mi-s gata. Nu te las pînă nu-ți dovorbiesc.

— La ce să stau, că ț-am spus că roaba tă nu mi-s să mă tem de tine. Lasă-mă nu mă opri !

— Doamne, Domniță-Doamne, dar binie samini mîn-ta ! Taman cum face ia cu bietu socru-mio. Dar lasă-mă să-ți dovorbiesc, api dacă nu ț-o plăcia cum oi zice ieu, sănătate bună. Cu sila nu te țin !

— Apui iată te-ascult. Dar nu te lega de muma !

— Ascultă, dragă nevastă !...

— Nu-mi zice dragă, că ție nu-ți trebe dragă, ție-ți trebe roabă !

— Doamne cum iști tu făcut ! Nu dai omului nici pacie să vorbească dac-o-nceput a vorbi.

— Ba-ți dau, vorbește. Dar iute, nu mă ținea-ncrosnată atîta cu țoalele-n cap, că nu mi-s roaba tă !

— Api lasă-lie jos din cap pînă-ți vorbiesc ș-ascultă ce-ți spun, că și mie-mi placie s-avem tihnă în casă.

— Iaca te las. Vorbește acmu !

— Ascultă dară ce-ți spun : Mă gîndi că, ca s-avem tihneală-n casă, haid să facem o probă !?

— Ce probă !? O tu m-ai luat pre mine probă ?

— Doamne apără și păzește, că nu mai tacie, ca cie-i cu spini pe limbă !

— Bine iaca tac. Tac, tac. Iar să nu mai zici că m-ai luat pe probă !

— Dar pot, cică, eu am zis că te-am luat pre probă ? Io am zis să ne facem o probă. Și care din noi doi o avie direptu, după ala să fie. Vriai ?

— Cu ce să faci probă ? Cu mine ? Aia n-o fi !...

— Nu cu tine măi, dar amîndoi să facem aia probă, și cui o da lumea drept, adicăte : cari-o avea drept, dup-ala să fie-n casă.

— Cum, cum ? Să mergem di la casă la casă ; o la moară și-n tîrg unde-i mai multă geanie, să-i întrebăm care cum să tem unii d-alții ! Ho, ho, ho, ho ! O, ho, ho ! Ai face tu ș-aia comedie-n sat ? Noa, acu văd că nu iști cu toate apilie ! Te-ai face tu și-un fișterac s-alergi, a-ntreba la oameni care nu se tem de muieri ? Facu-m sfînta crucie ! Pfui ! îș schipi-n sîn. Doamne păzește-ne de rele !

— Măi, dar n-o lua-ntr-acolo, că iei numile Domnului în deșert ! Nu mă lua-n aiurea, că io n-am zis să mergem di la casă la casă, dar am vrut să zic...

— Ce-ai vrut tu să zici, știu io. Vriai să probiești, o măi sînt oameni cari nu se tem de muieri !

— Aia, aia am vrut să zic, dar nu așa cum zici tu, ci tu nu mă...

— Tu du-te singur de-i întreabă dacă nu ț-i rușine ! Io n-am lipsă de-ntrebat giania din sat carie să tem de bărbați. Io nu merg !

— Dar nici io nu vrieu să-i întreb d-a dreptu, dar vrieu să faciem o probă, și iaca cum : Uită-te icia cizmele astea noi, să le ducem la tîrg. Io știu că pierd vro 5—6 fl. pre ele, și lucru mieu, dar ca s-avem tihnă-n casă, fie ș-așa. Zic le-om duce-n tîrg, și care-o vini să le-ntrebe, le-om spune că nu mi-s de vînzare, dar le dăm d-afitcea aluia care nu se teme de muiere ! Vriai așa ?!

— L-asta mă prind. Dar să nu umbli cumva cu poșovaica, și-n tîrg să nu te miestăci la ci-oi vorbi și facie eu. Și iaca-ți spun mai dinainte, c-ai pierdut rămășagul. Și d-o fi om să nu se teamă de muiere, s-ai tu drept ; iar de n-o fi, să-ți iasă năroziile din cap și ș-aia ci-o zis popa la cununie. O nu știi tu zicala rumânească : Că s-asculți ce zice popa, dar să nu faci ce face popa, că-s popi și de care mînîncă dă slastă în zile de post !“

— Așa să fie, încheie bărbatu. Nu știu stins că se joacă cu jeghiu ! Nu știu că încă nu s-a născut om pre lume, pre care să nu-l fi ars muierea — cînd o vrut — fie cu una, fie cu alta ; dar, de răzbit cu muierea, n-o mai răzbit om !

Cu altă tocmeală, bietul păpucariu îș lă o sarcină grea de pre inimă. Păpucărița lasă troiba din cap, și orîndji iară cum a fost prin casă, pre cînd păpucariu văcsui frumos cizmele de pricină, de să i se lasă omului la ele ; dar păpucărița icleană, le unsă bine-bine cu untură de pește. Icea, că pîntră ca să fie moi...

Mîine-zi fiind baș zi de tîrg, plecară ca de rînd amîndoi cu tîrgovina-n tîrg, luvînd cu ei și cizmele, cari-o să lie aducă tihnă cășii. Păpucariu-ngîndurat, iar păpucărița toată rîs și voie bună...

În tîrg, cum ajunseră și întinseră șatra, viniră întrebători, de toate națiile, din mîncata aia, ca porumbii la porumbariu, unu iesă, altu tună ; dar cu toată vitejia lor, cizmele nu se clintesc din loc.

Și ca să nu-nșir vorbe multe și-n taină, ca pîn-acmu, s-o scurtez și să vă spun d-a rîndu pre toți vitejii ahăia ce-or pățit ; una însă, mă rog de dumneavoastră, fire-ați înțeliepți, și să vă țină Dumnezeu și pre voi și mintea voastră, și gloata voastră, dacă viți avie, de nu, să vă dea Dumnezeu la toți — ca mie —, cîtă frunză și iarbă, pînă s-o înmulți neamu nostru, ca stelele cerului și ca năsipu mării, să nu care cumva să credeți vrunu că și eu am fost într-ai viteji d-acolo ! Că eu n-am fost. Dacă nu mă credeți iaca mă și jior că n-am fost : Să-l ia izdatu pr-ăl ci-o fi fost cîndva la așa o mirozdenie. Nu zău nu ! Numai mie iar m-o spus gazda mea, Petru Florea din Arad, D-zeu să-l ierte d-o fi murit, și să-i ajute d-o trăi, că zău și bun om o fost. Patru ani am fost la școala ungurească și la preparandie în Arad și toți 4 ani am fost la iel în cost și cfartir. D-o fi murit, știu c-o murit cu dorul meu. Că zău și io-l doresc și pe el, și pe fie iertată mama Ana, soția dumnealui, o muiere, pita lui Dumnezeu de bună. Dar io iar n-am fost rău, că cine m-ar fi și ținut atîta var de vreme-n casă și rău. Api vedeți, gazda ala a meu, cînd veneam de la școală, cu capul tobă de carte, iar el îmi făcea capul obroc cu poveștile lui, și zău, îl ascultam mai cu drag ca pe domnul Gavra în școală, cu „Noricumul subt romani“ ș.a., de care nu mai țin minte ; dar alea lu moșu Petru toate le țin în cap ; și acum, după 30 de ani, vedeți cum vă le știu spune de bine, parc-aș citcilie din carte ! Așa dară să mă credeți că eu n-am fost atunci decît de la 14 pînă la 17 ani și cînd am fost de 18 ani am și fost dascăl ; și abia la 22 de ani m-am însurat. Cînd însă s-o fi-ntîmplat povestea cu papucarul și păpucărița noastră, D-zeu știe, cînd drac o fi fost, zisa lui moș Petru ; numa

eu v-o spun cum m-o spus-o el, și cum vedeți bine că și-azi îi așa și nu-i minciună !

Cum ziși așadară, să vă spun numa pe trei inși din trei feluri de nații, ce-or pățit cu papucărița și cu cizmele cu pricina :

— Cum dai cizma maistore ? îl întreabă un pintenat d-ai mustăceți.

— Nu le vînd pe bani păitaș, ci le dau d-afitcea aluia care nu se teme de muiere.

— No, io spuneți la voi, tu nu aflat ala omule la Magyorszag ! Zise mustăciosul, scăpănîndu-se.

— Nu dară ! Doar n-ar fi toți oaminii ca voi.

Ungur,
Bun-gur...
Cînd pășește
Zdrîncănește.

— Cum șisme, Herr meister ?

— Nu-s scumpe, jupîne. Le dau d-afitcea aluia om, care nu se teme de muiere.

— Na ! Io nu șe, e te muiere, tai la mini șismile !

— Tomna aia aștept și eu. Omul meu. Auz nevastă ?

— Bine, bine bărbate, dar nu te grăbi, cu Dumnezeu să-l ierte. Mai așteaptă o țîră ! Apoi se întoarsă la neamț și-i zise : Dumneata iști care zici să nu te temi de muiere ?

— Na ! ves bini io nu șeme te muiera.

— Api binie, dara, cizmele-s a tale. Dar nu să cade să le duci cizmele goale-n mînă, adu ceva să le-nvălim.

— Ei, io n-ai cu șe volui, io tuș la muma.

— Ei n-ai ! Iaca cîrpa aia în pozonariu, în aiia-s bine de învăluit.

— No frailic ! Teț bini ! Atunci se fițiš la mini șupuneasa meu, che fașem sactuch șmuțig ?

— Vezi aia o fi aia ! zise papucărița, te temi de jupîneasa ta. Bine faci, că ea fracă nu tu. Dar cizmele lasă-le, și te cară d-aici, că și de tine-i numa gura ! Auzi-ți bărbate ?

— Cum dai cizmele maistore ? zise un sucmăzat de român.

— D-afitcea, dacă nu te temi de muiere !

— Atunci îs cizmele a mielie, fiindcă eu nu mă tem de muiere !

— Ține dară traista aia să le băgăm în ea, zise păpucărița.

Omul luă cizmele în mîini ca să le bage-n traistă. Dar cizmele fiind văcsuite, apoi bine unse, să tot imă pe mîini de ele, d-aia zise :

— Las' că le duc în mînă, că se imă traista de ele.

— Ba nu, în traistă, zise papucărița, că n-o să le duci de comedie în mîini.

— Ei, dar văz că se imă traista de iele, și ce-o să-mi zică nevasta acasă, c-am imat traista ?

— Aia io nu pot ști ce-o zice către tine nevasta ta acasă, ea poate că te-ar și bate dacă-i ima traista. Dar io-ți zic să lași cizmele și să te speli d-aici. Pentru că omul care nu se teme de muiere, nu-i pasă de sfada muierii d-acasă, fiindcă i-o imat traista. Cară-te !

Toți rîseră de sucmăzat ala, care plecă d-acii plieștis, ca un cățel bătut și cu coada-ntră picioare : de rușine.

Di la o vreme, nu mai vine nime să-ntrebe de cizme, ba plecînd și gloata de mirozdenie, plecară și păpucariu și păpucărița cătră casă.

Ajunși acasă, păpucariu trist ; iar păpucărița toată voie bună, îi zise :

— Văzuși, dragă bărbățele, că nu-i om să nu se teamă de muiere ?!

— Văzui, văzui, nevastă. Taman așa fu, precum ziseși tu !

V-am spus că numa de cînd am auzit eu asta poveste, or trecut peste 30 d-ani ; dar încă de cînd s-a fi întîmplat. Multă vreme ! Și încît [știu] io, din pățite ș-auzite, nu s-o mai schimbat lumea d-așa.

Am dreptate oameni buni ! Ba ?

FAM., XXXIV (1898), nr. 14, p. 162 ; nr. 15, p. 176

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3531. Este atestat în Transilvania.

UN SFAT

Femeia (către cizmar) : — Vezi, cizmelor ce le-am cumpărat de la d-ta li s-a și rupt tureacul.

Cizmarul : — Dar d-ta nu trebuie să le prinzi de tureac, ci de călcîi, cînd dai cu ele în bărbat.

POP., V (1898), nr. 23, p. 365

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3532. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. *Un sfat*, CAL. ROM. Car., X (1898), p. 137.

ŢĂRANUL HOTĂRÎT

— Ce, la ştrengarul acela voieşti dumneata să-ţi dai fata de nevastă ? Nu face asta vecine, pentru că ăla într-un an ţi-o bagă-n groapă !

— Aşa ! Atunci e-o cale, îi dau şi pe nevastă-mea.

CAL. CALIC., I (1886), p. 37

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3533. Este atestat în Transilvania.

[DEZAMĂGIRE]

Un pleş se plînge către un prieten, de viaţa lui casnică :

— Cînd am văzut-o întîi am rămas mut de dragul ei ! Cînd am luat-o, eram orb de dragoste.

Acuma-s surd de larma ei. Şi pe deasupra şi pleş de dragi mînuţele ei...

BUCIUM, I (1925), nr. 10, p. 2 (Dezeşti—Timiş)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3534. Este atestat în Transilvania.

[TOCMAI DE ASTA-I MÎNDRĂ]

Doi țărani se uită într-o ferastră la o prăvălie și văd un chip de femeie zugrăvit foarte bine pe o pînză.

— Mîndră femeie, mă, ista, zice unul. Numai că nu grăiește.

— Apoi tocmai de asta-i mîndră, răspunse celalt, care avea o muiere foarte rea de gură.

AGRIC., V (1908), nr. 22—23, p. 207

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3535. Este atestat în Moldova.

Variantă:

2. (Fără titlu) AGRIC., XI (1920—1921), nr. 8, p. 63.

E BUNĂ ȘI CLEVETIREA

A fost odată o femeie tare evlavioasă, adică cu frica lui Dumnezeu. Îi plăcea singurătatea și de aceea nici nu ținea pe lîngă casa sa decît o servitoare. Se spune că această femeie era de tot bogată, încît îi merse vestea peste nouă țări și nouă mări; ea însă nu spunea că are atîta avere. Avea mai cu seamă bani, pe care îi ținea într-o chiliuță, unde numai ea putea intra. Nu, că doară alții n-ar fi încăput în chilia ei. Nu-i era iertat însă nici barem servitoarei să se apropie de ușa chiliei, ba nici nu-i era iertat să spună ceva peste tot despre chilie.

Femeia, de evlavioasă ce era, nici nu prea vrea să vorbească cu alți oameni, ci ziua și noaptea își închipuia că vede pe D-zeu dimpreună cu îngerii cum o au de dragă pentru purtarea cea bună și inima ei cea curată.

Au simțit lucrul ăsta niște hoți și s-au sfătuit că oare cum ar putea să înșele cumva pe biata femeie și să-i fure avuția? Au aflat iute o cale. S-au sfătuit să scrie o epistolă femeii evlavioase, să aștepte cu inima curată, că va avea la

cină pre Dumnezeu cu cei doisprezece apostoli. Toți hoții s-au apucat de lucru și i-au scris femeii următoarele cuvinte :

„Evlavioasă femeie ! Inima ta este mai curată, decît la toată suflarea de pe pămînt ; m-am hotărît deci să [te] cercetez dimpreună cu cei doisprezece apostoli ai mei. Pe duminică-seara să ne aștepți cu cina gata.
Dumnezeu, domnul ceriului și al pămîntului."

Femeia cît ce a primit epistola a desfăcut-o și a citit-o în taină. Mai erau încă cîteva zile pînă la ziua numită, în care avea să vie Dumnezeu cu apostolii și se gîndea ziua, noaptea, la acea venire și nu știa că oare cu ce fel de mîncări să-i aștepte, ca lui D-zeu să-i fie mai plăcute.

Pe cînd gătea mîncările, căci cu zile înainte s-a fost apucat de lucru, slujnica o tot întreba, că pe cine așteaptă de face atîtea mîncări ? Femeia prima dată nu i-a răspuns nimic, dar după ce servitoarea nu va înceta cu întrebările i-a scăpat vorba și i-a spus, că pe cine așteaptă pe duminică seara, a legat-o însă că nu va spune nimic la nime. Dar femeia e tot femeie, nu lasă de minciună vorba : gura zice, gura minte —, servitoarea s-a apucat de i-a spus drăguțului ei, care era cătană. Vremea tace și trece, veni duminecă-seara și mîncările toate erau gata și puse la îndemînă, ca pe cînd înalții oaspeți vor sosi îndată să aștearnă masa.

Cam între ceasurile 11 și 12 noaptea se aude bătînd cineva la ușe și îndată intră o mulțime de oameni îmbrăcați în vestminte strălucitoare. Unul era D-zeu, iar ceilalți apostolii. Femeia nu știa cum să se închine și să le sărute mîinile, și picioarele. Pe urmă îi așeză pe toți la masă și începu a-i îmbia cu mîncările pregătite.

Cînd gătară de mîncat și de băut cel ce închipuia pe D-zeu se sculă de pe scaun și se repezi asupra femeii zicînd :

— Unde ți-s banii ?

Iute se făcu larmă mare, și femeia începu a striga după ajutor. Întru aceea se aud cîteva împușcături pe fereastră asupra hoților rănind pe unii dintre ei și îndată intrară în casă o mulțime de soldați și prinseră pe hoți. Ca prin urechile acului a scăpat vie biata femeie.

Am fost spus mai înainte, că servitoarea i-a spus secretul unei cătane, pe care-l avea de drăguț. Acela, curios să vadă și el pe D-zeu, nu s-a putut răbda de a nu spune ortacilor săi

să-l însoțească în noaptea aceea, dacă voiesc să vadă și ei pe D-zeu. Cătanele nu au știut scriptura, unde se zice că pe D-zeu este cu neputință a-l vedea oamenii, și s-au dus să-l vadă. Și așa le-a fost ușor să prindă hoții.

Așadară și din clevetirile cuiva poate urma un lucru bun. Dacă servitoarea nu spunea taina drăguțului ei, i-ar fi furat hoții banii femeii, și pe ea ar fi omorît-o.

POP. ROM., I (1901), nr. 8, p. 1

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3536. Este atestat în Transilvania.

VESTIRILE-S STRIGATE

Un croitor dintr-un tîrg mare se duce într-o zi la popă să-i spuie că vra să se cunune.

— Dar bine omule unde ți-s vestirile ? îl întrebă popa.

— Vestirile ? Eu unul n-am nevoie de ele.

— Cum așa ? Fără vestiri nu te pot cununa. Lumea toată trebuie să știe că vrei să te însori, și înainte de cununie trebuie să-ți strig vestirile.

— Înțeleg sfinția voastră, dar vestirile mi s-au strigat o dată, răspunse croitorul zîmbind. Alaltăieri i-am spus bunicii în taină această dorință a mea și astăzi, dacă mă credeți, știe întreg orașul nostru.

(I.E. Torouțiu) „I. CREANGĂ", II (1909), nr. 4, p. 111 ; republicată : *A fost odată*, p. 44

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3537. Este atestat în Moldova.

DEOSEBIRE

— E lucru de spaimă cu nevastă-mea ! De, ca omul, am și eu să-i spun cîte un secret, pe care să-l țină minte ! Ți-ai găsit-o ! Îi intră pe o ureche și îi iese pe cealaltă !

— Vezi, în privința asta nevastă-mea se deosebește mult. Secretele îi intră pe o ureche și-i ies pe gură, că le spune la orașul întreg.

CAL. Blaj, VII (1930), p. 174

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3538. Este atestat în Transilvania.

NEVASTA REA

După ce-și mîntui toate daraverile în tîrg, un țăran se întorcea acasă. Mergînd pe o uliță, în dreptul unei porți fu tras de niște vaiete; ca orice curios opri căruța și se uită să vadă ce este, ce s-a înîtmplat. Cum aruncă ochii, văzu pe o femeie care-și bătea bărbatul; văzînd aceasta și numaiputîndu-și opri supărarea, zise:

— Aoleu! nu ești pe mîna mea, căci ți-aș arăta eu să-ți bați bărbatul.

Femeia auzind vorbele acestea, lăsa pe bărbat se duse la țăran și îi spuse:

— Măi române, eu vreau să mă scap de bărbatul meu, ia-mă și pe mine în satul tău, ca să-mi găsesc vreun rost.

Românul cum e el bun din fire, o luă în căruța sa. Merse ce merse și spre seară ajunseră în sat. Venind noaptea, femeia zise țăranului:

— Îngăduie-mă să stau la tine în casă vreo două, trei zile pînă m-oi rosti și eu.

Țăranul, după ce se înțelese cu femeia sa, o primi în gazdă pentru cîteva zile.

Femeia nu făcea nimic, ședea toată ziulica fără să dea mînă de ajutor în casă; trecu astfel o zi, două, trecu și a treia, și femeia tot nu-și găsise de lucru. Nevasta țăranului, văzînd pe femeia străină că nici nu se gîndește la plecare, o chemă și-i zise:

— Ai spus să te primim în casa noastră, vro trei zile pînă te-ai rostui, trecură toatetrele și tu nici nu te-ai mișcat din casă; să faci bine să pleci.

— Am să plec eu din casă, îi răspunse femeia străină, eu sunt nevasta lui și nu plec deloc, tu să faci bine să pleci.

Nevasta țăranului, cum auzi aceste vorbe nesocotite, se făcu foc și se duse la bărbatul său, de-i zise :

— Cum, ți-ai adus nevastă de la tîrg și o ții în casă fără să-mi fi spus măcar...

— Eu, nevastă... răspunse țăranul mirat.

— Dar tu ; căci femeia acea ce-ai adus-o tu, cînd i-am spus să plece din casă, mi-a spus ca eu să plec, căci e nevasta ta, să faci bunătate s-o gonești cît mai degrabă, căci de nu, ai să vezi ce are să se întîmple.

Bietul țăran, supărat peste măsură de purtarea femeii pe care o găzduise atîta vreme, îi zise răstit :

— După ce te-am îngăduit să stai în casă, cît ai poftit, văd că în loc să pleci, vrei să dau pe nevastă-mea afară din casă, și zici că mi-ești nevastă...

— Păi ce, acum tăgăduiești, îi răspunse femeia, nu m-ai adus pe mine de la tîrg și mi-ai spus să-ți fiu nevastă ? Să nu plec din casă pentru că faci așa.

— Să pleci îți zic.

— Nu plec.

— Nu pleci ?

— Iaca nu.

— Pleacă, îți zic, căci aduc primarul.

— Uite, nu plec, măcar să aduci și pe mama primarului.

Disperat țăranul se duse să aducă și pe primarul ca să dea afară pe acea femeie. Totul fu în zadar. Nimic, nici autoritate, nici primar nu putură face pe femeie să plece. Cu nici un chip nu se mișca din casă.

Țăranul văzînd că cu puterea în deșert se încercase s-o gonească, se hotărî să-i dea ce o cere, numai să plece, să-l lase în pace și se duse de-i spuse :

— Te-ai hotărît să pleci ?

— Nu.

— Ce vrei să-ți dau ca să pleci.

— Nimic.

— Îți dau tot ce mi-oi cere.

— Așa ? Atunci dacă vrei să te scapi de mine să împărțim tot ce ai tu în jumătate, o parte să iau eu, și o parte tu. Dacă vrei așa, plec ; dacă nu, nu, nici că mă urnesc din casa ta.

— Iaca împărțim tot, numai să pleci.

— Hai să începem împărțeala, zise femeia.

— Începură amîndoi să împartă tot ce găseau prin casă : linguri, străchini, șervete tot, tot ; căci bietul țăran ar fi fost

în stare să dea tot ce avea și cămașa după el, numai să scape de femeia asta care îi căzu ca o pacoste pe cap.

Împărțiră tot pînă și vite ; mai rămase un cal.

— P-ăsta cum îl împărțim ? zise țăranul.

— Taie-l în două.

— Nu se poate, cum să tai calul în două.

— Altfel nu plec.

— Ia-l tu, și du-te, numai să nu te mai văd în ochi, zise țăranul necăjit.

— Nu vreau ; nu plec pînă nu l-om tăia drept în jumătate.

Nemaiavînd ce să facă, bietul țăran se pregătește să omoare calul, femeia îl opri și îi zise :

— Stai nu omorî calul și ascultă ce-ți spun eu :

Vezi ce va să zică femeia rea. Eu sunt aia. Cînd îmi băteam bărbatul, ziceai că „mi-ai arăta tu mie să-mi bat bărbatul, dacă aș fi pe mîna ta". Iaca ți-am fost în mînă și n-ai fost în stare să te scapi de mine.

Altă dată să nu te mai pui cu femeia rea, că n-ai să scapi niciodată de ea. Na-ți lucrurile, ce împărțirăm, îndărăt și să rămîi sănătos.

Femeia plecă p-aci încolo ; iar țăranul rămase fericit că a putut să se scape de diavolul ăsta, alegîndu-se numai cu necazul. Jură că de aci înainte în toată viața lui n-o să se mai puie cu o femeie rea.

GEN. NOUĂ, XI (1891), nr. 5—6, p. 174

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3539. Este atestat în Muntenia.

DIAVOLUL ȘI FEMEILE

Spun bătrînii că un diavol, luînd odată chip de om, s-a furișat într-o mănăstire de călugări cu gînd ca să ispitească pe călugări la păcate.

Cînd a intrat însă în curte a văzut printre chilii trecînd femei străine de mănăstire.

Atunci diavolul s-a întors spre poartă zicînd :

— Dacă sînt femei aici, este destul cu ele, că fac ele ispravă, eu nu mai am ce căuta aici.

Şi a ieşit pe poartă plecînd în altă parte.

CAL. F. LUMEA, IX (1932), p. 42

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3540. Este atestat în Muntenia.

PIELEA RĂPĂNOASĂ

Un om avea o femeie rea şi harţăgoasă de mama focului. A răbdat-o el într-o părere, dar toate sînt pîn' la o vreme, şi unde mi ţi-o luă într-o zi de cînepa dracului, mi-o aşternu la pămînt şi începu a o măsura cu un gîrbaci de-i mergeau petecele. Muierea dracului însă, şi mai tare batjocorea... şi de cîte ori el o croia, ea răspundea :

— Dă ! mînca-m-ai friptă, dă !

— Apoi, degeaba ! zise atunci omul, piele ră şi răpănoasă, ori o bate, ori o lasă !

Popescu-Ciocănel, *Braşoave,* p. 11

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3541. Este atestat în Muntenia.

MAI BINE MOARTEA, DECÎT CU DRACUL LA UN LOC

Pe un răufăcător îl judecaseră legile la spînzurătoare. Cînd era să-i facă sfîrşitul, strigă un slujbaş de la împărăţie către prostimea adunată, că de vrea vreo fată, din cîte sînt de faţă să-l ia pe cel osîndit de bărbat, atunci i se iartă osînda, iar ţara li dă zestre. Ce-i drept s-a găsit o fată şi l-a luat de bărbat.

Au trăit ei cît au trăit împreună și la o vreme după aceea se înfățișează cel osîndit iarăși înaintea domnilor de la judecată și li spune :

— Drept este, domnilor, că mare păcat am săvîrșit și mi se cădea spînzurătoarea, dar tot n-a fost așa de greu păcatul ca să fiu osîndit să trăiesc cu dracul. Vă rog, domnilor, dacă se poate să luați încă o dată judecata și mai bine să mor spînzurat decît să mă osîndiți să trăiesc cu muierea ce m-a luat.

„I. CREANGĂ", VII (1914), nr. 7, p. 220

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3542. Este atestat în Moldova.

FIERUL RĂU

Un om căruia nenorocul îi dedese o femeie rea zicea : muierea are pe dînsa trei piei. Una de drac, dasupra a doua de vacă, și a treia sfîntă. Aceasta am dovedit-o la nevasta mea zicea el. Cînd o iau întîi la bătaie, ea zice cu răutate drăcească : „Dă fir-ai al dracului, dă și pe dincoa găsite-ar nebuneala" etc., pînă aci e pielea dracului. Dacă dau cu nădejde și necăjit mai departe, ea-ncepe a zbiera ca vacile : „Săriți că mă omoară hoțu". Aci e pielea vacii. Dacă dau cu curaj și d-aci înainte și vede ea că nu-i nădejde de scăpare, începe a-și îndulci răutatea zicînd : „Iartă-mă că nu mai fac frățioare, lasă-mă că am greșit". Atunci văz că am ajuns la pielea sfîntă și rămii mulțumit.

Zaharescu, *Anecdote*, p. 29

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3543. Este atestat în Muntenia.

2. PĂRINȚI — COPII

CHIBZUIALA SĂCUIULUI

Un secui, la care îi mersese vestea de chibzuit ce era, care nici un lucru nu făcea pînă nu-l cumpănea bine și nici cel mai mic cuvînt nu-l scotea din gură nerumegat, se duce într-o iarnă în pădure cu copilul său.

Fiind frig pînă cam una alta au făcut un pic de foc să se mai dezmorțească și să mai îmbuce ceva.

— Tată ! zice odată Pișta, eu vreau să spun ceva.

— Rumegă, mai bine dragul tatii, și apoi spune !

Pișta înghite și tace.

— Tată, zice după un răstimp Pișta, eu spun ceva.

— Rumegă bine, și apoi spune.

Pișta iar tace.

— Tată ! eu spun ceva !

— Rumegă bine ce vrei să spui !

După un răstimp sare sus secuiul cel bătrîn ca mușcat de șarpe, că a simțit-o că îl frige în spate.

— Vezi, edeș-papam, am tot rumegat pînă ce ți-a ars tot sumanul în spate.

CUCU, I (1905), nr. 11, p. 2

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3545 (A. Th. 1562). Este atestat în Transilvania.

FATA ȘI IAPA

Era un om care avea o fată ce îmbătrînise pe cuptor, pentru că deși avea avere, era gospodină dar urîtă foc.

Vine unul, vine altul s-o pețească, la toți le plăcea gospodăria părinților, căci se întîmplase că era singurul copil... dar fata ba.

Dar gospodarul ista avea și o iapă de rasă așa de frumoasă încît la toți le plăcea strașnic și ar fi vrut să o cumpere, dar gospodarul acela spunea că n-o are de vînzare. Unul mai îndrăzneț din pețitori își luă inima în dinți și zise :

— Bine domnule ce înseamnă asta, eu vreau să-mi vinzi iapa și-ți plătesc cît vei cere !

Bătrînul uimit de această îndrăzneală răspunse :

— Eu primesc tîrgul d-tale și eu ți-o dau cu cît zici d-ta... dar nu uita că nu dau iapa fără fată.

Tînărul cînd auzi își văzu de drum și-i trecu gustul de însurătoare.

(N. I. Munteanu) SAT., I (1931), nr. 9—10, p. 15

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3546. Este atestat în Moldova.

[CE ȘTIE UN COPIL]

O țigancă bătrînă umbla pe uliță cu un copil gol, pe un frig de crăpau copacii.

Un om văzînd-o o întreabă :

— Nu ți-e milă, fă cioroaică, de bietul copil să-l porți așa de gol pe frigul ăsta ?

— Hapoi de, cocoane, mînca-ți-aș, ce știe un copchil ca ăsta de frig sau de căldură.

AGRIC., V (1908), nr. 22—23, p. 208

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3547. Este atestat în Moldova.

FILOZOFIA VIEȚII

Trăia într-o vreme, undeva o babă afurisită, care în viață nu-și prea stricase papucii pe drumul bisericilor.

După ce îngropase vreo cinci soți, trăia acum singură, ca un huhurez răzlețit, tot amarnică și cîrcotașă, neputîndu-se

îndulci nimeni din bunul ei, adunat de cei cinci bărbați petrecuți.

Un om mai cu trecere în sat, de cuvîntul căruia asculta și baba cea amarnică, măcar la... zile mari, se încercă odată s-o povățuiască :

— De ce nu crești un nepot, pe lîngă d-ta, să nu fii chiar singură, la o vîrstă ca asta ? Și apoi, mai știi, ți-o fi și de-un ajutor mai tîrziu, cînd nu vei mai putea...

Baba cea înăcrită îl privește chiondorîș și, ridicînd de un umăr, își strîmbă gura cu neîncredere :

— Eu, să cresc un nepot ! Eu să-mi iau în casă pe salba dracului ?

Și aici, vrăjitoarea naibii, repetă ridicarea din umăr și strîmbătura cea urîtă din gură, zicînd înțepată :

— Decît să cresc un nepot, mai bine hrănesc și ridic un purcel, că purcelul îți unge botul... la urmă, pe cînd nepotul numai ți-l rupe... după ce l-ai crescut mare.

Adam, *Glume țărănești*, p. 30 ; republicată : GAZ. TRANS, LXXI (1909), nr. 84, p. 6

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3548. Este atestat în Muntenia.

SPOVEDANIA ȚIGANULUI

Țiganul merse la preot să-și mărturisească păcatele. Preotul îl întreabă :

— Ce ai păcătuit ?

— Am bătut cojocul mamei, pînă l-am făcut tot zdrențe.

— Aceasta nu este păcat, fiule zise preotul.

— Și eu gîndesc așa, zise țiganul, dar ahai-a-e dracul, că cojocul a fost pe mama.

GURA SAT., XIV (1874), nr. 19, p. 76

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3549 (A. Th. 1630 A *), cf. 3148. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Spovedania țiganului.* Stăncescu, *Glume*, p. 35.
3. *Țiganul și popa.* Fundescu, *Lit. pop., Anecdote*, p. 20.
4. *Spovedania țiganului*, SĂMĂN., III (1903), p. 657.
5. *Spovedania țiganului*, HAZ. SAT., VII (1907), nr. 2, p. 3.
6. *Să fie păcat părinte ?*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 5, p. 2.
7. *Spovedania țiganului*, „I. CREANGĂ", V (1911), nr. 7, p. 222 (Ciortești—Vaslui).
8. *Spovedania țiganului*, CĂL. POP., XXX (1915), p. 115.
9. *Spovedania țiganului*, GÎND BUN., II (1915—1916), nr. 15—16 (Coropceni—Vaslui).
10. *Spovedania țiganului*, STRAJA, I (1923), nr. 34—35 (Ciortești—Vaslui).
11. *Țiganul la spovedit*, DUM. POP., VII (1923—1924), nr. 41—42, p. 7.
12. *Era și mama în el*, CAL. ASOC., XVIII (1929), p. 176.
13. *Cojocul țiganului*, CAL. F. LUMEA, VI (1929), p. 62.
14. *Țiganul la spovedanie*, POP. ROM., Buc., II (1933), p. 357 (Tulcea—Tulcea).

[M-AI VĂZUT FUMÎND ?...]

Andras bácsi trage o sfîntă bătaie băiatului său, pe care l-a surprins cu o țigară în gură.

— Bagă de seamă să te mai prind și altă dată.

— Dar tată, și d-ta...

— Eu ?... M-ai văzut fumînd cînd aveam vîrsta ta ?

ACTIV., II (1902), nr. 12, p. 4

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3550. Este atestat în Transilvania.

[DE CE TREMURĂ LUMINA STELELOR ?]

Un copil întrebă pe tatăl său :
— De ce tremură lumina stelelor ?
— Prostule ! Pentru că e vînt !

ACTIV., II (1902), nr. 1, p. 2

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3551. Este atestat în Transilvania.

CICĂ-I ZAPCIURNIC

Merge țiganul să dea pe dănciucul hăl mai mare la școală, ca să învețe carte.

Cînd vine acolo iată dănciucul zărește un ceasornic pe perete, mirîndu-se tare de aceasta, întrebă pe tatăl său :

— Tată, dar ce-i tabla aceea ce bate tica-taca ?

— Acea îi zapciurnic.

F. TOȚI, II (1898), nr. 22, p. 264

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3552. Este atestat în Muntenia.

O ÎNTREBARE CU TÎLC

— Cine bătea toba, măi țigane, aseară la voi acasă ?

— Dracu !... Cine era să bată ?... Tata, îndrepta o cobiliță pe mine !

Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băț,* p. 85

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 3553. Este atestat în Muntenia.

FRICA EVREULUI

— Tate-leben, dacă tu nu dai la mine 1000 lei, eu sar în apă.

— Ai să capeți catar, Sami-leben.

— Atunci îmi trag un glonț în cap !

— N-ai să te nimerești.

— Atunci îmi cumpăr un ștreang !

— Ștreangul nu face stricăciune la un ștrengari.

— Atunci las să mă boteze !

— Neamul întreg s-ar bucura că a scăpat de tine.

— Dacă-i așa atunci las școala și deschid o dugheană de concurență chiar peste drum de a ta !

— Na, blăstămatule, aici ai banii.

POP. ROM., V (1936), nr. 11, p. 127

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3554. Este atestat în Muntenia.

CEL CE N-ARE TATĂ

Unul avea un fecior chipeș și înțelept însă cheltuitor. Tată-su, ce avea unul, îl crescuse cu drag ferindu-l de foc și de apă, dar însurîndu-l și dîndu-l la casa lui nu se prea ducea des pe la fecioru-so, căci bătrînului îi plăcea să-l vază mai trebliu, mai săritor la trebi, ceea ce nu era fiu-so. Fiind cam departe, luă o trăsură și se hotărî să-și vadă feciorul, fiindu-i tare dor și fiind și chemat. Cînd se dete jos, dete vizitiului 50 bani și intră înăuntru. Stete vreo cîteva zile, se bucură de cum se îndrumase fiu său, pe gospodărie, și trimise să-i aducă o trăsură să se ducă acasă. Fiul îi aduse. Cînd să plece tînărul puse birjarului 1 leu în mînă. Se nimerise tot birjarul cel ce îl adusese, acesta se tot mira că ce să fie asta de domnul cel tînăr a dat mai mult.

— Ce să fie dragul meu, zise bătrînul, domnul are tată, da eu n-am și păcat nu-i să deie, că : cine dă, lui își dă.

(N. I. Munteanu) GHILUȘUL, I (1913), nr. 11—12, p. 13

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3555. Este atestat în Moldova.

Variante:

2. *Apoi eu n-am tată*, CAL. SĂT., XIII (1928), p. 26.

CUMINTE

Mama : — Ghiță, cine a luat colacul de pe masă ?

Ghiță : — L-am dat unui copil sărac, care era foarte flămînd.

Mama : — Vezi ce copil bun și cuminte ești tu. Și cine a fost acel copil ?

Ghiță : — Eu, mamă.

CUCU, I (1905), nr. 1, p. 2

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3556. Este atestat în Transilvania.

ÎNSURĂTOAREA

Pe un părinte, care voia să-și însoare pe un flăcău al lui numai de 18 ani, îl întrebă un vecin :

— De ce nu lași, vecine, băiatul întîi să-i vie minte, apoi să-l însori ?

— Hei, prietene, păi după ce i-o veni mintea crezi c-o să vrea să se mai însoare ?

HAZ. SAT., II (1902), nr. 3—4, p. 3

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3557. Este atestat în Muntenia.

Variantă:

2. *Însurătoarea,* BIBL. BASM., I (1910), p. 26.

SFAT PĂRINTESC

Tatăl adresîndu-se fetelor sale :

— Ia ascultați, fetelor, cînd aveți de gînd să vă măritați ? Ia vedeți să găsiți cîte un bărbat !

Adresîndu-se apoi băieților le zise :

— Iar voi, băieți, nu cumva să faceți gugumănia să vă lăsați ca vreo fată să vă încînte !

POP. ROM., XIV (1914), nr. 26, p. 10

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3558. Este atestat în Transilvania.

HAI MAMĂ SĂ TE VÎND

Unul zise odată mîni-sa :

— Hai mamă să te vînd.

— Aracan de mine, dragul mamei d-apui cum să mă vinzi ?

— Lasă, mamă, că ce-oi cere eu, nici dracu n-a da...

A.I.E.F., i. 10760 (jud. Vrancea ?)

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3559. Este atestat în Moldova.

GOII MAMEI...

O ţigancă se uita odată la puiandrii săi cei golăneţi şi, plină de mîhnire, zicea :

— Goii mamei, goi şi mama cu pielea; unde-i vede mama aşa, nu-i mai vine a mînca, dacă n-are ce.

GAZ. TRANS., LX (1897), nr. 104, p. 6

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3560. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. *Goii mamei...* CĂL. POP., XIII (1898), p. 60.

[DRAGUL MAMII]

O ţigancă bătrînă lăuda pe fiu-său către nişte români :

— Dragul mamii, dragul mamii, puişor de voinicel, voinicel şi sprintenel ! se scula noaptea şi venea dimineaţa cu cîte şapte pui dă iapă, cu hamurile pă dînşii ; şi într-una din zile se afla şi el la tîrg, n-ar mai fi fost tîrg, se afla vînzînd puişori dă iapă, dă care n-a cumpărat niciodată. Şi taman, cînd să bea adalmaşu, hup şi tetea păgubaşu. Noi am chitit că l-au luat să-l ducă la han ca să-l cinstească, dar l-au dus la poarta verde, n-ar mai fi fost poarta verde ; şi l-au pus la răcoreală. Tocmai după vreo trei săptămîni l-au scos înconjurat d-o mulţime de vozi — tot vodă după vodă, vodă după vodă — care mai de care cu puşca mai lungă ; şi unu-mbrăcat în roşu, mi-l aşternea-n culmea drumului şi mi-l tot croia mereu, c-un bici gros şi noduros şi nu-mi era că-l tot croia, dar mi-a fost că-l tot durea.

Ş-apoi dragul mamii l-au trimis să sape sare pentru veşnicie.

Şi zău măiculiţă, că nu era vinovat. Ba încă era vrednic, căci de cîte ori se ducea la iarmaroc, pierea cîte un mînz din loc.

Baican, *Literatură populară*, p. 19 ; republicată : TIMP., VI (1881), nr. 217, p. 2

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3561. Este atestat în Muntenia.

EL O STRICĂ, EL O DREGE

Era într-o zi o horă, şi toate jocurile din ziua aceea începea şi le strica, după datina jocului, un flăcău de seamă, feciorul unei babe.

Baba sta mai de-o parte, şi trăgea cu coada ochiului şi se bucura ca o împărătească. În ziua aceea, cu adevărat hora era ce era, şi în fruntea horei, feciorul ei.

Mai mare fericire nici că se poate.

Dar aşa, cam pe la toacă, pe bătrîna noastră o cam dor picioarele. De, bătrîneţe nu-s ? Se cam sucea, se cam răsucea, şi, într-un rînd, nici nu băgă de seamă că hora se sparse, şi fetele se dădură de-o parte în chiotul flăcăilor.

— Ei, fire-ar aşa şi pe dincolo... Dar cine a spart hora, zicea bătrînica noastră mîhnită.

I se părea că treaba se făcuse prea degrabă şi, de altcineva, nu de feciorul ei.

— Ei, cine ! Nu vezi ? Feciorul dumitale a stricat hora.

Iar baba, ca s-o îndrepte :

— Şi dumneata ce nevoie ai pînă pe acolo ?... El o strică, el o drege !

(T. Pamfile) NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 24, p. 561—562

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3562. Este atestat în Moldova.

ÎNTRE MAMĂ ȘI FATĂ

Și mama și fata erau bune de gură.

— Florică ! tu ești o copilă, poartă-te altcum față de mamă-ta, fii cuminte.

Așa azi, așa mîine, în sfîrșit așa în toate zilele.

De la un timp Florica cea cuminte își pierde răbdarea și întoarce maică-sei cuvîntul în chipul următor :

— Și de ce mămucă să fiu tot eu cea cuminte ?! Mai fii și d-ta o dată barem, că nu ți-a ședea rău.

Sima, *Ardeleanul glumeț*, 99

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3563. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. *Între mamă și fată*, AMIC. POP. CĂL., LIX (1919), 94.

BABA MILOASĂ

Cînd s-a sculat baba din așternut și-a văzut că-i ger amarnic și-a auzit vîntul șuierînd și-a adus și ea aminte că fecioru-so era dus la Galați s-aducă pește. Și cum ș-aduse aminte, zise în gîndul ei :

— Saracu baiet, numai dacă nu l-o prăpădi gerul !

Pe urmă s-a pus și-a ațîțat focul, a pus lemne multe pe foc și cînd se-ncălzise bine în casă, baba, aducîndu-și din nou aminte de fecioru-său își șopti în sîn.

— De-ncălzit văd că s-a-ncălzit și bine-ar fi, numai dacă nu s-ar strica peștele.

(T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., *5094*, f. 224 ; republicată : *Carte pentru tineret*, p. 262 ; „I. CREANGĂ", IX (1916), nr. 9—12, p. 268 ; *Pov. pop. rom.*, p. 144

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3564 (A. Th. 1349 G *). Este atestat în Moldova.

Variante:

2. *Baba miloasă* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., *5094,* f. 348 v.
3. *Parcă s-a mai muiat gerul,* „I. CREANGĂ", VI (1913), nr. 9, p. 286 (Hînțești—Suceava).

ȚIGANUL BATE PE TATĂ-SĂU

Un țigan fu bătut de fiu-său; el intră necăjit în bordei și zise:

— O să-l păzesc cînd o adormi și o să înfig toporul în el.

După ce se mai gîndi, iar zise:

— Nu-mi bag sufletul în foc, da mai bine să mă duc cu el ori la Țăndărei (zapciu) ori la Călărași (ispravnic) ori la Burdușani că sînt fel și chipuri de țigani.

Țiganca, auzindu-l îi zise:

— Vlade! Vlade! cum știi tu toate? parcă le iei după carte.

Țiganul la rîndu-i:

— Ai! ai! făcîndu-se că nu înțelege.

Iar, țiganul...: Taci fă, nu te amesteca tu în treburi de judecată, că judecata e cu nasul de ceară, se întoarce și așa și așa (mișcîndu-se, ștergîndu-și nasul cu degetul, cînd într-o parte cînd într-alta).

ȚARA NOUĂ, IV (1887), nr. 9, p. 569

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3565. Este atestat în Muntenia.

SOCOTEALĂ UȘOARĂ

— Tăticule, de ce a început să ți se încrețească fața ?
— Ehei, tată ! Așa-i cînd te necăjesc copiii !
— A ! Acum pricep eu, de ce are bunicul fața așa de zbîrcită !

SAT., X (1939), nr. 109, p. 18

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3566. Este atestat în Muntenia.

[ÎNTRE TATĂ ȘI FIU]

Un tînăr nu vrea să respecte voința tatălui său de a nu goni caii înhămați la trăsură.

Tatăl îi spune că dacă el ar fi avut o asemenea purtare, părinții săi i-ar fi tras o bătaie.

Fiul răspunde : „Se poate ca tu să fi avut părinți mai de treabă..."

Furios tatăl îi strigă : „Mai buni decît ai tăi, pungașule !"

Magazia de veselie, p. 75

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3568. Este atestat în Muntenia.

ECONOMIE

Vlad Topală, cîrciumarul din colț, e bolnav pe moarte. Are trei feciori : Anton, Eftimie și Năiță.

Cîtetrei fac planuri de înmormîntarea tatălui lor.

Anton : — Să-l îngropăm cu dricul cel mai frumos.

Eftimie : — Ce spui tu ? Tata era foarte econom. Să-l îngropăm așa, ca să-i facem pe plac.

Năiță : — Cum pe plac ? Să-l îngropăm cu dricul primăriei, cu care se duc cerșetorii. N-o să ne coste nimic.

Bolnavul auzise totul. Deschise ochii și zise :

— Nu, nu, băieții mei ! Lăsați dricul. O să mă duc la cimitir pe jos.

Suditeanu, *Din satul lui Cremene*, 174

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3569. Este atestat în Muntenia.

PLAPĂMA LUI

Pe un ger strașnic, se rătăcise țiganul în codru cu puradeii după el. Amorțindu-le mădularele de frig și oboseală, s-au lungit jos :

— Aoleа, dancii tatei... tare mă tem să nu vă prăpădiți !... Hai, urcați-vă pe mine... să dormim așa toată noaptea... barem să tremur și să pier eu, încălzindu-vă și scăpînd cu viață cel puțin voi ! !... și-i strînse la sîn, deasupra.

DUM. POP., XIII (1929), nr. 37—38, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3570. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) IZVORAȘUL, VII (1929), nr. 1—2, p. 14.
3. *Înădușit.* Muche, *Hazlii*, p. 72.

3. FRAŢI — SURORI

CEI CU PORECLELE

Era un om şi avea mai mulţi copii ; dar ei erau cam cu totul, şi părinţii şi fecioraşii. Iaca, dă Dumnezeu şi vine staroste la fata cea mai mare. Omul le zise :

— Măi ! Căutaţi să nu vă porecliţi, cum vi-i obiceiul ! Aţi auzit ? Parcă ei erau proşti să audă ! Ori zi mai bine că omul greu se dezbară de obiceiul cel rău.

S-apucă femeia să facă de mîncare pentru staroste. Zice :

— Măi băiete, crîmpoţele,
Ian du-te şi adă mamei surcele !...
Dar băietul, de colo :
— Ba, ducă-se chioara,
Că-i umblă gura ca moara !...

Fata asta era mai mică. Şi deci, arătîndu-o pe cea mai mare, la care venise starostele, zice :

— Da ducă-se smulta,
Că-i a ei nunta !...

Auzind aşa bietul om, s-a făcut foc şi a trebuit să strige la fecioru-său cel mai mare :

— D-apoi tu, măi fură-mălai,
N-ai un ciomag să dai ?...

Biata babă, ducîndu-se singură după surcele, zice la sfîrşit către moşneag :

— Ba, taci, moşnege, crapă-lapte,
Că-s a tale fapte !...

Săracu staroste ! Nu ştia pe unde să apuce !

Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 99 ; republicată : CAL. SĂT., Sibiu, XLIV (1935), p. 94

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3571. Este atestat în Moldova.

[ÎNAINTEA JUDECĂTORULUI]

La judecătorul de ocol :
Judele : — Dumnealui te-a pîrît că i-ai zis „Măgarule !“ Cu ce drept ?
Pîrîtul : — D-apoi mi-e frate, d-le judecător.

GAZ. ŢĂR., IX (1902), nr. 6, p. 4

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3572. Este atestat în Muntenia şi Transilvania.

Variantă:

2. *Inaintea judecătorului,* CAL SĂT., Sibiu, XXI (1938), p. 130.

4. ALTE NEAMURI

LA TRIBUNAL

Președintele : — Ești învinuit că ai bătut pe soacră-ta pînă ți-ai rupt bastonul. Nu-ți pare rău de ce-ai făcut ?

— Cum să nu-mi pară rău d-le președinte, că era un baston nou-nouț și mă costa o sumă de bani.

GAZ. ȚĂR., XXVIII (1927), nr. 1, p. 4

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3573. Este atestat în Muntenia.

CĂMAȘA SOACREI

Spăla nevestica rufele și vorba cîntecului :

Ea le spăla,
Și cîinii le lătra ;

însă să vedeți că ea se avea rău cu soacra, așa și de cîndu-i lumea, cine o mai văzut altfel acela să-mi spună și mie să mă duc să văd și eu minunea asta.

Cînd dădea nevasta peste cămașa bărbatului unde mi-o mîngîia și mi-o netezea.

— Asta-i a bărbățelului drăguțului, și o punea iute în albie la o parte să n-o atingă apa tare ! Cînd dădea peste a soacrei, valeu mămulică, ce mi-o mai freca, ce mi-o mai freca, ce mi-o mai zolea și mi-o vîjîia, vîja încoace, vîja încolo — și mi-o soponea și zicea : Asta-i a soacrei lua-o-ar naiba s-o ia, și era mai mare mila de rufa babei nu alta, cum mi-o ciorsăia !

Şi aşa cu toate, asta-i a bărbatului, asta-i a mea — asta-i a soacrei — şi cînd le mîntui, le întinse să se usuce.

Să nu taie în săbii de ciudă apoi ?

Cămăşile soacrei cele ocorîte şi buchisite, erau floare nu alta, pe cînd a bărbatului şi a ei — ce să mai vorbim, erau vîrîte în boală.

Aşa s-ar fi petrecut mult zice povestea, pînă s-a învăţat nevestica să spele rufe, dar unii spun de, lumea de ce-i lume, să vorbească, că azi unele neveste ar spăla şi nu prea au ce, că vorba ceia :

Decît pînză din val,
Mai bin cit de la jîdan ;
Că pînza pînă se ţese,
Sufletul îţi iese —

şi, de, cu lenea nu te poţi pune Doamne fereşte.

Şi aşa a fost cu cămaşa soacrei.

(P. GH. Savin) CULT. POP., I (1921), nr. 6, p. 6 ; republicată : GLAS BUCOV., IV (1921), nr. 874, p. 3 ; *Snoave din popor*, p. 67

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3574. Este atestat în Moldova.

Variantă :

2. *Cămăşile soacrei*, VEST. SAT., X (1922), nr. 7—8, p. 7.

BABA CU UN OCHI ÎN CEAFĂ

O babă avea odată o noră. După cum se ştie, soacra şi nora trăiesc mai totdeauna ca cîinele cu pisica. Aşa trăiau şi acestea. Nora se ferea în toate ale ei de baba ca de ucigă-l toaca. Dar mai cu seamă cîte-o mîncare bună o mînca totdeauna pe sub ascuns, ca să nu-şi mai ungă şi baba ciocul.

— Văd eu că tu toate le faci pe după spatele mele, zice baba într-o zi către noru-sa. Gîndeşti că eu nu văd ! Doar nu degeaba am eu un ochi şi în ceafă. Orice faci tot te văd eu, şopîrliţă ce eşti !

Într-o seară baba adoarme odată cu găinile. Nora se pune şi trage un turn de plăcinte şi-i dă roată cu copiii şi-l zvîntă. Baba simte dimineaţa că noră-sa iară i-a făcut-o.

— Aşa, începe baba din clanţă, ai făcut plăcinte, v-aţi îndopat, şi pe mine nu m-ai sculat, neomenită ce eşti !

— D-apoi, mamă dragă, te uitai cu ochiul din ceafă chiar la noi cum mîncam şi ţi-am tot făcut cu mîna să vii şi n-ai vrut să vii.

REV. CRIT. LIT., I (1893), nr. 5, p. 238

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3575. Este atestat în Moldova.

DRAGOSTE DE NORĂ

Trăia odată într-un sat oarecare un om cu femeia lui, avînd pe lîngă dînşii şi pe o bătrînă, mama omului acestuia, care stătea în casă cu ei de cînd Dumnezeu îi luase tovarăşul vieţii şi rămăsese singură.

Acum o duseseră ei binişor cu toţii împreună cît timp baba fusese mai tărişoară, dar iată că într-o bună zi se îmbolnăvi şi căzu la aşternut.

De acum biata bătrînă trebuia ajutată şi îngrijită de fecior şi mai cu seamă de noru-sa cu care trăia în casă ; dar vezi că acum la neputinţă noru-sa nu prea avea tragere de inimă de bătrînă, de aceea o şi dăduse într-un ungher lîngă sobă, unde îi aşternuse o ţoală veche pe care o avea şi pentru acoperit.

De mîncat îi arunca şi ei cînd îşi aducea aminte ceea ce rămînea de la dînşii, iar bietul creştin, prîns mai mult cu treburile pe afară, alergînd încoace şi încolo, nu băgase de seamă cum merg lucrurile cu mama lui căzută la neputere.

Într-un rînd, la un lăsat de sec, femeia pregătind mîncare mai aleasă, ba şi un cuptor de plăcinte rumene şi moi, se

așeză cu bărbatu-său la masă, ca să petreacă așa cum trebuie lăsata-secului, de unde nici vinul nu lipsea. Numai la bătrîna din ungher nu s-a gîndit nimeni, cu toate că nu mîncase nimic în ziua aceea.

Cînd cina fu aproape pe sfîrșite, omul nostru își aduse de abia acum aminte de maică-sa, că stă bolnavă lîngă sobă și zise nevestei :

— Fă nevastă, dar mamei i-ai dat ceva de mîncare ?

— Nu, bărbate, că nu vrea să mănînce nimic ! răspunse femeia cu glas domol și prefăcut.

— Dă-i vreo două plăcinte de astea moi, că poate le-o mînca sărmana...

Dar femeia, iabrașă de felul ei, ca să nu strice voia bărbatului, se duce lîngă bătrînă și făcîndu-se că o întreabă de plăcinte, îi zise încetișor :

— Babă, babă nu poți toarce vreo două caiere de păsele mai moi ?

Biata babă, cînd auzi vorba de tors, răspunse amărîtă :

— Nu pot măiculiță, nu pot.

Atunci noru-sa și sări cu vorba la bărbat :

— I-auzi, mă, că nu poate, nu-i mai da degeaba plăcinte.

Iar bărbatul, neînțelegînd ce șurub a învîrtit femeia, nu mai zise nimic. Și astfel rămase biata bătrînă nemîncată în seara de lăsata-secului, de atîta dragoste ce-i arăta noră-sa.

(S. Hîrnea) ALB. Buc., XXIV (1925), nr. 25—28, p. 416

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3576. Este atestat în Muntenia.

ȘI MĂ MIȘCĂ ȘI MĂ PIȘCĂ ȘI-MI VINE SĂ SPUI

Erau odată doi însurăței, gospodarul, nevasta și mama gospodarului, cum s-ar zice soacra nevestei. Toți erau cum erau ; gospodarul harnic și cam prostuț, nevasta cam ușurică și lumariță, soacra cumu-s soacrele, rea de gură amar.

De unde și pînă unde nevestica nu-ș cum face, cum drege, că dă cinstea pe rușine, călcînd și alăturea de drum. Nime nu simțise, numai soacra cum se făcu că află. Și una, două, după asta numai ce auzeai :

— Și mă mișcă și mă pișcă și-mi vine să spui.

Azi așa, mîni așa, se luă nora la gîndire.

„Mi se pare că nu-i lucru curat ; m-a simțit baba, își zise ea ; dacă m-o spune la bărbat, îmi strică casa."

Și gîndul ei se adeveri. Bărbatu-său aude azi pe mă-sa, aude mîni, o întrebă întîi pe mă-sa :

— Ce vrei să spui mamă ?

Da baba :

— Ei, și mă mișcă și mă pișcă și-mi vine să spui.

Da de spus nu spunea. Întrebă apoi pe nevastă :

— Ci tot spune mama, măi femeie ; ce înseamnă vorbele istea ale ei : Și mă mișcă și mă pișcă și-mi vine să spui ?

— Dă omule cine știe ce-o fi vrînd să spuie, îngăima ea ; iar în gînd : „Ei lasă că ți-o fac eu ție băbăție".

Noră-sa mesteca într-o zi mămăliga și o trimete pe babă în zămnic să scoată niște moare. Se duce baba, iar noră-sa lasă mămăliga pe foc, luă un pui de cloșcă și fuga în zămnic după ea. Acolo baba, cum ședea cu capul înăuntru în poloboc, noră-sa, după ce-i vîrî puiul în sîn, îi dădu o brîncă și dusă a fost baba — fără să zică nici un valeu, pe lumea cealaltă.

După trebușoara asta, noră-sa dă fuga și s-apucă de mestecat mămăliga. Și tot ea cu gura :

— Doamne, omule oare ce-o fi făcînd mămuca de nu mai vine cu moarea ceia mai degrabă ; ia du-te și vezi dumneata.

Se duce omul și după el se ia și femeia. Cînd colo, baba moartă în cada cu curechi și bietul om cînd o vede își puse mîinile în cap de supărare.

D-apoi nevasta ! Că plîngea, de-i sălta cămeșuța de pe ea, nu alta. Jălanie mare ! Cum se tot învîrtea pe lîngă dînsa — feciorul jăluindu-se, iaca dă peste puiul cel de găină chiscuind printre fustele babei, și cu tot necazul și cu toată supărarea, îi zise femeii, lămurindu-se și el :

— Iaca, măi, ce avea biata mămucă. Aistea o mișca și o pișca !

Şi-i arăta puiul de găină. Iar nevestica, printre lacrime şi sughiţe, zise oftînd din baierile inimii :

— Se vede că aista-i bărbăţele. Aista era pricina.

Şi cum a bocit-o pe babă pe urmă s-a dus vestea peste nouă sate. Inimă de noră, zi-i, şi pace.

(P. Gh. Savin) „I. CREANGĂ", VI (1913), nr. 6, p. 190—191 (Joräşti—Vrancea)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3577. Este atestat în Moldova.

MAI BINE SĂ NU VIE

Stăpînul : — Prinde caii, Ioane, şi du-te cu căruţa la staţie, că vine soacră-mea. Aici ai 20 lei, să bei o porţie de rachiu.

Sluga : — Şi dacă nu vine ?

Stăpînul : — Atunci mai capeţi de la mine încă 20 lei.

CAL. Blaj. VI (1929), p. 193

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3578. Este atestat în Transilvania.

[ÎN FAMILIE]

O soacră născu şi ea un copil, la o vîrstă cam înaintată. Cu drept cuvînt nora sa nu putea să vadă cu ochi buni o astfel de întîmplare, căci dînsa, care avusese trei copii, trebuia acuma să îngrijască de soacra sa lehuză, şi la aşa vîrstă ! Cu toate acestea, de voie, de nevoie, a trebuit să meargă la gîrlă ca să spele rufele murdare ale lehuzei.

Într-acestea socrul se întoarce seara, acasă, bolnav. Care nu a fost necazul şi mirarea bietei nurori cînd, venind de la

gîrlă, găsește la stînga vetrei pe tata-socru văicărîndu-se și cerînd de la ea fel de fel de servicii pe lîngă cele ce trebuia să facă soacrei și copilașilor săi. În supărarea și zăpăceala ei, zice atunci : *ţe aveam că era moaşa lihoană, 'nfăşea ş-caslu* [1].

Zane, *Proverbele românilor*, III (1899), p. 195

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3579. Este atestat în Muntenia.

TOT BIETELE SOACRE !

Între flăcăi :

— Ascultați, băieți, dacă odată și-odată ne vom hotărî să ne însurăm, ar fi bine, cred, să luăm de neveste trei surori.

— De ce ?

— Pentru că așa o să avem o singură soacră.

ALB. Buc., X (1907), nr. 32, p. 857

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3580. Este atestat în Muntenia.

PAPUCII SOACRĂ-MI

Ţiganii nu sînt prea luminați, dar sînt șireți nevoie-mare. Românii mai bătrîni, care povestesc multe despre năzdrăvăniile țiganilor de la noi, între altele ne spun că țiganul caută să înșele și pe Dumnezeu și pe dracul.

Povestea spune că într-un sat de țigani s-a dus odată un călugăr, ca să-i aducă și pe ei pe calea lui Dumnezeu. După ce le-a vorbit frumos, cucernicul călugăr a ajuns de i-a făcut pe țigani să-i ceară să-și facă și ei o biserică în sat.

[1] Nu-mi era destul că bătrîna era leuză, năștea și moșneagul (n. ed.).

— Dar bine oamenii lui Dumnezeu, le spuse călugărul, să vă facem biserică, dar bani de unde ?

— Hom aduna noi, sfîntule, blagoslovitule, dar numai fă-ne biserică, mînca-ţi-aş potcapiu.

Atunci călugărul văzînd dorinţa aprinsă a ţiganilor pentru biserică i-a sfătuit ca să-şi aducă fiecare ceea ce avea mai scump pe lîngă bordeiul său. Şi începură a curge ba un purcel, ba un cleşte sau vătrai, ba o găină sau o gîscă, ba un chimir de piele roşie şi cîte aveau şi ei mai scump pe lîngă casa lor.

Numai iacă şi pe Danciu cu o pereche de papuci cam tociţi de vreme.

— D-apoi bine măi Danciule, îi zise călugărul, altceva mai scump n-ai găsit tu ? Ce să facem cu papucii tăi ?

— Hapoi, dă, blagoslovitule, mînca-ţi-aş anteriul, eu nu am nimic mai scump în casă decît papucii hăştia, care mi-a rămas de la soacră-mea.

— Pentru ce-ţi sînt aşa de scumpi, măi Danciule ?

— H-apoi sărut mîna sfinte călugăre, papucii hăştia mi sînt scumpi fiindcă ei îmi aduc aminte de biata răposata soacră-mea.

— Şi numai pentru atîta-ţi sînt scumpi Danciule ?

— Ba nu sărut dreapta, sfîntule, papucii ăştia îmi sînt scumpi fiindcă îmi aduc aminte că nu mai am pe soacră-mea !

Nu ştim dacă ţiganii şi-au ridicat pe atunci biserică.

TREI CRIŞ. POP., III (1925), nr. 12, p. 12

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3581. Este atestat în Transilvania.

HAZ

Soacra, venind cu o falcă în cer şi cu alta în pămînt :

— Bine domnule, cum te porţi cu fata mea ? A venit biata copilă plîngînd la mine.

— Bine că m-a ascultat de astă dată ! I-am spus să se ducă la dracu și văd că m-a ascultat, s-a dus.

BĂRĂGAN., II (1932), nr. 3, p. 8

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3582. Este atestat în Muntenia.

GRIJA FIICELOR

Un gospodar își măritase cele două fete, în două sate apropiate, și cînd și cînd, mai de urît, pentru că era bătrîn și nu prea da ghes la muncă, mai de dor, se tot ducea des bătrînul să le vadă.

Una era măritată după un plugar căruia îi plăcea să samene, alta după un cărămidar.

Cînd se ducea la fiica ce avea sămănătură multă, mereu se jăluia, că s-au întins mult cu plugăria și nu prea plouă.

Cînd se ducea la ceea cu fabrica de cărămizi mereu se jăluia că are o mulțime de marfă crudă și nu se poate usca din cauză că Dumnezeu dă prea des ploaie.

Bietul bătrîn se cam săturase de jălania fiicelor și căuta să le viziteze mai rar, nedîndu-și cu părerea, ce-i cu ele.

Bătrîna îl întrebă, văzîndu-l dus pe gînduri și nehotărît, ca să plece la fete sau nu : de ce nu se duce la Ioana sau la Gherghina, cea mai mică.

Moșul răstit :

— Apoi dintre Ioana și Gherghina nu știu care mănîncă calcavura. Și a rămas pe loc, ducînd doar grija fiicelor.

IZVORAȘUL, XXI (1940), nr. 11—12, p. 351

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3583. Este atestat în Muntenia.

ÎNTRE DOI ÎNSURĂȚEI TINERI

— Pentru ce au fost Adam și Eva atît de fericiți în paradis ?

— Fiindcă n-au avut soacră.

CAL. Blaj, XVI (1939), p. 115

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3584. Este atestat în Transilvania.



OAMENI PRIMITORI

La o casă de om gospodar s-abate un drumeț, cam neam cu gospodarul.

— Bucuroși de oaspeți ? întreabă așa într-o doară.

— Bucuroși, cum nu ; ia poftim, vai de mine. Și oamenii de gazdă umblau foc și pară, de bucurie ori de scîrbă, nu știu care dintr-amîndouă. Oricum, dar omului i s-a arătat multă dragoste, de-și zicea bietul în gînd :

— Primitori oameni, n-am ce zice.

Tocmai ospătau, cînd nevasta gospodarului zărește pe geam venindu-le o altă rubedenie, pesemne mai de departe, că numai zice către bărbatu-său, uitînd că nu erau singuri :

— N-ai chip de calici bărbate, iaca mai aduce dracul încă pe unul !

Drumețul cică s-ar fi făcut că n-aude, dar a mai zis o dată, așa, ca pentru el :

— Primitori oameni, n-am ce zice.

(P. Gh. Savin) „I. CREANGĂ", VI (1913), nr. 9, p. 287 (Jorăști—Galați)

Vezi *Typol, bibl.* ; tip 3585. Este atestat în Moldova.

PAPARA

Doi amici se întîlnesc. Se întreabă, se cercetează de sănătate. Apoi unul din ei zise :

— Ei ! ce te faci tu azi ? Unde ai să petreci seara ?

— Astăzi sînt invitat la masă, la un amic al meu intim. Dacă vrei, vino și tu ; el șade în strada Frîntă, nr. ... ; avem să petrecem bine la el.

— Dacă eu cunosc pe amicul tău numai din auzite, cum o să merg eu la masă la el ?

— Ce-ți pasă ? El este un om cumsecade ; și te primește bine, cînd va auzi că-mi ești amic. La 6 ore punct să fii acolo.

Amicul acesta se întîlnește cu altul ; și, crezînd în puterea amiciției amicului său, va putea fi primit la masă și cestălalt amic, îl invită dară și îi spuse ora prescrisă.

Acesta iară, bazat pe ce îi spusese amicul său, invită și el pe altul și așa mai departe, pînă veni seara.

La ora mesei amfitrionul nostru aștepta cu mare mulțumire să-i vie amicul, care nu întîrzie d-a veni. Dar rămase surprins cînd văzu că după dînsul vine altul ; după acesta altul, pînă ce se află în fața a doisprezece musafiri.

Ca să se dumirească de această neașteptată onoare, amfitrionul se adresă către invitatul său :

— Cine este domnul ? amice.

— Domnul este un amic al meu, pe care l-am invitat însumi, încredințat de bunătatea dumitale și bazat pe amiciția noastră.

— Prea bine. Dară domnul cine este ?

— Este un amic al amicului meu.

— Și asta bine. Dară domnul ?

— Amicul amicului acestui domn, care și el îmi este amic.

În ăst fel de chip se făcură recomandațiile, pînă la cel din urmă.

Văzînd că astfel merge treaba, domnul casei se coboară la cuhnie și dă ordinele trebuincioase pentru ospăț.

După cîtva timp, gazda își pofti la masă pe toți musafirii, cunoscuți și necunoscuți.

Aceștia, cum văzură aranjamentele mesei, se așteptau la un ospăț foarte elegant și copios. Curățenia mesei, a serviciului și regula cu care erau așezate lucrurile fiecare la locul său, le ațîța și mai mult apetitul.

Se așezară la masă și bucatele începură a sosi în castroane mari, curate și scumpe.

— Ce este asta ce se pune pe masă ? scumpul meu amic, întrebă invitatul pe gazdă.

— Aceasta este păpară, dragul meu prieten. Ea deschide apetitul.

— Prea bine ; dară ceea ce se aduse acum în cestălalt castron, ce este ?

— Păpara păparei.

— Bine. Dară ceea ce vine după aceasta ?

— O papară, a unei papare a papării.

Și astfel merse lucrul pînă la castronul al doisprezecelea. Musafirii, de unde se așteptau la cine știe ce, fură nevoiți a mînca papara.

Ispirescu, *Snoave*, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3586, cf. 3635. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Papara*, FAM., XXX (1893), nr. 28, p. 336.
3. *A mîncat papara* (I. C. Fundescu), ROM. Buc., XLI (1897), nr. 792, p. 2.

[ÎNTRE RUDE]

Un tînăr, căruia îi plăcea să trăiască bine, după ce și-a prădat toată moștenirea pe la bancheturi și desfrînări, se ducea mai în toate zilele la un unchi al său ; pe vremea cînd se așeza acesta la masă, se așeza și el la masă, și mînca cît trei.

Într-o zi, pre cînd unchiul său a poftit la prînz cinci prieteni aleși, nepotul său n-a lipsit, de a veni și el, însă nepoftit. După închinăciunea obișnuită se puse și el la prînz cu ceilalți oaspeți.

— Scumpul meu unchi, zice el pe vremea mîncării, pe nime nu cunosc eu în orașul nostru, carele să știe omeni prietenii așa bine ca dumneata ! și mai mult mă mir, că unde ai putut afla atîtea bunătăți de mîncări pe timpul acesta.

Iară unchiul său îi răspunse :

— Și tu nepoate înțelege că, de știam că o să vii și tu, tu ai fi aflat altceva.

— Dar ce aș fi găsit ? întrebă nepotul.

— Tu ai fi găsit poarta încuiată, îi răspunse unchiul său.

Gheaja, *Rîsete*, p. 111

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3587. Este atestat în Transilvania.

5. NAȘI — FINI

SCUMP, DAR FACE

Un țigan, fiind poftit de nașul său la masă — care ședea peste trei sate —, cum sosi, își legă iapa afară de unul din stîlpii tindei de la casă și intră înăuntru. Masa era pusă și pe ea o mulțime de bucate țărănești. Însă acelea, care făceau pe meseni să se uite mai cu jind la ele, erau icrele negre.

Țiganul, cum le văzu, tăbărî pe ele. Bietul naș văzînd că finul său are să le isprăvească mai nainte de a gusta din ele, îi zise :

— Mai poftim și din celelalte bucate, fine.

— Lasă, nașule, răspunse țiganul, că sînt bune și astea.

— Sînt scumpe, fine : un galben ocaua.

— Fie, că face ! zise țiganul, grăbind bucăturile.

Dacă văzu nașul că nu se poate s-o scoată la cale cu țiganul în nici un fel, învăță pe un om să dezlege și să dea drumul iepei, și apoi să-i spuie c-a scăpat, crezînd că asfel va apăra de lăcomia țigănească sărmanele icre.

Așa se și făcu.

Omul dete drumul iepei și veni de spuse țiganului c-a scăpat. Țiganul, auzind această întîmplare, puse mîna pe un codru de pîine și în cealaltă mînă luă icrele ce mai rămăseseră pe taler și o reteză d-a fuga după iapă, strigînd :

— Scump, dar face !

Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 157—158 ; republicată : ROM., Buc., XLII (1898), nr. 13, p. 3 ; *Lit. pop. Anecdote*, p. 42

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3588 (A. Th. 1568*). Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) GURA SAT., XII (1873), nr. 35, p. 134.

3. *Las' că e bună.* (D. Stăncescu), F. TOŢI, I (1897), nr. 17, p. 131.

4. *Ţiganul la masa cumătrului.* (M. Lupescu), F. TOŢI, I (1897), nr. 30, p. 235 (Broşteni—Suceava).

5. *Scump, dar face.* Stăncescu, *Glume*, p. 108.

6. *Românul o cumpăneşte din gură.* Sima, *Ardeleanul glumeţ*, p. 20.

7. *Sasul şi sluga,* REV. IL., II (1899), nr. 2, p. 31.

8. *Scumpe-s naşule, dar bune.* Zanne, *Proverbele românilor,* V (1900), p. 588.

9. *Ruşinea unui ţigan,* HAZ. SAT., V (1905), nr. 6, p. 4 (Rădeni—Neamţ),

10. *Ţiganul şi naşul său, românica.* Duma, *Colecţii de proverbe,* p. 49.

11. *Las' că-i bun şi peştele* (Teodorescu-Kirileanu, S.), VORBE BUNE, II (1905—1906), nr. 11—12, p. 9 (Sodomeni—Iaşi).

12. *Las' că-i bun şi peştele,* CAL SĂT., IV (1910), p. 92.

13. *Ţiganul la masa popii,* LIG. DEŞTEPT., IV (1916), nr. 48—50, p. 4.

14. *Gros de obraz,* NEAM. ROM. POP., VII (1916), nr. 2, p. 26.

15. *Carne de peşte din borş* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., *5094,* f. 96.

16. *Ţiganul şi cumătru-său,* VEST. SAT., X (1922), nr. 1—2, p. 6.

17. *Scump, dar face,* REV. „T. PAMFILE", VI (1925), nr. p. 27 (Ionăşeni—Botoşani).

18. *Om subţire de obraz,* CAL. SĂT. Sibiu, XIII (1930), p. 143.

19. *Mănîncă şi zeamă,* IZVORAŞUL, XIII (1934), nr. 3, p. 91.

20. *Scump dar face,* SOL., II—III (1936), nr. 17, p. 3.

21. *Da-i bun şi peştele,* SOL., III—IV (1937), nr. 29, p. 3.

22. *Ţiganul la ospeţie,* ALB., Buc., XL (1940), p. 496.

23. *Ţiganul şi bucăţelele,* A.I.E.F., mg. 1079 a (Bătrîni—Prahova).

PLĂCINTELE NAŞULUI

Un ţigan se vorbise cu muierea că dacă a fi să nu aibă vreodată ce îmbuca — lucru ce se întîmplă la casa lor cam de şapte ori pe săptămînă — să fugă ţiganca la naşi-so, un român darnic din fire, şi să se prefacă că s-a sfădit cu bărbatul ; el, ţiganul adică, o să vină mînios după dînsa şi naşul a da să-i împace, şi una alta... ei vor rămîne pînă pe la vremea mesei, cînd apoi naşul le va face şi lor loc la masă. La cea mai de aproape primejdie de foame care din întîmplare fu chiar in ziua croirii planului — făcură după cum s-au fost înţeles. Ţiganca a fugit de acasă într-un suflet şi spăriată, iar ţiganul după ea, cu boata în mînă ; ţiganul „stăi să te omor !“ ţiganca fuga la naşu-so în curte, şi norocul ei în bietul om bun de inimă, căci altcum, o pieptăna ţiganul bine ! Din una în alta, ca să fie oameni de casă, să nu se facă de rîsul satului, iată că vine şi vremea mesei, şi ţiganii nici vorbă să se ducă acasă. Ce să facă naşul, o să-i îmbie şi pre ei la masă. Cautâ că o zice ţiganul ba ! Naşa nu făcuse însă alta de mîncare decît mămăligă cu brînză, dar brînză fiind cam puţină, a pus-o naşa numai pe de o parte a blidului, pe partea care şi-a fost croit-o sieşi şi bărbatului ei iar partea cealaltă a blidului, care stătea numai din mămăligă goală fără brînză, o întorsese ea către fini. Ţiganul dracului, iute dete de firul lucrului. Cugetă una, apoi punînd lingura pe masă începu vorba :

— Auzi naşule ! Are noroc muierea asta-a mea cu dumneata, că de nu era să mă astîmperi, mînios cum eram, nu ştiu ce aş fi făcut cu ea ! Bată-mă dumneata naşule, de nu-i suceam grumazul iac-aşa ! ţiganul luă blidul cu mămăligă şi întoarse partea cea brînzoasă către el şi către ţigancă ! Şi se puseră amîndoi la îmbucate !

GAZ. POP., II (1886), nr. 12—13, p. 12

Vezi *Typol, bibl.* ; tip 3589, cf. 3643. Este atestat în Muntenia, Moldova şi Transilvania.

Variante:

2. *Plăcintele naşului*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 109, p. 6.

3. *Țiganul la nașu-său*. Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 63 ; republicată : FAM., 1889, p. 235.

4. *Țiganul și nașu*. Popescu-Ciocănel,, *Basme*, p. 68.

5. *Grecul și românul*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 73.

6. *Șirătenie țigănească*. Adam, *Pe lîngă vatră*, p. 16 ; republicată : GAZ. TRANS., LXXII (1909), nr. 89, p. 6 ; F. POP., XVIII (1910), nr. 22, p. 5 ; *Glume țărănești*, p. 25.

7. *Țiganii la nași*, AGRIC., VI (1909), nr. 11, p. 93.

8. *Țiganul și plăcintele*, „I. CREANGĂ", V (1913), nr. 10, p. 316 (Trușești—Botoșani).

9. *Țiganul și plăcintele*, „I. CREANGĂ", VI (1914), nr. 2, p. 61.

10. *Ca de-o pildă*. Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 26 ; republicată : CAL. GOSPOD., XVI (1936), p. 101.

11. *Iote așa-i făceau nașule* (N. I. Dumitrașcu), „I. CREANGĂ", VII (1915), nr. 3, p. 93 ; republicată : NEAM. ROM. POP., XVI (1915), nr. 48, p. 758 ; SĂPT., I (1915—1916), nr. 16, p. 3 (Giurgița—Dolj).

12. *Șiretenie țigănească*, NEAM. ROM. POP., XXIV (1923), nr. 3, p. 55.

13. *Poveste țigănească*. Savin, *Snoave*, p. 12.

14. *(Fără titlu)* DUM. POP., X (1926), nr. 29—30, p. 6.

15. *Istețimea lui*, DUM. POP., XIII (1929), nr. 35—36, p. 6.

16. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., V (1930), nr. 35, p. 12.

17. *Valea, ca pe masă* (T. Pamfile), POP. ROM., III (1934), p. 137.

18. *Șiretenia țiganului*, POP. ROM., V (1936), p. 97.

19. *Șiretenie țigănească*, ALB. Buc., XLIII (1939), p. 462.

20. *Țiganul și zmeul*, A.I.E.F., i 13223 (Fundu Moldovei—Suceava).

ȚIGANUL ȘI NAȘUL

Merse țiganul la nașul său ; nașul, la cină.
Caș proaspăt înaintea lui și pită albă.
— Bun aflat, nașule !

— Sănătos, finule !
— Și mai bună cina !
— Să ai parte de ea.
— Har pe noi nașule ! Și taie țiganul scrijele cît pălmile.
Nașul pe gînduri.
„Așa nu merge... Cu zece turme de oi nu mă ajung."
Zăpăcit apoi zice către fin :
— Fin îmi ești, griji trebuie să-ți port. Grijește, finule, că cine mănîncă prea cu nădejde din cașul ăsta, moare.
— Blagă ție Devlo și laudă în veci ! Gîndeam io, zice haramul. Iată la sfîrșit i-am aflat și leacul, și jumătățește cașul cu o tăietură. Auzi nașule, zice după aceea. Mila Domnului cu mine și cu dumneata. Am acasă o babă — carabă, țigancă spurcată, holbată, o să duc ei coșulețul ăsta, bat-o plăcintele peste gură s-o bată, doară-doară moare de la mine. Mi-am mîncat zilele cu ea și-o parte din viață. Iară de n-o fi nici cum și nu — cuvînt să am nașule, de nu vrea să moară de ăsta : vin și după ceilalți.

. . . .

„Ba cu știrea dracului", cugetă nănașul, văzînd cu cît alipot așeză țiganul cașul în straiță.

GAZ. TRANS., LXI (1898), nr. 262, p. 7

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3590. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variantă:

2. *Țiganul și nașul.* CĂL. POP. BUCOV., V (1901), p. 118.

ȚIGANUL ȘI CAȘUL

A fost ziua de Paști, bunoară ca astăzi, și țiganul s-a dus pe goștie la nănașu-so român, care tocmai se dezmierda la masă lîngă un blid plin de strujele de caș. Țiganul dînd a

mulțumi la intrare după obiceiul Paștilor, o nu-i tresare limba din țițîni de lăcomia cașului, zi tu ! și zice :

— Caș-o înviat nănaș !

F. POP., I (1893), nr. 13, p. 113

Vezi *Typol, bibl.*; tip 3591. Este atestat în Transilvania.

ȚIGANUL PE LA NAȘU-SĂU

Un țigan s-a dus și el pe la nașu-său, pe care l-a găsit tocmai la masă. Cum nașu nu-și mai văzuse cam de mult finișorul și cum îi ardeau călcîiele de dorul lui, îl poftește numaidecît la masă. Dar țiganul, care așteaptă să fie poftit de mai multe ori, zise cu gura cam moale că nu mănîncă și că e sătul tobă. Atunci nașu și-a crezut pe cuvînt pe finu-său și nu l-a mai supărat cu vorba.

După masă, nașa a pus oala cu sarmale între sobă și fiindcă era seară, țiganul s-a culcat la nașu-său. Dar cum lui îi înghiorțăiau mațele de foame și cum sarmalele dintre sobă îi făceau mereu cu ochiul, nici chip, să poată dormi. Se suci la deal, se învîrti la vale, strînse din ochi, dar nimic. Îi scăpărau ochii după oala cu sarmale. Atunci țiganul, plin de ciudă, lovindu-și ochii cu ghioldul, zise : „Dormiți ochi, fire-ți ai... ori și vouă vă e foame“ și binișor se întinse către oală.

Nașa, care văzuse și auzise văicărelile lui finu-său, tocmai văzu că țiganul pune mîna pe sarmale, făcîndu-se că strigă la pisică, zice : „Ptuț, fire-i a...“ și punînd mîna pe un scaun, lovește pe țigan tocmai în creștetul capului. Cum țiganul era chel în cap, a murit din lovitura asta, cu gîndul la sarmale.

GHILUȘUL, II (1914), nr. 5—6, p. 4

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3592. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Țiganul la cumătru-său,* NEAM. ROM. POP., VI (1915), nr. 37, p. 580.

3. *Ţiganul la cumătru-său*, „I. CREANGĂ", VIII (1915), nr. 12, p. 340 (Vîrful Cîmpului—Botoşani).
4. S-a mai depărtat (T. Pamfile), NEAM. ROM. POP., XII (1921), nr. 24, p. 472.
5. (Fără titlu) ŢĂRĂNISM., V (1929), nr. 30—31, p. 12.
6. *Adormiţi ochi*, ALB. Buc., XL (1937), nr. 29, p. 454.
7. *Ţiganul flămînd şi somnoros* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R. *5094*, f. 416.
8. *Adormiţi ochi*. Adam, *Glume ţărăneşti*, p. 65.
9. *Adormiţi ochi*, ALB. Buc., XLII (1939), p. 302.

[JAMARO LA PAPARO]

Cică un ţigan odată fugise de acasă de răul soacrei sale, cu care nu se putea împăca.

Şi tot umblînd el din sat, în sat, numai că nimereşte la o stînă unde îl apucă noaptea. Ciobanii care se brodiră tocmai la masă, îl poftiră şi pe el să mânînce cu ei. Dar ţiganul, făcînd pe mofturosul, nu se aşeză la masă şi cu toate că maţele-i înghiorţăiau de foame, răspunse cu gura moale :

— Lasă bre, românico, că n-am plecat eu nemîncat de la soacră-mea.

Acum ţiganul stătea pe un scaun în colţul sobei şi aştepta ca doar, doar, l-or mai chema ciobanii la masă. Dar aceştia mîncară, i-aşternură şi ţiganului un ţol pe jos şi-l poftiră să se culce, stinseră opaiţul şi se culcară şi ei.

Ţiganul se culcă, dar nu putea să doarmă de foame şi se zvîrcolea de parcă ar fi fost culcat pe urzici.

Văzînd că e noaptea pe jumătate şi el nu mai adormi, se necăji pe ochi, că nu vor să se închidă şi le zise cu glas tare :

— Da-nchideţi-vă odată că doar nu v-o fi şi vouă foame !

Ciobanii auzindu-l ziseră :

— Da bine mă, ţigane, parcă spuneai că nu ţi-e foame, că ai mîncat la soacră-ta.

Noi ne-am făcut datoria și te-am chemat la masă.

— De românico... de chemat m-ați chemat, dar ce folos dacă n-ați știut cum să mă poftiți. Trebuia să fi zis : *Jamaro la paparo* că nu eram cîine să nu viu.

MUGURAȘ., I (1935—1936), nr. 2, p. 22

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3592 A. Este atestat în Muntenia.

BATĂ-VĂ FOCUL OCHI...

O biată babă sta într-o zi pe prispă înaintea casei și se uita cum sfințește soarele. Acu, nu doar că-i plăcea strașnic de mult să vadă cum sfințește soarele, da vrea să treacă vremea mai degrabă, să se-ntunece, și pe urmă să se culce.

Dar m-ați întreba de ce vrea numaidecît să se culce ? Să vă spun. Nu știu cum făcuse-n ziua aceea și nu-și fiersese nimic pentru gură : nici udătură, nici bucată de mămăligă. Așa, ce și-a zis :

— Trece noaptea și-oi pune mîni o ulcică la foc !

Cu mare greutate s-a dat soarele după deal ! Și mări-Doamne, greu se mai lăsa întunericul ! Și de ce se-ntuneca, de ce-i ghiorăiau mațele de foame ! Mare minune și asta !

Își așternu o țoală pe pat, își pune căpătîi, se culcă ea, se învelește, închide ochii, ași ! Nici chip să adoarmă. Se sucește, se foiește, se întoarce pe partea cealaltă, nici gînd s-adoarmă.

— Doamne sfîntă Născătoare ! Ce să fie asta !

Strînge din gene, strînge din măsele, mațele-i cîntau de zor și somnul nu-i venea deloc, pînă cînd se sculă mînioasă, văzînd că nu-i chip de stat în pat, și-și zise ciudoasă :

— O, bată-vă focul de ochi ! Ce Dumnezeu, de nu dormiți ! Mațele ca mațele, dar nu cumva vi-i foame și vouă ?

(T. Pamfile) „I. CREANGĂ“, XI (1918), p. 102 ; republicată : *Pov. pop. rom.*, p. 102.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3592 B. Este atestat în Moldova

MĂLAI, CĂ TE TAI

Ţiganul ducîndu-se la naşi-so-l găsi la masă, între alte mîncări avu la urmă şi lapte dulce cu mălai. Românul pofti pe ţigan la masă în mai multe rînduri, dar ţiganul nu voi zicînd că a mîncat. Culcîndu-se ţiganul nu putu adormi cu gîndul la lapte dulce cu mălai. Stînd ţiganul cu ochii închişi le zise : „Şi ia dormiţi şi voi acum, ori aţi poftit şi voi". Dar în urmă-şi făcu planul cum ar putea să mănînce ; dodată se sculă din pat şi începu să strige :

— Aoleo ! aoleo ! sări naşule.

— Ce ai, fine,-l întrebă românul.

— Naşule, un turc era să mă taie, zicîndu-mi, mănîncă, ţigane, lapte dulce cu mălai, că te tai.

— Mănîncă fine, că poate s-o izbîndi visul.

Ţiganul nu voi, zicînd că nu e foame.

Trecu ce mai trecu şi ţiganul iar se sculă, românul iar-i zise, iar el nu voi să primească, a treia oară sculîndu-se mai sperios zise :

— Dă-mi naşule lapte dulce cu mălai, că, vorba d-tale, poate s-o izbîndi visul şi oi scăpa de primejdie.

ŢARA NOUĂ, IV (1887), nr. 9, p. 578—571

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3592 C. Este atestat în Muntenia şi Transilvania.

Variante:

2. *Lapte cu mălai,* ALB. BUC., III (1900), nr. 25, p. 681.
3. *Mălai, că te tai,* COM. SAT., Buc., XI (1916), nr. 13—14, p. 21.
4. *S-a mai depărtat.* Pamfile, *Cartea pov. hazlii,* p. 68.
5. *S-a mai depărtat,* „I. CREANGĂ", XII (1919), nr. 2—3, p. 31.
6. *Fudulia ţiganului,* DUM. POP., V (1921—1922), nr. 26, p. 2 (Poenari—Ilfov).

7. *Visul țiganului*, LUM. SAT. Cr., I (1922), nr. 50, p. 4.

8. *Lapte cu mălai*, CĂL., IV (1928), p. 114.

9. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., V (1929), nr. 37, p. 13.

CĂLDURĂ ȚIGĂNEASCĂ

Înserînd odată un țigan într-un sat, a cerut găzduire la un român : să-l primească măcar pe prispă afară, să se hodinească și el peste noapte.

Românul îl primi bucuros, ba îi dete și un țol de cînepă pentru învelit, deoarece se întîmplase ca noaptea aceea să fie cam aspră. Era adică toamna tîrziu, și noaptea senin ca sticla.

Țiganul se culcă deci afară, dar ca să poată adormi — pace. Mai ales înspre ziuă se lăsase și o brumă groasă de se făcuse bietul faraon ca un ghem sub țol.

A doua zi îl întrebă românul, dacă a putut dormi bine. Țiganul răspunse :

— Aoleo, românico ! Pînă la o vreme a fost cum a fost ! Dar cum s-a ridicat pe cer o stea mai luminoasă mi-a băgat atîta căldură în oase și atîta mă zgîrcii de căldură, de și acum îmi tremură limba în gură.

DUM. POP., I (1914), nr. 15, p. 2

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3593 Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Țiganul la cumătru-său, tot iarna* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., *5094*, f. 224.

3. *Visul țiganului* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., *5094*, f. 97r.

4. *Cînd oamenilor li-i frig* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., *5094*, f. 227 v.

ŢIGANUL LA NAŞI-SU

Un român avea un fin ţigan. Iara-iarna, aproape de Sfîntul Vasilie, şi ţiganul umbla în nişte zdrenţe, care pe vremuri or fi fost şi ele haine.

Românul, suflet bun, zise lui finul său să vie în noaptea de Sfîntul Vasile să-i dea un rînd de haine noi.

— Bine, naşicule! zise ţiganul şi aştepta ca pe ghimpi noaptea lui Sfîntul Vasile „ăl cu daruri".

Veni şi noaptea aia şi ţiganul se dezbrăcă şi o porni numa-n cămaşă la naşu-său.

Dar era un frig, mamă! mamă!

Ţiganul ajuns începu să strige:

— Naşicule... naşicule!...

Naşu-său se făcea că n-aude. Mai strigă ţiganul, pînă îl răzbi colacii, şi o rupse de-a fuga, că într-un minut fu acasă.

— Fă nevastă!

— Hai? răspunde alene ţiganca, ce zici?

— Deschide, fă, odată! ce n-auzi, lua-te-ar dracu!

— Nu-ţi deschid, mă, nu-ţi deschid, că te fuduleşti, că ţi-a dat naşu-tău haine noi.

POP., VII (1900), nr. 6, p. 94

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3594. Este atestat în Muntenia şi Transilvania.

Variante:

2. *Ţiganul boier*. Popescu-Ciocănel, *Braşoave*, p. 160.
3. *Mă, ho, încojocatule*... Tuţescu, *Din văi şi vîlcele*, p. 5, 7; republicată: ERA NOUĂ, VII (1939), nr. 3—4, p. 28.
4. *Petrecerea ţiganului*, REV. COP. TIN., II (1914), p. 76.
5. *Finul românului*, NEAM. ROM. POP., XVI (1928), nr. 17, p. 281.

ȚIGANUL LA CUMĂTRU-SĂU

Un român botezase dănciucul unui țigan și-și găsise beleaua, pentru că nu făcea un pas afară pe poartă fără să se întîlnească cu țiganul, care se ținea morțiș după dînsul, cumetre încoa, cumetre încolo.

Dar ce nu-i plăcea mai mult românului era că țiganul se înădise la masa lui ca la pomana lui tată-său. Cum se întindea masa, numai ce se pomenea cu țiganul care începea să-l întrebe verzi și uscate, pînă ce în sfîrșit era silit să-l poftească la mîncare ca să-i meargă bucățica în tihnă.

Țiganul stătea chiar în fața casei românului și, cînd vedea că nu mai iese fum pe coș, își zicea așa : „Mîncarea e gata !" Își lua bățul și pleca.

„Ei, prea multă cumetrie, își zise românul de la o vreme, cu cioara n-o mai scoți la căpătîi."

Se gîndi și se răzgîndi, cum să facă, cum să dreagă, să scape de cumătru-său, și se hotărî în sfîrșit, să schimbe ceasul mesei.

Așa, într-o zi, țiganul stătea cu ochii zgîiți pe o gaură a bordeiului și se tot uita la coș, așteptînd că doar o înceta fumul. Însă fumul ieșea mereu, cînd gros, cînd mai subțire.

„Ce dracu, se gîndi țiganul, înghițind în sec, oare azi nu fac mîncare ? Sau poate cine știe ce bucate gătesc.

Auleo ! auleo ! că ce-aș mai mînca."

Stătu el cît stătu, pe urmă văzînd că se face seară și fumul nu mai stă, își luă bățul și porni la cumătru-său, prăpădit de foame.

Intrînd în casă, găsi pe român spuind glume și rîzînd cu femeia și cu copiii.

„Auleo ! mîncă, oare să fi mîncat ? se gîndi țiganul ; mă mir cum dracu le-ar mai veni să rîdă pe flămînzeală."

Se puse p-un scaun și se făcu că rîde și el, însă cu ochii tot căta prin casă și pe poliță că doar o afla de-i gata mîncarea sau de mai are.

Pe foc era o căldare în care femeia pusese să facă o dubială pentru piei.

Văzînd țiganul că românul tot rîde și spune palavre, pe cînd lui îi scăpărau ochii, lăsă toată rușinea la o parte și zise :

— D-voastră ați mîncat ?

— Da, cumetre, am îmbucat ceva mai de dimineață, fiindcă am avut treabă.

— Dar pe foc ce aveți ?

— Ia, niște dubială !

— Dubială ?

— Da ; ce, nu știi ?

— Ba cum nu ; am și mîncat chiar... la răposatul... cum îi zicea... că l-am uitat ; el era om bogat, îi dădea mîna să mănînce lucruri bune...

Femeia românului cum auzi așa, luă un castron, îl umplu cu dubială, și punîndu-l dinaintea țiganului, îi zise :

— Aide, cumetre, dacă-ți place, ia și mănîncă ; bagă de seamă numai să nu te frigi, că-i fierbinte.

Țiganul gustă o dată și se strîmbă grozav.

Mai gustă a doua oară și-i veni de tot rău.

„Auleo ! ce mîncare e asta ?“ se gîndi dînsul.

Românul și femeia se prefăceau că se uită în pod și d-abia puteau să-și ție rîsul.

Țiganul tot se făcea că suflă în lingură, însă nu mînca deloc, ci numai cînd vedea că se uită cineva la dînsul, gusta puțină dubială și se făcea că mestecă ; apoi începea să tușească de-l treceau lacrimile. Se înroșise bietul, ca o cărămidă, și ochii i se făcură cît cepele.

„Fie, că proastă mîncare“, se gîndi dînsul.

Românul și femeia, nemaiputînd să-și ție rîsul, ieșiră cîte unul afară, zicîndu-i :

— Mănîncă, cumetre, mănîncă.

Țiganul se uită lungă după dînșii, și cînd rămase singur, se sculă de lîngă castronul cu dubială, își luă bățul și căciula și porni într-o fugă acasă zicînd :

— Auleo ! cumetre, mînca-ți-aș ochii ; afurisit să fiu de ți-oi mai da vreun copil să mi-l botezi.

De-atunci țiganul n-a mai dat pe la masa lui cumătru-său.

UNIV. LIT., I (1888), nr. 5, p. 2

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3595. Este atestat în Muntenia.

Variantă:

2. *Pe flămînzate ?* Chicoș, *Culegeri,* p. 11 ; republicată : *Culegeri,* p. 65.

COTNARUL ŢIGANULUI

Se duse cîndva un ţigan la un cumătru al său, român, şi cum se întîmplă că nimeri tocmai cînd acela frigea un purcel.

Dă ţiganul „bună ziua" ca de obicei, îl pofteşte românul să şadă şi se pune cioara drept în faţa cuptorului, căutînd galeş la purcelul care se frigea sfîrîind şi răspîndea un miros de-i lăsa gura ţiganului apă. Cioara, flămîndă foc, nu se mai putu stăpîni de la o vreme şi numai ce zice într-un rînd :

— Ce frumuşel purceluş şi bine-i fript, cumetre. Hi !... Cum havem să-l mai mîncăm acuşi !...

— De mîncat, l-om mînca noi, nenişorule, dar nu cu toţii, răspunse românul.

Ţiganul, făcîndu-se niznai, zise :

— Da dumneata unde-i hi ?

Românul tăcu, dar gîndi în sine : „Las'că te lucrez eu, ciorogladină ! De aceştia mi-ai fost ?" Şi-şi caută apoi de treabă. După ce fripse purcelul bine, ieşi cu el în tindă şi acoio ascunse jumătate din el. Luă apoi o opincă, îi tăie creţii de pe margine şi ungînd-o cu nişte untură o puse în locul jumătăţii ascunse. Luă apoi două oale, una cu vin roşu pentru dînsul şi alta cu zamă de sfecle murate pentru ţigan şi veni cu ele în casă.

Se puseră la masă. Românul cu ai săi mîncară din purcel şi băură vin, iar bietul ţigan întindea din opincă de-şi făcu capul numai cucuie, de pocnituri ce tot dădea într-un perete de la spate.

— Nu merge, nu ? întrebă românul pe ţigan, abia stăpînindu-şi rîsul. Mai ia, cumetre, din acel vin, doar o luneca mîncarea.

După ce ospătară bine, românul întrebă din nou pe ţigan :

— Ei cumetre, cum ţi s-a părut masa ?

— De... la purceluş nu prea era halunecuş ; vinul iar, de roş, era roş ; de Cotnar, Cotnar (adică era acru) ; învîrtecuş n-are (adică, nu i se suia ţiganului la cap).

— Nu face nimic, cumetre, ţi-o veni el învîrtecuşul altădată, te-o ajunge el. Dar uite ici, cred că vei veni poimîine să-mi ajuţi la încărcat nişte fîn ?

— Hoi veni, cumetre, cum nu.

A treia zi, cînd să iasă românul din curte, iată şi ţiganul. Se ţinuse de cuvînt. Se duc şi după ce încărcară fînul, ro-

mânul puse deasupra fînului și de-a lungul carului un par lung. Capătul parului dinspre boi îl legă strîns cu o frînghie lungă. Frînghia o băgă pe sub car și pe urmă o învălătuci o dată pe după capătul de dinapoi al parului. După aceea românul începu a trage de frînghie în jos pentru a face să stea fînul oarecum îndesat și pe urmă pentru a face un nod și la acest capăt.

Însă fiind frînghia cam scurtă, românul sui pe țigan deasupra pe fîn și-i spuse să mai apese de par, în care timp românul avea să înnoade frînghia.

Că va fi tras românul prea tare de frînghie, sau că va fi smintit țiganul cine știe cum parul, bine nu știu, dar numai că scăpă capătul parului de sub frînghie și, deoarece capătul dinspre boi era bine strunit, se ridică parul iute în sus și zvîrli pe țigan cine știe unde. Se ducea cioara răsturnată pe sus, de părea că-l duc vîntoasele.

Nu-l luă naiba, fiindcă căzu pe o căpiță de fîn la vreo cinci pași alăturea de car. Cînd își mai veni în fire — după ce scoase un : hîc ! din fundul băierelor inimii — zise, căutînd speriat, împrejur :

— De !.... Hapoi să mai zici că nu te-ajunge Cotnarul ; și încă trei zile.

ALB. Buc., I (1897), nr. 6, p. 188

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3596. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) Wartic, *O sută și una de mici istorii,* p. 11.
3. *Purceluș fără alunecuș,* ALB. Buc., VIII (1904), nr. 13, p. 359.
4. (Fără titlu) CUCU, I (1905), nr. 3.

ÎI CRAPĂ BUZA...

Se ducea țiganul întotdeauna, la nașu său, să-i ceară „împrumut" de-ale gurii.

— Nu mult, ci numai cît îți dă inima brînci... Că, nașule, mult bine ți-oi face și eu la rîndul meu.

Și nu uita să-i „răspundă“ cu vîrf și îndesat, mai ales atunci cînd se găseau la cîrciumă, că mult îi plăcea lui nașu-său s-o vadă și s-o pipăie ; dar nici lui finu-său, mai puțin, să-i ție hangul, că era lăutar...

Dar de la un cîrd de vreme, nici să-i mai dea nașu-său crăpelnița... Aveau ei ce-aveau de-mpărțit...

— Nașule, îi zise într-o zi țiganul ; și mie mi-o fi rușine că cer ; dar și ție îți crapă buza tot de rușine, că nu-mi dai... Zău așa, nașule !

(N. I. Dumitrașcu) DUM. POP., VI (1922), nr. 33, p. 4

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3597. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Îi crapă buza...*, REV. „T. PAMFILE“, II (1924), p. 20 (Cristinești—Botoșani).
3. *Îi crapă buza...*, CAL., GOSPOD., V (1925), p. 37.
4. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., V (1929), nr. 4, p. 11.

PĂȚANIA CUMĂTRULUI

Un țigan voia să fie cel mai apropiat prieten al vecinului său.

Atunci dînsul așteaptă clipa, pînă cînd, într-o bună zi, țiganca îi naște un băiat. Îndată ce-și văzu odorul, țiganul aleargă la vecin și zice :

— Vecine, să știi că doresc să fiu cumătru cu dumneata.

Românul, cam glumeț, îi răspunde :

— Ai dreptate, dar eu știu una și bună : că decît să ai cumătru un țigan, mai bine să fii prieten cu un jidan.

Iar țiganul, ascultînd vorbele vecinului, zice :

— Crezi dumneata, vecine, că eu sînt din acei care bat pragul casei la cumătru, în fiecare zi ?

— Bine, îi zice românul, ce-i țigan îi tot țigan !

În cele din urmă românul se prinde cumătru cu țiganul. După ce botează copilul, românul era foarte mulțumit de cumătrul său, fiindcă nu venea să-l necăjească ba cu topor, ba cu sapă și altele de acest fel, după cum fac totdeauna țiganii.

Dar într-o bună zi românul vede pe cumătru-său venind la el ! Atunci dînsul îl pofti la masă, fiindcă era în timpul mesei.

După ce termină de mîncat țiganul zise :

— Cumetre, tare te-aș ruga să-mi împrumuți cea coasă din șoproană pentru că am de cosit niște fîn pentru vițel.

— Mergi și ia-o, îi spuse românul, însă să mi-o aduci degrabă.

Țiganul după ce luă coasa, ieși pe poartă și românul își văzu de lucru.

După două zile cumătru-său îi aduce coasa, mulțumindu-i frumos. În zilele următoare cumătru țigan, prinzînd obiceiul românului că atunci, cînd iese fum pe hogiacul casei la cumătru, mîncarea este gata, și de la un timp venea în fiecare zi, cînd vedea că s-a isprăvit de ieșit fumul.

Într-o zi s-a întîmplat la masa românului, borș cu pește.

Femeia ca gospodină, așeză la masă în două străchini borș, iar peștele îl vor împărți la urmă. Dar țiganul mai gros la obraz, ia strachina cu pește și începe să-nfulice.

Românul crezînd că țiganul va mînca puțin pește și în urmă borș, nu zise nimic. Dar de la o vreme, văzînd că cumătru-său se întrece cu șaga, se uită la nevastă și nevasta la dînsul fără să zică nimic.

Atunci românul ca să înceapă vorba zise :

— Cumetre, da ia și borș că tare-i bun.

Dar țiganul de colo :

— Aoleo, mînca-i-aș ochii, că tare-i bun și peștele ista. Și țiganul mîncă pînă isprăvi peștele.

Românul rămînînd fără pește de data aceasta, se înțelege cu nevasta lui, că pentru a doua zi să-l păcălească pe țigan. Dînșii se sculară dis-de-dimineață și făcu mîncare ; iar cînd veni țiganul puse în sobă ciucălăi uzi și își vedeau de treabă.

Țiganul, văzînd că nici pe plită nu-i ceaunul și nici pe masă mămăligă, se uită iscoditor prin casă.

Atunci cumătrul îl întreabă :

— Ce ai cumetre, ce te uiți așa ?

Iar țiganul scărpinîndu-se în cap îi răspunse :

— Apoi bine cumetre, să poate oare ca focul să ardă fără ceaun și masa să șadă fără mămăligă ?

Femeia, mai în glumă, mai înadins, vorbi :
— Dar nu știi că azi e vineri și nu se mănîncă mai ales pește.
Atunci țiganul plecă supărat, fără să-și ia măcar ziua bună de la ei, și românul văzînd zice neveste-sei :
— Vezi tu că țiganul e mai rău ca rîia și după toate pleacă fără să-și ia ziua bună ?

ALB. Buc., XL (1937), nr. 34, p. 534

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3598. Este atestat în Muntenia.

FINUL DE ȚIGAN, CA ZIAȘ LA NAȘU

Nașul și-a namit într-o zi pe finul la coasă, carele venind a mers dimpreună cu nașul la livadă și amîndoi au cosit pîn' la prînz bărbătește. Finul după ce a mîncat bine s-a culcat zicînd :
— Să mă ierți, nașule, dacă mă culc, că știi cum e zisa, ca după mîncare totdeauna este lipsa decît a culcare.
Nașul i-a zis să se culce, iar el a mers de a cosit.
Nu mult după aceea se scoală finul strigînd :
— Nașule ! dă-mi ceva să mînc, că cu rînza goală eu nu-ți pot lucra, apoi știi cum e zisa : ca după sculare este mare lipsa decît a mîncare.
Nașul :
— Bine, fine, mîncă !
Așa apoi a mers pînă seara, că finul tot a mîncat și a dormit.
Seara a mers acasă și după ce a cinat a zis nașul către fin :
— Fine, să vii și mîine !
Finul :
— Vin, nașule, și mîine, și poimîine și dincolo !
Peste noapte s-a înțeles nașul cu soția să facă ca finul lor în ziua următoare să fomeze și să cosească toată ziua, ca să plătească ziua trecută. Așa au hotărît, ca nașa să-i aducă în următoarea zi mîncarea la un izvor, unde, mergînd după apă, va mînca.

Nici nu se făcuse ziua și finul venise la nașul plin de bucurie, cugetînd că și-n aceea zi va merge, ca-n cea trecută ; a mers apoi la livadă, și amîndoi au cosit bărbătește.

Către 10 ore, a vorbit nașul către fin :

— Eu merg la izvor după apă, ca să avem la prînz de băut, mai adăugînd, că soția mea îndată a fi aci cu mîncarea.

La izvor și-a aflat soția așteptîndu-l, unde apoi a mîncat bine și s-a reîntors.

Peste întreaga zi au cosit amîndoi ne-ntrerupt, numai bietul fin căuta-n toate părțile să vadă nu vine cumva nașa cu mîncarea. Nașul cînd și cînd se vaiera și-și dezvinovățea soția : că trebuie să i se fi întîmplat ceva de nu mai vine.

Sosind și seara a plecat acasă amărît ; n-a mers însă drept, ci s-a abătut la un prun de cei sălbatici, unde finul atîtea prune a mîncat, că i se făcuse și greață ; după aceea a mers la alt prun cu prune mai bune, aci însă bietul fin nu putu mînca nici două, că se săturase de cele sălbatice.

Acasă ajungînd a aflat masa gata, deci s-a pus la cină. Mai întîi s-a pus pe masă zara, apoi sorbetu (zama) de carne, carne, curechi și în urmă un purcel fript.

Cînd a văzut finul purcelul, de necaz că nu mai putea mînca a sărit de la masă strigînd :

— Nașule ! nașule !
Mîncări ai avut destul de bune,
Numai nu le-ai știut bine pune.
Mai întîi : Să fi porcelitu,
Apoi carnuitu.
Ș-apoi curechitu,
Dup-aceea curechitu,
Atunci ziaritu
Cui dracu ar mai fi trebuitu ?!

VICE STRIG., I (1862), p. 79—80

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3599, cf. 3600, 3601, 3643. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

V a r i a n t e :

2. *Nănașul și finul păcăliți* (S. Moldovan), TRIB., IV (1884), nr. 125, p. 498 ; republicată : *Povești*, p. 18.

3. *Bune bucate, n-a știut a le pune*, ȚARA NOUĂ, IV (1887), nr. 6, p. 340.

4. *Ţiganul la coasă (Sandu)*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 64, p. 6 ; republicată : *Anecdote*, p. 55.

5. *Ţiganul la coasă la naşu-so.* Sima, *Ardeleanul glumeţ*, p. 53.

6. *Ţiganul păcălit*, CAL. Arad, XI (1890), p. 96.

7. *Bucate bune.* Stăncescu, *Glume*, p. 17.

8. *Ţiganul la coasă*, F. POP., IV (1895—1896), p. 226.

9. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, III (1899), p. 496.

10. *Ţiganul la sapă*, HAZ. SAT,IV (1904), nr. 9, p. 3.

11. (Fără titlu) Popovici, *Die Dialekte der Munteni und Pădureni*, p. 161 (Lăpugiu de Sus—Hunedoara).

12. (Fără titlu) GRAI NOSTRU Buc., II (1908), p. 121.

13. (Fără titlu) (C. Rădulescu-Codin), ŞEZ., XVIII (1910), nr. 8, p. 124.

14. *Ţiganul la coasă*, BABA SAT., IV (1911), nr. 14, p. 1.

15. *Ţiganul la coasă*, SOL. SAT., I (1912), nr. 27, p. 7.

16. *Ţiganul la munca şi masa cumătră-său* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 347.

17. *Finul păcălit de naşu-său* (N. I. Dumitraşcu), NEAM. ROM., POP., IV (1913), p. 110.

18. *Ţiganul şi naşi-său* (C. Rădulescu-Codin), „I. CREANGĂ", VIII (1915), nr. 11, p. 313.

19. *Bune bucate, n-a ştiut alde naşa a le pune*, COM. SAT., Buc., X (1915), nr. 15—16, p. 17.

20. *Românul şi cumătru-său, ţiganul* (N.I. Munteanu), „I. CREANGĂ", VIII (1915), nr. 12, p. 341.

21. *Ţiganul păcălit de naşu-său.* Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 82.

22. *Ţiganul la naşi-său.* Rădulescu-Codin, *Ghiţă Bondoc*, p. 94.

23. *Ţiganul la coasă.* Costin, *Anecdote*, p. 13 (Zlagna—Caraş-Severin).

24. *Ţiganul la argăţie.* Novacoviciu, *Folclor bănăţean*, p. 55.

25. *Întîi Purcilă şi-apoi Zărilă*, NEAM. ROM. POP., XXI (1933), nr. 18, p. 286 (Bistriţa—Mehedinţi).

26. *Ţiganul la lucru*, SAT., IV (1934), nr. 46, p. 19.

27. *Ţiganul la lucru*, SAT., IV (1934), nr. 50, p. 22.

28. *Ţiganul la stînă*, CĂL. POP., XLIX (1934), p. 174.

29. *Ţiganul la coasă, la naşu-său*, BUCURIA, II (1936), nr. 7, p. 4.

30. *Țiganul la stînă*, CAL POP., LII (1937), p. 169.
31. *Bucate bune*, ALB. Buc., XLII (1939), p. 42.
32. *Țiganul la coasă*, A.I.E.F., i. 11 252 (Poiana Răchițele—Hunedoara).
33. *Țiganul la coasă*, A.I.E.F., i. 14 067 (Turț—Satu Mare).
34. *Țiganul la nașu*, A.I.E.F., i. 11 382 (Meria—Hunedoara).

ȚIGANUL LA PRĂȘIT

Un țigan odată s-a dus la prășit la un cumătru al lui. Făcuse tocmeală să prășească de la răsăritul soarelui, pînă la asfințit, pe un sac de păpușoi.

Românul a mîncat de dimineață și țiganul a răbdat pînă la amiază. La amiază i-a adus cumătră-sa o ulcică cu chișleac.

A mîncat țiganul, de i s-a părut că-i friptură, și a prășit cu mîncarea aceea pînă-n sară.

Cumătră-sa s-a dus acasă, ș-a gătit mîncarea pe noapte.

Omul cu țiganul, au prășit pîn-a asfințit soarele ș-a răsărit luna ; și tot au prășit mereu.

Țiganul nu mai putea de foame.

— Da haide, cumetre, că iacă a asfințit soarele.

— Așa-i, dar nu vezi c-a răsărit frate-su !...

Ș-au prășit așa pe lună, pînă ce s-a fost ridicat la amiază ; de-acolea s-au dus acasă.

Cumătră-sa fripsese carne, făcuse niște plăcinte ș-o sîrbușcă, cam acră.

Țiganul cum era lihnit de foame s-a și pus să mănînce sîrbușcă ; omul și femeia au mai trebăluit pe lîngă casă.

Cînd s-au așezat și ei la mîncare, au început cu friptura, apoi plăcinte ; dar țiganul care se săturase de sîrbușcă, îl durea la inimă, că mîncase lacom de tot.

— Vai cumătră, ce bucate bune, dar n-ai știut a le pune !

„Las' că mi-a făcut-o cumătru, de-acum să i-o fac și eu", a zis țiganul în gîndul lui.

Cînd a fost să-și ieie plata, s-a dus cu un sac care-l spărsese la fund și mai adăugise încă unul.

Românul a turnat păpușoi, drept în sac.

— Iacă, cumătri, s-a umplut sacul.

— S-a umplut sacul, da mai este frate-su !

— Eu nu ți-am spus să ceri cu fratele sacului...

— D-apoi nici eu nu m-am tocmit să-ți prășesc și cu fratele soarelui !...

Ș-a rămas tot pe-a țiganului.

(S. Teodorescu-Kirileanu) VORBE BUNE, II (1906), nr. 9, p. 17 (Sodomeni—Iași)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3600, cf. 3599, 3601, 3643. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Ghibăcie*, „I. CREANGĂ", IV (1911), nr. 2, p. 61.
3. *Ghibăcie*, CĂL POP., I (1912), p. 27.
4. *Ghibăcie*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 64 ; republicată : NEAM. ROM. POP., XI (1920), nr. 19, p. 295.
5. *Ghibăcie*, STRAJA, I (1922), nr. 6, p. 2 (Coropceni—Vaslui).
6. (Fără titlu) DUM. POP., X (1926), nr. 39—40, p. 6.
7. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM, III—IV (1928), nr. 16—17, p. 12.
8. (Fără titlu) SAT., IV (1934), p. 20.

[CE FOLOS DE BUCATE BUNE]

Un țigan se duse într-o zi la vie ca să mănînce poamă ; dar neștiind ce-i poama, prinse a mînca la frunze de credeai „că se bat calicii la gura lui". După ce mîncă el frunze de se sătură, dădu și peste poamă. Văzînd el frumusețea și bunătatea strugurilor zise :

Ce folos de bucate bune
Dacă n-am unde le pune.

NEAM. ROM. POP., III (1912), nr. 48, p. 783

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3601, cf. 3599, 3600, 3643. Este atestat în Muntenia.

ŢIGANUL LA NAŞ

Un ţigan, lacom ca toţi ciororii şi veşnic lihnit de foame, se ducea, întruna, la naşu său, tocmai pe vremea mesei, ca să-l poftească şi pe dînsul, pînă i s-a înfundat şi lui odată. Românul, vrînd să-l păcălească, nu-i dete să mănînce decît mămăligă cu lapte bătut, dar bătut d-atîta vreme, încît se făcuse acru de-ţi spărgea gura. Mîncă faraonul flămînd, pînă nu a mai putut, dar ţinu minte păcăleala. Oricînd gusta în urmă ceva acrişor, zicea că seamănă cu laptele de la naşu-său! acruuu!

Zanne, *Proverbele românilor*, III (1899) p. 437

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3602, cf. 3592. Este atestat în Muntenia.

[CA DORUL DE MĂMĂLIGĂ...]

Un ţigan umbla cu meşteşugul lui prin sat. La o vreme flămînzi, dar nu avea ce mînca, căci nu-şi luase nimic de-acasă şi nu cîştigase încă nici un ban. Tot mergînd el prin sat, zăreşte nişte oameni care lucrau la o poiată. De departe începe să-şi laude marfa spunînd că are de vînzare sule, ardele, precare, sfredele, lacăte ş.c.l. Oamenii-şi vedeau de lucru.

Ţiganul se mai apropie, dă bună ziua şi începe a se mira zicînd : „De treabă oameni şi bună casă ; dacă n-are coş !“ Văzînd că nimeni nu-l ia în seamă, ţiganul, pre care se vede că-l găsise ruşinea, se depărtează zicînd, mirat singur cum de s-a putut ruşina : „Ca dorul de mămăligă nici un dor nu te strică“.

Zanne, *Proverbele românilor*, III (1899), p. 609

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3603. Este atestat în Muntenia.

[FOAMEA MĂ PRĂPĂDEŞTE]

Un ţigan necăjit nevoie-mare, a plecat în lume după cîştig, luînd cu el şi uneltele de fierărie. Ajuns într-o pădure, l-a pălit foamea şi-a început a vorbi întîi cu ilăul :

— Ce mai zici ilău ? Şi răspunzînd tot ţiganul zice :

— Ia şi eu... Apoi către cleşte ?

— Dar voi cleşte ? Şi răspunzînd tot el, zice :

— Noi mai bărbăteşte. Apoi de dorul mîncării a început :

— Cucoşii cîntă, cîinii bat, nu-i departe pînă-n sat ! Uşa scîrţ, scaunul tronc, poftim meştere la foc. Friptura sfîrîieşte, mămăliga clocoteşte şi foamea mă prăpădeşte !

VEST. SAT., I (1912), nr. 5, p. 7

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3604. Este atestat în Moldova.

GLUMA UNUI ŢIGAN

Un ţigan ajunse la un popă, în bucătărie, tocma pe cînd preoteasa presăra brînză peste găluşte.

— He, he, he ! zise ţiganul, mîncăm doamnă găluşte la prînz ?

— Mîncăm, numai nu toți ! zise popa.

— Au doară sînției tale nu-i plac ? replică țiganul, ștergîndu-și buzele cu mîneca cămeșei.

PRIV., II (1883), nr. 10, p. 4

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3605. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variantă:

2. *Cine mănîncă plăcinte*, BĂRĂGAN., IV—V (1937), nr. 2, p. 12.

OASPELE NEINVITAT

Un țigan auzind că nașul lui are astă-seară cumetrie, plecă și el la această petrecere, fără însă a fi poftit.

Cum îl văzu nașul, nici nu se uită la el, ci-și vedea de petrecere cu ceilalți comeseni.

Țiganul, dacă văzu și văzu că nu-l poftește nimeni la masă, se așeză într-un colț și începu a fuma din lulea pînă la ziuă, cînd plecară toți oaspeții pe la casele lor. A doua zi, unul din cei care au petrecut la nașu se întîlnește cu el și-l întreabă :

— Cum ai petrecut aseară la nașu, țigane ?

— Cum să petrec, bine ! Nașu bea oca de vin, eu beam o lulea de tutun ! Nașu bea oca de vin, eu beam o lulea de tutun ! Și așa am petrecut bine pînă la ziuă cu toții.

GAZ. TRANS., XLIX (1896), nr. 176, p. 6—7

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3606. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

V a r i a n t e :

2. *Oaspele ne-nvitat*, POP., I (1897), nr. 29, p. 462.
3. (Fără titlu) Adam, *Pe lîngă vatră*, p. 10.
4. *Țiganu la nașu*, HAZ. SAT., II (1902), nr. 1—2, p. 3.
5. *Nașul cu finul* (Gh. Fira), ȘEZ., XXI (1913), p. 178 (Ștefănești—Vîlcea)
6. *Țiganul la nașu-său* (Șt. Șt. Tuțescu), GAZ. ȘC., I (1919), nr. 2, p. 4 (Balota—Vîlcea) ; republicată : *Din Boureni*, p. 5.
7. *Bine, slavă Domnului*, SOL., I—II (1935), nr. 10, p. 3.

[FĂ-TE CĂ MĂ CHEMI LA MASĂ]

Un băiețaș de țigan mîna caii la aria unui român.

Vine vremea prînzului, stau oamenii la masă și-l cheamă și pe țigan.

— Nu, românico, că nu mi-e foame.

Da țiganului îi ghiorțăiau mațele.

Se urcă soarele pe cer, vine la nămiezi, dar românul nu mai are de gînd să dezhame caii.

Se scarpină țiganul în cap și se uită lung la român :

— Ma românico, ma, știi ceva ?

— Ce ?

— Ia mai zi cum ziceai.

— Cum mă ?

— Cum ziceai, o ține țiganul întruna.

Înțelegea românul prea bine, dar se făcea Tănase.

— Ma românica, ma, ia fă-te că mă chemi iar la masă, să vezi ce zic eu.

FL. ALB., I (1899), nr. 21, p. 6

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3607. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

V a r i a n t e :

2. (Fără titlu) ACTIV., I (1901), nr. 1, p. 4.

3. *Ia mai zi, nașule, vorba aia dintîi* (N.I. Popescu), „I. CREANGĂ", VII (1914), nr. 1, p. 30 (Ștefănești—Vîlcea).
4. *Țiganul la masă*, A.I.E.F., i. 10750 (jud. Vrancea ?).

CUMĂTRUL ȚIGANULUI

Un țigan avea un cumătru român. Și, de cîte ori se punea românul la mîncare, venea și țiganul.

Omul avea obraz, și de voie, de nevoie, îl chema să mănînce.

Într-o zi fratele cumătru-su-l întrebă pe țigan, care știa de pățania frățîne-su.

— Cum de nimerești drept cînd stă cumătru tău la mîncare ?

— Cînd văd că nu iasă fum, atunci știu că-i mîncarea gata !...

Amîndoi frații ș-au pus în gînd să-l învețe minte pe țigan.

Cînd a venit țiganul, într-altă zi la cumătrul său, iacă era acolo și fratele cumătrului, care-l și-ntreabă :

— Ce mai faci ?... Da văd că la frate-meu vii mereu și stai la ospăț și la mnie nu dai niciodată. Ia hai și la mine ! și hîț, pe țigan de cap.

— Frate, da lasă-l, că-i cu mine cumătru, nu cu tine.

Și l-au întins zdravăn pe țigan ; ba ciala, las' să meargă la mine, celălalt, lasă-l să stea aici, pînă ce i-au smuls tot părul.

Bietul țigan, cînd s-a văzut scăpat, i-a-mpăcat :

— Să vă ia dracu pe-amîndoi ! Nici la tine n-am să viu, nici la celălalt n-am să merg ; am să vă fac să plesniți de ciudă !

Numai așa a scăpat românul de țigan.

(S. Teodorescu-Kirileanu) VORBE BUNE, II (1906), nr. 8, p. 20 (Sodomeni—Iași)

Vezi *Typol. bibl.*, tip 3608. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Milă*, CAL. POP. BUCOV., XVII (1904), p. 97.
3. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., V (1929), nr. 27, p. 12.
4. *Înduioșare*, ALB. Buc., XXXIX (1936), nr. 26, p. 406.
5. *Înduioșare*. Adam, *Glume țărănești*, p. 54 ; republicată : CAL. EPARH., IX (1939), p. 156.
6. *N-am vrut să le fac pe plac*, A.I.E.F., i. 10904 (jud. Vrancea ?).

ȚIGANUL LA NAȘU-SĂU

S-a fost dus țiganul cu țiganca la nașu-său cu plocon. Acu, nașu-său, doar că i-a văzut și de părere bună, le-a și pus masa într-un suflet.

— Ei, ce mai faceți, ce mai dregeți, cum vă mai dați ? îi tot întreabă alde nașu-său.

— Uite nașule și nașa, facem bine !... Dar dumneavoastră ?

— Tot bine și noi, fine ! Luați de mîncați.

Mîncară ei ce mîncară și veni și rîndul fripturii.

— Luați fine, luați, îi îmbie alde nașu-său... luați ce vă uitați...

— Lasă nașule, c-om mai lua, le răspunde țiganca.

— Ia fine, ia, ia de mănîncă, îi zice nașu-său.

— Nu mănîncă el nașule, îi răspunde tot țiganca, nu mănîncă el friptură.

— Da se poate finul să nu mănînce că eu îl știam fără saț !

Au mai vorbit ce-au mai vorbit și apoi plecară.

Acasă, țiganului atîta i-a fost ! O ia la rost pe țigancă — adică pentru ce să-l facă pe el să nu mănînce la nașul lui friptură...

— De ce, fă ? De ce ?

Și dă-i ! Și trage-i !

— Aoleo !...

Și trage-i țigăncii și pe burtă și pe spate, pînă mi se pare c-a făcut-o scăpată...

— Să te înveţi minte de-acum înainte, a-mă-rî-to, să nu mai răspunzi tu în locul meu.

Iar cînd s-au mai dus pe-o altă dată l-alde naşu-său, s-a mirat omul că finu-său a luat din friptură nerugat şi c-o mînca cu aşa poftă...

— I-am luat alăuzul ăştia, naşule, zice ţiganul, şi de-atunci îmi place de mă prăpădesc după friptură.

Şi către ea :

— Aşa e fă ?

— Aşa e, mă !... răspunde ţiganca cu jumătate de gură.

(N. I. Dumitraşcu) NEAM. ROM. POP., XIII (1925), nr. 11, p. 169—170.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3609. Este atestat în Muntenia.

ŢIGANUL LA POMANĂ

Un ţigan, mergînd la un român ce făcuse pomană, se rezemă de perete aşteptînd să capete ceva.

Românul împărţi la toată adunarea : bărdace, străchini şi colaci ; iar ţiganului nimic.

Ţiganul supărat, ieşind pe uşă, zise către român :

— O lua el dracu pe tetea or pe mama, să vedem, eu ţi-oi da pomană ţie !?

Zaharescu, *Anecdote*, p. 14

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3610. Este atestat în Muntenia şi Moldova.

Variante:

2. *Am să zic şi eu.* Muche, *Hazlii*, p. 58.
3. *Ţiganul la praznic*, „I. CREANGĂ“, IV (1911), nr. 6, p. 191 (Cerţeşti—Galaţi).
4. *Ţiganul la pomană*, BĂRĂGAN, III (1935), nr. 4—5, p. 20.

[ABIA AȘTEPT SĂ MOARĂ DADA]

Murise mama unui român și, după cum e datina, la pomană au fost chemați toți vecinii. Avea românul și pe un țigan de vecin și nu a făcut deschilinire, ci l-a invitat și pe dînsul la pomană. Băuse țiganul cam bine și era în voie bună. Cînd plecă către casă zise românului :

— Vecine ! mi-ai făcut mare cinste că m-ai chemat și pe mine la masa ta, și abia aștept să moară dada, ca să te pot și eu chema la pomană.

GAZ. POP., II (1886), nr. 5, p. 7

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3611. Este atestat în Transilvania.

DACĂ ȘTIA FINUL

S-o spun drept, eu nu prea am rîs mult în viața mea : să nu credeți că nu mi-i drag și mie afurisitul ăsta de rîs, ba din contra, numai că, vedeți dumneavoastră, plugul meu a cam mușcat tot din piatră seacă, așa că numai a rîde nu mi-a fost, acum însă mi-am zis că n-ar fi rău să zdrăngăn nițeluș în cobza rîsului, poate că așa s-or îndrepta multe și pe bătătura mea...

Dar să rîd așa ca prostul nu face, o să creadă mulți c-am luat cîmpii... așa că m-oi căzni să-i trîntesc o snoavă ca să ne prindem cu toții în sîrba veseliei.

Se zice, c-a fost nu de mult, într-un sat, un arămiu care avusese norocul să fie finul unui gospodar înstărit, cum nu știu să-și fi aflat la fel altul.

Și, că într-un an, de Crăciun, nașul, adică românul nostru, văzînd că finul nu dă semne de viață, și-a zis că n-ar fi rău să-l întrebe tot el de sănătate... Zis și făcut.

A plecat nașul ziua întîi de Crăciun, la fin. Dar pentru că s-a gîndit, că nu-i bine să-l iei pe om nici cu noaptea în cap, nici după ce ziua a isprăvit de descîntat, iată-l pe naș la amiază la ușa finului.

— Acasă ești măi finule, măi ?

Finul care stătea tocmai la masă și cărui nu-i prea ardea de musafiri, a scos capul pe geam și a strigat :

— Stai nițel nașule, pînă se îmbracă fina, că de, știi ca femeia hîn casa ei...

Și s-a așezat țiganul la masă, a mîncat liniștit, apoi a scos iar capul la fereastră :

— Acuma nașule, mai rîzi și mătăluță nițel, să treacă vremea, căci hafurisita hasta tare e greoaie la îmbrăcat.

În fine, după un timp, a intrat și nașul în casă, înghețat, de mai, mai să-și ia finul de gît... dar ce-și da prin gînd : „Dacă mă supăr azi, m-am ales cu supărarea, trebuie să i-o coc altfel finului ăsta".

Și cum sta așa de vorbă cu finul, cu gîtul uscat și-nfometat nevoie-mare, numai ce-i dete prin gînd :

— Finule, văd că la tine și de Crăciun lucrurile merg cam prost, așa că n-ar fi rău să vii mîine la masă pe la mine, că abia tăiai porcul și știi...

— Viu nașule, viu ! strígă voios țiganul, fără să lase pe naș să isprăvească vorba.

Și după aceasta a plecat nașul, dar pe drum :

„Lasă tu finule, așteptai eu în ger pînă ai mîncat tu, dar să vezi ce ai să mai joci tu mîine, pînă mănînc eu..."

A doua zi, iată-l și pe fin la poarta nașului. Nașul tocmai era la masă. Avea în față toate bunătățile.

Cînd a auzit că a venit finul, a deschis și el fereastra :

— Stai nițel finule, că viu îndată !... Mai rîzi puțin, să te încălzești.

Și s-a așezat iar la masă, iar mirosul bunătăților ajungînd pînă la nasul finului, îl făcea să sară în sus de bucurie :

— Bravo nașule, că bună mîncare hai făcut !

Și a stat țiganul, a stat, pînă a amorțit de frig, dar nașul nici gînd să-i deschidă. În fine, într-un tîrziu, cînd dinții finului clănțăneau de se auzeau de la o poștă, iată-l și pe nașul la ușe.

Cînd s-a văzut țiganul în casă, parcă a prins pe Dumnezeu de picioare.

— Hauliu nașule, că parcă intrai în rai !

Iar ochii îi alergau lacomi după bunătăți. Bunătățile însă, nicăieri :

— Nașule ziceai că ai tăiat porcu häla...

— L-am tăiat finule, l-am tăiat, dar cît ai stat la poartă-l înfulecarăm și noi, că d-aia l-am crescut.

— Şi n-a mai rămas, naşule, nimic ?

— Ba au rămas nişte oase finule, dar le-am dat lui Grivei, ca să rîdă şi el de finii care îngheaţă pe la porţile naşilor.

Şi a plecat finul tot flămînd cum a venit, iar pe drum îngîna :

— Hauliu naşule, dacă ştiam eu că tu hai porc, hapoi te îndopam eu ieri cu fasole... da dă hunde să ştiu eu hastea mînca-ţi-aş măruntaiurile !

BĂRĂGAN., IX (1939), nr. 3, p. 12

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3612. Este atestat în Muntenia.

E OSPĂTĂREŢ ŢIGANUL

Ţiganul fu invitat pe duminică la naşul său la ospăţ.

Încă de sîmbătă-seara se prezenta fiul lui faraon.

Duminică după-prînz, ţiganul, ştiindu-se bine gătit cu cele de pe masă, închină în sănătatea naşului său :

— Dar pe duminica viitoare te chem eu la mine la ospeţie ; sfîrşi el, să vii însă, că, dacă nu, sîmbătă-seara eu iară sînt aici !

GURA SAT., XIII (1873), nr. 22—23, p. 90

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3613. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. *Ţiganul mulţumitor*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 109, p. 6.

ŢIGANUL ŞI NAŞUL SĂU

Un ţigan avea de nănaş pe un român, cu care se întîlni la tîrgul de săptămînă ; se întrebară de sănătate, apoi ţiganul, ca toţi ţiganii de la fire zise către nănaşiu :

— Nașule să vii dumineca pe la noi, că și eu oi veni vineri pe la dumneata.

Țiganul s-a ținut de vorbă și vineri la vremea prînzului descălecă de pe cal, duse calul în grajd și intră la nănaș.

— Bună ziua, nașule, eu am știut că dumneata nu poți veni pe la noi, dar eu vezi mă țin de vorbă.

Nașul :

— Bine ai venit fine ; șezi să mai divănim cîte ceva !

Țiganul șezu cît șezu, dar trecîndu-i pofta de șezut mult, căci i ghiorăiau mațele de flămînd, apoi văzînd că la nașul nu se afuma, dar nici foc nu-i pe vatră, se făcu că merge în grajd să deie ovăz calului, luă o prăjină cam bunișoară și intrînd la cal, începu a-l bate de-ți era milă de bietul cal.

Nașul auzind pocniturile, se duse la țigan, și-l întrebă :

— De ce bați calul, finule ?

Țiganul :

— Dar cum să nu-l bat ? Nu vezi nașule, că mi-a mîncat merindea din traistă și a mîncat și traista.

Nașul :

— Lasă, finule, nu-ți fie de merinde, că-ți dau eu pita pe cale.

Țiganul :

— Dară știu eu nașule că d-ta îmi dai pita, și slănina și brînza, dar vreau să-i dau minte să nu mai facă el astfel.

ȘEZ., VI (1880), nr. 9, p. 80

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3614. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variantă :

2. *Țiganul cu mălaiul,* A.I.E.F., i. 13 195 (Dorna Cîndreni—Suceava).

CINSTEA ȚIGANULUI

După cum v-am spus și altă dată, cînd cătai țiganul era la masa cumătrului ; să nu credeți că stătea toată ziua, de frică să nu-l pună la treabă. Cînd era asupra mesei, numai țopîc și țiganul venea ; cum se ridica masa, țiganul era grăbit.

Nea Abreța, cumătrul țiganului, care era cu dare de mînă, se deprinsese cu obrăznicia țiganului.

Într-o zi, era vremea mesei, și țiganul nu venea !... Cumătru-său stătu la masă. Crezînd că de bună seamă țiganul trebuie să fie bolnav, plecă spre căscioara lui să vază ce i s-a întîmplat.

Cînd ajunse la el, ce să vezi : masă mare taică !... Țiganu de cu seară furase un purcel ; și acum îl făcuse parte fript și parte cu varză bună, știi colea cum face țiganul cînd dă de belșug pe degeaba.

— Sănătate și bună-masă, cumetre, zise nea Abreța.

— Mulțămesc dumitale măi cumetre.

Nea Abreța deși avusese acasă pește și niște lapte cu mămăligă, dar varza țigănească cu grăsime în ea, precum și mirosul fripturii ce sta rumenă îl ispiteau avan, ar fi îmbucat și el de două trei ori.

Dar țiganul nu-l poftea.

— Ei cumetre, știi de ce-am venit ?

— Știu, dacă mi-i spune, ți-o fi mirosit a friptură.

— Ba zău nu, cumetre, știind că vii regulat la masă, am crezut că ești bolnav ori ai pățit ceva.

— Ba, mulțumesc lui Dumnezeu, sînt bine (și țiganul îndopa mereu), da ia din masă, zise țiganul cu glas domol și făcînd-o cam pe supăratul.

Cumătrul se apropie de masă, deși cam cu inima îndoită.

Țiganul însă, crezînd că cumătrul său va fi ca și el lacom la masa altuia, îi zise :

— Te poftesc că mi-i rușine,
Dar tu nu fii porc de cîine !

CRON., II (1902), nr. 383, p. 3

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3615. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variantă:

2. *Cinstea țiganului*, F. POP., X (1902), p. 449.

CINSTE ŢIGĂNEASCĂ

Ţiganului Digu, ca tuturor ţiganilor, fiindu-i şi lui moşia întinsă pe întinsul spatelui „ileului", fiindcă în acel sat moşia nu-i aducea totdeauna rodul la vreme, într-o zi, cu bună-dulce nădejde, Digu se pomeni în al treilea sat. Cîne, cîneşte s-a dedat el şi aici. Dar casa nănaşului din satul părăsit n-o putea uita odată cu capul. Că vezi : laptele cel acru acuma nu-i prea stropea bumbii de pe cămaşă, nu-i cărunţea mustăţile, ca în hăla sat.

El ca el, dar Veica lăcrima de dorul nănaşei, mai cu seamă, că numai ea ştia de cîte ori le-a alungat nănaşa foamea din straiţă : cu cîte-un blid de păsulă, mai cu croampe şi cu cîte de toate, ce-o dat Dumnezeu la o casă, ca a nănaşului.

De aceea ea cerceta pe nănaşa în toată dumineca şi sărbătoarea. Chiar în ziua de Sînta Mărie încă a fost la nănaşă-sa, unde s-a ospătat bine, fiindu-i ziua numelui. Şi pe deasupra a mai adus şi acasă cîte ceva, pînă şi un ou, ce-l aflase în podul coteţului.

Nănaşul, a bună seamă că n-a aflat om, lucraş bun, ca pe Digu, pe finu-său, de aceea i-a şi făgăduit Veichii că : mîine sau poimîine s-a duce la ei cu patru roate, să le ferece. Aşa s-a şi întîmplat. Deodată top, top ! nănaşul cu roatele. Auleo, devlo ! Bucuria lor pentru nănaş şi pentru roate... De poate, de nu poate face rînd de alte-celea, dar de vinars şi ţiganul îşi face rînd şi-şi omeneşte neamurile !

Aşa a şi făcut Digu. A omenit pe nănaşu-său cu vinars, cît i-a suferit balaurul. Dar Digu s-ar fi arătat mai fin decît toţi finii, dar hic ! nu era haia putinţa şi apoi cirislavapuc !

Dar Veica îşi adusese aminte de oul cel aflat... şi ca să facă Digului o surprindere plăcută, tupili pe nevăzute oul în spuză şi-l puse pe masă-naintea nănaşului să mănînce. Nănaşul mulţumea tare şi mai tare, că nu-i flămînd. Văzînd Digu oul, începu a lăuda pe Veica înaintea nănaşului : că nu-i femeie ca a lui. Nici nu te nădăieşti cînd, ce, şi de unde-ţi scoate şi-ţi dă ! Şi dă din inimă. Apoi îmbia şi el cu toată puterea pe nănaşul. Nănaşul : harara, că n-o mănîncă, că nu-i flămînd.

— Doară îţi pare prea puţin, nănaşule ? întreabă Digu.

— Cum să fie puţin, finule ? Ori nu ştii că un ou atîta prinde cît un pui întreg ?

— Că chiar de aceea nu ţi-am fript două, ştiind că te îndestuleşti cu un pui ; apoi la ce să rămînă un ou fript, să se prade p-aci-ncolo, cînd noi nu dăm ceapa pe oană.

— Mîncă-l, nănaşule, că să fiu al dracului, dacă îmi pare rău.

— Mîncă, nănaşule, adause şi Veica, mîncă că dintr-al dumitale, că zău, dacă-mi pare rău, batăr că nu-mi rămîne la casă alt ou. Mai da-o Dumnezeu ca şi pe acesta. Poate şi mai multe dacă ne-om ruga lui.

— Mie nu-mi plac ouăle, vă spun drept ; ci mîncaţi voi de ici cu mine, zise nănaşul, scoţînd din straiţă merindea ce-şi pusese : clisă, brînză şi pită albă, de-o palmă de lată-n miez.

— Halduiască-te Dmunezeu sfîntul, nănaşule ! grohotiră Digu şi Veica deodată, că dumneata tot dumneata eşti, nu te-ai uitat de noi nici aici.

Şi se puseră finii pe lucru, şi măturară frumos şi bine felega nănaşului, cît nu rămase pe ea o sfarmă, nici cît ai pune în gură la un pui de vrabie. Apoi ziseră :

— Vezi, nănaşule, că nouă nu ni-e greu să mîncăm de la dumneata, cum ţi-e greu dumitale să mînci de la noi.

Şi pe deasupra împăturară şi oul.

CUCU, I (1905), nr. 15, p. 6

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3616. Este atestat în Transilvania.

IEPURII FINULUI

S-a întîlnit, odată, naşul cu finul. Naşul locuia în alt sat.

— Noroc naşule !

— Noroc fine !

— Uite ce e fine, o să vin săptămîna ce vine pe la voi. Dar tu să pui pe fina să-mi gătească un iepure.

— De unde iepure, năşicule ?

— De unde-oi şti, finicule.

— Bine naşule, să vii sănătos la masă.

S-a dus naşul la fin şi s-a aşezat la masă : masă cu iepure. Naşul mai îmbia şi pe finul să guste dintr-o ciozvîrtă, dar finul deloc. Nu voia să ia, de l-ar fi picat cu ceară.

— Ce să mai iau nașule ? Că noi aicea sîntem sătui de iepure ca de mere acre.

Și a păpat nașul tot iepurele, așa ca și cînd n-ar fi fost.

Și tot așa a venit nașul pe la fin și a doua oară, și a treia oară și iar a mîncat iepure și iar a îmbiat pe fin să mănînce și el, și iar n-a mîncat finul.

A patra oară se întîlnește iar nașul cu finul.

— Fine, zi-mi ce mi-oi zice, dar eu mai vin o dată la tine că tare mi-a rămas la inimă ăi trei iepuri pe care i-am mîncat la tine.

— De data asta nășicule, vii degeaba.

— De ce, măi fine ?

— Păi, nășicule, acum nu mai am nici măcar un pisoi.

— Ce vorbă e asta ? Că doar iepurii pe care i-am mîncat n-or fi fost pisoi ?

— Nu nășicule, vai de mine, n-au fost pisoi. Au fost ceva mai mari : pisici bătrîne.

ALB. Buc., XLI (1938), nr. 33, p. 518

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3617. Este atestat în Muntenia.

SÎRBUL LA NAȘ

Un sîrb s-a dus la nașu-său. Au mîncat : ciorbă, friptură ; apoi s-au sculat.

Sîrbul și-a făcut cruce și s-a dat deoparte.

— Mai stai, fine, că avem să mîncăm și purcel fript.

— Mulțămim, nașule, nu ne mai trebuie, să ne dai și praz și ridiche.

(Șt. Șt. Tuțescu) GHILUȘUL, I (1912), nr. 1, p. 20 (Craiova—Dolj) ; republicată : *Din Boureni*, p. 84

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3618. Este atestat în Muntenia.

Variantă:

2. *Sîrbu la naș*, HAZ. SAT., XIV (1914), nr. 2, p. 4.

E... RECE

Unul s-a dus la nașu-său și-l întîmplase tocmai la masă. Nașu-său cum îl văzu îi zise :

— Bine că veniși fine, șezi la masă.

— Bine nașule să stau.

Cînd stătură la masă, finul luă ăl dintîi din ciorbă și zise nași-si :

— Nașă, de ce lăsași ciorba să se răcească ?

Nici n-apucă să răspundă că viteazul de nașu-său luă repe o lingură de ciorbă, dar sorbind se arse.

— Bine fine de ce mă făcuși să mă ard ?

— Ba nașule că fu rece...

— Ce rece fine că mă opări pe gît.

— Să fie al dracului nașule care să arsă.

SUFLET OLT., I (1927), nr. 3, p. 84

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3619. Este atestat în Muntenia.

PROBĂ

Un țigan a venit în casa unui român. Dar nu îndrăznea să intre fiindcă-i era groază de cîine.

— Vino-nlăuntru, îi zise badea Gavrilă.

— Aș veni, zău eu, bucuros, dar mi-e groază că mă mușcă cîinele.

— Tocmai de-aceea vino, că numai ieri l-am căpătat de la un văr de al meu, din satul vecin, și aș dori să văd dacă mușcă cîinele ori ba.

CAL. Blaj, XV (1938), p. 118

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3620. Este atestat în Transilvania.

RĂSPLATĂ

Un țigan se duce în curtea unui grof ce ședea în satul lui și dînd cu ochii de grof, îi ceru bani să-și cumpere un măgar.

— Ți-oi răsplăti, țucu-ți mîinile și picioarele, zise țiganul.

— Apoi cu ce mi-i ști tu răsplăti, faraoane ?

— Cu ce ? Hapoi iaca, sărutu-ți mîinile, oi boteza măgarul cu numele măriei tale.

LUMINA, III (1907), nr. 29, p. 5

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3 621. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. *Răsplătire,* CĂL. POP., 1907, p. 95.
3. *Cinste țigănească,* LIGA DEȘTEPT., V (1916), nr. 17, p. 3.
4. *Cinstea țigănească,* CULT. POP., VII (1927), nr. 183, p. 4.

ȚIGANUL ȘIRET

— Noroc, fine !

— Noroc să dea Dumnezeu, nașule, zice țiganul.

— Ce mai p-acasă, fine ?

— Păi, ce să fie ?... Bine !

— Da mălai, slănină, ceva vin în pivniță mai ai ?

— Cîte puțin, nașule, da am de toate.

— Da birul plătitu-l-ai ?

— Plătit, nașule, cum de nu ?

— Da datoria aia, cînd mi-o dai, fine ?

— Apoi iaca, vezi, d-aia nu-mi place mie să mă întîlnesc cu dumneata, că prea mă-ntrebi de multe.

CAL. Blaj, IX (1932), p. 80

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3 622. Este atestat în Transilvania.

Variante:

2. *Ţiganul şi norocul,* CĂL., POP., 1934, p. 131.
3. (Fără titlu) (I. L. Caragiale) CAL. PRIM., IV (1928), p. 51 ; republicată : CAL. PRIM., V (1934), p. 34.
4. *Naşul şi ţiganul,* CAL. ROM., I (1938), p. 31.
5. *Ţiganul şiret,* CAL. Blaj, XVI (1939), p. 117.

VÎRFU-N LOC

Într-o zi, un ţigan e chemat de naşul său, să-i ajute la aşezarea cocenilor în pătuiag.

Pe cînd ţiganul ridica la coceni, românul i-a zis :

— Fine !

— Aud naşule !

— Fii cu băgare de seamă : cînd snopii or fi aproape pe isprăvite, să-mi spui din vreme, să fac vîrf pătuiagului.

— Bine naşule !

Dar ţiganul, uitînd, a aruncat la snopi pîn-ce mai rămăsese cu unul singur. Văzînd asta, a început a striga cît îl lua gura :

— Naşule !...

— Ce e măi fine...

— Vîrfu-n loc că mai am un snop.

DUM. POP., VIII (1924), nr. 9—10, p. 6

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3 623. Este atestat în Muntenia şi Transilvania.

V a r i a n t e :

2. *Vîrfu-n loc.* Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băț,* p. 77.

3. *Vîrfu-n loc,* CĂL. POP., L (1935), p. 181.

4. *Vîrfu-n loc,* ALB. Buc., XIII (1936), nr. 8, p. 118.

PE-A CUI AI LUAT-O ?

...Și merge țiganul fudul spre casă ; că doar fusese la socru-so ; nici nu-și vedea nașul, care, însă, nu-l lăsă să treacă.

— Da dincotro, fine ?

— Sărut mîna, nănașule, iaca nu te văzusem ! Vin de la socru-mio !

— Da ce socru-to a zburat de la Băneasa ?

— Nu, nănașule, am zburat eu de la el !

— Poi încaltea-i mai frumoasă asta ca ceialaltă ? A cui e și unde-i ?

— Dec, nașule, asta-i la față murgă închis, scurtă-n gît și lată-n șolduri. Îi fata lui Pliscu Pasere din Huși.

— Pupă-ți-o sănătos.

„I. CREANGĂ", II (1909), nr. 9, p. 249—250

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3624. Este atestat în Moldova.

V a r i a n t ă :

2. *Pe-a cui ai luat-o ?,* GAZ. TRANS., LXXIII (1909), nr. 206, p. 6.

TOT FINU LA NAȘ

Un român cunună un țigan, și ori de cîte ori îi venea gust țiganului să petreacă bine, numai că pleca la nași-său, și sta pe bere și pe mîncare cîte 2—3 zile. Cînd era să plece acasă zice românului : „tot finul la naș, dar nașul la fin deloc".

Românul tăcea. Într-o toamnă românul după ce și-a isprăvit toate ale muncii, înjugă patru boi la care și ia nevasta și copiii și pleacă la finu-său. Cum vede țiganul pe nașu-său, leapădă toporul ce-l făurea la cușniță, se duse în grabă acasă, dădu fuga p-în sat după nutreț de dat la boi, apoi se duse la cîrciumă și cumpără de-ale gurii ce-i trebuia, făcu ce făcu, se așezară la masă, ținînd veselia trei zile și trei nopți. După ăst timp, țiganul văzînd că românul n-are gînd de plecare, și că a isprăvit ce avea agonisit, începu să se gîndească cum ar putea să-l urnească din casa lui.

Într-o dimineață țiganul intră în casă supărat foc, românul cum îl văzu îl întrebă de nu cumva e supărat pe el ?

— Ba nu zău, să fiu cu paț nașule, dar am auzit o veste rea...

— Și spune, zise românul.

— Am auzit, nașule, de la un român din satul d-tale, că ți-ar fi ars casa și d-aia sînt supărat.

— Lasă fine, zise românul care pricepu pe țigan, bine că s-a întîmplat să mă găsească aici, căci altmintrelea cum era să-mi stea copiii în frig... Ia să mai bem cîte un pahar de vin să-mi treacă necazul.

A șasea zi intră țiganul vesel în casă. Românul iar îl întrebă :

— Ce ai fine ?...

— Ei nașule cum să nu fiu vesel, a fost minciună vorba de alaltăieri, nu a ars casa d-tale, ci la alt om din sat.

— Bravo !... fine, acum să bem și să mîncăm de bucurie că m-a ferit D-zeu de primejdie.

Țiganul crăpa de necaz că nu putea urni pe român.

La zece zile românul plecă ; țiganul îi zise :

— Nici finul la naș, dar nici nașul la fin.

— De ce fine ! întrebă românul.

— Uite așa, nașule, că de mai ședeai rob mă vindeai.

ȚARA NOUĂ, IV (1887), nr. 6, p. 342

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3625. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Tot finu la naș*, COM. SAT., VII (1912—1913), nr. 7—8, p. 6.
3. *Finul la naș*, CUGET CLAR, I (1928), nr. 13—16, p. 207.

4. *Ţiganul păcălit*, BĂRĂGAN, II (1932), nr. 12, p. 7.
5. *Ţiganul şi românul*, SAT., III (1933), nr. 35, p. 6
6. *Canarale, canarale...* Vlahuţă, *File rupte*, p. 161.

PÎN-O CÎNTA CUCUL PE COŞ

Un ţigan, ce locuia într-un sat oarecare, într-o zi de iarnă îşi ia nevasta şi copiii şi plecă la naşul său pe care nu îl văzuse demult şi care locuia în alt sat, mai departe.

La sosire, naşul său îl primi cu bucurie, îl ospătează frumos şi se cinstesc cu dragoste, urîndu-şi unul altuia bună venire şi găsire. Aşa o zi, două, trei petreceau în linişte şi veselie.

După un timp, de cîteva zile, văzînd că finul n-are de gînd să mai plece, începu a se îngriji şi a se sfătui cu nevasta : ce o fi avînd de gînd, cînd are să plece, nu cumva l-ai auzit tu, cînd s-a hotărît să plece ?

— Nu ! răspunse nevasta.

Atunci naşul îngrijat şi supărat, zise în sine : „Am să inventez o minciună, pe care are să o crează şi el, că doar o pleca.“ Zis şi făcut.

Într-o dimineaţă, plecă în sat, şi după puţin timp se întoarse. Cum intră pe uşă, zise :

— Fine ! Am să-ţi spun o veste cam tristă, dar să-ţi ţii curajul. Am auzit acum în sat, vorbindu-se, că astă-noapte, satul d-voastră a ars cu desăvîrşire.

— Ce spui naşule ! zise ţiganul mirat.

— Aşa am auzit, fine, şi crez că este aşa, căci prea era mare furtuna.

— Apoi atunci, eu ce să mai caut acolo, am să stau aici pînă-o cînta cucul pe coş.

Văzînd naşul, că nici cu asta n-a putut să-l gonească şi cum cucul nu cîntă decît primăvara, se hotărî să schimbe vorba. Plecă din nou în sat şi la întoarcere spuse finului altă minciună.

— Fine, am să-ţi spun o bucurie. Satul dumneavoastră în adevăr a ars, dar mahalaua unde şedeţi, a scăpat, n-a ars.

— Atunci naşule, de bucurie am să beau şi să mănînc pîn-o cînta cucul pe coş.

Îngrijat bietul naş, se sfătui cu nevasta să zică mamei sale — soacra naşului — să se bage pe coş şi cînd vor şedea la masă, baba după coş să cînte : Cucu ! Cucu ! Cucu !

La auzul cîntecului, nașul zise :

— Ia !!! nu știu ce se aude, mi se pare că cîntă cucul pe coș.

Atunci țiganul dînd din cap zise înjurînd :

— ...Arde-te-ar focu de cuc, poți să cînți că nu mă duc, am să beau și să mănînc.

GHILUȘUL, II (1914), nr. 8—10, p. 22—23

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3626. Este atestat în Muntenia.

ȘI ASTFEL SE POTRIVIRĂ

Cînd văzu țiganul că a stat fumu la nașu-său știa că stă la masă și plecă și el la dînsul ; pesemne că-l pălise doru ori foamea, nu știu care dintr-amîndouă.

Mergînd pe drum, își făcea așa socoteala :

„Nașu-acu șade la masă, și eu, cînd voi intra, am să-i zic așa : «Masă bună nașule» și el are să zică, că astfel n-are încotro, că doar așa se și poftește : «Poftim la dînsa, fine» — și pe urmă las' pe mine !"

Dar vezi că socoteala de acasă nu se potrivește cu cea de la tîrg, căci nașu-său era cătrănit de supărat.

Țiganul cum intră și zise :

— Masă bună — nașule !

— Ieși afară, măi țigane, se răsti nașu-său, așa de afurisit, încît bietul țigan nu nimerea ușa să iasă.

Cînd ieși pe poartă, mai dezmeticindu-se își zise :

„Auliu, uite-mă, fir-ar al dracului, că și astfel se potriviră".

(P. Gh. Savin) GAZ. TRANS., LXXV (1911), nr. 11, p. 6 ; republicată : *Snoave*, p. 69

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3627. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Ţiganu la naşu.* Chicoş, *Culegeri*, p. 93.

3. *Şi astfel se potriviră*, POP. ROM., XI (1911), nr. 23, p. 4.

4. *Ţiganul la naşu-său.* Dumitraşcu, *La namiaz...*, p. 27.

5. *La... loc zîmboc*, „I. CREANGĂ", XIII (1920), nr. 3, p. 46.

6. *La... loc zîmboc*, ŞEZ., XXXII (1924), nr. 1—3, p. 11.

7. *Ţiganul la naşu-său* (Em. Păsculescu), DUM. POP., VIII (1924), nr. 47—48, p. 6.

8. *La... loc zîmboc*, IZVORAŞUL, VII (1928), nr. 5—6, p. 16 (Cocoţi—Mehedinţi).

9. *Flămînzilă*, CAL. GOSPOD., X (1930), p. 17.

ORI... MÎNCAŞI ?

Un ţigan se ducea de mînca mai întotdeauna la naşu-său, care era rumân.

Dar lui naşu-său i se cam urîse de finu-său.

Odată, cînd ţiganul mai veni, îl brodi iarăşi la masă. Naşu zise :

— Şezi, fine, la masă, de mănîncă ; ori... mîncaşi ?

Ieşi, nevastă, de-l apără de cîini !

(N. I. Popescu) ŞEZ., XXXII (1924), nr. 1—3, p. 12 (Bucium—Vaslui)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3628. Este atestat în Moldova şi Muntenia.

Variantă:

2. *Ori... mîncaşi*, REV. „T. PAMFILE", IV (1926), p. 105 (Ştefăneşti—Vîlcea).

DU-LE ÎNAPOI

Un om își poftise amicii săi la masă. Între dînșii fu și cumătrul său, părintele. Era iarnă. Frigul strîngea avan de spate pe toți invitații. Era nevoie de foc la sobă. Tocmai popa voia să intre în casă. Cînd era gata să puie mîna pe clanță, se vede împiedicat de stăpînul de casă, care, prefăcîndu-se că nu vede cine intră, strigă :

— Cine vine acum să aducă un braț de lemne.

Cînd auzi bietul popă, se întoarse repede și încărcă un braț de lemne și vine cu el în casă :

Acum cumătru-său văzîndu-l, zise :

— Valeu, cumetre ! dumneata ai fost ? Mare supărare... du-le înapoi... du-le înapoi...

(N. I. Munteanu) CASA RUR., IV (1898), nr. 1, p. 14

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3629. Este atestat în Muntenia și Moldova.

ȘMECHER ȚIGANUL !

În seara de lăsatul-secului, țiganul fu chemat la nașu-său care era român ca să petreacă cu toții acea seară. Bucatele cele bune, de la masa nașului, făcu pe țigan să mănînce așa că nu mai încăpea în el și fu oprit să doarmă la nașu. Peste noapte, țiganul se scăpă în pat. Înmărmuri cînd se deșteptă și văzu prostia ; dar planul ce făcu țiganul ca să scape de rușine fu minunat : se făcu că doarme pînă la prînz, cînd nașul cu ai săi terminase toată treaba. Își aduse aminte de fin, și mirîndu-se de atîta somn, se duse să-l scoale :

— Da bine fine nu te mai scoli, ce dracu atîta somn ?

Țiganul galeș răspunse :

— Ce să mă scol nașule, sărac de neamurile mele, că ce am pățit eu să nu mai pață nimenea !

— Da ce ai pățit fine, întreabă nașul mirat ?

— Hei nașule ! visam că tata bătrînu venise la mine, mă luase în brațe, mă suise tocmai în vîrful crucii de pe biserică și-mi da brînci să sai d-acolo.
— Bietul finu ! Rău ai visat fine. Eu spui drept, să fi visat așa vis mă scăpam în pat de frică, zise nașul.
— Hei nașule, mînca-ți-aș, da eu crezi că n-am făcut-o zise țiganul mai cu gură și dînd țolul la o parte după el.
D-atunci țiganii-fini, nu mai sînt chemați de nașii-români la lăsatul-secului.

Zaharescu, *Anecdote*, 45

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3630. Este atestat în Muntenia.

[RÎNDEAUA]

Un om își lăsase rîndeaua la niște prieteni. De cîte ori bieții oameni își puneau la masă, venea și omul, să-și ceară unealta. Românii îl pofteau la masă, după obicei. El mînca și pleca, nu-și lua rîndeaua. Așa azi, așa mîne, pînă cînd l-au luat odată oamenii și l-au dat pe ușă afară cu rîndea cu tot.

Zanne, *Proverbele românilor*, V (1901), p. 535

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3631. Este atestat în Muntenia.

[ȚIGANUL PRICEPUT]

Trecînd odată românul cu țiganul printr-o pădure, se întîmplă de cela mergea-nainte, iar țiganul după el.
Românul cît cu voie, cît fără, prinde-o creangă, ce-i sta-n drum de-a curmezișul, ș-o duce cu sine cîțiva pași, apoi o lasă.
Creanga naibii cu atîta repeziciune se-ntoarce la locul său, încît scoate țiganului o fereastră.

— Auleu mămucă ! Să te ţină Dumnezeu şi să te cruţe frate române, că de n-aveai suflet să ţii de creangă, orb mă făcea, blestemata de ea ! zice ţiganul scăpărînd din picioare, de marea usturime şi durere ce-l cuprinsese.

FOIŞ. RĂSP. CUN., I (1886), nr. 3, p. 34

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 3632. Este atestat în Muntenia şi Transilvania.

Variante:

2. *Ţăranul ajuns chior.* Sima, *Ardeleanul glumeţ*, p. 63.
3. *Ţiganul şi naşu-său* (Şt. Şt. Tuţescu), „I. CREANGĂ", II (1909), nr. 3, 82.
4. *Ţiganul şi nuiaua.* Baican, *Palavre*, p. 19 ; republicată : DUM. POP., I—II (1915—1916), nr. 11, p. 3.
5. *Ţiganul şi naşu-său*, DUM. POP., VI (1922—1923), nr. 52, p. 6.
6. *Bogdaproste de pomană*, DUM. POP., XII (1928), nr. 33—34, p. 7.
7. *Ţiganul priceput*, IZVORAŞUL, VII (1929), nr. 7—8, p. 15.
8. (Fără titlu) ŢĂRĂNISM., V (1929), nr. 7—8, p. 15.
9. *Ţiganul şi craca*, IZVORAŞUL, XI (1932), nr. 2, p. 36.
10. *Ţiganul priceput*, CAL. IZVORAŞUL, I (1932), p. 144 (Cernăteşti—Dolj).
11. *Ţiganul şi naşu-său*, ŢĂRĂNISM., IX (1934), nr. 24, p. 14.
12. *Ţiganul şi naşu-său*, CĂL., 1936, p. 4.

2. *Ţăranul ajuns chior. Sima, Ardeleanul glumeţ*, p. 63.

ŢIGANUL ŞI STUPUL

Un ţigan merse odată la un român, care-i era cumătru, şi începu a se lăuda, că are un stup aşa de gras şi frumos, cum n-a mai avut nime altul.

Românul, care ştia de mai nainte cît cumpănesc cuvintele ţiganului, voind a-l vindeca de boala lăudăroşeniei, zise :

— Eu încă am un stup în pădure, dară cu mult mai mare și mai gras, de cum spui că e al d-tale, și cu albine cu mult mai agere și frumoase... Albinele d-tale sînt prizărite și hîde, pentru că-s mititele și negre ca tăciunele, pe cînd ale mele sînt mari și galbene ca aurul, de numai de-a dragul să cauți la dînsele.

Țiganul, auzind aceasta și voind a înșela pe cumătrul său, îl rugă să schimbe acesta stupul cu al său.

Românul dintru-ntîi a început a se codi și-a se preface că nu voiește, dară după aceea se învoi și se duse cu țiganul în pădure, ca să-i arate stupul. Ajungînd ei la un ciung mare și scorburos, în care se afla o mulțime de gărgăuni zise românul :

— Iaca cumetre ! acesta este stupul meu !

Țiganul, văzînd grăgăunii că sînt așa de încalați, galbeni și frumoși, nu știa ce să mai facă de bucurie. Și cum îi văzu, nu mai așteptă mult, ci se-ntoarse în grabă acasă și luînd o căldare mare, o scară, o secure și pe un copil mic cu sine, ca acesta să lingă gura borții de la copac, după ce va scoate mierea și albinele din scorbură, se porni iarăși tot într-o fugă spre pădure.

Cum ajunse, răzimă scara de copac și suindu-se pe dînsa a început a curma cu securea jur-împrejurul borții. Copilul său, anume Lingău, încă s-a suit după dînsul pe scară, ca, după ce va scoate tatăl său albinele și mierea din bortă, să-l bage pe dînsul în năuntru ca să lingă rămășițele.

Ciocîrtind țiganul în ciung, tot ieșea căte un gărgăun și-l mușca. El zicea :

— Fugi musca la Dumnezeu,
Să nu-ți zic ceva de rău !

În urmă însă, zădărînd el prea mult pe gărgăuni, ieșiră o mulțime mare d-aceștia și-l mușcară cumplit. Țiganul, văzînd că s-a trecut de șagă și nemaiputînd răbda de durere și usturime, a început a striga :

— Sai Lingău
Să sar și eu !
Na căldarea !...
Comendarea
Nănașului tău !...

Și cum rosti cuvintele aceste, azvîrli securea și căldarea în capul lui Lingău, care se ameți și pică ca un broscoi la

pămînt, trecîndu-i tot dorul de-a mai linge la miere, iar tatăl său o tuli la fugă și nu se opri pînă acasă... Astfel s-a dezbrărat, prin schimbarea stupilor, românul de țigan !...

(S. Fl. Marian), ȘEZ., VI (1880), nr. 9, p. 67—68 ; republicată : *Insectele,* p. 208 (Udești—Suceava) ; N. REV. ROM., I (1900), p. 268

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3633. Este atestat în Moldova, Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Cînd a fost să ia țiganul miere de albine.* Sima, *Ardeleanul glumeț,* p. 75.
3. *Țiganul și stupul* (Sandu), GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 85, p. 6 ; republicată : *Anecdote,* p. 74.
4. *Schimb bun,* F. POP., II (1894), p. 226.
5. (Fără titlu) (S. Fl. Marian), N. REV. ROM., I (1900), p. 267.
6. *Gărgăunul.* Marian, *Insectele,* p. 205.
7. (Fără titlu) (S. Fl. Marian), N. REV. ROM., I (1900), p. 269.
8. *Gărgăunul.* Marian, *Insectele,* p. 203.
9. *Țiganul păcălit,* HAZ. SAT., V (1905), nr. 1, p. 3.
10. *Pățania unui țigan,* HAZ. SAT., V (1905), nr. 3, p. 2.
11. *Hup și eu,* HAZ. SAT., IX (1909), nr. 5, p. 2.
12. *Țiganul la faguri de miere,* NEAM. ROM. POP., V (1914), nr. 36, p. 568.
13. *Țiganul și albinele,* IZVORAȘUL, X (1931), nr. 9, p. 138 (Păușești—Vîlcea).
14. *Mierea țiganului* (N. I. Munteanu), SAT., III (1939), nr. 31, p. 17.
15. *Țiganul și albinele.* IZVORAȘUL, XIII (1934), nr. 10, p 266 (Rîjlețu—Argeș).
16. *Țiganul și stupul,* CAL. V. BAN., III (1936), p. 85.
17. *Stupul țiganului,* CAL. CLUJ. ROM., XVI (1938), p. 89
18. *Țiganul la stup,* NEAM. ROM. POP., XXVII (1939), nr. 14—15, p. 232.

19. *Ţiganul şi stupul,* A.I.E.F., i. 11074 (Cerbăl—Hunedoara).

20. *Ţiganul la behtuit,* A.I.E.F., i. 13196 (Dorna Cîndreni—Suceava).

WARUM DIE ZIGEUNER DEN HEILIGEN NIKOLAUS NICHT MEHR FÜR HEILIG HALTEN[1]

Ein Zigeuner besuchte einst seinem Paten, einem Walachen und in ihrem Gespräche kamen sie auch aus die Heiligen zu reden, und der Zigeuner wünschtem den Heiligen Nikolaus doch auch einmal zu sehen. Der Walache versprach ihm dazu behilflich.zu sein, wenn er ihn in der Dämmerung besuche. Er hatte aber an dem Tag Krebste gefangen, und nun hing er einem derselben dort, wo man sonst Heiligenbilder anbringht, an die Wand mit dem Kopf abwärts. Der Zigeuner stellte sich richtig ein und da er den Heiligen, der in der Dämmerung undentlich war, nach Zigeunerart durch einem Kruss vereren wolte, fasste ihn der Krebt dabei an der Nase, dass jener voll Angft schrie :

— Heiliger Nikolaus, heilig sei ; aber meine Nase lass frei !

Dieses unheilige Benehmen des Heiligen Nikolaus wurde bald ruchbar, und seither zählen ihn die Zigeuner nicht mehr unter die Heiligen.

Müller, *Siebenbürghiche Sagen,* p. 222

---

[1] DE CE ŢIGANII NU-L MAI IAU PE SF. NICOLAE DREPT SFÎNT

Un ţigan îşi vizită odată naşul, un român, şi în convorbirea lor ajunseră să vorbească despre sfinţi ; ţiganul dorea să-l vadă măcar o dată pe sfîntul Nicolae. Românul îi făgădui să-l ajute, dacă îl vizitează pe înserat. În ziua respectivă românul prinsese nişte raci şi agăţă un rac cu capul în jos, pe perete, acolo unde se afla icoana. Ţiganul se aşeză în faţa icoanei sfîntului care era în întuneric şi începu să-l preaslăvească în maniera ţigănească, printr-o sărutare, dar racul îl apucă de nas. Înfricoşat ţiganul ţipă zicînd :

— Sfinte Nicolae, fii sfinţit, dar lasă-mi nasul în pace !

Această purtare necuviincioasă a sfîntului Nicolae deveni cunoscută în curînd, şi de atunci ţiganii nu-l mai numără printre sfinţi pe sfîntul Nicolae.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3634. Este atestat în Transilvania.

V a r i a n t e :

2. *Țiganul și sf. Nicolae.* Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 66.
3. *Mirosul de tămîie*, CAL. ROM. Car., I (1889), p. 95.

SCHIMBĂ VARZA

Cine nu cunoaște pe Costache a lui Mărin Măciucan de la noi din sat ?

Însura un băiat și fuga la Băilești, după nașu-său.

— Nașule, să nu care cumva să mă lași... că, nu de alta, am opt curcani și vreo opt gîște și pe toate le tai... Barem dacă e nuntă, nuntă să fie ! Vreau să se ducă pomina...

— Bine, fine ; bine, bine... O să viu...

În răstimp, nașu-său mai cheamă pe ăla, pe altul, și altul, tot prieteni buni, unul și unul, cu care să se poată mîndri atît el cît și finul...

Și-n dumineca hotărîtă, pleacă cu toți la Boureni...

Alde Costache ce fac ? Cumpără o slăbitură de oaie, o taie, și fac niște varză cu zeamă lungă, lungă... să n-o găsești prin strachină cu lingura... și-o pun pe masă.

Mănîncă ei, oamenii ; sorb ei alde nașu-său cu musafirii care-i adunaseră ; dar de la un rînd de vreme li s-a oprit seul în gît...

Costache îi vede stîrmocind și strigă la femeia bucătăreasă :

— Hai repede, leliță, vin-de schimbă varza la nașu...

Femeia o schimbă și aduce alta mai proaspătă.

O mai suflă ei și pe asta, alde nașu, o mai gustă, așa, de... urît, cu gîndul la curcani, pînă-i vede iar nenea Costache.

— Nu merge, nașule ? Nu ?...

Iar către femeia de la bucate, cu gura pe ea :

— Schimbă varza la nașu, fă... Nu vezi ?... Ce ?... Un' ți-e gîndul ?...

Și le-o mai schimbă o dată...

Mai tîrziu iar, făcînd pe supăratul, că nașul nu mănîncă, strigă femeii, răstit :

— Schimbă varza la nașu, repede... că ia, uit-te...

— A tot schimbat-o, fine, îi spune nașu-său, cu gura acrită, săracul ; dar așa ceva din curcanii ăia, ori măcar din gîști, n-a mai rămas nimic, fine ?

Iar nea Costache prefăcîndu-se că-i lăcrămează ochii după atîtea bucate care piereau, văzînd cu ochii, îi răspunde :

— Da de unde, nașule... nășicule... mînca-ți-aș gura !... Nu vezi ce e pe capul meu ? Și pielea după mine o să mi-o mănînce atîția mîncători.

Apoi îndemnîndu-i, așa în sec, 'ce :

— Da luați nașule, nu cătați că nu e... Luați... Că o să vie și de-alea...

Alde bieții nași, săracii, luau ei nu e vorbă, și înghițeau la varză afumată cu zeamă chioară și cu seul sleit pe deasupra. Ce erau să facă ?

— Ei, ce zici fine, vine friptura aia ; vine, ori nu mai vine ?

— Vine nașule, vine...

Iar către femeie, Costache de colo, încruntat foc, strigă :

— Schimbă varza la nașu, fă, fir-ai a dracului... Nu vezi ?... I s-a sleit seul în strachină...

Și... au dat ei, nu e vorbă, darul, alde nașu-său ca să scape ; dar ș-or pomeni ei multă vreme de-așa petrecere ca la nuntă la finu... unde au mîncat în loc de opt curcani și opt gîște... zeamă chioară de varză și... nu-ș cîte răbdări fripte !

Dumitrașcu, *D-ale unui traistă-n băț*, p. 41 (Boureni—Dolj)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3635, cf. 3586. Este atestat în Muntenia.

NAȘUL ȘI FINUL

Finul se duse la naș să-i ceară ceva bani cu împrumut. Nașul primi bucuros și-l îndreptă să ia cît îi trebuie de pe prichiciul sobei.

Mai trecu ce mai trecu, finul veni iar la naş să mai ceară alţi bani. Îi crăpa măseaua de lipsă. Naşul îl îndreptă iar la prichici.

— Naşule, prichiciul e gol.

— Ei, de, finule, dacă puneai la loc ce ai luat, acum găseai şi-ţi prindea tare bine.

Popescu-Ciocănel, *Basme*, p. 82

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3636. Este atestat în Muntenia.

ŞIRETENIA ŢIGANULUI

Românul pofti mai dinainte la prînzul de duminică pe cumătru-său Tocariu, mare meşter lăcătuş.

Da ţiganul tot ţigan, nu mîncă două prînzuri mai-nainte numai să aibă poftă la masa românului.

Cum ajunse, masa pusă, se şi aşezară toţi în jurul ei, la un borş bun şi gras făcut cu măiestrie de cucoana cumătră. Ţiganul se aşeză bucuros, cu una ducea lingura la gură iar cu cealaltă mînă căra la mămăligă, de credeai că nu mai mîncase în viaţa lui. Cînd se schimbară la friptură, mămăligă... ioc... dinaintea ţiganului. Ce să facă el acuma? Să ceară? îi era ruşine, gîndind aşa şi de teamă, ca ceilalţi care aveau mămăligă să nu termine friptura, inventă o poveste ca ceilalţi să asculte şi să stea din mîncat. Începu astfel:

— Hapoi cumetre dragă să vă spun ce am păţit odată. Mergeam pe un drum lung singur singurel. Deodată se stîrni un vînt năprasnic de stîrni nisipul şi ţărîna în naltul cerului, iar pe drum rămase curat şi măturat, ca aici.

Arătînd strachina goală, unde fusese mămăliga, pe care o mîncase ţiganul.

Omul de gazdă băgînd de seamă:

— Femeie, ia mai pune cumătrului o felie de mămăligă!

Şi iar întrebă pe ţigan:

— Ei şi cum ai scăpat cu bine din acea lungă călătorie?

— Cum să scap, ia așa ca friptura cînd n-o mănînci goală, zise țiganul, făcînd haz, dar și românul se jură să i-o facă.

(N. I. Munteanu) BUCIUM, IV (1936), nr. 2, p. 4

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3637. Este atestat în Muntenia.

LA RAI, CU ȚIGANII DUPĂ EL

După ce-a închis ochii de veci, românul s-a trezit pe lumea cealaltă, unde-a fost sortit să purceadă către rai, căci fusese om milos și bun ; dar tot atunci, s-a întîmplat de-au murit și cei doi fini ai săi, niște țigani, hoți și răi, care au fost sortiți să meargă la iad. Aflînd țiganii despre norocul ce-a căzut pleașcă pe capul nașului lor, s-au luat pe urmele lui și, tocmai cînd românul da să intre pe poarta raiului, hop și finii lîngă el, i s-au agățat de picioare.

— Nu ne lăsa, nașule ?!... urlară ei. Opintește-te, nașule, o dată, izbește poarta și tîrăște-ne și pre noi în rai, sărac de mama noastră ! ! !

— Sloboziți-mi picioarele, măi pîrliților, că nu pot să intru.

— Nașule, scapă-ne de primejdie, nașule ?!!...

— Nu pot măăă... nu pot !!...

Și țiganii, de necaz, au smucit o dată, de picioarele omului, dar imineii românului fiind largi, au alunecat în jos și s-au prăvălit țiganii în iadul plin de draci, de chinuri și pîrjol.

DUM. POP., XV (1931), nr. 3—4, p. 7

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3638. Este atestat în Muntenia.

ȘI IO TOT PÂNTRU TAT-TU PLÎNG

Un român, din cei mai cu dare de mînă, pofti într-o zi la masă printre alții și pe doi fini ai lui care din păcat erau țigani.

La masă le dădu mai întîi ciorbă, pe urmă ceva mezelicuri, pește, icre, măsline și la urmă de tot, rasol cu hrean muiat în oțet. Cum stau țiganii amîndoi, unul lîngă altul, un român de alături taie o bucată potrivită de rasol și luă cu lingura și puțin hrean. Țiganii nu știau nici unul, nici altul ce era aia de pe farfurie, că neam de neamul lor nu mîncaseră hrean cu oțet...

Dar unul din ei, ca să nu se arate că nu știe ce drăcovenie de mîncare să fie aia, își tăie o bucată bună de rasol, și fără să mai întrebe pe nimeni, încărcă o lingură plină cu hrean și ducînd-o la gură, o dete pe gît dintr-o înghițitură. Se vede însă că hreanul fiind de cel îndrăcit, iute de să-ți crape ochii, îi arse limba țiganului, tăbăcindu-i tot cerul gurii și podidindu-l lacrimile de-a-binelea. Atît putu să zică bietul om :

— Hau !... Teteo !

Celălalt țigan, neștiind ce are, îl întrebă mirat și cam în șoaptă :

— Da ce ai mo, Marine, da plîngi așa ?

Țiganul cu limba arsă, neștiind ce să îi răspundă, zise cam încurcat, după ce se gîndi puțin :

— Io mă ? iaca m-am găndit la tetea, c-a mancat șî el odată la o masă boierească ca hasta, ș-a murit vai da dînsu... iaca... d-aia plîng și io.

În timpul ăsta, țiganul celalt, înhățînd o halcă zdravănă de rasol, sorbi el cu lăcomie o lingură și mai plină cu hrean.

Vă puteți închipui ce simți bietul țigan. Ochii i se făcură cît nuca în orbite și de usturime îi dădu și lui lacrimile.

Marin, de colo, vrînd să rîdă și el, barem puțin, întrebă :

— Da tu da ce plîngi, mo, Gligore ?

Gligore abia putînd să vorbească, și înciudat de păcăleala pe care-o mîncase, ce să răspundă ?... se gîndi puțin și zise :

— Iaca plîng şî io tot păntru tat-tu, fir-ar al dracului sa fie !...

REV. COP. TIN., I (1913), nr. 12, p. 191

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3639. Este atestat în Muntenia.

OAIA MOARTĂ

Un ţigan trece pe drum şi vede-n bătătură pe un om care jupuia o oaie de piele. Pesemne murise de gîlbează. Ţiganul, nădăjduind ceva, intră-n vorbă pe de departe şi nu ştiu cum vine vorba, că românul zice :

— Săraca oaie bună-i vie, bună-i moartă, adecă, dacă-i vie îţi dă lapte, lînă şi face miei, iar dacă moare-ţi dă pielea de-ţi faci cojoc.

Ţiganul mai stă ce mai stă şi oftează şi el :

— Saraca oia, bună vie ; buna-i moarta daca-i da-o peste poartă.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., *5094*, f. 96^{v}

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3640. Este atestat în Moldova.

NICI FIERT NU L-AM MÎNCAT

Pralea fu chemat de naşu-său, preotul din satul vecin, să-i dreagă un plug şi car, cărora li lipsea nişte fieruri tari. Încălecă cioroiul pe iapa lui cea sprintenă, de credeai că stă cînd merge.

Din zori de zi şi pînă-n seară,
Făcu cale de o oră.

Pralea stă să cadă de foame, iar iapa să-nchidă ochii.

Norocul lui că ajunse la nașu-său. Nu era acasă părintele, dar era preoteasa și mai veni și dascălul și niște vecini, și fiind tocmai timpul mesei, se puseră cu toții la mîncare. Fiersese nașa o oală cu păsat și o puse pe masă să-și ia fiecare din ea. Apoi se mai duse afară să mai aducă lapte, ca să le ajungă mesenilor. Luă dascălul din păsat, luară și vecinii, iar cioroiul, căruia îi clănțăneau măselele de foame, cum era cam pe întunecate, de teamă că-și vor mai scoate ceilalți și golesc oala, își băgă în pripă amîndouă mîinile în oala cu păsat, și i se înțepeniră în oală. Ca să le scoată n-a mai fost cu putință și cum ardea și păsatul, se strîmba bietul cioroi, de credeai că l-au apucat toate colicile din lume.

Pralea auzind că vine preoteasa, își ascunde mîinile cu oala sub masă. Preoteasa puse laptele pe masă și îmbia pe toți să-și scoață. Toți mîncară bine, numai bietul finu se strîmba și înghițea în sec, stînd să-i iasă ochii din cap de foame, deși la toate îmbierile nașei sale, răspundea că nu-i e foame.

Isprăvi de mîncat nașa și ieși afară să mai pună unele și altele la cale. Atîta aștepta cioroiul și iute se repezi afară, și cum era întuneric, izbi mîinile cu oala de ceva negru ce era înaintea lui, de o făcu fărîme, zicînd :

— Să te ia hăl cornuratu,
Că am rămas nemîncatu,
Înțepenit în păsatu.

— Vai mînca-te-ar croncanii de cioroi spurcat ! Mi l-ai mîncat fript ! strigă preoteasa văitîndu-se de cap.

Tocmai atunci intra nașul pe poartă și înțelegînd ce-i pricina, mi ți-l umflă pe bietul finu și-ncepu a mătura locul pe unde se împrăștiase păsatul. De cîte ori mi ți-l da roata, de atîtea ori striga finul :

— Nașule, faci hăl păcatu,
Că nici fiert, nu l-am mîncatu !

GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 125, p. 6

Vezi *Typol. bibl.*; tip 3641. Este atestat în Transilvania.

O ÎNTÎMPLARE CU POMANA DE LA NAŞU

— Să vii mîine pe la noi măi fine, că facem olecuță de pomană, zise naşul, către finul său Stănilă Ciuraru, din satul vecin.

— Viu naşule, cum să nu viu. Să-ţi trăiască nășica și copilașii !

— Da vezi să te mîneci mai de dimineață, că părintele mi-a spus să ne pregătim din vreme, c-apoi mai are și alte treburi.

— Lasă nășicule, bine că-mi spuseși. Am eu grijă, las' pe mine.

Și într-adevăr, de cum i-a spus nașă-su de pomană, ţiganul numai la asta se gîndea, făcîndu-şi planuri în fel și chip cum să se poarte și cît de bine o s-o ducă el a doua zi, că nașu-su o să-l pună la loc de cinste și o să mănînce toate bunătățile !

Cum se nimerise, era pe vreme de iarnă, cînd noaptea e lungă cît o zi de post, iar cioroiul, cu gîndul la pomană, n-avu timp nici de dormit. Se temea că nu cumva să-l prindă somnul greu și să scape rîndul la pomană, că doar era dintre cei curajoși cari :

la sarmale și plăcinte,
dau năvală înainte !

Afară cerul era senin ca lacrima, cu stele multe și lună plină și se lăsase un pui de ger de trosneau lemnele, iar ţiganul se tot uita mereu pe geam să vadă dacă nu se cunoaște cumva de ziuă. De la o vreme își pierdu răbdarea tot aşteptînd și își făcu socoteala să plece la drum, că zicea el :

„De-i senin, e vreme bună
Și pe soare și pe lună"...

Așadar, de grija pomenii, uitînd de ger și de urît își luă un ciomag în mînă și o porni la drum.

Merse el cît merse așa într-o doară, dar după ce ieși din sat, gerul aspru îl pătrunse pînă la ciolan și începu a dîrdîi ca apucat de friguri.

Prinsese tocmai atunci să se cunoască zori de ziuă și, ca oricînd, dimineața gerul e mai aspru. De aceea cioroiul, zărind înaintea lui pe zăpadă un stuf de mărăcine cu măceși multe înroșind pe el, crezu că a dat peste vreo vatră de foc, iuţi pasul și cînd ajunse, se așeză lîngă stuf, întinzînd labele să se încălzească.

Cînd văzu însă că nu scoate nici o căldură, zise amărît :

Jărăgai de nouă ai,
nici o căldură nu dai.
Poți să fii și de doisprece
roșu ești, dar stai tot rece...

Se făcuse ziuă de-a binelea, dar cioroiul, înghețat cu totul, nu se mai putea scula de lîngă tufanul de măcieș și altă putere nemaiavînd, se uită lung spre răsărit, zicînd cu glasul aproape stins :

Răsai soare,
frățioare
că dac-ăi zăbovi...
degeaba-i mai răsări !...

Norocul a fost că, trecînd pe acolo niște oameni cu o sanie cu fîn și găsindu-l încremenit de frig, l-au luat și pus în sanie, aducîndu-l acasă, mai mult mort decît viu.

Și așa a pățit țiganul cu pomana de la nașă-su.

(S. Hîrnea) SAT., IV (1934), nr. 39, p. 10

Vezi *Typol. bibl.;* tip 3642. Este atestat în Muntenia.

ȚIGANUL ȘI NAȘUL

O fost on țîgan însurat. L-am întrebat că de cîți ani ie, și iel o zîs că die opt. Zîc, copii cîț ai ? Zîce. una. O avut on nănaș de român. S-o dus într-o duminecă dimineața pî la nănașu-so ; chiar atunci o pus nănașu-so curechi cu carnie, cu pită pă masă.

— Hai, finie, muncă șî dumnieata. Iel : „că vin nașule, alduiască-te".

Acu o tăiat nănașu-so pită pă masă cu curechi. Iel o fost alegîn numai carnia goală di pi curechiu, n-o fost mîncîn pita. Nănașu-so :

— Fenie, muncă șî pită. Iel : „că șî carnia-i bună".

După aia o pus nănașu-so plăcintele pă masă. Iel s-o dat șî le-o tăiat, o făcut tri conț ăla. Iel o mai capatat a lui partia. O fo bagînd șî cîtie doi conț în gură. Acu ar fi luat di

la nănaș, i-o fo rușînie ; di la nănașă-sa, iară fo rușînie. O pus mîna pă blid, s-o sucit conțî cătă iel ș-o zîs :

— Așa-i suc la a mia grumazî, daca nu m-ascultă ; ieu nu las să fac cu fina așe, ș-o sucit blidu cătă el.

Țîganu, zîce că tăt i nașu mai a dracului ca minie.

Acu nănașu-so s-o dus p-acolo, p-afară ; iel o ramas cu nănașă-sa în casă.

Iel cătă ia :

— Mie mi-i drag de dumita, zîșe iel. Păi, zîce cum să facem să șădiem amîndoi ?

— Apă așa, să vini ast-sară, numa să vini diesculț să nu te simtă cînii.

O fost on frig mare și-o vinit țîganu. O strîgat di la ușă :

— Slobozi-mă nașă.

Da ia zîse :

— Stăi, pînă scald fata ; o fost avînd o fată.

O luat-o țîganu la fugă pîn ocol, ș-o fi jucînd, n-o mai putut sta. Iar-o curs țîganu la nașă :

— Poartă-te nașă cu fata că io stau [...]

— Stai că n-am gătat fata, zîce.

A luat-o țîganu la fugă, pă uliță, de frig șî s-or luat cînii după iel, da de unie să-l ajungă, că mai tare o fo fugind. N-o mai vini pînă vara la nănașă-sa dă ciudă și dă necaz. Vara a venit, zîse :

— Am venit să mărg cu dumniata la coasă să-ț ajut, zîse. Zîce să muncăm de amniază, c-apoi nașa să nu mai umble după noi p-acolo, zîce ; să muncăm șî cina ca io ast-sară nu mai viu p-acilea.

Acu n-o venit țîganu să meargă la coasă.

— No, zîse, finie, hai la coasă.

— Api după cină, zîse, mai lucru ?

O durmit țîganu tătă zua, haia diminiață și s-or dus api la coasă amîndoi. Acu or tras doă brezde.

Țîganu cătă nănașu-so :

— Nănașule, az să lași după minie că mînie las io după dumniata.

Acu pînă la amiaz or șezut la umbră n-or cosît. Or muncat, dac-o venit nănașa-sa cu de mîncare, or muncat bine șî iar s-or culcat. Or mai tras doă brezde de sara șî s-or dus iară acasă.

Nănașu-so o spus sara cătă muiere că cum a făcut iei. Haia dimineață cîn or plecat, iel o zîs cătă muiere că pînă

după prînz să nu vie cu mîncare că vine iel. Tăte muierile or venit cu prînza, la iel nime.

Iel cătă țîgan :

— Mă duc pînă colo-n muchea haia, să văz nu mai vine.

S-o dus pîn-acolo, ș-o gasît muierea cu prînza și-o muncat bărbătește.

Îl întreabă :

— Nu mai văzuș o muiere venin-ncoace ; aia-i nașa zîce. Ce să mai poată trage de foame ! O venit șî amniaza. Iel iar o zîs că să duce pîn-acolo și iar o muncat.

— No, zîce nu mai văzuș pă nașa ? zîce acu văzui o muiere venin dîn sat încoace. Zîse, ceia-i nașa, zîce. Iel muncat bine, șî iar venit sătul la țîgan.

Țîganu cătă nănașu-so :

— Pă, tu bei apă ?!

— Pă, numa de ustănit, zîse.

Acu o venit sara, s-or dus acasă. O fo fătat o vacă șî o facut corastra, șî zăru l-o stors, o bagat apă șî l-o pus în doă blide. No, acu iei a venit în casă.

Țîganu, flămînd, o pus mînile p-on blid șî tot l-o beut. O pus p-alalt șî l-o beut și p-ala.

Acu o adus nănașa-sa plăcinte-n casă, o adus carne, o adus muncări multe. Țîganu n-o mai putut munca nimnic. Zîse :

— Nașă, mîncările o fost destul de bune numa nu le-a știut nașa pune. De vei plășinti, de vei carni, după aia de vei zarui, cui drac i va mai trăbui ?

A.I.E.F., i. 11164 (Cerbăl—Hunedoara)

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 3643, cf. 3589, 3599, 3600, 3601. Este atestat în Transilvania.

GLOSAR

acaret s.n. — clădire cu dependințele ei
adinte adv. — adineauri
agă s.f. — prefect de poliție (în prima jumătate a veacului trecut)
agie, s.f. — prefectura poliției
alăuz — (?)
aldămaș s.n. — cinste care se face cînd două părți au căzut la înțelegere pentru o cumpărare sau vînzare
aldui vb. tr. — a binecuvînta (întrebuințat deseori în salutări)
alcan s.n. — dușman (vechi) ; ciudă, necăz, dușmănie ; dor, suferință mare
aliman s.n. — la ananghie, necaz.
alimănit -ită, adj. s.m. — îndrăcit, drăcos, afurisit ; om al dracului (se întrebuințează mai ales în exclamații și blesteme)
a o scoate din doaga ei loc. — din fire, din felul de a fi
apertură s.f. — deschidere, orificiu
arcan-de-mine ! interj. — vai de mine, săracul de mine (exprimă durere, mirare)
arămiu adj. și s.m. — poreclă dată țiganilor
áret s.n. (în aretu cuiva) — în calea lui
arét s.n. — pază, apărare
arnăut s.m. — servitor boieresc înarmat
astruca vb. tr. — a înmormînta, a acoperi, a înveli ; vb. reflex. — a se acoperi, a se înveli
avan adj. — rău, amarnic, aprig
avea val vb. refl. — a trăi în raporturi bune sau rele cu cineva
a vedea alba în căpitere (sau : *în strachină*) loc. — a vedea ce se alege din ceva, a-și ajunge scopul
avlie s.f. — curte, ocol

babacă, băbacă s.m. — tată
babă-carabă s.f. — femeie foarte bătrînă, hîrcă
bală s.f. — dihanie, monstru ; om cu apucături și înfățișare de fiară ; ființă urîtă, îndeosebi femeie slută, de speriat
baniță s.f. — veche măsură de capacitate pentru cereale, astăzi înlocuită în mare parte prin dublu-decalitru
baragladină s.f. — nume ironic dat unui țigan
baș adv. — chiar, tocmai
batăr, batir adv. — cel puțin, măcar, barem
băga în lichituri vb. tr. — a băga spaimă în cineva, a-l înfricoșa, a-l înspăimînta
bălăcăritură s.f. — vorbă murdară, urîtă
bărdaș s.m. — cel care lucrează cu barda, lemnar, dulgher
bășcăși, bășcălui vb. tr. — a despărți, a deosebi, a separa
bercar, bîrcar s.m. — pădurar
betegos adj. — bolnăvicios
bez adv. — fără, afară de
beriș s.m. — argat
biedă s.f. — pacoste
biticel s.n. — bețișor
bîvă, bîhă s. f. — încăpățînare (a pune bîvă)
bîzdîganie, bizdiganie, bidiganie s.f. — pocitură, ființă diformă, monstru
bizdoacă s.f. — ciomag gros cu măciucă la capăt
blagă s.f. — bogăție, avere. Lucru de preț, deosebit de bun
blană s.f. — scîndură groasă (mai adesea cioplită cu securea)
boacănă adj. — nepricepută, neghioabă, prea din cale-afară de proastească
boaghe s.f. — moalele capului
boată s.f. — bîtă, ciomag
boboană (mai adesea ; *boboane*) s.f. — farmece, vrajă, descîntec
bobote s.f. — dîrdoră, zbucium : ghicitoare (<sîrb, *bobota)*
boreasă s.f. — nevastă ; prin unele regiuni (Oaș) văduvă
boscărie s.f. — scamatorie
brăbete, brabete, brabeț s.m. — vrabie
brîncă s.f. — mînă
budureț s.n. — coș, horn (la cuptoarele țărănești)
buiestra, îmbuiestra vb. tr. — a merge, a călca deodată cu amîndouă picioarele din aceeași parte (despre cai sau alte animale) : trap mărunt
buiezi s. pl. — iarbă înaltă și deasă
bulibașă, bulubașă s.m. — șef de companie ; vătaful unei șetre de țigani
bumben adj. — nemișcat (înțepenit ca lemnul)

burduios adj. — burduhănos, gras, burtos
burfele s.f. — munt. *boarfă ;* olt. *burfă ;* mold. *borfă*
butur s.m. — butuc, buştean, buturugă

calcavură s.f. — bătaie, trînteală
caletcă s.f. — colivie
calfă s.f. — cel ce a isprăvit ucenicia (la un croitor, cizmar etc.) şi începe a practica meşteşugul
cancelist s.m. — scriitor într-o cancelarie
canon s.n. — pedeapsă impusă pentru călcarea datoriilor
caretă, carîtă, carată s.f. — rădvan, cupea
(cu) caru-n petri loc. — a lua o hotărîre nestrămutată
caţă s.f. — gură rea, cicălitoare, căreia nu-i mai tace gura
caval s.n. — fluier ciobănesc, lung de aproape un metru
căpăra vb. tr. — a scormoni, a zgîria
căpău s.m. — copoi
cătinel, chitinel adv. — a umbla încet, încetinel
că tur, că vur (tura-vura) interj. — exprimă vorbăria lungă a unuia şi a altuia într-o discuţie
căţelul pămîntului s.m. — animal mamifer, din rîndul rozătoarelor, un fel de cîrtiţă
ceaslov s.n. — carte bisericească care cuprinde rugăciuni pentru diferitele ceasuri ale zilei
ceatlău s.n. — oişte, prăjină de care se leagă un al doilea cal
cehăi, cihăi vb. tr. — a stărui cu vorba pe lîngă cineva, a supăra din pricina stăruinţelor
celui vb. tr. — a înşela, seduce
cesală, ţesală s.f. — perie de fier, dinţată cu care se perie părul calului şi a altor animale domestice ; fig. bătaie zdravănă
chelfăneală s.f. — bătaie zdravănă, snopeală
chibăl s.n. — măsură de capacitate (20 de oca), baniţă
chichion s.n. — belea, încurcătură
chichiţă s.f. — lădiţa de la trăsură, de sub capra vizitiului
chimă s.f. — vîrf, culme
chišăr s.n. — unealtă de dulgherie, teslă
chişleag s.n. — băutură acră ; lapte acru rămas după ce s-a scos smîntîna, din care se face brînza de vacă
chiti vb, tr. şi refl. — a ţinti bine ; a chibzui, a (se) socoti bine ; a (se) găti, a (se) dichisi, a (se) împodobi
chitinelut adv. — încet, încetinel
chitoşă adj. — bună de gură, care vorbeşte bine
chituc s.m. — trunchi de copac

cimelci, cimelci interj. — ghici ghicitoarea mea (formulă inițială a ghicitorilor)
cinghel s.n. — cîrlig la cîntar ; cîrlig de care măcelarul atîrnă carnea
ciormolit adj. — tăvălit, terfelit
cislă s.f. — a se aduna la sfat ; a se aduna spre a chibzui
ciung adj. și s.m. — buturugă rămasă în pămînt, copac căruia i s-au tăiat crengile sau îi lipsesc mai toate crăcile
ciupeli, ciupili vb. tr. — a opări și jumuli (o pasăre) ; a pîrli un porc
ciurdă s.f. — cireadă de vite ; mulțime, cîrd
cînepa dracului s.f. — păr, chică
cîrni vb. tr. — a cîrmi, a abate pe altă cale, a coti
cîrcotaș s.m. — cel ce caută pricină, care umblă cu cîrcote, bucluCaș, om veșnic nemulțumit
cîșlegi s.f. pl. — interval între două posturi în care se mănîncă carne ; timpul de la Crăciun la lăsatul secului de brînză înainte de Paște
clănțău s.m. — aceluia căruia nu-i mai tace gura flecărind întruna, flecar
clisă s.f. (reg.) — slănină
clupă s.f. — unealtă de diferite forme întrebuințată pentru facerea ghiventurilor, pentru strîns țevile de gaz, pentru tăiat drugi rotunzi de fier
cocie s.f. — căruță
cociorbă s.f. — unealtă de lemn alcătuită dintr-o coadă lungă la capătul căreia e înfiptă o scîndurică în formă de semicerc sau de triunghi ; e întrebuințată pentru a trage focul sau cenușa din cuptor, vătrar, lopată de amestecat varul la stins
cociș s.m. — vizitiu
colastră, corastră s.f. — întîiul lapte ce se mulge de la oi sau de la vaci, după ce-au fătat
conac s.n. — han, gazdă, casă unde se oprește un călător spre a petrece noaptea, spre a se odihni, spre a mînca ; popas. Loc de popas pentru caii de poștă. Spațiu de timp între două mese ale țăranului : unul la amiază, iar celălalt la asfințitul soarelui
conci s.n. — cerc de fier sau de lemn, lat de 3-4 cm. și cu diametrul atît de mare încît să poată intra prin el creștetul capului ; e căptușit cu pînză și e purtat de femeile măritate ; capul se îmbrobodește apoi cu o basma, cu un ștergar sau o maramă ; coc
conț s.n. — codru (de mămăligă, de pîine), bucată
copîrșeu s.n. — sicriu, coșciug

cortel s.n. — găzduire, loc de adăpost sau de mas peste noapte
cotăriță s.f. — coș :
coti vb. tr. și reflex. — a (se) atinge, a (se) lovi cu cotul, a-și da coate
cotonog adj. — bolnav de picioare, olog
coz adj. — frumos(ă) de n-are pereche
crișca (crișc) vb. intr. — a scrîșni
cuconaș adj. — energic(ă)
cuhnie, cuhnă, culină s.f. (reg.) — bucătărie
cujniță, cușniță s.f. — vatra fierarului, potcovarului
cuprins (om) adj. — avut, cu stare, cu dare de mînă
cu sufletu-n buci loc. — a alerga gîfîind, pierzîndu-și respirația

dadă s.m. — tată în graiul țiganilor ; apelativ pentru o soră mai mare, femeie mai în vîrstă ; țață
dănac s.m. — flăcău, băiat măricel
darabană s.f. — tobă
de-a fetea loc. adv. — în zadar, degeaba, de pomană
de-a una loc. adv. — îndată, pe loc, numaidecît
deliu adj. și s.m. — voinic, viteaz, temerar
deloc adv. — îndată, imediat, pe loc
derviș s.m. — călugăr musulman
deschilinire s.f. (reg.) — deosebire, faptul de a deschilini (deosebi)
dezbîrna vb. tr. și reflex — a (se) rupe, a (se) desprinde de o parte a corpului, așa încît să rămînă abia legată de trup
dezdăunare s.f. — despăgubire
dijmă s.f. — zeciuială, dare anuală constînd din a zecea parte din recoltă
dimie (săină) s.f. și adj. — aba, postav de lînă cenușie
disc s.n. — taler cu care se umblă în biserică spre a primi ofrandele în bani
divăni vb. intr. — a vorbi, a sta la taifas
dobza, dobzăla vb. tr. — a snopi în bătăi, a bate măr
dolie, s.f. — apă foarte lină ; văioagă
dopros s.n. — a-i lua interogatoriul, a-l descoase
driglu s.n. — cociorbă, vătrarul cu care se scormonește focul în cuptor
drîmboiat adj. — bosumflat, supărat, mînios
droangă s.f. — talangă ce se atîrnă de gîtul oilor
dubă s.f. — căruță închisă de toate părțile, în care se transportă arestații la, sau de la, pușcărie
dubeală s.f. — argăseală
duhan, s.n. (reg.) — tutun
duleu (?)

dumica vb. tr. — a tăia în bucățele mărunte, a fărămiți
dura vb. tr. — a construi, a clădi
durdui vb. intr. — a hurui, a face zgomot ca acela produs de roțile unui car, sau de un obiect care se rostogolește

eretic adj. — care profesează sau susține o doctrină eretică (o opinie contrară celei generale, o credință deșartă)

faraon s.m. — denumire dată țiganilor
faur s.m. — fierar, covaci
fleancă, fleaoancă s.f. — gură, vorbă
fîrștica vb. refl. — a se furișa
fofelniță s.f. — limba meliței ; femeie guralivă
folomoc s.n. — mototol
frunza frăsinetului (*de* ~) loc. — a umbla tot timpul fără să faci ceva ; a pierde vremea degeaba

găgăuț s.m. — prost, neghiob, nărod, gogoman
galițe s.f. — păsări de curte, orătănii
gașper, gașperiță s.m., s.f. — una din numeroasele porecle date țiganului (țigăncii)
găta vb. tr. și intr. — a isprăvit, a sfîrși, a fi gata
geambaș s.m. — negustor sau samsar de cai ; mijlocitor necinstit, înșelător
ghib, ghibă s.n. — gheb, cocoașă
ghidușie s.f. — poznă, năzdrăvănie, farsă, caraghiozlîc
ghijură s.f. — porumb crescut mic, cu boabe care se dă la vite
ghiold s.n. — ghiont
ghiză s.n. — foaie de porumb, pănușă :
ghizd s.n. — căptușeală de bîrne îmbucate la capete, alcătuind pereții fîntînilor, puțurilor
glajă s.f. — sticlă (material și vasul)
gorgan s.n. — movilă, măgură în forma unei căpițe
gosti vb. tr. — a ospăta
gostie s.f. — ospăț, petrecere
goz s.n. — rămășițe (boabe seci și stricate) care se aleg din fasole, bob, grîu etc. ; pleava ce rămîne de la vînturatul semințel de cînepă etc.
grămuzda vb. tr. — a crîcni, a protesta

greumînt s.n. — greutate (de obiecte, hrană etc.)
grindei s.n. — partea plugului care leagă toate părțile acestuia cu jugul ; e făcut din lemn sau fier
gruia vb. tr. — a striga
gubă s.f. — suman, sarică, haină de iarnă cu mițele în afară

haidamac, aidamac s.m. — bîtă, ciomag
haiște adv. — vraiște
haitoș, adj. — vlăjgan, robust ; voinic, bine făcut
halat (mai adesea *halaturi*) s.n. — unelte, scule
hantătar s.m. — dracul, naiba
hanț s.n. — mîrțoagă, vită slabă
hapcă loc. adv. — cu de-a sila, pe nedrept, hoțește
haram, hăram, adv. — blestemat, afurisit
haramină s.f. — poreclă dată țiganului
harapnic s.n. — bici mare cu codiriștea scurtă care plesnește tare
hașmandău s.n. — pierde-vară, om fără căpătîi, haimana
hăbăuc adj. și s.m. — zăpăcit, buimac, năuc, apucat
hădărac s.m. — lemnul cel mai scurt al îmblăciului cu care se lovesc grînele, cînd se îmblătesc
hărăbor adj. — sprinten, vioi, iute, curajos
hîd adj. — grozav de urît, slut
hîrbareț, hîrbar s.m. — fără căpătîi, fără stăpîn
hîrșîi, hîrșii vb. refl. — a se deprinde cu ceva greu, neplăcut, chinuit
hitru adj. — isteț, șiret, deștept
hîță s.n. — mulțime, turmă
hulă s.f. — defăimare, bîrfire, pîngărire
huligan s.m. — găligan, măgădău ; om mare și spătos, haidamac
huorilcă, holercă, horincă s.f. — palincă

iaba adv. — geaba
iabraș adj — suspect ; veninos, afurisit
iatagan s.n. — sabie încovoiată, cu două tăișuri, purtată de turci la brîu
iazma năibii s.f. — stafie, nălucă, vedenie (de noapte), fantomă
ic s.n. — pană de despicat lemne. Țintă de lemn la piatra mișcătoare a morii sau rîșniței
ifos s.n. — trufaș, pretențios
imă vb. tr. și refl. — a (se) murdări, a (se) mînji
imaș, iemaș, s.n. — izlaz, pășune
îmblăti vb. tr. — a treiera, a bate grînele cu îmblaciu. A bate zdravăn, a ciomăgi

iminei, iminiu s.m. — pantof boieresc de marochin galben. Pantofi groşi cu vîrful ascuţit şi fără călcîi, purtaţi la ţară

izdat s.m. — colici intestinale, crampe la stomac ; în expresia : *du-te la izdat* — du-te dracului

încai, încaile, încalea, încalte(a) adv. — barem, măcar, cel puţin

încăibăra, încărbăra vb. tr. — a înhăţa, a înşfăca. a strînge, a aduna

încalat, încălat adj. — îngrăşat peste măsură

îndătinat adj. verb. — obişnuit

îngurlui vb. refl. — a se da în dragoste cu cineva

îniepta vb. refl. — a se azvîrli, a se arunca

în talpe adv. — în picioare

întărniţa vb. tr. — a pune şaua pe un animal, fig. : ~ pe un om

jîb, jîbă adj. — mare, zdravăn, mult

laie s.f. — ceată de ţigani nomazi ; haită

lazaret s.n. — loc izolat unde rămîn în carantină oamenii care vin dintr-o ţară, localitate unde bîntuie o boală molipsitoare

legumă s.f. — în graiul ţăranului tot ce mănîncă pe lîngă mămăligă sau pîine ; udătură, bucate

lepedeu s.n. — cearşaf

limpi, linchi vb. tr. — a bea lingînd, a sorbi cu limba, a licăi

lipitoare s.f. — cu sensul de speculant, cămătar

litrosi vb. tr. — a prăpădi, a distruge, a nimici

loitră s.f. — fiecare din părţile laterale ale unui car, avînd forma unei scări aşezate în lat ; ele se sprijinesc, în partea de sus pe leucă, iar în partea de jos pe vîrtej şi perinoc

lotru, loatră s.m., s.f. — hoţ (hoaţă), tîlhar

lovi la mir vb. tr. şi intr. — a lovi drept în frunte

lud adj. — prost, nătîng, naiv

lumariţă adj. şi s.f. — căreia îi place lumea, frivolă

mahmur adj. — ameţit de băutură, de somn ; rău dispus, posomorît

mămular s.m. — vînzător de mărunţişuri, mai adesea ambulant

marafet s.n. — măiestrie, artă, meşteşug ; mijloc şiret, viclean

măros adj. — măreţ, semeţ, trufaş, fudul (mare)

mas, part. trec. al lui *mînea* vb. tr. — a rămînea, a poposi undeva peste noapte

mațe pestrițe fig. — om rău la inimă și ursuz

mierță, merță s.f. — veche măsură de capacitate întrebuințată pentru măsuratul grăunțelor ; baniță

mîlc(ă) adv. ; în expresiunea : a rămînea mut, a nu scoate nici o vorbă

mîlcomi, molcomi, mulcomi, mulcămi vb. tr. — a face să tacă, să mai îngăduie, a liniști, a potoli ; vb. refl. a se liniști, a se potoli, a nu mai zice nimic

mîneca vb. refl. — a se scula în zori

mîrtan s.m. — motan, cotoi

mirui vb. tr. — a cîștiga, a agonisi

mișel adj. — sărac, sărman ; ticălos, mizerabil, nemernic ; fricos, laș

mocîrțan s.m. — mocan ; mocofan, mojic, om necioplit

modosi vb. intr. — a trîndăvi

modru, s.n. — chip, mod, fel

molitfelnic s.n. — carte cu tot felul de rugăciuni ce se citesc de către preot în diferitele împrejurări ale vieții : naștere, botez, cununie, boală, moarte

nădăi vb. refl. — a spera a trage nădejde, a se bizui pe cineva ; a bănui, a presupune ; a da cu socoteală, a băga de seamă

nadișancă, nadiceancă, naiticeancă s.f. — brișcă, trăsurică

nagodă s.f. — cuvînt care apare mai mult în basmele muntenești cu sensul de ciudățenie, dihanie, lucru ciudat, pocit, ființă ciudată

năimi vb. tr. — a închiria, a lua cu chirie ; a lua pe cineva cu leafă, simbrie ca să slujească, a angaja, a tocmi

năloagă s.f. — îmbulzeală, îngrămădeală, mulțime în special veniți la moară să macine

nanie s.f. — arătanie, ființă diformă, slută, monstru

născocori vb. refl. — a se făli, a se mîndri

nătimală s.f. — namilă, ceva extraordinar ca mărime

nemeș s.m. — nobil, de neam (îndeosebi nobil ungur)

nemotenie s.f. — rudă, rudenie, neam

nodeie s.f. — fiecare din cele două oase rotunde de la gleznă, numite și „ouăle picioarelor"

obidit adj. — adînc întristat, foarte mîhnit, cu inima zdrobită
oblici vb. tr. — a afla, a descoperi, a observa, a zări
obor s.n. — împrejmuire, ocol pentru vite (pe lîngă o casă țărănească) ; tîrg de vite, de fîn, de lemne (la marginea unui oraș)
oboroc, obroc s.n. — vas mare cilindric, ca o baniță mai mare, făcut din scoarță de tei și înfundat la un capăt, cu care se cară sau se măsoară cerealele, slujește și la diferite trebuinți gospodărești
obroceală s.f. — zăpăceală, năuceală, buimăceală produsă printr-un farmec
obrocit adj. — zăpăcit, năucit prin farmece
ogoí vb. tr. și refl. — a hrăni, îngriji ; a (se) potoli, a (se) astîmpăra, a sta liniștit locului
ogrinji s.m. pl. — rămășițe de fîn, paie etc. lăsate nemîncate de vite în iesle, în codîrla carului
oiagă, uiagă s.f. — sticlă, clondir
opăci vb. tr. și refl. — a (se) opri în loc, a (se) zăticni, a stingheri, a (se) turbura, a (se) zăpăci
orbul găinilor (a avea ~) loc. — a nu vedea bine (îndeosebi seara)
ortac s.m. — tovarăș
oteoteo, s.f. — prostănacă
otînji vb. tr. — a stîlci (în bătaie)
oțărî, oțerî vb. refl. — a se înfierbînta de mînie, a se înfuria, a se indigna

palamar, pălămar, pălimar s.n. — funie groasă, odgon, parîmă ; paraclisier ; servitor (mold.)
pănăta vb. refl. — a se tîngui, a se jeli
papainoage s.pl. — picioroange
păpărugă, păpăruie, păpăruză s.f. — boul lui Dumnezeu (insectă)
patăraine, patarenie, pataramă s.f. — întîmplare neplăcută, pățanie ; istorie, povestire a celor întîmplate sau pățite
păsele, s.pl. — caiere de lînă, cînepă, in etc.
pătuiac, pătuiag s.n. — pătul mic, un fel de podină așezată pe furci sau într-un copac, pe care se pun în timpul verii, cocenii de porumb, fîn etc. spre a se usca pentru iarnă
păzitură s.f. — fiertură, merinde
pehlivan s.m. — acrobat, saltimbanc, panglicar, șarlatan, pișicher
pelegos adj — pleșuv, chel

peșcheș s.n. — dar către Poarta Otomană ; haraci, polcon
piază (piezi, cheji) s.f. — prevestire (bună sau rea), semn (bun sau rău) ; dispoziție, chef
pichere s.f. — bibilică
pilug s.n. — sărac
pîrcălab s.m. — boier mai mare peste un județ, un fel de prefect și în același timp căpitanul și judecătorul județului ; în Muntenia și Transilvania, mai tîrziu, perceptor care aduna dările la sat
pîrgar s.m. — fiecare din cei șase sau doisprezece consilieri comunali care împreună cu „șoltuzul“ (din Moldova) sau cu „județul“ (în Muntenia), alcătuiau consiliul de administrație al orașului
pîrleaz s.n. — trecătoare la un gard de nuiele, formată din una sau mai multe scînduri sau bîrne așezate orizonal și sprijinite pe niște pari
pitula, pituli vb. tr. și refl. — a (se) ascunde, a (se) piti, a (se) ghemui, a (se) stîrci
pitușcă s.f. — pîinișoară, franzeluță
pleaftură, praftoriță, praftură s.f. — unealtă a fierarului cu care stropește para cărbunilor, cînd înfierbîntă fierul în foc
plotog, potlog s.n. — bucată de piele veche și uscată ; petic de piele cu care se cîrpește o încălțăminte
pocrovăț, procovăț s.n. — pătură făcută din cîlți de cînepă, țol gros de învelit
podină s.f. — dușumea, podeală, pardoseală ; tavan de scînduri ; partea de jos a unui stog de fîn ori de paie
podobie s.f. — asemănare, potrivire ; modul de melodie
poiată s.f. — coteț pentru păsări ; staul, grajd mai mic pentru vite
polog s.n. — mănunchi alcătuit din spice de grîu, orz etc., cîte s-au tăiat odată cu coasa ; grămada de iarbă ce cade dintr-odată de sub coasă numită și brazdă ; din 3—4 poloage se face snop
poneavă s.f. — cearceaf
ponihos s.m. — om cu vedere slabă, miop
ponos s.n. — hulă, nume rău, de ocară ce se scoate cuiva pentru apucăturile sale urîte
porc-de-cîine loc. — om rău din cale-afară, netrebnic, ticălos
postată s.f. — bucată de pămînt pe care o prășesc sau o seceră unul sau mai mulți prășitori sau secerători
potcă s.f. — supărare, bucluc, belea
potcovi vb. tr. — a pune potcoave la cai sau la cizme ; a înșela prin vicleșug, a amăgi

potopi vb. tr. și refl. — a inunda, a (se) prăpădi, a pustii
poțanie, pățanie, s.f. — întîmplare neplăcută
povedi, pividi vb. tr. — a stoarce (lacrimi), a face să curgă ; podidi (lacrimile, sîngele)
prefetusiu s.m. — înalt funcționar pus în capul administrației unui județ și ca reprezentant al puterii centrale numit odinioară „ispravnic"
pretcar s.n. — un fel de sfredel, unealtă de dulgherie
pricaz s.n. — lucru, întîmplare ce atrage un necaz, o pagubă (la oi, vite) ; stricăciune, nenorocire
precestui vb. tr. și refl. — a (se) împărtăși
prichici s.n. — poliță, marginea ieșită în afară, la sobă, fereastră
prileji, vb. tr. — a da prilej, a ocaziona
prisnel s.n. — capătul de jos al fusului care se învîrtește foarte repede la tors ; sfîrlează, titirez
probozi vb. tr. — a ocărî, a înfrunta, a mustra aspru, a face de rușine
proptă s.f. — par, lemn, proptea ce se pune oblic la un gard, la un stîlp, ca să-l sprijine
pup s.m. — bobocel de floare ; mălai copt în cenușă, turtă
pureca vb. tr. — a căuta cu de-amănuntul, a scotoci ; fig. : a bate, a trage o bătaie ca și cînd a scutura puricii de pe cineva)

rara la drum loc. — agale, încet, cu pași mărunți
răschitor, rîschitor s.n. — unealtă cu care se deapănă tortul
răzlog s.m. — scîndură despicată cu toporul dintr-un trunchi de copac
recept s.n. — obicei
resteu, răsteu s.n. — fiecare din cele două bețe lungi (adesea și de fier) ce trec, la dreapta și la stînga, prin ceafa jugului și prin policioară : ele opresc gîtul boului de a ieși din jug
retevei s.n. — bîtă groasă și scurtă
rîncă s.f. — funia sau lanțul ce leagă leuca de carîmbul carului numită și „postoroancă" sau „postorîncă"
rîșniță s.f. — morișcă de măcinat grăunțe sau sare
rît s.n. — livadă, luncă, loc șes, cîmp neted pentru pășunatul vitelor sau de pe care se cosește iarba pentru fîn
robace adj. — muncitor harnic
rudă s.f. — prăjină de întins hainele (în casele țărănești), culme ; oiște la car

sălaș s.n. — loc de adăpost, gazdă, locuință în special la munte pentru ciobani ; sălaș pentru un număr de 10—15 familii de țigani robi

sămălui vb. tr. și refl. — a (se) socoti, a calcula, a face socoteală, a (se) compara, a (se) asemui

schili vb. tr. și refl. — a (se) găti frumos, a (se) dichisi, a (se) împodobi

scîrbă s.f. — mîhnire, supărare, necaz, dezgust, greață

scrijea s.f. — felie tăiată dintr-o pîine, dintr-o bucată de carne, dintr-o fructă

sfănțoaică sfanț, s.f., s.m. — monedă de mică valoare, gologan

simzeacă, cinzeacă s.f. — măsură de capacitate pentru vin sau rachiuri ; o jumătate de litră

sîsîiac, sisiac s.n. — un fel de pătul pentru porumb, de formă circulară, făcut din nuiele împletite

slăbie s.f. — slăbiciune

slastă s.f. — mîncare de dulce

sloveni, slovni vb. tr. — a silabisi, a citi silabă cu silabă

smîci, smuci, zmîci vb. tr. — a trage deodată cu putere, a smulge

solgăbirău s.m. — judecător

spene, speie s.f. — un fel de coș făcut din coajă de tei, cu fundul din nuiele împletite

staroste s.m. — capul unei bresle, a unei corporații de meseriași sau de negustori ; cel ce face pe mijlocitorul la închegarea unei căsătorii

stavă (de cai) s.f. — herghelie

stăvi, vb. refl. — a ținea într-un loc, a putea sta undeva ; a (se) putea alege cu ceva, a putea păstra ceva

stoborî vb. intr. — a împrejmui

storni vb. tr. — a zdrobi ; pisa ; a zdrobi pe cineva în bătaie

straiță s.f. — traistă

strujea s.f. — surcică

tabie s.f. — redută, bastion ; șanț care delimitează un teren cultivat

taier s.n. — taler, farfurie

taler s.m. — veche monedă austriacă de argint ce circula în Muntenia și Moldova, egală cu 1 leu vechi

tarniță s.f. — șa țărănească de lemn, peste care se pune o pătură, un țol sau o perniță

teleagă s.f. — căruță mică de transport, mai adesea pe două roate, cotigă

teleleică s.f. — femeie ce umblă de colo, colo și care are năravul să bîrfească, să flecărească ; misită (munt.)
teșmenit adj. — nepriceput, prostănac ; uzat, stricat
ticăit adj. — domol, care lucrează încet, alene
ticnit, tihnic, adj. — în tihnă, liniștit, neturburat
tignă, tihnă s.f. — liniște neturburată de nimic
tigni vb. intr. — a-i prii (mîncarea, petrecerea, somnul), a avea mulțumire de pe urma unui lucru
tij adv. — de asemenea
tîmp adj. — cu vîrful tocit ; tîmpit, idiot
tîrgoș s.m. — om ce vine la tîrg să-și facă cumpărături
tocmă, s.f. — tocmeală
toflogoasă, adj. — cu păr foarte bogat, des
toiegi vb. intr. — a o întinde la drum, a apuca drept spre un loc oarecare
trîmbă s.f. — pînză strînsă în sul, val de pînză
tron s.n. — coșciug, sicriu
tumurluc s.n. — închisoare, pușcărie, gros

țăpoi s.n. — furcă cu coada și coarnele drepte, care servește la ridicarea paielor și fînului
țîpa, tîpa vb. tr. — a arunca, a lepăda
țuhal, țuhan s.m. — sac mare
țundră s.f. — zeghe, suman

uică s.m. — unchi
unghet s.m. — colțul de la vatră

vandrălău, vîndrălău, vandraș, vandroc(aș) s.m. — haimana, vagabond, derbedeu
varmeghie s.f. — comitat (district),
vărzare s.f. — plăcintă cu varză, care se mănîncă în posturi
vîlnic s.n. — un fel de fotă largă alcătuită din două bucăți, lucrată încrețit ca o fustă
vipie s.f. — arșiță
vraniță, vramniță, vramiță s.f. — portiță de scînduri sau de nuiele împletite

zadie s.f. — fotă dindărăt
zapciu s.m. — subprefect
zăpși vb. refl. — a prinde asupra faptului, în flagrant delict ; a prinde de veste, a băga de seamă
zarafie s.f. — localul zarafului, casă unde se schimbă bani
zăuita vb. tr. și refl. — a uita, a (se) uita
zbici s.n. — bici
zdruhăi vb. tr. — a zgudui, zdruncina
zemnic, zămnic s.n. — pivniță, bordei, groapă unde se păstrează zarzavaturile pentru iarnă

INDICE DE LOCALITĂŢI *

* Aici ca şi în indicele de autori cifra romană indică volumul, cifra arabă trimite la pagină.

INDICE

DE AUTORI

CUPRINSUL

II

RELAŢII DE FAMILIE

1. SOŢ — SOŢIE

A. BĂRBATUL IUBEȚ

B. FEMEIA IUBEAȚĂ

C. BABA IUBEAȚĂ

D. FEMEIA VICLEANĂ

E. FEMEIA ÎNDĂRĂTNICĂ

F. FEMEIA REA

2. PĂRINŢI — COPII

3. FRAȚI — SURORI

4. ALTE NEAMURI

5. NAȘI — FINI

Lector : AURELIA RUSU
Tehnoredactor : VASILE CIUCĂ

Bun de tipar : 23.04.1986.
Coli ed. 20,24. Coli tipar : 25.

Tiparul executat sub comanda nr. 826 la
I. P. 13 Decembrie 1918"
Republica Socialistă România

